

የአብክመ
ከተሞችና መስረተ ልማት ቢሮ
የ2017 በጀት ዓመት
የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ

ሰኔ 2016 ዓ.ም

ባህር ዳር

ክፍል አንድ

1.1.	መግቢያ	2
1.2.	የተቋሙ ርዕይ፣ ተልዕኮና እሴቶች እንዲሁም ስልጣንና ተግባራት	3
1.3.	የአቅዱ መነሻ ሁኔታዎች	3
1.3.1.	የክልሉ ከተሞች አጠቃላይ ሁኔታ እንደ መነሻ	3
1.3.2.	ወቅታዊ ክልላዊ ሁኔታ	5
1.3.3.	የከተማ ነዋሪው ህዝብ ሁኔታ	5
1.3.4.	የወጣቶች ሁኔታ	6
1.3.5.	የባለሀብቶች ሁኔታ	7
1.3.6.	የተቋሙ መዋቅራዊ አደረጃጀት ሁኔታ	7
1.3.7.	የህግ እና የአሰራር ስርዓቱ ያለበት ሁኔታ	8
1.3.8.	የአመራሩና የባለሙያው ሁኔታ	9
1.3.9.	በዘርፉ የተቀረፁ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ኘርግራሞች እንደ መነሻ	11
1.3.10.	የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም እንደመነሻ	12
1.3.10.1.	ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም ግንባታ (የተቋም ግንባታ) ስራዎች አፈፃፀም	12
1.3.10.2.	የአበይት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም	20
1.3.10.3.	በአፈፃፀም የታዩ ጥንካሬዎች፣ ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ መፍትሄዎች	42
1.4.	መነሻ ሁኔታው ለዕቅዳችን ያለው ፋይዳ /እንድምታ/	43
1.5.	የ2017 በጀት ዓመት እቅድ የትኩረት አቅጣጫዎች	45
1.6.	የ2017 በጀት ዓመት እቅድ የትኩረት መስኮች	46
1.	የከተሞች መልካም አስተዳደርና ፋይናንስ	46
2.	ዘመናዊ የከተማ ፕላን እና መሬት አስተዳደር	47
3.	ተደራሽ የቤት ልማትና አስተዳደር	47
4.	የተቀናጀ ምርታማና ዘላቂ የከተማ መሠረተ ልማት	47
5.	የከተማ ጽዳትና አረንጓዴ ልማት	47
6.	የከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኔት	47
7.	ዘመናዊ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግንባታ	48
8.	ዘመናዊ የመረጃ ሥርዓት እና ኢንስቲትዩሽን ግንባታ	48

ክፍል ሁለት

የአቅዱ ዓላማ፣ ግቦችና የሚከናወኑ ተግባራት

2.1	የአቅዱ ጥቅል ዓላማ	48
2.2	ስትራቴጂክና ዝርዝር ግቦች እንዲሁም ግቦችን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት	48
2.1.1.	የማስፈጸም አቅም ግንባታ (የቁልፍ ተግባር) ዕቅድ (ከብደት 40%)	48
2.1.2.	የአበይት ተግባራት እቅድ (ከብደት 50%)	52
2.1.2.1.	የከተሞች መልካም አስተዳደርና ፋይናንስ አቅም ግንባታ ስራዎች	52
2.1.2.2.	የከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ስራዎች	55
2.1.2.3.	የከተማ መሬት ልማትና አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች	56
2.1.2.4.	የከተማ ቤት ልማትና አስተዳደር ስራዎች	58
2.1.2.5.	የተቀናጀ የከተሞች መሰረተ ልማት አቅርቦት ስራዎች	59
2.1.2.6.	የከተሞች ጽዳት ውበትና አረንጓዴ ልማት ስራዎች	60
2.1.2.7.	የከተማ ሴፍቲኔትና ምግብ ዋስትና ስራዎች	62
2.1.2.8.	የኮንስትራክሽን ኩባንያዎች፣ ማሸነፊዎች፣ ባለሙያዎች ምዝገባ ስራዎች	63
2.1.2.9.	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፊንጣሽን አቅም ግንባታ ስራዎች	64
2.1.2.10.	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግብዓት ጥናትና ምርመራ ስራዎች	65
2.1.3.	የባለቤቱ ዘርፍ /የስርዓት ጾታ ዘርፍ/ እቅድ	66

ክፍል ሦስት

ማስፈጸሚያ ስልቶች እና የአቅዱ አፈፃፀም ከትትልና ግምገማ ሥርዓት

3.1.	ማስፈጸሚያ ስልቶች	68
3.2.	ማስፈጸሚያ ሀብት	70
3.3.	ስጋቶችና ታሳቢዎች	70
3.3.1.	ስጋቶች 70	
3.3.2.	ታሳቢዎች	70
3.4.	የአቅዱ አፈፃፀም ከትትልና ግምገማ ሥርዓት	71
3.4.1.	የዕቅድ ዝግጅትና አረንጓዴ ሥራዎች	71
3.4.2.	የዕቅድ አፈጻጸም ከትትል ሥርዓት	71
3.4.3.	የዕቅድ አፈጻጸም ግምገማ እና ግብረ-መልስ ሥርዓት	72
3.5.	ማጠቃለያ	72
3.6.	የ2017 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ የድርጊት መርሃ ግብር	91

ክፍል አንድ

1.1. መግቢያ

ሀገራችን ብሎም ክልላችን ለውጡን ተከትሎ ከነበረው የግብርና መር ስተራቴጂ ማሻሻያዎችን በማድረግ አገር በቀል እና ባለብዙ ዘርፍ የልማት ስትራቴጂ /Home grow economic stratage/ ተግባራዊ መደረጉ በቀውስ ወቅትም ሁነን (በኮቪድ ወረርሽኝ፣ በጦርነት፣ በድርቅና ተመሳሳይ ምክንያቶች) የኢኮኖሚ ቀውስ ችግሩ ሳይከፋ መቋቋም መቻላችን ዋነኛ ምክንያት መሆኑን ችሏል። እንደ ከተማና መሰረተ ልማት ዘርፍ የለውጡና የልማቱ ዋናኛ መዳረሻ (የስኬት መገለጫ) በዘመናዊ መንገድ የሚከትምና የመከተም ፍላጎቱ ያደገና የበለጸገ ህዝብ መፍጥር ነው። ስለሆነም የምንፈጥራቸው ከተሞች ይህን ፍላጎት የመሸከም አቅማቸው ያደገና በየጊዜው የሚያድግ እንዲሆን ይጠበቃል።

የምንመራው የአብዛኛ ከተሞችና መሰረተ-ልማት ቢሮም በከተሞች ጉዳይ ላይ ቁልፍ ሚና ያለውና ከተሞች የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ለውጥ ሞተርና ማዕከል፣ ውብና ጽዱ፣ ለኑሮ ተስማሚ እንዲሆኑ በማስቻል ለክልላችን ብሎም ለአገራችን ብልፅግና ወሳኝ የሆኑ ተግባራት የሚከናወኑበት ነው። በመሆኑም ቢሮው የክልሉ ከተሞች ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ስርዓት የተከተሉ፣ በፕላን የሚመሩ፣ መሰረተ ልማት የተስፋፋባቸው፣ ውብና ፅዱ፣ የልማትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ በማስቻልና የዳበረ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ በመገንባት የዜጎችን ተጠቃሚነት ማረጋገጥን እንደ ተልዕኮ ይዞ ባለፉት ዓመታት ባከናወናቸው ተግባራት በከተሞች በርካታ ለውጦች ተመዝግበዋል።

በአሁኑ ሰዓት በክልላችን በየአካባቢው አዳዲስ ከተሞች በመፈጠራቸው ምክንያት የከተሞች ቁጥር በፍጥነት ከመጨመሩም በላይ ነባር ከተሞችም ወደ ጎን የተስፋፉበት ሁኔታ ተፈጥሯል። በከተሞች መስፋፋትና ከገጠር ወደ ከተማ በሚደረግ ፍልሰት ምክንያት በከተሞች የሚኖረው ህዝብ ብዛት በፍጥነት የጨመረበት እና የከትመት ምጣኔውም በፍጥነት እያደገ የመጣበት ሁኔታ ተፈጥሯል።

ይሁን እንጅ ይህንኑ ተከትሎም በከተሞች የሥራ አጥነት መበራከት፣ የመኖሪያ ቤት ፍላጎት በእጅጉ መጨመር፣ የመሰረተ ልማት ፋላጎትና ጥያቄ ማደግ፣ የአገልግሎት አሰጣጡ ተደራሽ እና አርኪ አለመሆኑ፣ የፕላን ጥሰትና ህገ-ወጥ የመሬት ወረራ የተበራከተበት ሁኔታ ላይ እንገኛለን። በተለይም በከተሞች የሚታየውን ሌብነት መታገል እና በአገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን መፍታት ልዩ ትኩረት የሚሻው ጉዳይ ነው።

ሌላው በክልላችን ያጋጠመውን ወቅታዊ የፀጥታ ችግር በተለይም በከተሞች ልማትና መልካም አስተዳደር ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እያሳደረ ያለ በመሆኑ ከተሞችን ወደ ቀደመ ነባራዊ ሁኔታቸው በመመለስ ልማትን ለማፋጠን እንዲቻል ቢሮው ከተለመደው አሰራር ወጣ ብሎ የከተማውን ነዋሪ በማስተባበር በልዩ የኃላፊነት መንፈስ መስራት የሚጠበቅበት ይሆናል።

በመሆኑም እነዚህንና ሌሎች በከተሞች የሚስተዋሉ ውስብስብ ችግሮችን በዘላቂነት ለመፍታት ከተቋሙ የ10 ዓመት (2013-2022) መሪ የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ የተቀዳ የ2017 በጀት ዓመት እቅድ የተዘጋጀ ሲሆን በዘርፉ የተቀረፁ ፖሊሲዎችን፣ ስትራቴጂዎችንና ፕሮግራሞችን መሰረት በማድረግ የተቋሙ አገልግሎት አሰጣጥ የሚሻሻልበትን፣ ከተሞች በተዘጋጀላቸው የእድገት ፕላን የሚመሩበትን፣ መሰረተ-ልማት የተስፋፋባቸው፣ ውብና ፅዱ፣ ለኑሮ ተስማሚ የሚሆኑበትን፣ የመኖሪያ ቤት ፈላጊዎች የቤት ባለቤት የሚሆኑበትን፣ ዜጎች የስራ እድል ተጠቃሚ የሚሆኑበትን...ወዘተ ነባራዊ ሁኔታ ታሳቢ ያደረጉ አላማዎች፣ ግቦችና ግቦችን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት ታቅደዋል።

1.2. የተቋሙ ርዕይ፣ ተልዕኮና እሴቶች እንዲሁም ስልጣንና ተግባራት

ርዕይ 2022 /Vision:- ከሀገራዊና ክልላዊ ርዕይ የሚመነጨው የከተሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ ተቋማዊ ርዕይ

"በ2022 የክልሉ ከተሞችን ምርታማ፣ ዘመናዊ የግብይትና፣ የብልፅግ ማዕከላት ማድረግ እና ተወዳዳሪና ምርታማ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ መገንባት ነው"

ተልዕኮ /Mission:- በከተሞች ደረጃውን የጠበቀ አገልግሎት በማቅረብ የክልሉ ከተሞች የልማት፣ የፖለቲካና የመልካም

አስተዳደር የዘመናዊነትና የብልፅግ ማዕከላት እንዲሁኑ ማድረግ እንዲሁም አገር በቀል የኮንስትራክሽን ተዋናዬቶችን አቅም በማሳደግ ተወዳዳሪ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ መገንባት ነው፡፡

እሴቶች /core values:- ተቋሙ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት በብቃት ለመወጣትና በክልሉ ዘላቂ ልማት ለማረጋገጥ

በሚደረገው ጥረት ሊያበረክት የሚገባውን አስተዋጽኦ በሚከተሉት እሴቶችና የአሰራር መርሆዎች ላይ የተመሰረተ ይሆናል፡፡

- ህብረተሰቡ በተደራጀ አግባብ የልማቱ ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆን ማድረግ!
- የግልዕነትና የተጠያቂነት አሰራር ስርዓት ማስፈን!
- ለህዝብ ጥቅም ቅድሚያ መስጠት!
- በቡድን የመሰራት ባህል ማጎልበት!
- ለመማሪያና ለሰው ገጣሚ መሆን!
- የሥራ ፍቅር፣ ከበሬታና መልካም ስነምግባር ማጎልበት!

ስልጣንና ተግባር:- በአዋጅ ቁ. 280/2014 ለቢሮ የተሰጠው ስልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ ዋና ዋና የቢሮው

ስልጣንና ተግባር የሚከተሉት ናቸው፡፡

- ✓ ከተሞችን በጥላን መምራት፣
- ✓ ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ሥርዓት በመዘርጋት መሬትን ለላቀ ልማት ማዋል፣
- ✓ የክልሉን የከተሞች ምጣኔ የማፋጠን እና የከተሞችን ዝቢ ማሳደግ፣
- ✓ በከተሞች የመሰረተ ልማትና ተያያዥ አገልግሎትን ማቅረብ፣
- ✓ የቤት ልማትና አቅርቦትን ማሳደግ እና የመንግስት ቤት አስተዳደርን ማሻሻል፣
- ✓ ደረቅ ቆሻሻን ሥርዓት በማስያዝ ከተሞችን ማስዋብ እና አረንጓዴ ልማት ማስፋፋት፣
- ✓ በከተሞች የምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኒቲ ፕሮግራምን ማስፋፋት፣
- ✓ በክልሉ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪውን አቅም ማሳደግ... ወዘተ ናቸው፡፡

1.3. የእቅዱ መነሻ ሁኔታዎች

1.3.1. የክልሉ ከተሞች አጠቃላይ ሁኔታ እንደ መነሻ

በክልላችን 8 ሪጂዮ-ፖሊታን ከተሞች፣ 11 መካከለኛ ከተማ አስተዳደሮች፣ 66 አነስተኛ ከተማ አስተዳደሮች፣ 149 መ/ማዘጋጃ ከተሞች፣ 104 ን/ማዘጋጃ ከተሞች፣ 391 ታዳጊ ከተሞች በድምሩ 729 ከተሞች ይገኛሉ፡፡ ከተማን ከተማ ከሚያስብሉ ምክንያቶች ውስጥ ዋነኛው የተሟላ የከተማ ፕላን መኖሩ ነው፡፡ በመሆኑም በክልላችን ከሚገኙ 729 ከተሞች ውስጥ 700 (96%) የሚሆኑት በፕላን የሚመሩ ሲሆን 29 (4%) የሚሆኑት የተሟላ ፕላን የሌላቸው ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 1.1 የከተሞች ቁጥር በፈርጅ ደረጃቸው

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	ከተማ አስተዳደር				ፈርጅ 3 /መ/ማዘጋጃ/ ቤት/	ፈርጅ 4 /ንዑስ/ማዘጋጃ ቤት/	ፈርጅ 5 /ታዳጊ ከተማ/	ጠቅላላ የከተሞች ብዛት	የከተማ ቀበሌ ብዛት	የወረዳ ብዛት	ፕላን ያላቸው ከተሞች	ፕላን የሌላቸው ከተሞች
		ሪጀዮ ፖሊታን	ክ/ከተማ	ፈርጅ 1	ፈርጅ 2								
1	ባህርዳር	1	6			2	1		4	26		4	
2	ጐንደር	1	6						1	25		1	
3	ደሴ	1	5						1	18		1	
4	ደ./ማርቆስ	1	4						1	14		1	
5	ደ./ብርሃን	1	5				1	1	3	24		3	
6	ኮምቦልቻ	1	4						1	14		1	
7	ደ/ታቦር	1	3						1	9		1	
8	ወልዲያ	1	3						1	6		1	
9	ሰ/ወሎ			2	5	13	7	38	65	37	13	63	2
10	ሰ/ሸዋ				9	20	9	31	69	54	22	68	1
11	ደ/ጎንደር				7	13	10	36	66	51	13	66	
12	ሰ/ጎንደር			2	1	6		22	31	17	8	25	6
13	ማዕ/ጐንደር				4	20	10	32	66	40	15	66	
14	ምዕ/ጐንደር			1	2	5	6	10	24	14	4	23	1
15	ደ/ወሎ				9	19	17	53	98	56	20	98	
16	ሰ/ጎጃም				3	8	5	19	35	22	7	35	
17	ምዕ/ጐጃም			1	4	9	5	28	47	28	7	46	1
18	ምስ/ጐጃም				8	12	10	46	76	68	17	76	
19	ዋግሽምራ			2	1	6	4	15	28	22	9	26	2
20	አሮሞ			1	3	3	5	15	27	17	5	27	
21	አዊ			1	6	7	8	37	59	35	9	57	2
22	ወ/ጠ/ሴ/ሀ-መራ			1	4	6	6	8	25	24	4	11	14
ጠቅላላ ድምር		8	36	11	66	149	104	391	729	621	153	700	29
		85											

በክልላችን በየአካባቢው አዳዲስ ከተሞች በመፈጠራቸው ምክንያት የከተማ ቁጥር የመጨመር፣ የነባር ከተሞችም ወደ ጎን መስፋት እና የከተሞች ህዝብ ብዛት እና የከተመት ምጣኔውም በፍጥነት እያደገ የመጣበት ሁኔታ ተፈጥሯል። በመሆኑም የነዚህን ከተሞች እድገት ለማፋጠን በእቅድ ላይ ተመስርቶ ከደረጃ ደረጃ እንዲሸጋገሩ አስፈላጊውን ርብርብ ማድረግ እንደተጠበቀ ሆኖ የገጠር ቀበሌ ማዕከላትን ወደ ታደጊ ከተማነት ማሸጋገር እና በተሟላ የከተማ ፕላን እንዲመሩ ማድረግ ያስፈልጋል።

ከተማነት አይቀሬ እና የሥልጣኔ ምልክት ቢሆንም ዕድልም ሥጋትም ይዞ የሚመጣ አለም አቀፋዊ ክስተት ነው። ዓለም ባንክ እ.አ.አ መስከረም 2017 "opportunities and challenges of urbanization planning for un precedents future" በሚል ሪፖርቱ ከተሞች ቁልፍ የእድገት ሞተሮች መሆናቸው ቢታወቅም የከተማ ኗሪዎች ቁጥር መጨመር ተስፋም ስጋትም እንዳለው አስቀምጧል።

ይህ የህዝቦች በአንድ አካባቢ መሰባሰብ በእጅጉ የማህበራዊ፣ የኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ መስተጋብሮችን ያፋጥናል። ንግድን ያነቃቃል። ምርታማነትንም ይጨምራል። ለአብነትም አሁን የሃገራችን ከተሞች 58% ሃገራዊ የምርት ድርሻ (GDP) ያመነጫሉ።

ይሁን እንጅ ይህን መስተጋብር በብቃት መምራት የሚችሉ ተቋማዊ አደረጃጀቶች ከሌሉ እና የመሰረተ-ልማቶች አቅርቦት ውስን በሚሆንበት ጊዜ ደካማ የመሬት አስተዳድር፣ ውስን የትራንስፖርት አውታሮች ዝርጋታ፣ ከፍተኛ ስራ አጥነትና የተፈጥሮ ሃብት መራቆትን ያስከትላል። ዘርዘር አድርጎ ለማየት ያህልም የሚከተሉት መሰረታዊ ችግሮች በከተሞች ጎልተው የሚታዩ ይሆናል። በየደረጃው ባሉ ከተሞች የመልካም አስተዳደር ችግሩ የከፋ ደረጃ ላይ የሚገኝ ከመሆኑም በላይ የከተማ ድህነት መስፋፋት፣ ከፍተኛ የሆነ የሥራ አጥነት ችግር፣ የኑሮ ውድነት፣ የመሰረታዊ ምርቶች ዋጋ መናር፣ የቤት እጥረት /የመኖሪያና የሥራ/፣ የቤት ኪራይ ዋጋ

መኖር፣ የመሰረተ ልማት አቅርቦት እጥረት፣ ደካማ የኢኮኖሚ ወይም የፋይናንስ አቅም፣ የማዘጋጃቢታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ችግር ዋና ዋናዎቹ ናቸው፡፡ በተለይም ትልልቅ ከተሞች የህገ-ወጥ ተግባራት /ህገወጥ ግንባታና መሬት ወረራ/ የተስፋፋባቸው በመሆናቸው በቀጣይ ትኩረት ሰጥተን ልንፈታቸው ይገባል፡፡

1.3.2. ወቅታዊ ክልላዊ ሁኔታ

እንደ ፕላንና ልማት ቢሮ 2016 ዓ.ም መረጃ የአማራ ክልል በ8° 40' እስከ 14° 50' ሰሜን የኬክሮስ እና በ35° 10' እስከ 40° 20' ምሥራቅ የኬንትሮስ መስመር ውስጥ የሚገኝ ሲሆን የቆዳ ስፋቱ 181,190.16 ካሬ ኪ.ሜ. ወይም 18,119,015.68 ሄክታር ሲሆን በ14 ዞኖች፣ በ8 ሪጅአፖሊታንት ከተሞች፣ በ77 ከተማ አስተዳደሮች፣ በ153 የገጠር ወረዳ አስተዳደሮች፣ በ3,540 የገጠር ቀበሌ አስተዳደሮች እና በ618 የከተማ ቀበሌ አስተዳደሮች በድምሩ በ4,158 ቀበሌ አስተዳደሮች የተከፋፈለ ነው፡፡ የሚያዋስኑትም በምስራቅ የአፋር ክልል፣ በምዕራብ ሱዳንና ቤንሻንጉል ክልል፣ በሰሜን ትግራይ እና ኤርትራ እንዲሁም በደቡብ የኦሮሚያ ክልል ናቸው፡፡

ክልሉ የአማራ፣ የአገው፣ የአርጎባ፣ የኦሮሞና የሌሎች ብሔረሰቦች በጋራ የሚኖሩበት ሲሆን እንደ ማዕከላዊ ስታስቲክስ ባለስልጣን የክልሉ ህዝብ ብዛት በ1999፣ 2004፣ 2009 እና 2014 ዓ.ም በቅደም ተከተል 17,624,985፣ 19,220,678፣ 21,136,526 እና 22,877,365 መሆኑ ታውቋል፡፡ እንደ ፕላንና ልማት ቢሮ በ1999 ዓ.ም የተካሄደውን የህዝብና ቤቶች ቆጠራ መነሻ በማድረግ በተሰራው ትንቢያ መሰረት በ2016 ዓ.ም የአማራ ክልል ህዝብ ብዛት 23,548,998 (11,725,424 ወንድ እና 11,823,575 ሴት) እንደሆነ ይገመታል፡፡ ይሁን እንጂ እንደ UN-Habitat, 2023 ጥናት በክልሉ ከሚገኙ ወረዳ አስተዳደሮች የተሰበሰበው የህዝብ ብዛት መረጃ 30,302,723 ሲሆን በማዕከላዊ ስታስቲክስ ባለስልጣን ከተጠናው በ7,425,358 ከፍ ያለ ነው፡፡

የክልሉ አጠቃላይ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ ሲታይ በክልሉ ከፍተኛ የሆነ ወደ ሥራ ሊሰማራ የሚችል የሰው ኃይል፣ ለእርሻና ለእንስሳት እርባታ ተስማሚ የሆነ መሬት፣ የአየር ንብረት፣ የማዕድን ሀብት፣ የቱሪዝም መስበች እና የውሀ ሀብቶች ያሉት ሲሆን በዚህም ትምህርትን ለዜጎች ተደራሽ በማድረግና ጥራቱን በማስጠበቅ፣ የጤና ሽፋንን በማሻሻልና ጤነኛ አምራች ዜጋ በመፍጠር፣ የንጹህ መጠጥ ውሃ ሽፋንን በማሳደግ፣ ብዙ የገጠር ቀበሌዎች ከመንገድ ጋር እንዲገናኙና ማህበረሰቡ በመንገድ ተደራሽ እንዲሆን በማድረግ ረገድ እንዲሁም የዜጎችን የነፍስ ወከፍ ገቢ በማሳደግና አስከፊ ድህነትን ትርጉም ባለው ደረጃ በመቀነስ ረገድ አበረታች ውጤቶች ተመዝግበዋል፡፡

ወቅታዊ የክልላችን ሁኔታ በአጠቃላይ የፖለቲካ አለመረጋጋትና የፀጥታ ችግር የሚታይበት ቢሆንም የህዝቡ የመልማት ፍላጎትና ተነሳሽነት መጨመሩ፣ ሀገራችን ብሎም ክልላችን ለውጡን ተከትሎ ከነበረው የግብርና መር ስተራቴጂ ማሻሻያዎችን በማድረግ አገር በቀል እና ባለብዙ ዘርፍ የልማት ስትራቴጂ /Home grow economic stratage/ ተግባራዊ መደረጉና የልማቱ መዳረሻም የበለፀጉ ከተሞችን መፍጠር መሆኑ፣ የህዝቡ የመከተም ፍላጎት እያደገ መምጣቱ እና ከተሞች የክልሉ የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ለውጥ ሞተርና ማዕከል መሆናቸው ...ወዘተ ለእቅዱ መሳካት እንደመልካም አጋጣሚ/ በጥንካሬ የሚታዩ ናቸው፡፡

እነዚህ ከዚህ በላይ ያሉ መልካም አጋጣሚዎች /ጥንካሬዎች ያሉ ቢሆንም አሁንም የድህነት ምጣኔ ከፍተኛ መሆኑ፣ በአጠቃላይ ሥራ አጥነትና በተለይም የወጣት ስራ አጥነት ሁኔታ አሳሳቢ መሆኑ፣ በተለይም ሰሜን ምስራቁ የክልሉ አካባቢ ዝናብ አጠር ከመሆኑ ጋርም ተያይዞ ስር የሰደደ የምግብ ዋስትና ችግር መኖር የክልሉ ፈተናዎች ሆነው ቀጥለዋል፡፡ በክልሉ 87 ወረዳዎች የምግብ ዋስትናቸውን ያላረጋገጡ እና በርካታ የህብረተሰብ ክፍሎች በአስከፊ ድህነትና ስር በሰደደ የምግብ ዋስትና ማጣት ችግር ውስጥ እንደሆኑ መረጃዎች ይጠቁማሉ፡፡

1.3.3. የከተማ ነዋሪው ህዝብ ሁኔታ

እንደ ማዕከላዊ ስታስቲክስ ባለስልጣን ጥናት (የክልሉ ከተሞች ብዛት 214 እያለ በተደረገ ጥናት) በክልሉ ከተሞች የሚኖረው ህዝብ ብዛት ከጠቅላላ የክልሉ ህዝብ ብዛት 21 በመቶ እንደሚሸፍን ይገመታል፡፡ እንደ ፕላንና ልማት ቢሮ 2016 ዓ.ም መረጃ በከተማ የሚኖረው 5,197,996 (22.07 በመቶ) (ወንድ 2,450,151 ሴት 2,747,845) ነው፡፡ ይሁን እንጂ የተቋሙ አስተዳደራዊ መረጃ እንደሚያሳየው አሁን ባሉን 729 ከተሞች የሚኖረው ህዝብ ብዛት 7,606,326 ሲሆን ከጠቅላላ የክልሉ ህዝብ 32.3 በመቶ ይሸፍናል፡፡ አመታዊ የህዝብ እድገት ምጣኔውም በአለም እጅግ ፈጣን የሚባል 5.4 በመቶ ነው፡፡

የከተማ ነዋሪው ህዝብ ሰላም፣ ልማት እና ብልጽግና የሚሸት እና ለአካባቢ አላማዎች የሚተጋ ከመሆኑም በላይ በተግባር ከገጠር ወደ ከተማ በየዓመቱ የሚተም እና ለራሱ ገበያ እየፈጠረ ያለ ህዝብ ባለቤቶች መሆናችን፤ በከተሞች በርካታ የመልካም አስተዳደር ችግሮች እየተፈጠሩ ያሉ ቢሆንም በሂደት ይፈታልኛል የሚል ተስፋ ይዞ በትዕግስት አቤቱታውን እያቀረበ ያለ ህዝብ መሆኑና የመልካም አስተዳደር ችግሮች እንዲፈቱለት ፊት ለፊት በመታገል በብልሹ አሰራር ውስጥ ያሉትን አመራር እና ለባለሙያ ማጋለጥ መጀመሩ፤ የክልላችን ህዝብ የሚኖርባቸውን ከተሞች እንዲለወጡና እንዲለሙ፤ በጉልበቱ፤ በገንዘቡና በቁሳቁስ የሚያደርገው ተሳትፎ እያደገ የመጣ መሆኑ፤ እንዲሁም የሚኖርበትን ከተማና አካባቢ በማልማት በተለይም ከመንገድ ከፊታ እስከ አስፖልት መንገድ ግንባታ፤ አካባቢውን በማፅዳት፤ ለጽዳት የሚከፈል ክፍያን በማሰባሰብ፤ ችግኝና ፍራፍሬ በመትከል... ወዘተ ተጨባጭ ተግባር ውስጥ የገባ ህዝብ መሆኑ፤ በዚህም በያዝነው በጀት ዓመት 9 ወር ውስጥ በጥሬ ገንዘብ 242,983,828.00 ብር፤ በጉልበት 243,953,317.00 ብር፤ በቁሳቁስ 217,306,597.00 ብር በድምሩ 704,243,742.00 ብር የሚያወጣ የህዝብ ተሳትፎ መደረጉና ወንድ 1,135,459 ሴት 957,713 በድምሩ 2,093,172 (45.75% ሴቶች) የህብረተሰብ ክፍል በቀጥታ በጉልበቱ የተሳተፈ መሆኑና መሠል ጥንካሬዎች ያሉት ቢሆንም ወደ ፊት በትኩረት መታረም እና መስተካከል ያለባቸው ድክመቶችም ይስተዋሉበታል፡፡

ለአብነትም የሚኖርበትን ከተማ የእድገት፣ የልማትና የብልጽግና መንስኤ እና ባለቤት ራሱ መሆኑን ተገንዝቦ ለማልማት ያለው እንቅስቃሴ ውስንነት ያለበት መሆኑ (የልማቱ ባለቤት ከመሆን ይልቅ ለመንግስት ብቻ መግፋት)፤ ከህጋዊ ተጠቃሚነት ይልቅ መሬት ወረራና ህገ ወጥ ግንባታ ላይ መሳተፍ፤ ጽዱና ውጤት ከተማ የሚመኝ ህብረተሰብ ያለውን ያህል ለከተማ ጽዳትና ውበት የማይጨነቅ፤ መንገድ በማበላሸትና የጎርፍ ማስተላለፊያ ቱቦዎችን በመዘጋት ሳያውቀው ለጎርፍና ለተለያዩ አደጋዎች የተጋለጠ መሆኑ ወዘተ በድክመት የሚወሰዱ ናቸው፡፡ በአጠቃላይ የከተማ ነዋሪውም መሰረተ-ልማትና ማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶች እንዲሟሉለት መሞገት መጀመሩ መልካም አጋጣሚ ቢሆንም ሁሉንም ነገር መንግስት ሊሰራለት እንደሚገባ አድርጎ የመመልከት እና በህገ-ወጥ ግንባታና መሬት ወረራ ላይ በመሳተፍ ያላግባብ የመጠቀም ዝንባሌ በስፋት ይስተዋላል፡፡ በመሆኑም ህዝባችን በቅርበት መደገፍና ማነሳሳት፤ ማደራጀትና ያሉበትን ክፍተቶች ማረም እንዲሁም ህግና ስርዓት እንዲይዝ ማድረግ ከቻልን ከተሞችን ለመለወጥና ለማሳደግ አማራጭ የሌለው ትልቅ አቅም አድርጎ መጠቀም ይገባል፡፡

1.3.4. የወጣቶች ሁኔታ

እንደ ፕላንና ልማት ቢሮ 2016 ዓ.ም መረጃ ከክልሉ ሕዝብ 56.22 በመቶ (13,240,152) የሚሆነው በሥራ ሊሰማራ የሚችል (15 - 64 ዓመት የዕድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ) ሲሆን ከዚህም ውስጥ 26.12 በመቶ (3,458,366) የሚሆነው በከተማ የሚገኝ ነው፡፡ እንዲሁም ከአምራች ሀይሉ ውስጥ 53.6 በመቶ (7,096,000) የሚሆነው በወጣትነት (15 - 29 ዓመት) የዕድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ሲሆን 29.95 በመቶ (2,125,364) የሚሆነው በከተማ የሚገኝ ነው፡፡

እንደ ማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ኤጀንሲ እ.ኤ.አ. 2020 በአማራ ክልል በአጠቃላይ 891,911 (321,833 ወንድ እና 570,078 ሴት) ሥራ አጥ ዜጎች የነበሩ ሲሆን 523,042 (187,881 ወንድ እና 335,161 ሴት) ወጣቶች ናቸው፡፡ ከነዚህም ውስጥ 471,786 (155,946 ወንድ እና 315,840 ሴት) ሥራ አጥ በከተሞች የሚገኙ ሲሆን 302,144 ወጣቶች (94,014 ወንድ እና 208,160 ሴት) ናቸው፡፡

በከተሞች የለውጥ ሀይል የሚሆን የሰለጠነ ግን ስራ ያጣ እና በስራ ላይ ያለ ወጣት ይታያል፡፡ ይህ አምራች ሀይል የሆነው ወጣት በቅርበት ቢደገፍ እራሱን ለውጦ በከተሞች ዕድገት ላይ የሚያመጣው ተጽዕኖ በጥንካሬ የሚወሰድ ነው፡፡ ለአብነትም ወጣቱ የቆሸሹ አካባቢወችን በማጽዳት በማልማት እና ገቢ ማስገኛ በማድረግ የከተማ ውበት የመጠበቅ ሚናው እየተጠናከረ የመጣ መሆኑ፤ በበጎ ፈቃድ አገልግሎት ተግባር በተናጠልና በጋራ በመሰማራት ያረጁና የወደቁ ቤቶችን በመጠገን እና አረጋግጭንን በመደገፍ ጉልህ ሚና ያለው መሆኑ፤ የከተማውን ድምቀት የሚያሳድጉ አገልግሎቶችን በመስጠት /የፖርቪንግ፣ ላቪያጅ፣ የቤትና የቢሮ እቃዎች ምርት እና በግንባታ/ ላይ በመሰማራት የሚያበረታታ ተጨባጭ ለውጦች እየታዩ ያሉ መሆኑ፤ በአካባቢያቸው ተደራጅተው የአካባቢውን ደህንነት የሚጠብቁ ቅንና ተነሳሽነት ያላቸው ወጣቶች እየተበራከቱ የመጡ መሆናቸው... ወዘተ ከወጣቶች አኳያ በጥንካሬ የሚታዩ ናቸው፡፡

ይሁን እንጅ ሳይለፉ እና ሳይደክሙ በህገ-ወጥ ተግባራት በመሳተፍ በአቋራጭ ለመክበር የሚፈልጉ ወጣቶች ቁጥር እያደገ መምጣቱ፤ አልባሌ ቦታዎች ላይ የሚውሉና በሱስ የተጠመዱ ቀላል ማይባል ቁጥር ያላቸው ወጣቶች መኖራቸው...ወዘተ ወጣቶች ላይ የሚስተዋሉ ችግሮች ናቸው። በመሆኑም ወጣቱ የኢንቨስትመንት አቅም እንጅ ጠንቅ በማይሆንበት ደረጃ በቅርበት በመደገፍና ድክመቱን በማረም የከተሞች የለውጥ ሀይል አድርጎ በየመንደሩ በማሰማራት ልዩ ልዩ የመሠረተ ልማት ስራዎችን ማከናወን እንዲችል በትኩረት መስራት ይገባል።

1.3.5. የባለሀብቶች ሁኔታ

የከተሞች ለውጥ እና ዕድገት ዋነኛው ባለቤት የሆነው ባለሀብት ከታዳጊ እስከ ሪጅኦፖሊታን ከተሞች ሀብቱን በማፍሰስ እያደረገ ያለው እንቅስቃሴ የሚበረታታ ከመሆኑም በላይ ሆኔል፤ ሆስፒታልና ት/ቤት በመገንባትና የአምራች ኢንዱስትሪዎችን ለመትከል ኘሮጀክት ቀርቦ በመቅረብ ያለው ዝንባሌ የሚያበረታታ መሆኑ፤ የሚጠበቅበትን ግብር እና የአገልግሎት ክፍያ በመክፈል የከተሞችን ገቢ በማሳደግም የማይተካ ሚና ያለው ሀይል መሆኑ፤ የሚፈለገውን ያህል ባይሆንም በቤት ልማት ስትራቴጂው በመሳተፍና ቤት ለሌላቸው አካላት ቤት ገንብቶ በማስረከብ የቤት ችግሩን የመጋራት ልምዱ እያደገ መምጣቱ፤ የወሰዱትን የኘሮጀክት ቦታም በፍጥነት ገንብቶ ለማልማት ጥረት የሚያደርጉ በርካታ ባለሀብቶች መኖራቸው፤ እንዲሁም ከተሞች የተረጋጋ ገበያና የኢኮኖሚ ማዕከል በመሆን የአገልግሎት ተጠቃሚ እንዲሆኑ የማይተካ ሚና እየተጫወቱ መሆኑ በጥንካሬ የሚወሰድ ነው።

ይሁን እንጅ ባለሀብቱ ኘሮጀክት ቀርቦ መሬት በመያዝና እሴት ሳይጨምር በመሸጥ በአቋራጭ ለመክበር መሞከሩ፤ አብዛኛው ባለሀብት ያልተገባ ጥቅም ለማግኘት ለአመራሩም ሆነ ለባለሙያው መደለያ በመስጠት የብልሹ አሰራር ተባባሪ መሆኑ፤ በየከተሞች የተወሰዱ ኘሮጀክቶች ከጅመር ህንፃ፤ ከመጋዘን ኪራይ እና ከአጥር ማስቀመጥ ያለፈ ተግባር የማይፈጽሙ ባለሀብቶች ቁጥር ቀላል አለመሆኑ፤ የገጠር ከተማ ትስስርን መሠረት ያደረገ ኢንቨስትመንት አለመከተል ለምሳሌ የአርሶ አደሩን ምርት ኘሮስስ የሚያደርግ ፋብሪካ ላይ ያለማተኮርና አርሶ አደሩም ለፋብሪካ ብሎ እንዲያመርት አለማድረግ፤ በአካባቢው የሚገኝ አርሶ አደርን አውቶግሮውር አድርጎ አለመጠቀም፤ ከገጠር ከተማ እየፈለሰ ያለውን የሰለጠነ ወጣት አቅምና ሰፊ ጉልበት አለመጠቀም፤ እንዲሁም ህብረተሰቡን በሚጠቅም የአካባቢና ማህበራዊ ልማት ያለመሳተፍ ሁኔታ መኖሩ...ወዘተ ከባለሀብቱ አኳያ በቀጣይ መታረም ያለባቸው ድክመቶች ናቸው።

በአጠቃላይ በባለሀብቱ በኩልም የህዝብና የመንግስት የሆነውን ውስን ሀብት/መሬትን በተገኘው አጋጣሚ ሁሉ ያላግባብ ይዞ በአቋራጭ ለመበልፀግ የሚደረገው እንቅስቃሴ አልተገታም። በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪውም ጥቂት የማይባሉ ስራ ተቋራጮች አገራዊ ፋይዳውን ተረድተው ዘላቂ ጥቅማቸውን ከማስጠበቅ ይልቅ ጊዜያዊ ጥቅም የመፈለግ ዝንባሌያቸው ከፍተኛ ነው። በመሆኑም የከተማ እና መሠረተ ልማት ዋነኛ አቅም የሆነውን ባለሀብት ጥንካሬውን በማጉላትና ድክመቱን በማረም ተጨባጭ የከተሞች የለውጥ ሀይል ለማድረግ በትኩረት አቅዶ መፈፀም ይጠበቅብናል።

1.3.6. የተቋሙ መዋቅራዊ አደረጃጀት ሁኔታ

በዚህ ወቅት እየተመዘገበ ያለውን ፈጣን የከተማነት እድገት የሚመራው ተቋም የአብክመ ከተሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ በ1 ተጠሪ ተቋም፤ በ2 የምርምር ተቋም፤ በ22 መምሪያዎች (14 ዞን እና 8 ሪጅኦፖሊታን ከተሞች)፤ በ128 ወረዳ ጽ/ቤቶች እንዲደራጅ ተደርጓል። በእነዚህ አደረጃጀቶች የተፈቀደ ጠቅላላ የስራ መደብ ብዛት 35,182 ሲሆን በሰው ሃይል የተሸፈነው 15,262 (43%) ብቻ ነው።

ይህ ተቋም አሁን ባለው አደረጃጀት እንኳን ከሚያስፈልገው የሰው ኃይል ውስጥ 40 በመቶ የሚሆነውን ይዞ በክልሉ የሚገኙ ከተሞች ግብርናው የሚፈጥረውን የመከተም እድል የሚሰብና የሚሸከሙ፤ በተዘጋጀላቸው የእድገት ፕላን መሰረት የሚመሩ፤ ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ስርዓት የተከተሉ፤ መሰረተ-ልማት የተስፋፋባቸው፤ ውብና ፅዱ፤ የልማትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ፤ የመኖሪያ ቤት ፋላጊዎች የቤት ባለቤት እንዲሆኑ፤ የከተማ ድህነት ቅነሳ እና የስራ እድል ፈጠራ በማስፋፋት እንዲሁም የዳበረ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ በመገንባት የዜጎችን ዘላቂ ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ተግባራት እያከናወነ ይገኛል።

ይሁን እንጅ ከአደረጃጀት አንፃር ባለፉት ዓመታት ተቋሙ በርካታ ግዙፍ ተግባራትን የተሸከመ በመሆኑ ሊታለፉ የማይገባቸው የተደራሽነትና የውጤታማነት ችግሮች እንዳሉበት በመገምገም ክፍተቶችን ለመሙላት በርካታ ስራዎች የተሰሩ ቢሆንም የተቋሙ መዋቅራዊ አደረጃጀት አሁንም ከከተሞች መስፋፋት ጋር ተያይዞ እያደገ እና እየሰፋ የመጣውን ተግባርና ኃላፊነት እንዲሁም

ህብረተሰቡ የሚጠይቀውን የአግልግሎት ፍላጎት ሊሸከም የማይችል፤ የተፈጠሩ አደረጃጀቶች በሰው ኃይል አለመሟላታቸው እና ጤናማ የሰው ኃይል ስምሪት (በዘርፉ ተገቢው እውቀት፣ ክህሎት፣ ልምድና ብቃት ያለው የሰው ሀይል) አለመኖሩ፣ hJEG ፍረጃ ጋር ተያይዞ የስራ መደቦች ደረጃ ዝቅተኛ መሆኑ እና የስራተኛ ጥቅማጥቅም አለመሟላት...ወዘተ ችግሮች በስፋት የሚስተዋሉ ናቸው፡፡ በመሆኑም ተቋሙ የሚጠበቅበትን ተግባርና ኃላፊነት በጥራትና በብቃት መወጣት እንዲችል በጥናት ላይ የተመሰረተ የመዋቅራዊ አደረጃጀት ማስተካከያ ማድረግ ይኖርበታል፡፡ ከተሞችም ከራሳቸው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር የሚጣጣም ተቋማዊ አደረጃጀት በመፍጠር እና የሚያስፈልጋቸውን የሰው ኃይል በዓይነትም በመጠንም በማሳደግ ውጤታማ የሚያደርጋቸውን የሥራ ስምሪት እንዲፈፅሙ ማድረግ ይጠይቃል፡፡

1.3.7. የህግ እና የአሰራር ስርዓቱ ያለበት ሁኔታ

ከአሰራር ጋር ተያይዞ የሚታየው ዋናው ጉዳይ ተቋሙ የሚመራባቸው የህግ ማዕቀፎች አግባብነትና ችግር ፈችነት ነው፡፡ ከዚህም አኳያ የነበሩ ችግሮችን በመፍታት የዘርፉን ሥራዎች ለማሳለጥ አጋዥ የሆኑ እና ግልጽነትና ተጠያቂነትን የሚያስፍኑ ዝርዝር የሕግ ማዕቀፎች (አዋጆች፣ ደንቦች፣ የአፈጻጸም መመሪያዎች) እና ማንዋሎች ተዘጋጅተውና ተሻሽለው ሥራ ላይ እንዲውሉ የተደረጉና ሊያሰሩ የሚችሉ የህግ ማዕቀፎች ያሉ ቢሆንም ተቋሙ የሚመራባቸው አንዳንድ መመሪያዎች የህግ ክፍተት ያለባቸው፣ አግባብነትና ችግር ፈችነት የጎደላቸው፣ ቢሮክራሲ ማራዘም የተጠናወታቸው እና ከወቅቱ ጋር የማይሄዱ በመሆናቸው እያደገ የመጣውን የህዝብ የልማትና መልካም አስተዳደር ጥያቄ የማይመልሱ ናቸው፡፡ በመሆኑም በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ እንዲሁም የማሻሻያ ሃሳቦችን በማቅረብ እንዲሻሻሉ እና አስፈላጊ የሆኑ አዳዲስ የህግ ማዕቀፎችም እንዲዘጋጁ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

ከቅንጅታዊ አሰራር አኳያ ከሌሎች አቻ ተቋማት ጋር ማለትም ከመሬት ቢሮ ጋር በከተሞች ማስፋፊያ አካባቢ የመሬት አቅርቦትና ዝግጅት፣ በመሬት መረጃ ማዘመን (ካዳስተር) ስራዎች፣ በልማት ተነሽዎች የካሳ አከፋፈል፣ በገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ዙሪያ፣ ከአካባቢና ደን ጥበቃ ባለስልጣን ጋር በከተሞች ፅዳትና አረንጓዴ ልማት፣ ከፖሊስ፣ ከፍ/ቤት፣ ከፍትህና ከፀረ-ሙስና ጋር በተለያዩ መመሪያዎች/ሰነዶች ዝግጅት፣ በህግ ማማከር፣ በህገ-ወጥ መሬት ወረራና ግንባታን በመከላከል ረገድ፣ በተቋሙ የሚታዩ ብልሹ አሰራሮችን ከማስተካከልና ሌብነትን ከመታገል አንፃር፣ ከገቢዎች ቢሮ ጋር በከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብ ዙሪያ፣ ከገንዘብ ቢሮ ጋር በበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች፣ ከፕላን እና ልማት ቢሮ ጋር በከተሞች አስተዳደር ወሰን፣ በከተማ እውቅና እና ደረጃ ሽግግር፣ ከኦዲት ቢሮ ጋር በፋይናንሽያልና ከዋኔ ኦዲት ዙሪያ፣ ከህ/ስ/ማህበራት ማደራጃ ጋር በመኖሪያ ቤት ህ/ስ/ማህበራት አደረጃጀትና አሰራር ዙሪያ፣ ከስራና ስልጠና ቢሮ ጋር በስራ እድል ፈጠራ ዙሪያ፣ ከኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት ቢሮ ጋር የምደባ ቦታ የሚፈልጉ የልማት ፕሮጀክቶችን በመለየት፣ በመወሰንና ወደ ልማት በማስገባት ረገድ፣ ከወጣቶችና ስፖርት ቢሮ እንዲሁም ሴቶች ህፃናትና ማህበራዊ ጉዳይ ቢሮ ጋር በወጣቶች፣ በሴቶች፣ በህፃናት፣ በአካል ጉዳተኞችና አረጋዊያን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተጠቃሚነት ዙሪያ፣ ከሲቪል ሰርቪስና የሰው ኃይል ልማት ኮሚሽን ጋር በመዋቅራዊ አደረጃጀት ዙሪያ...ወዘተ በቅንጅት እየተሰራ ያለ ቢሆንም ከእነዚህ ተቋማት ጋር ያለው ቅንጅታዊ አሰራር እንዲሁም ከሌሎች መሰረተ ልማት አቅራቢና ተዛማጅ ተቋማት (መብራት፣ መንገድ፣ ውሃ፣ ቴሌ) ጋር በዕቅድ ዝግጅትም ሆነ በትግበራ ወቅት ተቀናጅቶ የመስራት ልምዱ ውስንነት ያለበት ነው፡፡

በተቋሙ የሚታየውን ብልሹ አሰራርና ሌብነት ለመታገል እንዲሁም ፈጣንና ቀልጣፋ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋይ እርካታን ለማሳደግ ተቋማዊ አሰራሮችን ማሻሻልና ማዘመን አስፈላጊ ነው፡፡ ከዚህም አኳያ በልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎች ላይ ህብረተሰቡን በማሳተፍ እና የሚያስከትለውን ሁለንተናዊ አደጋ በውል ተገንዝቦ በዘርፉ ከላይ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ ምንጮችን በመለየትና ወደ ሌብነት ተግባር የገቡ አመራሮችንም ሆነ ባለሙያዎችን ታግሎ በማስተካከል ችግሩን ለመቀነስ የሚደረገው ጥረት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሻሻለ መጥቷል፡፡ ሌላው የቤት መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር በሚኒስቴር መ/ቤቱ በኩል ለምቶ አገልግሎት ላይ የዋለ ሲሆን እስከ አሁን በዞኖችና ከተሞች 4,350 የመንግስት ቤቶችን ወደ ዘመናዊ የቤት መረጃ ስርዓት (system software) ማስገባት ተችሏል፡፡

ሌላው እንደ ክልል ከባህር ዳር የንብርስቲ ጋር በመተባበር በኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ አያያዝ ዘዴን ለማዘመን የሚያስችል system software ለምቶ የሙከራ ትግበራ ላይ ይገኛል፡፡ እንዲሁም በከተማ መሬት አስተዳደር ዘርፍ

ያሉትን የመረጃ አያያዝና አገልግሎት አሰጣጥ ለማዘመን ባለፉት ዓመታት በ14 ከተሞች ዘመናዊ የመሬት ይዞታ አስተዳደር ስርዓት (ካዳስተር) ተግባራዊ እየተደረገ ይገኛል።

ይሁን እንጂ ቴክኖሎጂው በዘርፉ የሰለጠነ የሰው ኃይል እና የቴክኖሎጂ መሰረተ ልማቶችን ለማሟላትና system software ለማልማት ከፍተኛ የፋይናንስ ወጪ የሚጠይቅ መሆኑ፤ እንዲሁም በግል የጥቅም ፍላጎት እና በእውቀት/ግንዛቤ ማነስ ምክንያት በአመራሩና በባለሙያው ዘንድ ቴክኖሎጂን ያለመቀበል እና በዘልማዳዊ አሠራር የመቀጠል ፍላጎት ከወዲሁ በስፋት ይስተዋላል።

ስለሆነም ከላይ የተጠቀሱ ተግዳሮቶችን በመሻገር የከተማ ልማት ስራን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ እንዲታገዝ ከማድረግ አኳያ የሚሰጡ አገልግሎቶች ከዘልማዳዊ አሠራር ወጥተው ወደ ዲጂታል አሠራር (ወረቀት አልባ አሰራር) ማሸጋገር ያስፈልጋል። የከተማ ነዋሪዎች የቤተሰብ ሁኔታና አድራሻ፣ የከተሞች የመሬት እና የቤቶች ይዞታ እንዲሁም ሌሎች ወሳኝ የከተማ ነክ መረጃዎች በአይቲ መደገፍ ይኖርባቸዋል። ከዚህም በላይ መረጃዎችም በኔትዎርክ አማካኝነት በአስተዳደር ደረጃዎች እና በተቋማት መካከል ሊተሳሰሩ ይገባል።

ከክትትል፣ ድጋፍና አፈፃፀም ግምገማ ስርዓት አኳያ በየበጀት ዓመቱም በርካታ የግንዛቤ መፍጠሪያ የህዝብ ንቅናቄ መድረኮችና ተከታታይነት ያላቸው የአፈፃፀም ግምገማ መድረኮች እና ኩነቶች የተከናወኑ ሲሆን በልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎች ላይ የተሸላ አፈፃፀም ላስመዘገቡ ተቋማት፣ ከተሞችና ባለሙያዎችም እውቅና የመስጠት ስራዎች ሲከናወኑ ቆይተዋል። ይሁን እንጂ የጠራ ግልፅነትና ተጠያቂነት የሚያረጋግጥ አሰራር በመከተል በኩል ከፍተኞች ነበሩ በተለይም የተገልጋይን እርካታ በጥናት በማረጋገጥ እና የማስተካከያ ርምጃ በመውሰድ፣ በዘርፉ ውጤታማ የሆኑ ተሞክሮዎችን በመቀመርና በማስፋት በኩል ሰፊ ከፍተኞች ነበሩ። ሌላው በየደረጃው የተከናወኑ የአፈፃፀም ግምገማ ሂደቶች በአብዛኛው በተደራጀ መንገድ ከውጤት (outcome) ጋር በማስተሳሰር የተፈፀሙ ሳይሆን ከጥቃቅን ተግባራትና ሂደቶች (processes) ጋር ብቻ የማዛመድ ዝንባሌ የሚታይባቸው ነበሩ። ይህን ተከትሎ የሚሰጡ ግብረ-መልሶችም ለቀጣይ የሚኖራቸውን ፋይዳ በውል ተገንዝቦ ወደ ዕቅድ እየለወጡና እያካተቱ በመሄድና ከዚህም ትምህርት በመውሰድ በኩል ከፍተኞች ነበሩ።

ከዚህም አኳያ በተለያዩ አስቻይና ፈታኝ ሁኔታዎች ውስጥ በማለፍ የሚፈለገውን የእቅድ አፈፃፀም ውጤት ለማስመዝገብ ውጤታማ የክትትል፣ የድጋፍና የግምገማ ስርዓት በመዘርጋት በጥብቅ ዲሲፕሊን መፈፀም ዋናው ቁልፍ ማስፈፀሚያ ስልት ተደርጎ መወሰድ ይገባል።

በአጠቃላይ ተቋማዊ የመፈጸምና የማስፈጸም አቅማችንን ከመገንባት አንጻር ጥሩ ጅምሮች ቢኖሩንም በአፋጣኝ መፈታት ያለባቸው እና ያልተሻገርናቸው በርካታ ማነቆዎች እንዳሉም መገንዘብ ተችሏል። የመልካም አስተዳደር ችግሮችን የመፍታትና በተገልጋዩ በኩል ለሚቀርቡ ቅሬታዎች ፈጣን ምላሽ የመስጠት አቅም በሚፈለገው ደረጃ አልደረሰም። ተገልጋዮችንም በእኛ ላይ ሙሉ እርካታና አመኔታ አልፈጠረም። አሁንም የዘርፉ አገልግሎት አሰጣጥ ዋና የመልካም አስተዳደር ችግር ምንጭ ሁኖ ቀጥሏል። ከአገልግሎት አሰጣጥ ጋር በተያያዘ በከተሞች የሚታየውን ሌብነት ለማረም ሰፊ ጥረት ቢደረግም አሁን ካለው ተጨባጭ እውነት (ወቅታዊ ሁኔታ) አንፃር ችግሩን ተሻግረናል ማለት አይቻልም።

1.3.8. የአመራሩና ባለሙያው ሁኔታ

ወቅታዊ ሁኔታው ለአመራሩም ሆነ ለባለሙያው የማይመች ቢሆንም በየደረጃው ያለው አመራርና ባለሙያ ችግሩን ተቋቁሞ ተግባሩን ለመፈፀም የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ፤ ለአብነትም አመራሩ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታውን ተገንዝቦ ለመምራት፣ ተግባሩን ለማወቅ እና ለመገንዘብ እንዲሁም የህዝብ አመኔታ ለመገንባት የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ፤ በተጨማሪም የተመደበውን አነስተኛ በጀት በህዝብ ተሳትፎ እና በቁጠባ ተጠቅሞ ለውጥ ለማምጣት የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ፤ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመናበብና በመነጋገር ችግሮችን እየፈቱ እያረሙ በመሄድ በኩል ይስተዋል የነበረው የቅንጅታዊ አሰራር መሰረታዊ ችግር እየተቀረፈ መምጣቱ...ወዘተ ከአመራሩ አኳያ የሚታዩ ጥንካሬዎች ናቸው።

ይሁን እንጂ በመሆኑም ባለፉት ዓመታት የዘርፉን ልዩ ባህሪ ተገንዝቦ ስትራቴጂካዊ አመራር መስጠት የሚችል የከተማ አመራር ለመፍጠር እና በዘርፉ የተሰማራውን ፈፃሚ በአመለካከት፣ በእውቀትና በክህሎት ለማብቃት በዘርፉ በተለያዩ ጊዜ በወጡ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች እና ሌሎች የህግ ማዕቀፎች ላይ በየደረጃው ሰፋፊ ስልጠናዎች በዙር የተሰጡ ቢሆንም የከተማ ልማት ስትራቴጂና ፖሊሲን ተገንዝቦና ተረድቶ እንዲሁም በዘርፉ ልምድና እውቀት አዳብሮ በመምራት በኩል የአቅም ውስንነት ያለበት መሆኑ፤ በተቋምና በህዝብ መካከል ያለን ትስስር አጠናክሮ በመምራት በኩል ውስንነት መኖሩ፤ ተግባራትን ለፈፃሚ ቆጥሮ ሰጥቶ ቆጥሮ በመቀበል፣ በማረምና በማብቃት በኩል ውስንነት መኖሩ፤ ከሙስና ፀድቶ ሙስና እና ብልሹ አሰራሮችን ተቆጣጥሮ በማረም

እረገድ ጅምሮች ቢኖሩም አሁንም ሰፊ ጉድለት የሚስተዋልበት መሆኑ፤ የሚገነቡ የመሰረተ ልማት ኘሮጀክቶችን ከቅድመ ዝግጅት እስከ ፍፃሜው በወቅቱ ጀምሮ በወቅቱ በመጨረስ በኩል /የፕሮጀክት አመራርና አስተዳደር/ ችግር ያለበት መሆኑ...ወዘተ በአመራሩ በኩል በድክመት የሚታዩና በቀጣይ አመት እቅዳችን ትኩረት ሰጥተን ልናርማቸው የሚገቡ ጉድለቶች ናቸው፡፡

ሌላው ከአመራር ስምሪት ጋር ተያይዞ መታየት ያለበት ጉዳይ በከተማ ደረጃ የሚመደቡ አመራሮች እና ፈፃሚዎች ተረጋግተው እና ለችግሮች ዘላቂ መፍትሔ አስቀምጠው የሚፈፅሙበት ምቹ ሁኔታም በሚፈለገው ደረጃ ተፈጥሯል ማለት አይቻልም፡፡ በርካታ አመራሮች ያለሙያቸው ተመድበው ወደ ስራ ከመግባታቸው በተጨማሪ በፍጥነት በመቀያየራቸው ምክንያት ስራዎች መሰረት ይዘው እየተከናወኑ አይደለም፡፡ በሌላ መልኩ ይህ የአመራር መቀያየር ለሌሎች ለደላሎች ምቹ ሁኔታ እየፈጠረ ይገኛል፡፡ ከዚህም ትምህርት እየተወሰደ አይደለም፡፡ በየደረጃው ያለው ከተማ አመራር ለከተማ ም/ቤቶችና ለነዋሪው ተጠያቂ የሚሆንበትም ሥርዓትም የተጠናከረ አይደለም፡፡

ከባለሙያው አኳያ በአብዛኛው የሚሰራው ስራ እና የሚከፈለው ክፍያ የሚመጣጠን ባለመሆኑ በውስጡ ቅሬታ ቢኖረውም ተግባሩን አክብሮ የሚሰራ እና ለውጤት የሚታትር በርካታ ሰራተኛ ያለ መሆኑ፤ የተገልጋዩን ዘለፋና ወቀሳ ተቋቁሞ ችግር ለመፍታት ደፋ ቀና የሚል ሰራተኛ ያለ መሆኑ፤ በብልሹ አሰራር እና በሙስና የሚጨማለቁ ሰራተኞችን የሚያወግዝ፤ የሚያርም እና ራሱን ከብልሹ አሰራር ያፀዳ ቀላል የማይባል ሰራተኛ መኖሩ...ወዘተ በጥንካሬ የሚወሰድ ነው፡፡ ሌላው አዳዲስ የለውጥ ጽንሰ-ሃሳቦችን በዕምነት በመቀበልና የአሠራር መሣሪያዎች አድርጎ በመጠቀም፤ በዘርፉ ስራዎችና እንቅስቃሴዎች አዎንታዊና ይመለከተኛል የሚል አስተሳሰብ በመፍጠር፤ ለተቋም ከማይጠቅሙ ልማዳዊ አሠራሮች በመላቀቅ ተግባርና ኃላፊነትን በእውቀት ላይ ተመስርቶ በመፈፀም እንዲሁም ስራዎችን ከተጀመሪያ አስከመጨረሻ /end to end/ ድረስ ተናብቦ በመስራት በኩል መሻሻሎች ታይተዋል፡፡

ይሁን እንጅ በየደረጃው በተመደበበት ሙያ እና ስራ ብቁ ያልሆነ እና በእውቀቱና በአመለካከቱም ብቃት የሚጉድለው በቅርበት መደገፍ ያለበት ሰራተኛ ቀላል ግምት የሚሰጠው አለመሆኑ፤ አዳዲስ አሰራር እና ዘመናዊ ቴክኖሎጂ የማይጠቀምና ከተማን የሚመጥን ዝግጅት የሚጉድለው ሰራተኛ መኖሩ፤ የወቅቱን ሁኔታ የተገነዘበ አገር ፈተና ላይ መሆኗን የተረዳና ለመፍትሔው የሚጨነቅ የበኩሌን ላበርከት ብሎ የሚሰራ ሰራተኛ ያለውን ያህል በሰሻል ሚዲያ ተጠምዶ የተሰጠውን ተልዕኮ የማይወጣ ጥቅሙን ብቻ የሚያሳድድ ሰራተኛ መኖሩ፤ ሁሉም ነገር ያለ መንግስት በጀት አይሰራም ብሎ የሚያምን (የህዝብን አቅም መጠቀም ላይ በአመለካከት የማይቀበል) እና የህዝብ ተሳትፎን በማረጋገጥና በቅርብ ያሉ ከተሞችን ደግፎ ለማብቃት ዝግጁ ያልሆነ ሰራተኛ መኖሩ...ወዘተ ከባለሙያው አኳያ በቀጣይ መስተካከል ያለባቸው ድክመቶች ናቸው፡፡

በአጠቃላይ በየደረጃው ያለው አመራር በዘርፉ የተጀመረውን ለውጥ ከማስቀጠል አንጻር ሰፊ የአመለካከት፣ የክህሎት እና የአቅም ክፍተቶች ያሉበት ሲሆን ይህ ክፍተት የዕቅድና የአፈጻጸም ሪፖርት ዝግጅት፣ የአፈጻጸም ክትትል፣ ድጋፍ እና ግምገማ እንዲሁም በዚህ ላይ ተመስርተው የሚሰጡ ግብረ-መልሶች በሚጠበቀው ደረጃ፣ ጥራትና ጊዜ እንዳይከናወኑ ምክንያት ሆኗል፡፡ ዕቅድን በብቃት ለመፈፀም የሚያስችሉ የፖሊሲ ሃሳቦችን ከማመንጨት ጀምሮ ልዩ ልዩ አዋጆችንና ደንቦችን በመቅረፅ እና አውቆ በመተግበር/በማስተግበር በኩል በርካታው አመራር ክፍተት ይታይበታል፡፡ ፈፃሚውም የህዝብ አገልጋይነት ስሜት ተላብሶ በኃላፊነት የያዛቸውን ተግባራት ሳያንጠባጥብ በጊዜ ያለማከናወን፣ በሥራ አፈጻጸም ሂደትም ከሌላው ለመማርና ሌላውንም ለማስተካከልና ለመደገፍ የሚያደርገው ጥረት አናሳ መሆን እንዲሁም በሥራ የሚፈጠሩ ችግሮችን ወደ ራስ ከመውሰድ ይልቅ ወደ ሌላ አካል የማሻገር ሰፊ የአመለካከት ችግሮች የሚታዩበት ነው፡፡

ሌላው ብቃትና ክህሎት ያለውና ዕቅዶቻችንን ማስፈፀም የሚችል የሰው ኃይል በማሟላት፣ ለስራው የሚያስፈልጉ መሣሪያዎችን /ግብዓቶችን በወቅቱና በዓይነት አሟልቶ በማቅረብ እና የሥራ ተነሳሽነትን የሚጨምሩ ምቹ የሥራ አካባቢዎችን በመፍጠር ረገድ የተከናወኑት ሥራዎች (በነበረው የበጀት እጥረት ምክንያት) ክፍተት የነበረባቸው በመሆኑ መሻሻል የሚገባቸው ናቸው፡፡ በመሆኑም ባለሙያውን በቅርብ በመከታተልና በመደገፍ በተሰማራበት መስክ ውጤታማ እንዲሆን ከቁሳዊ ጥቅም ይልቅ ሞራላዊ ጥቅሙን አጉልቶ እንዲያይ ማድረግና ያለበትን የሙያ እና የልምድ ክፍተት መሙላት ያስፈልጋል፡፡ ተደግፎ ለመለወጥ ዝግጁ ያልሆነውን ሀይል ደግሞ ህግና አሰራርን የተከተለ የእርምጃ እርምጃ በመውሰድ የሴክተሩን ባለሙያ ወደ ተሻለ ደረጃ ለማሸጋገር በትኩረት መስራት ይጠይቃል፡፡

በአጠቃላይ በከተማ አጀንዳዎች ዙሪያ በቂ ክህሎት እና ዕውቀት ያለው አመራርና ፈጻሚ ባልተፈጠረበት ሁኔታ ቀልጣፋና ቀጣይነት ያለው ልማት ማረጋገጥ፣ የዜጎችን ዕርካታ ማሳደግ አዳጋች እና በቀጣይ ብዙ መስራት የሚጠይቅ በመሆኑ በቀጣይ ዕቅዳችን የከተማ

ፕላን እና የከተማ አመራር ማሰልጠኛ ተቋማትን በማድረጃትና ሰፊ ስልጠና በቀጣይነት በማመቻቸት በልዩ ትኩረት አጠናክሮ የማስቀጠል ጉዳይ ለዕቅዱ በአስተማማኝ መፈጸም ወሳኝ መሆኑ እንደ አንድ መሰረታዊ መነሻ መውሰድ ይገባል፡፡

1.3.9. በዘርፉ የተቀረፁ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ኘሮግራሞች እንደ መነሻ፤

ተግባሩን በአውቀት ለመምራት የሚያስችሉና ከዚህ በፊት የወጡ የተለያዩ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ኘሮግራሞች መኖራቸው ትልቅ አቅም ቢሆንም እነዚህን የተዘጋጁ ሰነዶች በማወቅ እና ወደ ተግባር በመቀየር የሚስተዋሉ ጥንካሬ እና ድክመቶችን በመዳሰስ ለቀጣይ እቅድ መጠቀም ወሳኝ ነው፡፡

□ ፖሊሲዎች

- ✓ የከተማ ልማት ፖሊሲ
- ✓ የመሬት ፖሊሲ
- ✓ የኮንስትራክሽን ፖሊሲ
- ✓ የአካባቢና ማህበራዊ ጥበቃ ፖሊሲ

□ ስትራቴጂዎች

- ✓ የከተማ ልማት ስትራቴጂ
- ✓ የከተማ ፕላን ስትራቴጂ
- ✓ የቤት ልማት ስትራቴጂ
- ✓ የመሰረተ ልማት አቅርቦት ስትራቴጂ
- ✓ የከተሞች ምግብ ዋስትና ስትራቴጂ
- ✓ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስትራቴጂ
- ✓ የአረንጓዴ ልማት ስትራቴጂ

□ ኘሮግራሞች

- ✓ የከተማ ትራንስፎርሜሽን አመራር ኘሮግራም (7 ንዑስ ኘሮግራሞች አሉት)
 - የከተማ አመራር አቅም ግንባታ ንዑስ ኘሮግራም፤
 - የከተማ ልማት ስራዎች ግንባታ ንዑስ ኘሮግራም፤
 - የፖሊሲ ጥናት ስርዓት ትብብር ንዑስ ኘሮግራም፤
 - የፋይናንስ ማፈላለግ ንዑስ ኘሮግራም፤
 - የገቢ ፋይናንስ ማሻሻልና ሀብት አስተዳደር ንዑስ ኘሮግራም፤
 - ኢንፎርሜሽን ኮሚኒኬሽን መሠረተ ልማት ዝርጋታና አጠቃቀም ን/ኘሮግራም፤
 - የህዝብ ተሳትፎና ልማታዊ ኮሚኒኬሽን ንዑስ ኘሮግራም፤
- ✓ የከተሞች መልካም አስተዳደርና አቅም ግንባታ ኘሮግራም (3 ንዑስ ኘሮግራሞች አሉት)
 - የከተሞች አገልግሎት አቅርቦት ማሻሻል ንዑስ ኘሮግራም
 - የከተማ አመራርና ፈፃሚ ልማት ኘሮግራም
 - የሀብተሰብ ተሳትፎና ያልተገደበ አስተዳደር ማጠናከር ንዑስ ኘሮግራም
- ✓ የከተማ ኘላን ዝግጅትና አፈፃፀም ማሻሻያ ኘሮግራም
- ✓ የከተማ መሬት ልማት እና አስተዳደር ማሻሻያ ኘሮግራም
- ✓ የቤት ልማት እና አስተዳደር ማሻሻያ ኘሮግራም (2 ንዑስ ኘሮግራሞች አሉት)
 - የከተማ ቤትና አስተዳደር ንዑስ ኘሮግራም
 - የገጠር ቤት ልማት ንዑስ ኘሮግራም
- ✓ የከተሞች ተቋማዊ አቅም ግንባታና የመሠረተ ልማት ማስፋፊያ ኘሮግራም
- ✓ የከተሞች አካባቢ ጥበቃ ማሻሻያ ኘሮግራም (2 ንዑስ ኘሮግራሞች አሉት)

- የከተሞች ውበትና አረንጓዴ ልማት ማሻሻያ ንዑስ ንግግር
- የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ልማት ማሻሻያ ንዑስ ንግግር

✓ የከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኔት ንግግር (5 ንዑስ ንግግሮች አሉት)

- የልማታዊ ሴፍቲኔት ንዑስ ንግግር
- የወጣቶች የስራ ላይ ልምምድ ንዑስ ንግግር
- የማህበራዊ ሴፍቲኔት ንዑስ ንግግር
- የተቋማት ልማት ግንባታና አስተዳደር ክትትልና ድጋፍ ንዑስ ንግግር
- የአደጋ ጊዜ ምላሽ ንዑስ ንግግር

✓ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ አቅም ግንባታ ንግግር (3 ንዑስ ንግግሮች አሉት)

- የኮንስትራክሽን ባለሙያዎች፣ ስራ ተቋራጮችና አማካሪዎች አቅም ግንባታ ንግግር
- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ አደረጃጀትና አሰራር ስርዓት ማሻሻያ ንዑስ ንግግር
- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግብዓትና ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር ንግግር

✓ የህዝብ ተደራሽነት፣ ደህንነትና ተጠቃሚነትን የማያረጋግጥ የከተማ ልማት ንግግር

እነዚህን ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች፣ ንግግራቸውና ንዑስ ንግግራቸው ያማከለ እንዲሁም ከወቅቱ ሁኔታ እና ከከተሞች ባህሪ ጋር የሚዛመድ ዕቅድ ማቀድና መተግበር የሚጠበቅበት ወሳኝ ወቅት ላይ እንገኛለን። ስለሆነም እነዚህን ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች፣ ንግግራቸውና ንዑስ ንግግራቸው በዝርዝር በማወቅ እና በመገንዘብ ላይ ያለውን ክፍተት በማስወገድ፣ እያንዳንዱ ንግግር ከተቀረፀበት አላማ የሚቀዳ ግብና ተግባር በዝርዝር ማስቀመጥና መተግበር ይገባል።

1.3.10. የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም እንደመነሻ

1.3.10.1. ተቋማዊ የማስፈፀም አቅም ግንባታ (የተቋም ግንባታ) ስራዎች አፈፃፀም

የሰው ኃይል ልማት፡-

የአብዛኛ ከተሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ በስሩ 1 ተጠሪ ተቋም፣ 2 የምርምር ተቋም፣ 22 መምሪያዎች (14 ዞን እና 8 ሪጅኖች)፣ 128 የወረዳ ጽ/ቤቶች ያሉ ሲሆን በእነዚህ አደረጃጀቶች ካሉ 35,182 ጠቅላላ የስራ መደቦች ውስጥ በሰው ኃይል የተሸፈነው 15,262 (43%) ብቻ ነው። ይህን 15,262 የሰው ኃይል የመፈፀምና የማስፈፀም አቅም ለማሳደግ በርካታ የአቅም ግንባታ ስራዎች ተከናውነዋል።

የእቅድ ዝግጅት፣ አረንቴሽንና አፈፃፀም ግምገማ ስራዎች አፈፃፀም፡-

በዝግጅት ምዕራፍ ከሚከናወኑ ዋና ተግባራት ውስጥ አንዱና ዋናው ዕቅድን በጥራት ማቀድ ነው። በመሆኑም ከተቋሙ የ10 ዓመት መሪ እቅድ የተቀዳ፤ የተቋሙን ራዕይ እና ተልዕኮ መሰረት ያደረገ፤ የተለጠጠ (ሰፊ) ግን ሊደረስበት የሚችል፤ ከፌዴራልና ከክልል፤ እንዲሁም ከድጋፍ ሰጭ ድርጅቶች ጋር የተናበበ፤ ጥራት ያለው፤ በጊዜ የተገደበና የተተነተነ፤ በውጤት ላይ ያተኮረ፤ የህዝብ ተሳትፎን ዋነኛ አቅም ያደረገ እንዲሁም ቅንጅታዊ አሰራርን መሰረት ያደረገ የ2016 በጀት አመት የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ ተዘጋጅቶ ወደ ተግባር ተገብቷል።

የክረምት ጊዜውን በዘፈቀደ ላለማሳለፍ ከሐምሌ 1/2015 ዓ/ም ጀምሮ ጥራት ያለው የክረምት ተግባራት እቅድ እና ቴክኒክ በማዘጋጀት በእቅዱ እና በቴክኒኩ ላይ ከፈፃሚ አካላት ጋር የጋራ መግባባት ተፈጥሮ ወደ ስራ ተገብቷል። ሌላው የፕሮጀክት ባህሪ ያላቸውን UHDP እና የከተማ ምግብ ዋስትና በራሳቸው ባህሪ የፕሮጀክት እቅድ ተዘጋጅቶ ወደ ስራ ተገብቷል።

ጥራት ያለው ዕቅድ ማቀድ አንዱ ተግባር ሲሆን በዕቅዱ ላይ ከፈጸሚ አካላት ጋር በቂ መግባባት መፈጠር ደግሞ ሌላኛው ትኩረት የሚሰጠው ተግባር ነው። በመሆኑም በየደረጃው ያለውን እምቅ አቅም ግምት ውስጥ ያስገባ እቅድ በማቀድ በመነሻ ሁኔታውና በሚከናወኑ ተግባራት ላይ ከ15,262 ፈፃሚና አስፈፃሚ፣ ከ12,932 ከባለድርሻ አካላት እንዲሁም ከ399,692 ከተማ ነዋሪ ጋር በቂ መግባባት ለመፍጠር ግብ ተይዞ በ2016 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ ላይ የቢሮው ማኔጅመንት አባላትና የፕሮጀክት አስተባባሪዎች በእቅድ ዝግጅት ሂደቱ በቀጥታ የተሳተፉ ሲሆን ዕቅዱን በየስራ ክፍላቸው እንዲወያዩበት በማድረግ እንዲያዳብሩት ተደርጓል።

ሁሉም የቢሮው አመራሮች፣ ዳይሬክተሮችና ባለሙያዎች በተገኙበት የ2015 በጀት ዓመት እቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና የ2016 በጀት ዓመት እቅድ ትውውቅ ተደርጓል። በተጨማሪም የተቋሙን 40 ዋና ዋና ግቦችን ያካተተ የመግባቢያ ሰነድ በማዘጋጀት ከፌዴራል ከተማና መሠረተ ልማት ሚኒስቴር ጋር የፊርማ ስነ ስርዓት ተካሂዷል።

በክልል፣ በዞኖች እና በከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኔት ፕሮግራም በታቀፉ 13 ከተሞች በተካሄዱ የዕቅድ አፈጻጸም ግምገማና አረንቴሽን መድረኮች ወንድ 7,560 ሴት 6,419 በድምሩ 13,979 (91.59%) አመራሮችና ፈፃሚዎች፣ ወንድ 3,424 ሴት 1,906 በድምሩ 5,330 (41.22%) የህዝብ ክንፍ /አጋር አካላት እናወንድ 105,555 ሴት 69,129 በድምሩ 174,684 (43.7%) የከተማ ነዋሪ ህዝብ ተሳትፏል።

ሰንጠረዥ 1:- በየደረጃው የተፈጠሩ እቅድ አረንቴሽን መድረኮች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	እቅድ አረንቴሽን የተሳተፈ አመራርና ባለሙያ			እቅድ አረንቴሽን የተሳተፈ የህዝብ ክንፍ /አጋር አካላት			በህዝብ ጉቅናቄ መድረኮች የተሳተፈ የከተማ ነዋሪ ህዝብ		
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ማዕ/ጐንደር	343	189	532	204	75	279	21,073	8,002	29,075
2	ባህር ዳር	188	106	294	435	325	760	11,251	15,337	26,588
3	ደ/ብርሃን	118	86	204	520	300	820	13,020	6,050	19,070
4	ደ/ታቦር	125	76	201	131	48	179	7,690	6,210	13,900
5	ኦሮሞ	134	12	146	113	77	190	7,513	6,315	13,828
6	ምዕ/ጐንደር	124	32	156	74	10	84	8,428	2,812	11,240
7	ሰ/ወሎ	583	241	824	11	3	14	5,508	4,078	9,586
8	ኮምበልቻ	150	86	236	82	34	116	3,800	2,791	6,591
9	ወልደያ	125	67	192	23	9	32	4,900	1,501	6,401
10	ዋግ ኸምራ	229	138	367	514	239	753	3,175	2,063	5,238
11	ደ/ማርቆስ	210	177	387	400	400	800	1,000	500	1,500
12	ጐንደር	209	304	513	167	139	306	482	729	1,211
13	ደሴ	400	150	550	300	173	473	538	173	711
14	ሰ/ጎንደር				220	50	270	1,524	2,076	3,600
15	ደ/ወሎ	777	350	1,127				12,053	8,092	20,145
16	አዊ	273	51	324				3,600	2,400	6,000
17	ደ/ጎንደር	37	17	54						
18	ምዕ/ጐንደር	38	22	60						
19	ምዕ/ጐንደር									
20	ሰ/ሸዋ									
21	የምግብ ዋስትና	3,337	4,206	7,543						
	የዞን ድምር	7,400	6,310	13,710	3,194	1,882	5,076	105,555	69,129	174,684
21	በክልል ደረጃ	160	109	269	230	24	254			
	ጠቅላላ ድምር	7,560	6,419	13,979	3,424	1,906	5,330	105,555	69,129	174,684

በክልል ደረጃ ከኢ.ፌ.ዴ.ሪ ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር ጋር በመተባበር 50 የቢሮውና የተጠሪ ተቋሙ አመራሮች፣ ዳይሬክተሮችና ተተኪዎች፣ 14 የዞን የከተማና መሰረተ ልማት መምሪያ ኃላፊዎች፣ 7 የከተማ የክላስተር ቢሮ ኃላፊዎች፣ 1 የምክር ቤት ቋሚ ኮሚቴ፣ 1 የኢንቨስትመንት ተጠሪ ጽ/ቤት ኃላፊ፣ 1 የብልጽግና ጽ/ቤት ኃላፊ፣ 170 የ85 ከተማ አስተዳደሮች ስራ አስኪያጆችና ከንቲባዎች፣ 10 ከፌዴራል ከተሞችና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር ሚኒስትር ዴኤታና ቢሮ ኃላፊዎች በጠቅላላው 254

ተሳታፊዎች በተገኙበት አዳማ ከተማ ላይ የ2015 በጀት ዓመት እቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና የ2016 በጀት ዓመት እቅድ ትውውቅ እንዲሁም የ2016 በጀት ዓመት የ4 ወር እቅድ አፈፃፀም ግምገማ ተካሂዷል፡፡

በየደረጃው በየሩብ ዓመቱ የቁልፍና አበይት ተግባራት አፈፃፀም ግምገማ መድረክ በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮች እና ፈፃሚዎች እንዲሳተፉ ለማድረግ ታቅዶ በየደረጃው ባለ መዋቅር የ1ኛ፣ የ2ኛ እና የ3ኛ ሩብ ዓመት እቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረክ ተካሂዷል፡፡ በክልል ቢሮ ደረጃ በየሩብ ዓመቱ በተካሄዱ የአፈፃፀም ግምገማ መድረኮች ወንድ 158 ሴት 109 በድምሩ 267 የቢሮውና የተጠሪ ተቋሙ አመራሮች እና ፈፃሚዎች የተሳተፉ ሲሆን በዞኖችና ከተሞች በተካሄዱ የአፈፃፀም ግምገማ መድረኮች ወንድ 3,352 ሴት 1,991 በድምሩ 5,343 አመራሮች እና ፈፃሚዎች ተሳትፈዋል፡፡ በጠቅላላው ወንድ 3,510 ሴት 2,100 በድምሩ 5,610 አመራሮች እና ፈፃሚዎች በየሩብ ዓመቱ በተካሄዱ የቁልፍና አበይት ተግባራት አፈፃፀም ግምገማ መድረኮች ተሳትፈዋል፡፡

የፈፃሚ ውጤት ተኮር (BSC) እቅድን በተመለከተ፡-

ሲቪል ስርቪስ በላከው የተሻሻለ የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና መመሪያ መሰረት በቢሮው እና በተዋረድ ተቋማት የሚገኙ የመንግስት ሰራተኞች የ6 ወር የስራ አፈፃፀም ውል እንዲይዙና የምዘና ውጤት እንዲሞላላቸው ለማድረግ ታቅዶ በቢሮው፣ በተጠሪ ተቋሙና በዞኖችና ከተሞች ከሚገኙ ወንድ 5,302 ሴት 2,926 ድምር 8,228 ፈፃሚዎች መካከል ወንድ 4,953 ሴት 2,712 ድምር 7,665 (93.16%) ፈፃሚዎች የ6 ወር BSC ውል የያዙና ውጤት የተሞላላቸው ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 2፡- በዞኖችና በከተሞች የሚገኙ የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	በ BSC መመዘን ያለበት			የተመዘነ			አፈፃፀም
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	ደሴ	234	94	328	234	94	328	100
2	ማዕ/ጐንደር	343	189	532	343	189	532	100
3	ምዕ/ጐንደር	178	125	303	178	125	303	100
4	ኦሮሞ	173	113	286	173	113	286	100
5	ደ/ጎንደር	37	17	54	37	17	54	100
6	አዊ	351	211	562	351	211	562	100
7	ደ/ማርቆስ	39	39	78	39	39	78	100
8	ደ/ታቦር	71	46	117	71	46	117	100
9	ደ/ወሎ	777	350	1,127	777	350	1,127	100
10	ሰ/ወሎ	575	251	826	574	249	823	99.64
11	ባህር ዳር	75	74	149	72	74	146	97.99
12	ኮምቦልቻ	111	69	180	109	67	176	97.78
13	ደ/ብርሃን	126	94	220	122	90	212	96.36
14	ጐንደር	57	75	132	54	73	127	96.21
15	ወልደያ	61	46	107	57	45	102	95.33
16	ዋግኸምራ	241	159	400	229	138	367	91.75
17	ሰ/ጎንደር	225	120	345	200	105	305	88.41
18	ሰ/ሸዋ	597	265	862	512	220	732	84.92
19	ምስ/ጐጃም	581	398	979	483	293	776	79.26
20	ምዕ/ጐጃም	294	90	384	182	73	255	66.41
	የዞን ድምር	5,146	2,825	7,971	4,797	2,611	7,408	92.94
21	በክልል ደረጃ	156	101	257	156	101	257	100
	ጠቅላላ ድምር	5,302	2,926	8,228	4,953	2,712	7,665	93.16

የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች አፈፃፀም፡-

ከዚህም አኳያ የከተማ ልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎቻችን በላቀ ደረጃ ለማስፈፀም በተቋሙ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ማንዋሎች ላይ በየደረጃው ለሚገኙ 20,219 (35% ሴቶች) አመራሮች፣ ባለሙያዎችና አጋር አካላት በተለያዩ የስልጠና ሰነዶች ላይ

ስልጠና ለመስጠት ግብ ተይዞ ከሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ ጋር በመተባበር እንዲሁም በክልልና በከተሞች በርካታ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች የተሰጡ ሲሆን በየደረጃው በተካሄዱ ስልጠናዎች መሳተፍ ከነበረባቸው 17,389 (ወንድ 6,822 እና ሴት 10,567) አመራሮች፣ ፈፃሚዎችና አጋር አካላት ውስጥ 16,726 (96.19%) (ወንድ 6,260 እና ሴት 10,466) አመራሮች፣ ፈፃሚዎችና አጋር አካላት ተሳትፈዋል፡፡

ሠንጠረዥ 3፡- የተሰጡ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች

ተ.ቁ	የተሰጠ ስልጠና ርዕስ	በሥልጠናው መሳተፍ የነበረበት			በተሰጠው ሥልጠና የተሳተፈ			አፈፃፀም በ%
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶች	371	199	570	386	316	702	123.16
2	በቁራ አገልግሎትና በእሳት አደጋ መከላከል	316	170	486	86	21	107	22.02
3	በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአስራር ማዕቀፎች	130	70	200	190	201	391	195.50
4	በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብ	325	175	500	70	18	88	17.60
5	በከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈፃፀም	117	63	180	71	48	119	66.11
6	በቤት ልማት ስትራቴጂ ሰነድ	196	105	301	182	91	273	90.70
7	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ	390	210	600	371	300	671	111.83
8	የከተሞች ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኔት	4,918	9,556	14,474	4,845	9,452	14,297	98.78
9	በመሬትና በፕልን ሰልጥነው የተመዘኑ	59	19	78	59	19	78	100
	ድምር	6,822	10,567	17,389	6,260	10,466	16,726	96.19

ወቅታዊ ሁኔታው ለአመራሩም ሆነ ለባለሙያው የማይመች ቢሆንም በየደረጃው ያለው አመራርና ባለሙያ ችግሩን ተቋቁሞ ተግባሩን ለመፈፀም የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ፤ ለአብነትም አመራሩ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታውን ተገንዝቦ ለመምራት፤ ተግባሩን ለማወቅ እና ለመገንዘብ እንዲሁም የህዝብ አመኔታ ለመገንባት የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ...ወዘተ ከአመራሩ አኳያ የሚታዩ ጥንካሬዎች ናቸው፡፡

ይሁን እንጂ በየደረጃው ያለው አመራር በዘርፉ የተጀመረውን ለውጥ ከማስቀጠል አንጻር ሰፊ የአመለካከት፣ የክህሎት እና የአቅም ክፍተቶች ያሉበት ሲሆን ይህ ክፍተት የዕቅድና የአፈጻጸም ሪፖርት ዝግጅት፣ የአፈጻጸም ክትትል፣ ድጋፍ እና ግምገማ እንዲሁም በዚህ ላይ ተመስርተው የሚሰጡ ግብረ-መልሶች በሚጠበቀው ደረጃ፣ ጥራትና ጊዜ እንዳይከናወኑ ምክንያት ሆኗል፡፡ ዕቅድን በብቃት ለመፈፀም የሚያስችሉ የፖሊሲ ሃሳቦችን ከማመንጨት ጀምሮ ልዩ ልዩ አዋጆችንና ደንቦችን በመቅረፅ እና አውቆ በመተግበር/በማስተግበር በኩል በርካታው አመራር ክፍተት ይታይበታል፡፡

ከባለሙያው አኳያ በአብዛኛው የሚሰራው ስራ እና የሚከፈለው ክፍያ የሚመጣጠን ባለመሆኑ በውስጡ ቅሬታ ቢኖረውም ተግባሩን አክብሮ የሚሰራ እና ለውጤት የሚታትር በርካታ ሰራተኛ ያለመሆኑ፤ በክልላችን ያጋጠመውን የጸጥታ ችግር ምክንያት በማድረግ የመፋዘዝ እና የመቆዘም ችግር ውስጥ ገብቶ የነበረው ሰራተኛ በተሻለ ሁኔታ መነቃቃት እያሳየ ያለ መሆኑ እና የአሉባልታ ተሽካሚነቱ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሻሻለ መምጣቱ እንዲሁም የጸጥታ ችግሩን ምክንያት አለማድረግና የትኛውም አካባቢ ወጥቶ የመደገፍ ፍላጎቱ ከፍተኛ መሆኑ...ወዘተ ከባለሙያው አኳያ የሚታዩ ጥንካሬዎች ናቸው፡፡

ይሁን እንጂ በየደረጃው በተመደበበት ሙያ እና ስራ ብቁ ያልሆነ እና በእውቀቱና በአመለካከቱም ብቃት የሚጉድለው በቅርበት መደገፍ ያለበት ሰራተኛ ቀላል ግምት የሚሰጠው አለመሆኑ፤ አዳዲስ አሰራር እና ዘመናዊ ቴክኖሎጂ የማይጠቀምና ከተማን የሚመጥን ዝግጅት የሚጉድለው ሰራተኛ መኖሩ፤ የወቅቱን ሁኔታ የተገነዘበ አገር ፈተና ላይ መሆኗን የተረዳና ለመፍትሔው የሚጨነቅ የበኩሌን ላበርከት ብሎ የሚሰራ ሰራተኛ ያለውን ያህል በሶሻል ሚዲያ ተጠምዶ የተሰጠውን ተልዕኮ የማይወጣ ጥቅሙን ብቻ የሚያሳድድ ሰራተኛ መኖሩ፤ ሁሉም ነገር ያለ መንግስት በጀት አይሰራም ብሎ የሚያምን (የህዝብን አቅም መጠቀም ላይ በአመለካከት የማይቀበል) እና የህዝብ ተሳትፎን በማረጋገጥና በቅርብ ያሉ ከተሞችን ደግፎ ለማብቃት ዝግጁ ያልሆነሰራተኛ መኖሩ...ወዘተ ከባለሙያው አኳያ በቀጣይ መስተካከልያለባቸው ድክመቶች ናቸው፡፡

ተቋማዊ አደረጃጀትን በመለከተ፡-

በዚህ ወቅት እየተመዘገበ ያለውን ፈጣን የከተማነት እድገት የሚመራው ተቋም የአብዛኛው ከተሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ በ1 ተጠሪ ተቋም፣ በ2 የምርምር ተቋም፣ በ22 መምሪያዎች (14 ዞን እና 8 ሪጅዮፖሊታን ከተሞች)፣ በ128 ወረዳ ጽ/ቤቶች እንዲደራጅ

ተደርጓል። በእነዚህ አደረጃጀቶች የተፈቀደ ጠቅላላ የስራ መደብ ብዛት 35,182 ሲሆን በሰው ሃይል የተሸፈነው 15,262 (43%) ብቻ ነው።

ይህ ተቋም አሁን ባለው አደረጃጀት እንኳን ከሚያስፈልገው የሰው ኃይል ውስጥ 43 በመቶ የሚሆነውን ይዞ በክልሉ የሚገኙ ከተሞች ግብርናው የሚፈጥረውን የመከተም እድል የሚሰጡና የሚሸከሙ፤ በተዘጋጅላቸው የእድገት ፕላን መሰረት የሚመሩ፤ ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ስርዓት የተከተሉ፤ መሰረተ-ልማት የተስፋፋባቸው፤ ውብና ፅዱ፤ የልማትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ፤ የመኖሪያ ቤት ፋላጊዎች የቤት ባለቤት እንዲሆኑ፤ የከተማ ድህነት ቅነሳ እና የስራ እድል ፈጠራ በማስፋፋት እንዲሁም የዳበረ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ በመገንባት የዜጎችን ዘላቂ ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ተግባራት እያከናወነ ይገኛል።

ይሁን እንጅ ከአደረጃጀት አንፃር ባለፉት ዓመታት ተቋሙ በርካታ ግዙፍ ተግባራትን የተሸከመ በመሆኑ ሊታለፉ የማይገባቸው የተደራሽነትና የውጤታማነት ችግሮች እንዳሉበት በመገምገም ከፍተኞችን ለመመላት በርካታ ስራዎች የተሰሩ ቢሆንምየተቋሙ መዋቅራዊ አደረጃጀት አሁንም ከከተሞች መስፋፋት ጋር ተያይዞ እያደገ እና እየሰፋ የመጣውን ተግባርና ኃላፊነት እንዲሁም ህብረተሰቡ የሚጠይቀውን የአግልግሎት ፍላጎት ሊሸከም የማይችል፤ የተፈጠሩ አደረጃጀቶች በሰው ኃይል አለመሟላታቸው እና ጤናማ የሰው ኃይል ስምሪት (በዘርፉ ተገቢው እውቀት፣ ክህሎት፣ ልምድና ብቃት ያለው የሰው ሀይል) አለመኖሩ፣ ከJEG ፍረጃ ጋር ተያይዞ የስራ መደቦች ደረጃ ዝቅተኛ መሆኑ እና የሰራተኛ ጥቅማጥቅም አለመሟላት...ወዘተ ችግሮች በስፋት የሚስተዋሉ ናቸው።

በመሆኑም ይህን ችግር በዘላቂነት ለመፍታት የተቋሙን መዋቅራዊ አደረጃጀት በመፈተሽ ችግሮችን ማስተካከያ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ ከቢሮው እና ከሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን አጥኝ ኮሚቴ ተዋቅሮ ወደ ተግባር በመግባት የተደራጀው ኮሚቴ ተግባሩን በአጭር ጊዜ አጥንቶ ያቀረበ ሲሆን በችግሮቹና መፍትሄው ዙሪያ ከቢሮውና ከሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን አመራሮች ጋር ውይይት ተደርጓል። ከዚህ ጋር ተያይዞ የሚነሱ የጥቅማጥቅም (የደረጃና የኬሪየር) ጥያቄዎችን ለመፍታት ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ውይይት በማድረግ ለመፍታት ጥረት እየተደረገ ይገኛል።

የአገልግሎት አሰጣጥና የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች አፈፃፀም፡-

በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለይቶ በመፍታት እንዲሁም በዘርፉ የሚሰጠውን አገልግሎት ቀልጣፋና ውጤታማ በማድረግ የተገልጋዮች እርካታ በአማካይ 60% እንዲደርስ ለማድረግ ግብ ተይዞ በየደረጃው ባለው መዋቅራችን በህብረተሰቡ የሚነሱት የልማት ፍላጎት እና የመልካም አስተዳደር ችግሮች ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተበራከቱ በመምጣታቸው በተቋሙ የሚታዩ የአገልግሎት አሰጣጥ ችግሮች ወይም የሌብነት ተግባራት በስፋት የሚታዩባቸውን ዘርፎችና ችግሮች በመለየት ከቢሮው ጀምሮ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ያሉ ሁሉም ተቋማት ከስራ ባህሪያቸው አንፃር ራሱን የቻለ የመልካም አስተዳደር ችግር መፍቻ አቅድ አቅደው ወደ ተግባር እንዲገቡ ተደርጓል።

በእቅዱ የተለዩ ዋና ዋና ችግሮችን በተመለከተ የሌብነት ችግር (በስመ ንብረት ዝውውር፣ በመሬት ማስተላለፍ፣ በግንባታ ቁጥጥር እና በግንባታ ፈቃድ፣ በግንባታ አገልግሎት ግዥ፣ በመደበኛ ግዥ... ወዘተ)፤ የአገልግሎት ተደራሽነት ችግር እና ቅን መስተንግዶ ችግር (በስታንዳርድ አለመስራት፣ በበታው አለመገኘት፣ ባለጉዳይን ማንገላታትና መደለያ መጠየቅ)፤ አሰራር ጠብቆ ገቢን አለመሰብሰብ (የአዲት ጉድለት፣ ደረሰኝ ማጥፋት፣ መረጃን ማጥፋት)፤ የከተማ ፕላን ዝግጅትና ክለሳ የተደራሽነትና የጥራት ችግር፤ ለተደራጁ ማህበራት የመኖሪያ ቤት መስሪያ ቦታ አቅርቦት ችግር፤ የመልማትና የማደግ ጥያቄን የሚፈታ አመራር አለመረጋገጥ ወዘተ...ናቸው።

በመሆኑም እነዚህን በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮች ለመፍታት የሚያስችል ጥናት ባለፈው በጀት ዓመት የተጠና ሲሆን እንደ ችግሮች ክብደትና ቅለት በቅደም ተከተል ለመፍታት እቅድ ተይዞ በዘጠኝና ከተሞች በእቅድ ከተለዩት 531 የመልካም አስተዳደር ችግሮች ውስጥ 266 (50.09%) የተፈቱ ሲሆን ቀሪዎቹ በሂደት ላይ ያሉና እንደ ችግሮች ክብደትና ቅለት በቅደም ተከተል ለመፍታት እቅድ ተይዞ እየተሰራ ይገኛል። የመልካም አስተዳደር ችግሮች በስፋት የሚስተዋልባቸው ዘርፎችን በተመለከተ መሬትና መሬት ነክ አስተዳደር ተግባራት፤የህንጻ ሹም ተግባራት /ፕላን ስምምነት፣ ግንባታ ፈቃድ፣ ስምንብረት ዝውውር/፣ የኮንስትራክሽን ግዥወችና የፋይናንስ ነክ ተግባራት፣ የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ወዘተ...ናቸው።

ሰንጠረዥ 4፡- በዘጠኝና ከተሞች በእቅድ ከተለዩና የተፈቱ የመልካም አስተዳደር ችግሮች

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	በእቅድ የተለዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮች	የተፈቱ የመልካም አስተዳደር ችግሮች	አፈፃፀም
-----	--------	-----------------------------	------------------------	-------

1	ሰ/ጎንደር	50	50	100
2	ሰ/ሸዋ	11	9	81.82
3	ደ/ማርቆስ	21	16	76.19
4	ምዕ/ጐንደር	27	20	74.07
5	ማዕ/ጐንደር	9	6	66.67
6	ምስ/ጐጃም	50	33	66
7	አዊ	25	15	60
8	ደ/ጎንደር	20	12	60
9	ደሴ	10	6	60
10	ደ/ወሎ	17	10	58.82
11	ጐንደር	7	4	57.14
12	ምዕ/ጐጃም	13	7	53.85
13	ደ/ብርሃን	26	13	50
14	አሮሞ	33	15	45.45
15	ባህር ዳር	15	6	40
16	ወልደያ	52	20	38.46
17	ሰ/ወሎ	28	10	35.71
18	ዋግኸምራ	15	5	33.33
19	ደ/ታቦር	52	7	13.46
20	ኮምቦልቻ	50	2	4
	ድምር	531	266	50.09

በዘርፉ የሚየውን የሌብነት/ሙስና ችግር ከመከላከል አኳያ በቢሮው 10 የሚመለከታቸው አመራሮችና ባለሙያዎች ሃብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 6 ሴት 1 ድምር 7 አመራሮችና ባለሙያዎች አስመዝግበዋል። አለም ዓቀፍ የፀረ-ሙስና ቀን በዓል/ህዳር 30 ቀን/ አከባበርን በተመለከተ ለተቋሙ አመራሮችና ሰራተኞች የፀረ ሙስና ቀን አስመልክቶ ወንድ 152 ሴት 96 ድምር 248 አመራሮችና ባለሙያዎች በተገኙበት በሙስና ወንጀል ምንነት፣ ልዩ ባህሪያት፣ መንስኤና ተግዳሮቶች እንዲሁም ሙስናን ለመከላከል የባለድርሻ አካላትሚና እና ሙስና በሀገር ላይ የሚያደርሰው ጉዳትና መፍትሄው ላይ ውይይት በተደረገ።

ሌላው በክልሉ ያጋጠመውን ወቅታዊ የፀጥታ ችግር እንደ መልካም አጋጠሚ ተጠቅሞ የከተማ መሬት ሀብትን ለመዝረፍ እና ሰነድ ለማጭበርበር ተሞክሮ የነበረ ሲሆን ይህን ችግር ለማስቆም ከመሬት ጋር ተያያዥነት ያላቸው ሁሉም ስራዎች (ለምሳሌ ሰነድ አልባ ይዞታን ማፅደቅ፣ ስመንብረት ዝውውር፣ የይዞታ ካርታ ዝግጅት፣ ግንባታ ፈቃድ መስጠት ወዘተ) ለጊዜው ታግደው እንዲቆዩ በማድረግ በማጭበርበር ተግባሩ ውስጥገብተው የተገኙ 98 አመራሮችና 154 ባለሙያዎችላይ ህጋዊና አስተዳደራዊ ርምጃ ተወስዷል። የአብዘመ ከተሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ የመንግስት ሠራተኞች ሥነ-ምግባር ኮድ ለማስፀደቅ ዝግጅቱ ተጠናቋል።

የተገልጋይ መስተንግዶን በተመለከተ በዞን መምሪያዎች በኩል ከመሬት ይዞታ አስተዳደር ጋር ተያይዞ በፅሁፍ ለቀረቡ 8,949 ጉዳዮች በፅሁፍ ምላሽ የተሰጠ ሲሆን ከዚህም ውስጥ 4,226 ጉዳዮች ለፍትህና ለፀረ ሙስና ተቋማት በፅሁፍ ሙያዊ ማብራሪያ የተሰጠባቸው ናቸው። ከዞኑ አቅም በላይ ሁኔታ ወደ ቢሮው የመጡ ከመሬት ይዞታ አስተዳደር ጋር ተያይዞ 280 እና ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 1,514 በድምሩ 1,794 ጉዳዮች በፅሁፍ የቀረቡ ሲሆን ለ1,783 ጉዳዮች (ከመሬት አስተዳደር ጋር የተያያዙ 269 ጉዳዮች እና ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 1,514 ጉዳዮች) በፅሁፍ ምላሽ ተሰጥቷል። ከነዚህም ውስጥ 1,577 ጉዳዮች (ከመሬት ጋር የተያያዙ 63 ጉዳዮች እና ከግንባታ አስተዳደር ጋር የተያያዙ 1,514 ጉዳዮች) ለፍትህና ለፀረ ሙስና ተቋማት በፅሁፍ ሙያዊ ማብራሪያ የተሰጠባቸው ናቸው።

የማስፋፊያ ቦታ ጥያቄዎችን በተመለከተ በቢሮው በኩል ውሳኔ እንዲሰጥባቸው ከቀረቡት 64 የአገልግሎት ዘርፍ የማስፋፊያ ጥያቄዎች መካከል 41 ይዞታዎች የቦታ መጠናቸው 28,744 ካ/ሜ የሆነ ውሳኔ ተሰጥቶባቸዋል። ለቢሮው ውሳኔ እንዲሰጥባቸው ከተለያዩ ዞንና ከተማ አስተዳደር መምሪያዎች የምደባ ጥያቄዎችን በተመለከተ ሆቴል 84፣ ጤና 23፣ ትምህርት 67፣ ሞል 70፣ ሎጅ 43፣ ሪልስቴት 118 እና ሌሎች 6 በድምሩ 411 ፕሮጀክቶች የቀረቡ ሲሆን ከነዚህም መካከል 240 በክልሉ ኢንቨስትመንት ቦርድ በኩል ታይተው 56ቱ ፕሮጀክቶች ውሳኔ ተሰጥቶባቸው ወደ ስራ እንዲገቡ ተደርጓል።

ሌላው በከተሞች የከንቲባ ችሎት በማቋቋም እና በአማራ ሚዲያ ኮርፖሬሽን አሚኮ አደባባይ የተሰኘ ፕሮግራም በማዘጋጀት ለበርካታ ጊዜ ሲንገላቱ የቆዩ ተገልጋዮችን ችግር ለመፍታት በተደረገው ጥረት አበረታች ውጤት እየተመዘገበ ይገኛል። ለአብነትም የጎንደር ከተማ አስተዳደርም የዋና ስራ አስኪያጅ ችሎት በማቋቋም በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች ለበርካታ ጊዜ ሲንገላቱ የቆዩ ተገልጋዮችን ችግር ለመፍታት ጥረት በማድረግ ላይ ይገኛል። የባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ደግሞ የከንቲባና የስራ አስኪያጅ ችሎት በማዘጋጀት ለረጅም ጊዜ ሲንገላቱ የቆዩ የከተማዉ ነዋሪዎችን ጥያቄ በመመለስ ላይ ሲሆን ወደ ታችም በክ/ከተማ ደረጃ እንዲስፋፋ ስራው ተጀምሯል። የደብረ ማርቆስ ከተማ የከንቲባ ችሎትን የጀመረ ሲሆን ከዚህ ባሻገር አገልግሎት አሰጣጡን የተሻለ ለማድግ ለሰራተኞች ዩኒፎርም ልብስ ለማስፋት ዝግጅት ላይ ይገኛል። የደብረ ታቦር፣ ወረታ፣ አዲስ ዘመንና አብናት ከተሞችም የከንቲባ ችሎት የጀመሩ ከተሞች ሆነዋል።

ከአቤቱታና ቅሬታ መስተንግዶ አኳያ በቢሮ ኃላፊዎችና በዳይሬክቶራቶች አስተያየት መስጫ መዝገቦች ተዘጋጅተው አመቺ በሆኑ ቦታዎች እንዲቀመጡ በማድረግ ተገልጋዮች አስተያየት እየሰጡባቸው ይገኛል። የተሰጡ አስተያየቶችንም በየጊዜው ከቢሮ ኃላፊ ጋር በመወያየት አገልግሎትን ለማሻሻል በግብዓትነት እንዲውል ተደርጓል። በአገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ ለቀረቡ 13 አቤቱታዎች 10 በጽሁፍ 3 በቃል ምላሽ ተሰጥቶል። ሁሉም የቢሮውና የፕላን አንስቲትዮት አመራሮችና ባለሙያዎች መታወቂያና ባጅ፣ የበር ባጅ፣ የጠረጴዛ ባጅ የተሰራላቸው ሲሆን በአግባብ እንዲጠቀሙ ከትትል ተደርጎል።

የህግ እና የአሰራር ማሻሻያ ስራዎች አፈፃፀም፡-

ከአሰራር ጋር ተያይዞ የሚታየው ዋናው ጉዳይ ተቋሙ የሚመራባቸው የህግ ማዕቀፎች አግባብነትና ችግር ፈችነት ነው። ከዚህም አኳያ ብዙ ሊያሰሩ የሚችሉ የህግ ማዕቀፎች ያሉ ቢሆንም ተቋሙ የሚመራባቸው አብዛኛው አሰራሮችና መመሪያዎች የህግ ክፍተት ያለባቸው፣ አግባብነትና ችግር ፈችነት የጎደላቸው፣ ቢሮክራሲ ማራዘም የተጠናወታቸው እና ከወቅቱ ጋር የማይሄዱ በመሆናቸው እያደገ የመጣውን የህዝብ የልማትና መልካም አስተዳደር ጥያቄ የማይመልሱ ናቸው።

በመሆኑም በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ እንዲሁም የማሻሻያ ሃሳቦችን በማቅረብ 5 ነባር የህግ ማዕቀፎች እንዲሻሻሉ እና አስፈላጊ የሆኑ 2 አዲስ የህግ ማዕቀፎችም እንዲዘጋጁ ለማድረግ ግብ ተይዞ ከመሬት ቢሮ ጋር በመተባበር ለህዝብ ጥቅም ሲባል መሬት ሲለቀቅ ስለሚከፈል ካሳ እና የልማት ተነሽዎች መልሶ ለማቋቋም ተሽሽሎ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 54/2016 በመስተዳድር ምክርቤቱ ፀድቆ የወጣ ሲሆን የመንግስት ሠራተኞች የመኖሪያ ቤት ልማት መመሪያ፣ የከተማ ይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ ስለማዘጋጀት፣ ስለማምከንና ትክ ስለመስጠት የወጣ የአፈጻጸም ረቂቅ መመሪያ፣ የደቀቁ ግንባታዎች የሚገኙበትን የከተማ ቦታ መልሶ ለማልማት ተሻሽሎ የወጣ የአፈፃፀም ረቂቅ መመሪያ በድምሩ 3 መመሪያዎች እንዲሁም የቤት ልማት ስትራቴጂ ሰነድ ዝግጅት የተጠናቀቁ ሲሆን እነዚህን ሰነዶች በፍጥነት በማጠናቀቅ አስፀድቆ ወደ ተግባር ለመግባት እየተሰራ ይገኛል።

የህግ ማማከርና ማስረጃ መስጠትን በተመለከተ ለባ/ዳር አስ/ፖሊስ መምሪያ በ1 ጉዳይ፣ ለአብክመ ፖሊስ ኮሚሽን በ2 ጉዳዮች፣ ለደ/ወሎ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በ1 ጉዳይ፣ ለፌደራል ፖሊስ በ1 ጉዳይ፣ ለአኛዋክ ዞን ከ/ፍ/ቤት በ1 ጉዳይ፣ ለፎገራ ወረዳ ፍርድ ቤት በ3 ጉዳዮች በድምሩ በ9 ጉዳዮች ላይ ሙያዊ ማብራሪያና ማስረጃዎች ተሰጠዋል። የፍ/ቤት ክርክርን በተመለከተ ቢሮውን በመወከል በ3 መዝገቦች እና ከተማን በመወከል በ3 መዝገብ በድምሩ በ6 መዝገቦች ላይ ክርክሮችን በመከታተልና በመስወሰን ላይ እንገኛለን።

ተቋማዊ አሰራርን ከማዘመን (E- Service) አኳያ፡-

በተቋሙ የሚታየውን ብልሹ አሰራርና ሌብነት ለመታገል እንዲሁም ፈጣንና ቀልጣፋ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋይ እርካታን ለማሳደግ ተቋማዊ አሰራሮችን ማሻሻልና ማዘመን አስፈላጊ ነው። በመሆኑም ቤት መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር በሚኒስቴር መ/ቤቱ በኩል ለምቶ አገልግሎት ላይ የዋለ ሲሆን እስከ አሁን በዞኖችና ከተሞች 9,350 የመንግስት ቤቶችን ወደ ዘመናዊ የቤት መረጃ ስርዓት (system software) ማስገባት ተችሏል።

እንደ ክልል ከባህር ዳር ዩኒቨርሲቲ ጋር በመተባበር በከተማ መሬት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ዘርፍ ያሉትን የመረጃ አያያዝና አገልግሎት አሰጣጥ ለማዘመን እና በኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ አያያዝ ዘዴን ለማዘመን የሚያስችሉ 2

system software (የተቀናጀ የመሬት ባለቤትነት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ሶፍትዌር እና የኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ ስርዓት ሶፍትዌር) አስለምቶ ቢሮውን ጨምሮ በ8 የሪጅኦፓሊታን ከተሞች ወደ ስራ ለማስገባት ታቅዶ እየተሰራ ያለ ሲሆን የኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ ስርዓት ሶፍትዌር ተጠናቆ ወደ ሙከራ ትግበራ የተሸጋገረ ሲሆን የመሬት ባለቤትነት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ሶፍትዌር በመልማት ሂደት ላይ ይገኛል፡፡

ሌላው የስማርት ከተሞች የሙከራ ትግበራ በሪጅዮ ፖሊታን ከተሞች ለማስጀመር በተደረገው ጥረት አበረታች ለውጥ የታየ ሲሆን ለአብነትም ደ/ብርሃን የለማ ሶፍትዌር በመጠቀም አገልግሎት መስጠት የጀመረ ሲሆን ሌሎች ከተሞች በዝግጅት ላይ ናቸው፡፡ የደሴ ከተማ አስተዳደር የቁሳቁስ ማሟላት ስራ እያከናወነ ሲሆን በመምሪያ ደረጃ ያለውን የማዘመን ስራ ከፌዴራል ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር ጋር በትብብር ለመስራት ጥረት እያደረገ ይገኛል፡፡ የኮምቦልቻ ከተማ አስተዳደርም በዘርፉ እውቅና ያላቸውን ባለሙያዎች ለማሳተፍ የዝግጅት ስራዎችን በመስራት ላይ ይገኛል፡፡ የወልድያ ከተማ አስተዳደርም የአዳማንና የአዲስ አበባን ተሞክሮ በመቅለም ተግባራዊ ለማድረግ ከወልድያ ዩኒቨርሲቲ ጋር በመተባበር የማዘመን ስራ ለመስራት የሚያስችሉ የኔትወርክ/ኬብል ዝርጋታና ሶፍትዌር የማልማት ስራዎችን በማከናወን ላይ ይገኛል፡፡ ባህር ዳር የማዘመን ስራውንም የበለጠ ለማጎልበት የስቶኖቭን ሩም ዝግጅት ላይ ይገኛል፡፡

ለዚህ ተግባር ቢሮው ከፌዴራል ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር እና ከኢትዮጵያ አርቴፊሻል ኢንቴሌጂንስ ኢንስቲትዩት ጋር የመግባቢያ ሰነድ በመፈራረም 250 ሚሊዮን ብር የሚያወጡ የደህንነት ካሜራው ድጋፍ ለቢሮው፣ ለባህርዳር፣ ለጎንደርና ለደሴ ከተሞች እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በነዚህ ተቋማት የልምድ ልውውጦችና ተያያዥ ስልጠናዎች የተሰጡ ሲሆን ባህርዳር ከተማ በድጋፍ የተገኙ 26 ካሚራዎችን ለመግጠም ወደ ተግባር ገብቷል፡፡

ሁሉም ከተሞች ህዝቡንና ባለሀብቱን በማስተባበር የከተማ ማንነት መለያ በዋና ዋና መግቢያና መውጫ መንገዶች እንኳን ደህና መጣችሁ እና መልካም ጉዞ ከስም ጋር (ሬክላም) በማዘጋጀት እንዲተክሉ ለማድረግ ታቅዶ በ213 ከተሞች ተግባራዊ ተደርጓል፡፡

ይሁን እንጂ ቴክኖሎጂው በዘርፉ የሰለጠነ የሰው ኃይል እና የቴክኖሎጂ መሰረተ ልማቶችን ለማሟላትና system software ለማልማት ከፍተኛ የፋይናንስ ወጪ የሚጠይቅ መሆኑ፣ እንዲሁም በግል የጥቅም ፍላጎት እና በእውቀት/ግንዛቤ ማነስ ምክንያት በአመራሩና በባለሙያው ዘንድ ቴክኖሎጂን ያለመቀበል እናበዘልማዳዊ አሠራር የመቀጠል ፍላጎት ከወዲሁ በስፋት ይስተዋላል፡፡

ቅንጅታዊ አሰራርን በተመለከተ፡-

ከሌሎች አቻ ተቋማት ጋር ቅንጅታዊ አሰራርን ከማጠናከር አኳያ ከመሬት ቢሮ ጋር በከተሞች ማስፋፊያ አካባቢ የመሬት አቅርቦትና ዝግጅት፣ በመሬት መረጃ ማዘመን (ካዳስተር) ስራዎች፣ በልማት ተሽከርካሪ የካሳ አከፋፈል፣ በገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ዙሪያ፣ ከአካባቢና ደን ጥበቃ ባለስልጣን ጋር በከተሞች ፅዳትና አረንጓዴ ልማት፣ ከፖሊስ፣ ከፍ/ቤት፣ ከፍትህና ከፀረ-ሙስና ጋር በተለያዩ መመሪያዎች/ሰነዶች ዝግጅት፣ በህግ ማማከር፣ በህገ-ወጥ መሬት ወረራና ግንባታን በመከላከል ረገድ፣ በተቋሙ የሚታዩ ብልሹ አሰራሮችን ከማስተካከልና ሌብነትን ከመታገል አንፃር፣ ከገቢዎች ቢሮ ጋር በከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብ ዙሪያ፣ ከገንዘብ ቢሮ ጋር በበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች፣ ከፕላን እና ልማት ቢሮ ጋር በከተሞች አስተዳደር ወሰን፣ በከተማ እውቅና እና ደረጃ ሽግግር፣ ከኦዲት ቢሮ ጋር በፋይናንሽያልና ከዋኔ ኦዲት ዙሪያ፣ ከህ/ስ/ማህበራት ማደራጃ ጋር በመኖሪያ ቤት ህ/ስ/ማህበራት አደረጃጀትና አሰራር ዙሪያ፣ ከሰራና ስልጠና ቢሮ ጋር በስራ እድል ፈጠራ ዙሪያ፣ ከኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት ቢሮ ጋር የምደባ ቦታ የሚፈልጉ የልማት ፕሮጀክቶችን በመለየት፣ በመወሰንና ወደ ልማት በማስገባት ረገድ፣ ከወጣቶችና ስፖርት ቢሮ እንዲሁም ሴቶች ህፃናትና ማህበራዊ ጉዳይ ቢሮ ጋር በወጣቶች፣ በሴቶች፣ በህፃናት፣ በአካል ጉዳተኞችና አረጋጂዎች ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተጠቃሚነት ዙሪያ፣ ከሲቪል ሰርቪስና የሰው ኃብት ልማት ኮሚሽን ጋር በመዋቅራዊ አደረጃጀት ዙሪያ...ወዘተ በቅንጅት እየተሰራ ያለ ቢሆንም ከሌሎች መሰረተ ልማት አቅራቢና ተዛማጅ ተቋማት (መብራት፣ መንገድ፣ ውሃ፣ ቴሌ) ጋር በዕቅድ ዝግጅትም ሆነ በትግበራ ወቅት ተቀናጅቶ የመስራት ልምዱ ውስንነት ያለበት ነው፡፡

የከትትልና ድጋፍ ስራዎች አፈፃፀም፡-

በበጀት ዓመቱ የታቀዱ ተግባሮቻችን ግባቸውን እንዲመቱ ጠንካራ፣ ወጥነትና ተከታታይነት ያለው የድጋፍና ከትትል ስርዓት መዘርጋት ልዩ ትኩረት ከሚሰጣቸው ተግባራት ውስጥ አንዱ ነው፡፡

በመሆኑም ምንም እንኳን ከወቅታዊ ሁኔታው አንፃር በተፈለገው ወቅትና ጊዜ የሚፈለገውን የሰው ኃይል እያገኙ መወያየት ባይቻልም አመራሩና ባለሙያው በቀጠና ተከፋፍሎ አሉ የሚባሉ አማራጮችን በመጠቀም (በተለይም ስልክ በመደወል) ጠንካራ የክትትልና ድጋፍ ስርዓት በመዘርጋት ተግባሩን ለመምራት ተሞክሯል። በክላስተር በቢሮና በዞኖች በየሩብ ዓመቱ የአፈፃፀም ግምገማና የውይይት መድረኮችን በማመቻቸት በየደረጃው የተከናወኑ ተግባራትን ግምገማ ተደርጓል። ግብረ-መልስም ተሰጥቷል። አመራሩ በመስክ በመገኘት የተከናወኑ የመሰረተ ልማት ስራዎችን በመጎብኘት የአካል ድጋፍ አድርጓል።

የሚቀርቡ ሳምንታዊና ወርሃዊ ሪፖርቶችን መነሻ በማድረግ በቢሮው ኮር አመራሮች በመገምገም ግብረ መልስ ለመስጠት ተሞክሯል። በስልክና በቴሌግራም የዕቅድና ሪፖርት ልውውጥ ለማድረግ ተሞክሯል።

ከግብዓት አኳያ፡-

የቢሮ ግብዓትን በተመለከተ የተለያዩ የመኪና እቃዎች (ባትሪ፣ ጎማ፣ ዲኮር) እና የተለያዩ የአገልግሎት ግዥዎች (ቴሌ፣ መብራት፣ ውሃ፣ የጉልበት አገልግሎትና ጥቃቅን የጥገና) ግዥ ተከናወኗል። በዚህም በግልጽ ጨረታ 2 ጊዜ በብር 3,024,231.03፣ በውስን ጨረታ 11 ጊዜ በብር 2,884,182.5፣ በፕሮፎርማ 36 ጊዜ በብር 1,823,959.00 ግዥ ተፈፅሟል። እንዲሁም ሁኔታዎች ሲያስገድዱ በቀጥታ ግዥ የተፈፀመ ሲሆን በዚህም የመኪና መለዋወጫዎች፣ የመኪና ጥገና፣ የአገልግሎት ግዥ፣ የመብራት፣ የውሃ፣ የቴሌ፣ የኢንተርኔትና ሌሎች ጥቃቅን ግዥዎች በብር 7,457,266.61 ተፈፅሟል።

ንብረት አስተዳደርን በተመለከተ ሁሉም የቢሮው ተሽከርካሪዎች የመድን ሽፋን እንዲያገኙ እና የሚጠገኑ መኪኖችን ሞይንኮ በማስገባት እንዲጠገኑ ተደርጓል። ቋሚ እና አላቂ ንብረቶችን ገቢና ወጭ ማድረግ እና ንብረት ቆጠራ ተከናውኗል። 2 ግለሰቦች የጠፋባቸውን ንብረት በወቅቱ የገበያ ዋጋ ተተምኖ እንዲከፍሉ ተደርጓል። እንዲሁም በንብረት ክፍል ውስጥ የሚገኙና የሚወገዱ ንብረቶችን ኮሚቴ ተቋቁሞ 170 የICT መርጃ መሳሪያዎች ፍተሻ ተደርጓል። በዚህም 80 አገልግሎት የሚሰጡ፣ 22 ለመለዋወጫ የሚሆኑ፣ 57 የሚወገዱ ተለይተዋል።

ሂሳብ አያያዝን በተመለከተ የሚወራረዱ ሂሳቦችን የማወራረድ እና በIBX የመመዝገብ ስራ ተሰርቷል።

2016 በጀት ዓመት ለቢሮ፣ ለፕላን ኢንሲቲዩት፣ ለUIIDP እና ለከተማ ምግብ ዋስትና ለደመወዝ 39,567,451.00 ብር ለስራ ማስኬጃ 46,067,469.00 ብር በድምሩ 85,634,920.00 ብር የመደበኛ በጀት የጸደቀ ሲሆን 100% አገልግሎት ላይ ውሏል።

1.3.10.2. የአባይት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም

የከተሞች መልካም አስተዳደር አቅም ግንባታ ስራዎች አፈፃፀም፡-

በከተሞች መልካም አስተዳደርን ለማስፈን በመጀመሪያ ሁሉም የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶች ደረጃ ወጥቶላቸው ግልፅነት፣ ተጠያቂነትና የተገልጋዩን ዕርካታ በሚያረጋግጥ ሁኔታ ተፈፃሚ መሆን አለባቸው። ከዚህም አኳያ በከተሞች የሚሰጡ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶችን ቀልጣፋና ውጤታማ ለማድረግ እንዲቻል 7 የተለያዩ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶች ተዘጋጅተው የወረዱ ሲሆን በ12 ወሩ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ12 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች እንዲተገበሩ እና የአገልግሎት አሰጣጡ እንዲሻሻል ለማድረግ ታቅዶ ከ12 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች ውስጥ 5 ከተሞች (41.7%) ማለትም ደ/ወሎ ማሻ መሪ ማዘጋጃ፣ ማዕ/ጎንደር ትክል ድንጋይ መሪ ማዘጋጃ እና በሰ/ጎንደር ዞን ወቅን መሪ ማዘጋጃ ቤት፣ ኦሮሞ ብ/ዞን ወለቱ መሪ ማዘጋጃ ቤት እና ዋግ ህምራ አስ መሪ ማዘጋጃ ቤት ወደ ሙከራ ትግበራ ገብተዋል። 77ቱ ከተማ አስተዳደሮች ባለፉት ዓመታት ወደ ትግበራ የገቡ ቢሆንም በዚህ በጀት ዓመት ካለው ወቅታዊ ክልላዊ ሁኔታ ጋር በተያያዘ አፈፃፀማቸውን ድጋፍና ክትትል ማድረግ አልተቻለም።

የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና ለማካሄድ የሚያስችሉ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት በ70 ከተማ አስተዳደሮች ምዘና በማካሄድ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ለመስጠት ታቅዶ በ16 (22.86%) ከተሞች ተካሂዷል። የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ12 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች የተገልጋዩ ዕርካታ 60 በመቶ መድረሱ በጥናት ለማረጋገጥ ታቅዶ በ18 ከተሞች የተከናወነ ሲሆን በመሬት ልማት በ13 ከተሞች የተጠናው አማካይ ውጤት 54.9 ሲሆን በግንባታ ፈቃድ በ5 ከተሞች የተጠናው አማካይ ውጤት 59.3 በመቶ ነው። የሁለቱ አማካይ ውጤት ደግሞ 57.10 በመቶ ነው።

የአገልግሎት አቅርቦት ስራዎችን በተመለከተ የቁራ ግንባታ ባለባቸው 45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልግሎት እንዲሰጥ ለማድረግ ታቅዶ 8,984 የቀንድ ከብት እርድ ወልድያ 631፣ ኮምቦልቻ 2,179፣ በደ/ታቦር 635፣ ደ/ማርቆስ 1,358፣ ደ/ብርሃን 2,403፣ ደሴ 1,054 እናባ/ዳር 473 እንዲሁም 2,733 የበግና ፍየል እርድ፣ ባ/ዳር 1,929 እና ደሴ 804 ሲሆን በጠቅላላው የቀንድ ከብት እርድ እና የበግና ፍየል እርድ 11,717 (8,984 የቀንድ ከብት እና 2,733 የበግና ፍየል) የቁራ እርድ አገልግሎት ተሰጥቷል፡፡

የእሳት አደጋን ከመከላከልና ከመቆጣጠር አኳያ ባህር ዳር 93፣ ወልድያ 4፣ ኮምቦልቻ 16፣ በጎንደር 36፣ ደ/ብርሃን 9፣ ደ/ታቦር 1 እና ደሴ 12 በድምሩ 171 የእሳት አደጋዎች ተከስተው በመከላከል ሊደርስ ይችላል የነበረውን አደጋ ለመቀነስ ተችሏል፡፡ ጎንደር ከተማ በተከሰቱ 36 የእሳት አደጋዎች የደረሰው ጉዳት በገንዘብ ሲተመን 193,939,250 ብር፣ ደሴ ከተማ በተከሰቱ 12 የእሳት አደጋዎች የደረሰው ጉዳት በገንዘብ ሲተመን 3,465,000፣ ደ/ብርሃን ከተማ በተከሰቱ 9 የእሳት አደጋዎች የደረሰው ጉዳት በገንዘብ ሲተመን 1,600,000 ብር ነው፡፡ ለባይተዋር ዜጎች ዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት በመስጠት በኩል ባ/ዳር 115፣ ደ/ታቦር 2፣ ወልድያ 9፣ ኮምቦልቻ 7፣ ጎንደር 802 እና ሌሎች የታቸውን ያልገለፀ 127 ፣ ደ/ማርቆስ 1፣ ደ/ብርሃን 14 እና ደሴ 27 በድምሩ 1,104 ቀባሪ ለሌላቸው ባይተዋር ዜጎችን የቀበር አገልግሎት ተፈፅሟል፡፡

በ9ኛው የኢትዮጵያ የከተሞች ፎረም ዝግጅት ላይ እንደ ክልል 50 ከተሞች ተሳትፎ እንዲያደርጉ እቅድ ተይዞ 14 (28%) ከተሞች ተሳትፈዋል፡፡ ፎረሙ የዘመኑ ከተሞች ለኢትዮጵያ ብልጽግና በሚል መሪ ቃል ከየካቲት 9 - 15/2016 ዓ.ም በወላይታ ሶዶ ከተማ የተካሄደ ሲሆን በክልላችን ተሳትፎ ያደረጉ ከተሞች ዝርዝር ባ/ዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ደ/ብርሃን፣ ኮምቦልቻ፣ ወልድያ፣ አላማጣ፣ ቡልጋ፣ አረርቲ፣ ደልጊ፣ ጎርጎራ፣ ሐይቅ፣ ከሚሴ እና ሰቲት ሀ-መራ ከተሞች ሲሆኑ የከሚሴና ደሴ ከተሞች በየፈርጃው 1ኛ እና 3ኛ ደረጃ በመያዝ የዋንጫ ተሸላሚ ናቸው፡፡

የህብረተሰብ ተሳትፎን በተመለከተ በበጀት ዓመቱ በ683 ከተሞች በህብረተሰቡና በመንግስት በጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎችና ፕሮጀክቶች (የመንገድ ጠረጋና ግንባታ፣ የህዝብ መፀዳጃ ቤት ግንባታ፣ የተፋሰስና የዲች ግንባታ፣ የመብራትና የውሃ መስመር ዝርጋታ፣ የአካባቢ ማስዋወቅና አረንጓዴ ልማት እንዲሁም የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራዎች ወዘተ) ላይ ህብረተሰቡ 15% በገንዘብ፣ 15% በቁሳቁስ፣ 20% በጉልበት በድምሩ 50% እንዲያዋጣ በማድረግ 2,611,860,000 ብር የሚገመት የህብረተሰብ ተሳትፎ ለማድረግ ግብ ተይዞ በጥሬ ገንዘብ 452,816,927.25 ብር፣ በጉልበት 483,488,302.71 ብር፣ በቁሳቁስ 316,927,984.17 ብር በድምሩ 1,253,233,214.13 ብር አስተዋጽኦ ተደርጓል፡፡ በመንግስት በኩልም 1,120,442,257.33 ብር ለአካባቢ ልማት ስራዎች ወጪ ተደርጓል፡፡ በጠቅላላው ለአካባቢ ልማት ስራዎች 2,373,675,471.46 ብር ወጪ የተደረገ ሲሆን የህዝብ ተሳትፎ አፈፃፀም 52.8% ነው፡፡

በነዚህ የልማት ስራዎች ላይ ወንድ 1,782,932 ሴት 1,632,018 በድምሩ 3,414,950 የህብረተሰብ ክፍል የተሳተፈ ሲሆን በዚህም የሴቶች ተሳትፎ ድርሻ በአማካይ 47.79 ነው፡፡

ሠንጠረዥ 5:- በህብረተሰብ ተሳትፎ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	ዞን	የህብረተሰብ ተሳትፎ መጠን				የመንግስት ወጪ ብር	ጠቅላላ የአካባቢ ስራዎች ብር	የህዝብ ተሳትፎ በመቶኛ
		በገንዘብ	በጉልበት	በቁሳቁስ	ጠ/ድምር			
1	ሰ/ ሸዋ	30,260,000	76,096,100	56,783,600	163,139,700	9,625,300	172,765,000	94.43
2	ወልዴያ	15,577,442	9,531,601	2,911,705	28,020,748	2,232,642	30,253,389	92.62
3	ደ/ወሎ	84,196,753	81,300,375	99,332,840	264,829,968	39,441,953	304,271,921	87.04
4	ምስ/ጐጃም	868,227	6,257,350	774,550	7,900,127	1,191,100	9,091,227	86.9
5	ሰ/ጎንደር	3,195,100	5,148,587	1,147,000	9,490,687	2,970,616	12,461,303	76.16
6	ደ/ጎንደር	13,575,290	9,760,969	7,209,399	30,545,658	19,606,939	50,152,597	60.91
7	ኦሮሞ	5,613,344	7,523,427	276,406	13,413,177	10,352,357	23,765,534	56.44
8	ደሴ	58,025,322	45,733,830	32,649,599	136,408,751	110,000,000	246,408,751	55.36
9	ዋግ ሽምራ	1,219,819	8,646,104	618,400	10,484,323	8,612,834	19,097,157	54.9
10	ኮምቦልቻ	36,339,866	34,965,902	12,439,069	83,744,837	73,031,603	156,776,440	53.42

11	አዊ	24,868,900	16,539,162	9,978,697	51,386,759	57,518,784	108,905,543	47.18
12	ጐንደር	36,146,864	36,604,695	19,429,100	92,180,659	160,000,000	252,180,659	36.55
13	ደ/ብርሃን	23,400,981	31,400,981	24,748,787	79,550,749	150,057,139	229,607,888	34.65
14	ማዕ/ጐንደር	1,955,707	17,189,948	5,500,070	24,645,725	75,026,403	99,672,128	24.73
15	ባ/ዳር	42,311,582	27,777,619	20,326,266	90,415,466	280,105,684	370,521,150	24.4
16	ደ/ታቡር	13,365,247	6,753,641	1,082,238	21,201,126	120,668,904	141,870,030	14.94
17	ምዕ/ጐጃም	6,447,353	5,158,126	2,894,948	14,500,427		14,500,427	
18	ሰ/ወሎ	24,168,005	17,393,602	7,517,538	49,079,145		49,079,145	
19	ምዕ/ጐንደር	12,291,527	24,007,069	3,124,422	39,423,018		39,423,018	
20	ሰ/ጎጃም	17,500	133,625	35,000	186,125		186,125	
21	ደ/ማርቆስ	18,972,099	15,565,590	8,148,350	42,686,039		42,686,039	
	ጠ/ድምር	452,816,927	483,488,303	316,927,984	1,253,233,214	1,120,442,257	2,373,675,471	52.8

ይሁን እንጅ የወጣቶችን ተሳትፎ መረጃ እና የመንግስት ወጪ ከህብረተሰብ ተሳትፎ መረጃው ጋር አብሮ የማይሰበሰብበትና የማይያዝበት ሁኔታ በመኖሩ የህብረተሰብ ተሳትፎ ድርሻን እና የወጣቶችን ተሳትፎ ድርሻ ትክክለኛ ስሌት ማስላት አልተቻለም፡፡

የከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብን በተመለከተ በ683 ከተሞች የገቢ ሀብታቸውን ውጤት በሚያመጣ መንገድ አሟጠው በመጠቀም የመሰረተ ልማት ወጭያቸውን 70% ከራሳቸው ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ገቢ እንደሸፍኑ ለማድረግ ግብ የተያዘ ሲሆን በበጀት ዓመቱ በ606 መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 7,000,128,000.00 ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 642,318,464.23 ብር (9.18%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡

በገቢዎች ቢሮ በኩል ከ77 ከተማ አስተዳደሮች 15,500,000,000.00 ብር የአገልግሎት ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 3,845,021,033.56 ብር (24.81%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡ በጠቅላላው በ683 ከተሞች 22,500,128,000.00 ብር የአገልግሎት ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 4,487,339,497.79 ብር የአገልግሎት ገቢ በመሰብሰብ የእቅዱን 19.94% መፈፀም ተችሏል፡፡

በክልሉ በሚገኙ ከተማ አስተዳደሮች መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 57 የገቢ አርእስቶች ውስጥ በአማካይ በ42 የገቢ አርዕስቶች የአገልግሎት ገቢ በመሰብሰብ ተችሏል፡፡

ሠንጠረዥ 6፡- የማዘጋጃቤታዊ የአገልግሎት ገቢ አሰባሰብ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞኖችና ከተሞች ስም	ዓመታዊ የከተሞች አገልግሎት ገቢ		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ደ/ወሎ	1,026,764,000.00	180,356,015.16	17.57
2	ሰ/ወሎ	502,560,000.00	73,435,605.00	14.61
3	ምስ/ጎጃም	681,272,000.00	97,271,261.86	14.28
4	ምዕ/ጎንደር	279,280,000.00	37,822,154.26	13.54
5	አሮሞ ብ/ዞን	220,068,000.00	25,472,638.29	11.57
6	ማዕ/ጎንደር	879,120,000.00	74,333,896.75	8.46
7	ሰ/ጎንደር	210,280,000.00	16,962,226.50	8.07
8	ዋግ/ጎጃም	263,280,000.00	19,325,470.06	7.34
9	ሰ/ሸዋ	860,620,000.00	60,923,366.00	7.08
10	ዘጌ	30,856,000.00	2,111,180.37	6.84
11	ደ/ጎንደር	677,128,000.00	28,992,044.00	4.28
12	አዊ	465,492,000.00	19,030,273.00	4.09
13	ቀይት	15,000,000.00	304,604.00	2.03
14	ሰሜን ጎጃም	388,348,000.00	5,690,153.98	1.47
15	ጢስ አባይ	30,856,000.00	108,530.00	0.35
16	ምዕ/ጎጃም	450,704,000.00	179,045.00	0.04
17	መሸንቲ	15,000,000.00		
18	ጎሽባይ	3,500,000.00		
	ድምር	7,000,128,000.00	642,318,464.23	9.18

ሠንጠረዥ 7:- የከተማ አስተዳደሮች የአገልግሎት ገቢ አሰባሰብ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	እቅድ	ከንወን	አፈፃፀም በ%
1	መርሳ ከተማ	60,368,421.00	53,485,900.61	88.60
2	ወገልጤና	35,357,686.00	24,753,563.42	70.01
3	ሰቲት ሀ-መራ ከተማ	41,626,180.00	21,476,878.21	51.59
4	ሰቆጣ ከተማ	77,781,227.00	39,445,065.71	50.71
5	ከላላ ከተማ	41,250,992.00	20,718,230.20	50.22
6	ጋሻና ከተማ	40,789,474.00	20,413,065.35	50.04
7	ሀርቡ	47,741,248.00	23,707,025.46	49.66
8	ጊንባ	46,234,372.00	22,664,011.14	49.02
9	ደብረሲና ከተማ	32,145,292.00	15,747,244.11	48.99
10	ሃራ ከተማ	32,631,579.00	15,939,944.00	48.85
11	ባቲ ከተማ	85,221,439.00	41,538,140.44	48.74
12	ሸዋሮቢት	130,810,561.00	60,435,648.89	46.20
13	ሐይቅ ከተማ	64,424,295.00	29,554,322.46	45.87
14	ኮምቦልቻ ከተማ	742,881,050.00	323,311,315.00	43.52
15	ደባርቅ ከተማ	108,180,116.00	46,129,309.38	42.64
16	ወረታ ከተማ	123,142,564.00	48,407,514.00	39.31
17	አይከል ከተማ	33,673,915.00	12,629,886.42	37.51
18	ደሴ ከተማ	1,365,871,838.00	506,928,425.00	37.11
19	አቀሲታ	22,815,723.00	8,061,205.05	35.33
20	ማይካድራ ከተማ	32,260,548.00	11,270,355.00	34.94
21	ምላሌ ከተማ	25,977,718.00	8,823,425.80	33.97
22	መተማ የሐንስ ከተማ	24,674,412.00	8,193,154.58	33.21
23	ምድረ ገነት ከተማ	22,531,492.00	7,445,366.01	33.04
24	መ/ሰላም ከተማ	63,576,552.00	20,825,673.51	32.76
25	ገንዳ ውሃ ከተማ	122,776,461.00	39,109,114.54	31.85
26	ሰንበቴ ከተማ	24,604,638.00	7,545,817.63	30.67
27	ከሚሴ ከተማ	174,401,428.00	53,467,263.10	30.66
28	ደ/ብርሀን ከተማ	1,151,967,975.00	340,195,704.00	29.53
29	ቡልጋ/ቱለፋ ከተማ	93,944,792.00	26,405,045.36	28.11
30	ባህር ዳር ከተማ	3,178,178,299.00	843,056,275.00	26.53
31	ዳባት ከተማ	50,787,515.00	13,305,594.11	26.20
32	አምድወረወቅ ከተማ	20,113,510.00	5,203,776.41	25.87
33	አ/ጊዮርጊስ ከተማ	27,816,863.00	7,060,085.36	25.38
34	ቆቦ ከተማ	105,793,085.00	26,526,061.79	25.07
35	ዳንሻ ከተማ	38,667,294.00	9,681,029.64	25.04
36	ጨፋሮቢት ከተማ	25,732,229.00	6,390,504.19	24.83
37	ደጎሎ	46,132,503.00	11,439,634.70	24.80
38	አገውግምጃ ቤት ከተማ	41,771,978.00	10,115,561.58	24.22
39	ወልዲያ ከተማ	501,767,317.00	121,183,487.00	24.15
40	ወረኢሉ ከተማ	42,248,839.00	9,639,462.97	22.82
41	ቻጣኒ ከተማ	162,857,459.00	36,977,848.81	22.71
42	ጎንደር ከተማ	1,655,123,037.00	364,348,868.00	22.01
43	ነ/መውጫ ከተማ	93,551,289.00	18,743,901.00	20.04
44	ፍላቂት ከተማ	40,789,474.00	8,123,270.47	19.92
45	ደ/ታቦር ከተማ	395,769,322.00	73,692,584.00	18.62
46	ደጅን ከተማ	99,312,497.00	17,996,766.56	18.12
47	አላማጣ ከተማ	89,736,842.00	15,791,358.00	17.60
48	አንዋሪ ከተማ	60,863,272.00	10,453,074.50	17.17
49	መሐል ሜዳ	63,494,397.00	10,628,657.27	16.74
50	እንጅባራ ከተማ	320,939,781.00	53,168,008.40	16.57
51	አረርቲ ከተማ	66,733,400.00	10,891,495.50	16.32
52	ቆላ ድባ ከተማ	31,530,245.00	5,042,434.63	15.99

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	አቅድ	ክንውን	አፈጻጸም በ%
53	ፍ/ሰላም ከተማ	174,587,105.00	27,452,088.07	15.72
54	አ/ዘመን ከተማ	69,161,251.00	10,804,618.00	15.62
55	ቤተሙሉ ከተማ	25,565,971.00	3,700,743.19	14.48
56	ወገዳ ከተማ	52,991,074.00	7,217,000.05	13.62
57	ላልይበላ ከተማ	88,105,263.00	11,734,072.32	13.32
58	ደ/ማርቆስ ከተማ	898,625,174.00	116,615,859.00	12.98
59	ዓለም ከተማ	48,854,734.00	6,197,300.35	12.69
60	ሞጣ ከተማ	156,264,457.00	19,122,629.69	12.24
61	መ/አየሱስ ከተማ	89,288,011.00	10,611,205.00	11.88
62	ሻሁራ ከተማ	38,998,463.00	4,541,193.60	11.64
63	ፈንድቃ ከተማ	59,271,225.00	6,719,052.11	11.34
64	አጣዬ	55,804,815.00	5,992,242.89	10.74
65	አብናት ከተማ	72,015,783.00	7,377,361.00	10.24
66	ቆራሪት ከተማ	25,565,974.00	2,359,424.72	9.23
67	ቡሬ ከተማ	166,829,151.00	14,115,216.68	8.46
68	ሉማሜ ከተማ	53,789,209.00	4,370,095.60	8.12
69	ሸንዲ ከተማ	56,111,364.00	4,029,394.14	7.18
70	ብቸና ከተማ	153,368,878.00	10,517,209.58	6.86
71	ግንደወይን ከተማ	50,510,617.00	3,351,976.70	6.64
72	ዱር ቤቴ ከተማ	80,448,606.00	4,260,601.00	5.30
73	ደብረወርቅ ከተማ	58,635,663.00	2,742,042.27	4.68
74	ማይጠብሪ ከተማ	37,135,732.00	1,361,218.79	3.67
75	ቲሊሊ ከተማ	66,919,715.00	1,843,354.94	2.75
76	ሀሙሲት ከተማ	63,512,126.00	1,733,382.00	2.73
77	መርጦ ለማሪያም ከተማ	82,012,752.00	1,717,555.82	2.09
78	አዲስ ቅዳም ከተማ	51,772,935.00	891,025.05	1.72
79	ኮረም ከተማ	24,271,076.00	353,273.00	1.46
80	አዴት ከተማ	134,111,856.00	1,590,317.00	1.19
81	ደምበጫ ከተማ	148,896,263.00	1,764,659.86	1.19
82	አማኑኤል ከተማ	68,130,984.00	804,461.43	1.18
83	ጅጋ ከተማ	65,900,843.00	384,464.34	0.58
84	ዳንግላ ከተማ	119,131,178.00	646,152.10	0.54
85	መርዓዊ ከተማ	134,037,317.00	12,489.00	0.01
	ድምር	15,500,000,000.00	3,845,021,033.56	24.81

ሌላው በበጀት ዓመቱ የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 182 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች አዲት ለማስደረግ ግብ የተያዘ ሲሆን 66 (36.26%) ከተሞች አዲት አስደርገው 3,180,373 ብር ጉድለት የተገኘ ሲሆን ከተገኘው ጉድለት 2,518,703 ብር ተመላሽ ሆኗል። ከባለፉት ዓመታት በአዲት የተገኘው 9,101,680 ብር የገንዘብ ጉድለት 100% ተመላሽ ለማድረግ ታቅዶ 2,536,438 ብር ተመላሽ ተደርጓል።

ሠንጠረዥ 8:- የፋይናንስ ወጪዎችን አዲት ያስደረጉ ዞኖችና ከተሞች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞኖች ስም	አዲት የተደረጉ ከተሞች			በበጀት አመቱ የታየ ጉድለት መጠን			ባለፉት ዓመታት በጉድለት የታየ ወዝፍ ብር		
		አቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	የታየ ጉድለት	የተመለሰ	ያልተመለሰ	የተንከባለለ	የተመለሰ	ያልተመለሰ
1	ሰ/ወሎ	12	14	117	122,834	74,902	47,932	-	-	-
2	ዋግኸምራ	7	7	100	552,723	488,656	64,067	388,192	388,192	-
3	ሰ/ሸዋ	22	14	64	215,872	124,312	91,560	3,396,296	1,852,005	1,544,291
4	አዌ ብ/ዞን	5	3	60	274,491	68,948	205,543	7,489	4,129	3,361
5	አሮሞብ/ዞን	10	5	50	138,433	138,433	-	7,489	4,129	3,361
6	ደ/ወሎ	28	13	46	-	-	-	1,499,874	215,765	1,284,109
7	ማዕ/ጎንደር	23	7	30	1,818,858	1,566,290	252,568	1,883,725	23,400	1,860,325
8	ምዕ/ጎንደር	10	2	20	4,742	4,742	-	53,231	48,819	4,413
9	ደ/ጎንደር	18	1	6	52,420	52,420	-	614,248	-	614,248
10	ሰ/ጎንደር	5						39,514	-	39,514

11	ምስ/ጎጃም	17						1,211,621	-	1,211,621
12	ምዕ/ጎጃም	21								
13	ባ/ዳር	3								
14	ደ/ብርሃን	1								
	ድምር	182	66	36	3,180,373	2,518,703	661,669	9,101,680	2,536,438	6,565,242

ይሁን እንጅ የከተሞችን የገቢ አቅም ከማሳደግ አንጻር ሁሉንም የገቢ አርስቶች በዝርዝር ለይቶ አሟጦ ባለመስብሰቡ እና ብዙ ድካም በሚጠይቁት የአገልግሎት ገቢ አርስቶች ላይ ልዩ ትኩረት ሰጥቶ ባለመሰራቱ ምክንያት የገቢ አሰባሰብ አፈፃፀማችን በጣም ዝቅተኛ ነው። እንዲሁም የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል እንዲቻል በወቅቱ አዲት አለማድረግ፣ በአዲት ወቅት በተገኙ ጉድለቶች ላይም ፈጥኖ የማስተካከያ እርምጃ አለመወሰድ ሌላው ክፍተት ነው።

የከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ሥራዎች አፈፃፀም፡-

ከሀገራዊው የከተማ ልማት ስፓሻል ፕላን ጋር የተጣጣመ ክልላዊ የከተማ ልማት ስፓሻል ፕላን (Regional Urban Development Spatial Plan) እና የከተሞች ክልሰተር ልማት ፕላን ለማዘጋጀት ታቀዶ የክልላዊ ከተማ ልማት ስፓሻል ፕላን (Regional Urban Development Spatial Plan) ዝግጅት አንድ አካል የሆነው የነባራዊ ሁኔታ ትንተና ሪፖርት (Existing Situation Analysis Report) የተጠናቀቀ ቢሆንም ዋናው ክልላዊ የከተማ ልማት ስፓሻል ፕላን ዝግጅት በተለያዩ ምክንያቶች ተፈፃሚ አልሆነም።

በበጀት ዓመቱ አሳታፊ፣ ጥራት ያለውና ወጭ ቆጣቢ የሆነ የከተማ ፕላን ዝግጅት እንዲኖር በማድረግ ለ105 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ፣ ለ90 መሰረታዊ የከተማ ፕላን፣ ለ15 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን እንዲሁም 30 የሰፈር ልማት ፕላን (NDP) ለማዘጋጀት ግብ ተይዞ የ92 (87.62%) ከተሞች መሠረታዊ ካርታ፣ ለ71 (78.89%) ከተሞች መሰረታዊ የከተማ ፕላን፣ ለ10 (66.67%) ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን እንዲሁም 26 (86.67%) የሠፈር ልማት ፕላን ተዘጋጅቷል። እንዲሁም የ80 ከተሞችን መሠረታዊ መረጃዎች (Urban Profile) በማሰባሰብና በማደራጀት ለተጠቃሚዎች ዝግጁ እንዲሆን ለማድረግ ታቅዶ የ71 (88.75%) ከተሞች መሠረታዊ መረጃዎች (Urban Profile) በማሰባሰብና በማደራጀት ለተጠቃሚዎች ዝግጁ እንዲሆን ማድረግ ተችሏል።

በከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ዙሪያ የህብረተሰቡን ተሳትፎና ባለቤትነት ለማሳደግ 43,196 (35% ሴቶች) የከተማው ነዋሪ ህዝብ በፕላን ዝግጅትና ክልላዊ ወቅት ግንዛቤ እንዲያገኝ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 8,225 ሴት 2,080 በድምሩ 10,305 (23.86%) የከተማ ነዋሪዎችን በፕላን ዝግጅትና ክልላዊ ወቅት ግንዛቤ እንዲያገኝ ተደርጓል።

ከዞኖችና ከከተሞች ለሚቀርቡ የፕላን ማስተካከያ ጥያቄዎችና የፕላን ምደባ ለውጥ ጥያቄዎች 100% ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ ከ28 ከተሞች ለቀረቡ የፕላን ማስተካከያ እና 57 የፕላን ምደባ ለውጥ ጥያቄዎች ተገቢውን ምላሽ መስጠት ተችሏል። ሌላው በከተሞች በሚፈጠሩ የፕላን ጥሰቶች ላይ እርምጃ በመውሰድ 100% እንዲስተካከሉ ለማድረግ ታቅዶ በ8 ከተሞች 72 የፕላን ጥሰቶች ተፈፅመው 36ቱ የተስተካከሉ ሲሆን አፈፃፀሙም 50% ነው።

በበጀት አመቱ ከተሞች ለ10 አመት የታቀደላቸውን የመሬት አጠቃቀም ፕላን በምን አጋባብ እየተገበሩ እንደሆነ ለማወቅ ለ10 ከተሞች የፕላን አፈፃፀም አዲት በማድረግ ግብረ መልስ ለመስጠት ታቅዶ በ3 (30%) ከተሞች (ማዕ/ጎንደር ዞን አንድ ከተማ ዋግ ሽምራ 2) አዲት ተደርጓል።

ከዚህ በተጨማሪም 450.331 ኪ.ሜ የመንገድ ከፈታ ስራ የተሰራ ሲሆን ጎንደር ከተማ 55 ሄ/ር መሬት የብሎክ ሽንሻኖ ተሰርቷል። የከተሞችን ፕላን አፈፃፀም አቅም ለማሳደግ ለ40 ከተሞች ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ለመስጠት ታቅዶ ለ67 ከተሞች ክትትልና ድጋፍ ተደርጓል።

በበጀት ዓመቱ በክልሉ የሚገኙ 683 ከተሞች በተዘጋጀላቸው የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ልማትና አገልግሎቶች ቅንጅትና ትግበራ ፕላን እንዲመሩ ለማድረግ ግብ ተይዞ በፕላን የሚመሩ ከተሞች ቁጥር 676 ማድረስ የተቻለ ሲሆን የቀሩት 7 ከተሞች በቀጣይ ፕላን ተዘጋጅቶላቸው ወደ ፕላን ትግበራ እንዲገቡ ይደረጋል። እንዲሁም ፕላን ተዘጋጅቶላቸው ያላጸደቁ

ከተሞችን መረጃ በመለየት ያላጸደቁ ከተሞች 100% ኘላናቸውን አጸድቀው ወደ ትግበራ እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ 100% ተከናውኗል፡፡

የከተማ መሬት ልማትና ማጠቃለያ ሥራዎች አፈፃፀም፡-

የከተማ መሬት ሃብትን ከንጥቂያና ከወረራ በመከላከል በቁጠባ ለላቀ ልማት ማዋል እጅግ በጣም አስፈላጊ የሆነበት ዘመን ላይ ስለምንገኝ የጠራ የመረጃ ስርዓት በመዘርጋት ሀብቱን ቆጥሮና መዝግቦ ማስተዳደር ይገባል፡፡ ከዚህም አኳያ በክልሉ ውስጥ የሚገኙ እና የከተማነት እውቅና የተሰጣቸው ከተሞች በግልጽ የሚታወቅ የጥላን ወሰን እንዲኖራቸው በማድረግ የመሬት ሃብታቸውን በሚገባ ቆጥረውና መዝግበው ማስተዳደር እንዲችሉ ከጥላንና ልማት ቢሮ ጋር በመተባበር የ215 ከተሞችን (77 ከተማ አስተዳደሮችና 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) የጥላን ወሰን እንደገና እንዲካለል በማድረግ የተሟላ መረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ ለማድረግ ታቅዶ በ557 (ከ100% በላይ) ከተሞች ተከናውኗል፡፡

በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የተተከሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን በመለየት መረጃቸው ተደራጅቶ እንዲያዝና ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ለማድረግ ታቅዶ በ242 (35.69%) ከተሞች በመሬት ላይ የሚገኙ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች መረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝና ተገቢው ጥበቃ እንዲደረግላቸው ተደርጓል፡፡ እንዲሁም 600 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን ለመተካት እቅድ ተይዞ 1,273 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን ለመተካት የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙ ከ100% በላይ ነው፡፡

የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባን በተመለከተ በ32 ከተሞች የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ ሥርዓት በመዘርጋት በከተሞች ውስጥ የሚገኝ 250,000 ሄ/ር ቁራሽ መሬት በመቁጠር ለመመዝገብ ታቅዶ በ70 ከተሞች 49,855.37 ሄ/ር (19.94%) መሬት መቁጠርና መመዝገብ ተችሏል፡፡

የሰነድ አልባ ይዞታዎችን በተመለከተ በ468 ን/ማዘጋጃ ቤቶችና ታዳጊ ከተሞች 72,800 ከፊል ሰነድ አልባ ይዞታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ለመስጠት ታቅዶ 8,139 (11.18%) የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ መስጠት የተቻለ ሲሆን በክልሉ በነበረው ወቅታዊ የፀጥታ ችግር ምክንያት ያጋጠመን የከተማ መሬት ዝርፈያና ማጭበርበር ለማስቆም ሲባል ስራው ታግዶ እንዲቆይ በመደረጉ ምክንያት አፈፃፀሙ ዝቅተኛ ሆኗል፡፡

ህገ ወጥ ግንባታን በተመለከተ በ311 ከተሞች 75,211 ህገ-ወጥ ይዞታዎች መረጃቸው አደራጅቶ በመያዝ እና በማፍረስ 86 ሄ/ር ቦታ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ በ224 ከተሞች 34,363.8 (45.69%) ህገወጥ ይዞታዎች ተደራጅተው የተያዙ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 15,321 (20.37%) ህገ ወጥ ግንባታ እንዲፈርሱ በማድረግ 64.59 (75.10%) ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡ በወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን ህገወጥ ግንባታንና መሬት ወረራን ከመከላከል አኳያ ሰቲት ሁመራ ከተማ 6፣ ዳንሻ ከተማ 22፣ ቆራሪት 3፣ ጠገዴ 1፣ ማይካድራ 58፣ ወልቃይት 18 እና ቤት-ሙሉ ከተማ 1 በድምሩ 109 ህገ ወጥ ግንባታዎች በማፍረስ ሁመራ ከተማ 15.26 ካሬ፣ ቆራሪት ከተማ 156 ካሬ፣ ጠገዴ ከተማ 1,500 ካሬ፣ ማይካድራ ከተማ 1,745 ካሬ፣ በወልቃይት ከተማ 13.6 ካሬ በድምር 3,429.86 ካሬ ቦታ ወደ መሬት ባንክ ማስገባት ተችሏል፡፡

የመሬት ይዞታ ፋይል አደረጃጀትን በተመለከተ በከተማ መሬት ልማትና ማጠቃለያ ሥራዎች ዙሪያ ለሚታየው የኪራይ ሰብሳቢነትና አገልግሎት አሰጣጥ ችግር አንዱ መንስኤ የመሬትና መሬት ነክ ፋይል መረጃ አደረጃጀትና አያያዝ ሥርዓት ችግር መሆኑ ይታወቃል፡፡ በመሆኑም በ77 ከተሞች 450,000 ፋይሎችን በሃርድ ኮፒ እናበሳፍት ኮፒ ለማደራጀት ታቅዶ በ130 ከተሞች 361,647 (80.37%) ፋይሎችን በሃርድ ኮፒ አደራጅቶ መያዝ የተቻለ ሲሆን በ112 ከተሞች 375,647 (83.48%) ፋይሎችን በሶፍት ኮፒ አደራጅቶ መያዝ ተችሏል፡፡

በወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን መሬት ነክ አገልግሎት ለመስጠት የሚያስችል በጦርነቱ ምክንያት የጠፉ፣ የተዘረፉና የወደሙ ፋይሎችን ዳግም አደራጅቶ በሃርድና በሶፍት ኮፒ ለመያዝ ታሳቢ ያደረገ ከአመራር፣ ባለሙያና የአካባቢ ታዋቂ ነዋሪ የሆኑ አካላትን ያካተተ ኮሚቴ ተዋቅሮ የማጥራትና የማደራጀት ስራ እየተከናወነ ሲሆን እስካሁን ድረስ ከአውራ ከተማ በስተቀር በሁሉም ከተሞችና ወረዳዎች የተሰሩ ስራዎች እንደሚከተለው በሰንጠረዥ ቀርቧል፡፡

ሠንጠረዥ 9፡- በወልቃይት ጠገዴ ሰ/ሁመራ ዞን የመሬት ፋይል ማደራጀት ስራ አፈፃፀም

0.18	ከተማ/ወረዳ	በሃርድ ኮፒ			በሶፍት ኮፒ		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ሁመራ	5,000	6,066	121.32	5,000	6,066	121.32
2	ዳንሻ	4,648	4,648	100.00	4,648	4,648	100.00
3	ቆራሪት	2,913	2,762	94.82	2,913	2,913	100.00
4	ማይካድራ	1,000	848	84.80	2,000	1,923	96.15
5	አዲረመጥ	2,000	1,470	73.50	2,000	1,470	73.50
6	ቃበትያ	5,380	2,954	54.91	4,910	1,943	39.57
7	ቤት ሞሎ	1,000	509	50.90			
8	ጠገዴ	5,000	1,876	37.52			
	ድምር	26,941	21,133	78.44	21,471	18,963	88.32

ከመሬት ዝግጅት አኳያ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 500 ሄ/ር መሬት ለጨረታ ለማዘጋጀት ታቅዶ 285.6515 ሄ/ር (57.13%) መሬት ማዘጋጀት ተችሏል። 5,000 ሄ/ር መሬት ለምደባ ለማዘጋጀት ታቅዶ 3,426.28 ሄ/ር (68.53%) መሬት ማዘጋጀት ተችሏል። በጠቅላላው ለጨረታና ለምደባ 5,500 ሄ/ር መሬት ለማዘጋጀት ታቅዶ 3,711.93 ሄ/ር (67.49%) ማዘጋጀት ተችሏል።

በ77 ከተሞች የመሬት ዝግጅት እና ማስተላለፍ አሰራራቸው በመሬት ባንክ የአሰራር ሥርዓት እንዲመራ በማድረግ 4,000 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ 1,731.434 ሄ/ር (43.29%) መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል።

ሠንጠረዥ 10:- ለጨረታና ለምደባ የተዘጋጀ ቦታ በሄ/ር የዞን መመሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማው ስም	ለጨረታ የተዘጋጀ መሬት በሄ/ር			ለምደባ የተዘጋጀ መሬት በሄ/ር			ጠቅላላ ድምር			በጨረታና ለምደባ ባንክ የተደረገ መሬት በሄ.ር		
		ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ደ/ብርሐን	18.75	4.58	24.43	100	586.88	586.88	118.75	591.46	498.07	77	332.44	432.17
2	ጎንደር	18.75	13.7	73.07	100	369	369	118.75	382.7	322.27	77	20.364	26.47
3	ኮምቦልቻ	18.75	1.91	10.19	50	178.64	357.28	68.75	180.55	262.62	38	12	31.2
4	ደ/ማርቆስ	18.75	4.35	23.2	50	146.18	292.36	68.75	150.53	218.95	38		
5	ባህርዳር	18.75	12.04	64.21	100	180.87	180.87	118.75	192.91	162.45	77	24.75	32.18
6	አሮሞ/ብሄ	9.375	2.501	26.68	100	111.678	111.68	109.375	114.179	104.39	77	36.5	47.45
7	ማዕ/ጎንደር	43.75	31.37	71.7	500	432.24	86.45	543.75	463.61	85.26	462	288	62.4
8	ሰ/ጎንደር	9.375	6	64	100	82.26	82.26	109.375	88.26	80.69	77	5.85	7.61
9	ሰ/ሸዋ	50	31.89	63.78	600	453.4	75.57	650	485.29	74.66	462	485.21	105.13
10	ደ/ወሎ	50	69.22	138.44	600	321.02	53.50	650	390.24	60.04	462	256.5	55.58
11	ደሴ	18.75	7.6	40.53	100	41.6207	41.62	118.75	49.2207	41.45	77	20.32	26.42
12	አዊ	25	36.449	145.8	300	86.77	28.92	325	123.219	37.91	231	86.77	37.6
13	ሰ/ወሎ	25	19.84	79.36	300	86.93	28.98	325	106.77	32.85	231	1.79	0.78
14	ምስ/ጎጃም	50	5.5	11	600	190.04	31.67	650	195.54	30.08	462	4.8	1.04
15	ምዕ/ጎንደር	6.25	5.955	95.28	100	16.528	16.53	106.25	22.483	21.16	77	31.34	40.74
16	ደ/ታቦር	9.375	1.5167	16.18	50	11.04	22.08	59.375	12.5567	21.15	38	12.06	31.36
17	ደ/ጎንደር	43.75	23.766	54.32	500	73.94	14.79	543.75	97.706	17.97	462	97.7	21.17
18	ምዕ/ጎጃም	50	3.972	7.94	600	55.744	9.29	650	59.716	9.19	462	14	3.03
19	ዋግ	6.25	3.4918	55.87	100	1.5	1.5	106.25	4.9918	4.70	77	1.04	1.35
20	ወልድያ	9.375			50			59.375			38		
	ድምር	500	285.6515	57.13	5,000	3,426.28	68.53	5,500	3,711.93	67.49	4000	1,731.43	43.29

ከተዘጋጀው መሬት ውስጥም ለተለያዩ አገልግሎት የሚውል 200 ሄ/ር ቦታ በጨረታ ለማስተላለፍ ታቅዶ 64.77 ሄ/ር (32.39%) መሬት ለተጠቃሚዎች ተላልፏል። ከማህበራት ውጪ በምደባ 2,000 ሄ/ር መሬት ለማስተላለፍ ታቅዶ 856.1013 ሄ/ር (42.81%) መሬት ለተጠቃሚዎች ተላልፏል። ለ1,800 መኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 1,800 ሄ/ር ቦታ ለማስተላለፍ ታቅዶ ለ1,253 የቤት ስራ ማህበር ለተደራጁ ወንድ 15,659 ሴት 7,780 በድምሩ ለ23,439 ተጠቃሚዎች 1,051.633 ሄ/ር (58.42%) ማስተላለፍ ተችሏል። በጠቅላላው 4,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ ለማስተላለፍ ታቅዶ 1,907.7343 ሄ/ር

(47.69%) መሬት ለተጠቃሚ ማስተላለፍ ተችሏል። እንዲሁም በወልቃይት ጠገዴ ሰ/ሀ-መራ ዞን ወደ ቀያቸው ለተመለሱ ተፈናቃዮች በቤት ሙሉ ከተማ ለ960 አባወራና እማውራ ለእያንዳቸው 250 ካሬ ቦታ ርክክብ ተደርጓል።

ሰንጠረዥ 11:- በጨረታ እና በምደባ የተላለፈ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	በጨረታ			በምደባ (ከህብረት ስ/ማ/ውጭ)			በምደባ (ለህብረት ስ/ማህበራት)			ጠቅላላ ድምር		
		ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ደ/ብርሃን	4	4.58	114.50	40	228.1	570.25	36	276.1	766.94	80	508.78	635.98
2	ጎንደር	4	11.161	279.03	40	18.95	47.38	36	137.06	380.72	80	167.171	208.96
3	ኮምቦልቻ	2	1.603	80.15	20	34.2	171	18	18.615	103.42	40	54.418	136.05
4	አሮሞ	4	1.5905	39.76	40	0.59	1.48	36	103.308	286.97	80	105.4885	131.86
5	ደ/ማርቆስ	2	1.16	58.00	20	26.27	131.35	18	2.08	11.56	40	29.51	73.78
6	ማዕ/ጎንደር	20	1.87	9.35	200	288	144	180			400	289.87	72.47
7	ሰ/ጎንደር	4	2.21	55.25	40	0.91	2.28	36	36	100	80	39.12	48.90
8	ሰ/ሸዋ	24	4.64	19.33	240	80.36	33.48	216	147.12	68.11	480	232.12	48.36
9	ምስ/ጎጃም	24	0.5942	2.48	240	46.628	19.43	216	153.48	71.06	480	200.7022	41.81
10	ባ/ዳር	4	3.198	79.95	40	29.139	72.85	36			80	32.337	40.42
11	ደ/ወሎ	24	10.02	41.75	240	34.11	14.21	216	118.73	54.97	480	162.86	33.93
12	ደሴ	4	6.73	168.25	40	17.081	42.70	36			80	23.811	29.76
13	ደ/ታቦር	2	0.419	20.95	20	11.04	55.20	18			40	11.459	28.65
14	ሰ/ወሎ	12	1	8.33	120	14.861	12.38	108	48.81	45.19	240	64.671	26.95
15	ምዕ/ጎንደር	4	4.045	101.13	40	1.72	4.30	36	9.59	26.64	80	15.355	19.19
16	አዊ	12	3.279	27.33	120	9.017	7.51	108	0.74	0.69	240	13.036	5.43
17	ዋግሽምራ	4	1.65	41.25	40	0.498	1.25	36			80	2.148	2.69
18	ምዕ/ጎጃም	24	0.41	1.71	240	10.56	4.40	216			480	10.97	2.29
19	ደ/ጎንደር	20	4.6147	23.07	200	3.6673	1.83	180			400	8.282	2.07
20	ወልድያ	2			20	0.4	2	18			40	0.4	1.00
	ድምር	200	64.7744	32.39	2,000	856.1013	42.81	1,800	1,051.633	58.42	4,000	1,972.509	49.31

ሰንጠረዥ 12:- ለቤት ህብረት ሥራ ማህበራት የተላለፈ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማው ስም	የማህበር ብዛት			ቦታ ያገኙ			የተሰጠ መሬት በሄ/ር		
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	ወንድ	ሴት	ድምር	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም
1	ደብረ ብርሃን	36	316	877.78	4171	2780	6951	36	276.1	766.94
2	ምስ/ጎጃም	216	222	102.78	2583	1478	4061	216	153.48	71.06
3	ሰ/ሸዋ	216	212	98.15	2318	1554	3872	216	147.12	68.11
4	ደ/ወሎ	216	122	56.48	2128	779	2907	216	118.73	54.97
5	ጎንደር	36	204	566.67	1971	298	2269	36	137.06	380.72
6	ኮምቦልቻ	18	18	100.00	941	300	1241	18	18.615	103.42
7	ሰ/ጎንደር	36	33	91.67	500	292	792	36	36	100.00
8	ምዕ/ጎንደር	36	34	94.44	614	141	755	36	9.59	26.64
9	አሮሚያ	36	12	33.33	240	41	281	36	103.308	286.97
10	ሰ/ወሎ	108	71	65.74	100	44	144	108	48.81	45.19
11	ደብረ ማርቆስ	18	7	38.89	75	63	138	18	2.08	11.56
12	አዊ	108	2	1.85	18	10	28	108	0.74	0.69
13	ማዕ/ጎንደር	180						180		
14	ደ/ጎንደር	180						180		
15	ምዕ/ጎጃም	216						216		
16	ዋግሽምራ	36						36		
17	ባ/ዳር	36						36		
18	ደሴ	36						36		
19	ወልድያ	18						18		
20	ደብረ ታቦር	18						18		
	ድምር	1,800	1,253	69.61	15,659	7,780	23,439	1,800	1,051.633	58.42

110 ከተሞች በፕላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ ቦታቸውን የቦታ ደረጃ እና የቀጠና ዋጋ እንዲያሻሽሉ እና ሌሎች 110 ከተሞች የቀጠና ዋጋና የቦታ ደረጃ በአዲስ አበባ ውደ ተግባር እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ 90 (81.82%) ከተሞች የቀጠና ዋጋ እና የቦታ

ደረጃቸውን ያሻሻሉ ሲሆን 44 (40%) ከተሞች የቀጠና ዋጋ እና የቦታ ደረጃ በአዲስ አበባጅተው አጸድቀው ወደ ተግባር እንዲገቡ ተደርጓል፡፡

የልማት ክትትልን በተመለከተ በ252 ከተሞች ወደ ልማት ያልገቡ 400 ቦታዎችን በመንጠቅ 25 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ለማስገባት ታቅዶ በ75 (29.76%) ከተሞች ክትትል በማድረግ ወደ ልማት መግባት ያልቻሉ 82 (20.50%) ቦታ የተነጠቁ ሲሆን 22.54 (90.16%) ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ገቢ ተደርጓል፡፡

በ21 ከተሞች የሊዝ አፈፃፀም አዲት ለማድረግ ታቅዶ 4 (19.05%) ከተሞች አዲት ተደርጓል፡፡ መስፈርቱን የሚያሟሉ 25 ከተሞችን ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ በበጀት ዓመቱ 60 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ የተደረገ ሲሆን ይህም የሊዝ ከተሞችን ብዛት ከነበረበት 336 ወደ 396 ከፍ እንዲል አድርጎታል፡፡

የሊዝ እና የቦታ ኪራይ ክፍያ አሰባሰብን በተመለከተ በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) በሊዝና በኪራይ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ይዞታዎች በውላቸው መሰረት ተገቢውን የሊዝና የቦታ ኪራይ ክፍያ በወቅቱ እንዲፈፅሙ በማድረግ ከሊዝ ይዞታዎች 1.5 ቢሊዮን ከኪራይ ይዞታዎች 0.2 ቢሊዮን በድምሩ 1.7 ቢሊዮን ብር ለመስጠት ታቅዶ በ276 ከተሞች ከሊዝ ይዞታዎች 1.327 (88.47%) ቢሊዮን ብር የተሰበሰበ ሲሆን ከኪራይ ይዞታዎች 0.168 (84.00%) ቢሊዮን ብር በድምሩ 1.495 (87.94%) ቢሊዮን ብር መስጠት ተችሏል፡፡

በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞችና በየዞን መቀመጫ ከተሞች የደቀቁና የተጎሳቁ የከተማ አካባቢዎችን በመለየት 5 ሄ/ር መሬት በመልሶ ማልማትና 25 ሄ/ር መሬት በከተማ ማደስ እንዲለማ ለማድረግ ታቅዶ ምስራቅ ጎጃም ዞን ደጀን ከተማ 0.4202 ሄ/ር እና ደ/ወሎ ዞን ሀርቡ 0.07 ሄ/ር፣ ኩታብር 0.08 ሄ/ር፣ ሱሉላ 0.4 ሄ/ር በድምሩ 0.53 ሄ/ር መሬት በከተማ ማደስ እንዲሁም 0.9502 ሄ/ር በመልሶ ማልማት በጠቅላላው 1.48 ሄ/ር መሬት ማልማት ተችሏል፡፡

የስሙንብረት ዝውውርን በተመለከተ ለሚቀርቡ 30,000 የስሙንብረት ዝውውር አገልግሎት ፈላጊዎች አገልግሎት በመስጠት 5 ቢሊዮን ብር የአገልግሎት ገቢ ለመስጠት ታቅዶ ለ22,008 ተገልጋዮች የስሙንብረት ዝውውር አገልግሎት በመስጠት 944,991,129 ብር ገቢ መስጠት ተችሏል፡፡

በልማት ምክንያት ከይዞታቸው ለሚነሱ 5,100 ግለሰቦች ማህበራዊ እንቅስቃሴያቸውን በማያዛባ ሁኔታ 300 ሄ/ር ትክ ቦታ እና 2.96 ቢሊዮን ብር ካሳ ለመስጠት ታቅዶ ለ3,048 (59.76%) የልማት ተነሽዎች 76.46 (25.49%) ሄ/ር ትክ ቦታ የተሰጠ ሲሆን 2.017 ቢሊዮን ብር ካሳ መክፈል ተችሏል፡፡

በአጠቃላይ በመሬት ዘርፍ ረቂቅ የህግ ማዕቀፎች የማዘጋጀት ሂደቱ እና የአሰራር ስርዓቱን ለማሻሻል ጥረት መደረጉ፣ ልዩ ፋይዳ ላላቸው አዳዲስ ፕሮጀክቶች በቦርድ ውሳኔ መሰጠቱ፣ ለአገልግሎት ዘርፍ የማስፋፊያ ቦታ ውሳኔ መስተጠብ፣ ከስሙንብረት ዝውውር እና ከመሬት የሚሰበሰብ ገቢ እያደገ መምጣቱ በጥንካሬ የሚጠቀሱ ቢሆንም በክልላችን ከተሞች የተፈጠረው የፀጥታ ችግር በአገልግሎት አሰጣጡ፣ በህገ ወጥ መሬት ወረራ፣ በመሬት ሀብት ቆጠራ እና በልማት ክትትል ተግባራት አፈፃፀም ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ አሳድሯል፡፡

የቤቶች ልማትና አስተዳደር ስራዎች አፈፃፀም፡-

በከተሞች እድገትና በተለያዩ ገፊ ምክንያቶች ከገጠር ወደ ከተሞች የሚደረግ ፍልሰትን ተከትሎ የመኖሪያ ቤት አቅርቦት ልዩ ትኩረት ማግኘት ያለበት ተግባር ነው፡፡ በበጀት ዓመቱ ይህን ችግር ለማቃለል በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 42,154 መኖሪያ ቤቶች ተገንብተው አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ግብ ተይዞ በተለያዩ የቤት ልማት ስትራቴጂዎች 27,312 (64.79%) ቤቶች (በሪልስቴት 353 ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማኅበራት 11,904 ቤቶች፣ በግለሰቦች 13,783 ቤቶች፣ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው ነዋሪዎች 1,272 ቤቶች) ተገንብተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 13:- በተለያዩ የቤት ልማት አማራጮች የተገነቡ ቤቶች የዞኖችና ከተሞች አፈፃፀም

ተ.ቁ	የዞን /ከተማ ስም	የአመቱ እቅድ	በሪል ስቴት የተገነቡ ቤቶች	በመኖሪያ ቤት	በግለሰቦች የተገነቡ	ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው የተገነቡ	ድምር	አፈፃፀም
-----	-------------	----------	-------------------	----------	--------------	--------------------	-----	-------

				በህ/ሥ/ማህ/ የተገነቡ			(ክንውን)	
1	ባህር ዳር	1,677	97	2,016	806	84	3,003	179.07
2	ሰ/ወሎ	3,024		504	2,942	40	3,486	115.28
3	ሰ/ሸዋ	3,280	56	2,469	1,912	76	4,543	138.51
4	ምዕ/ጎንደር	1,723		42	1,504	1	1,547	89.79
5	ደ/ወሎ	2,965		2530	1,418	116	4,064	137.07
6	አዊ	2,292		1012	560		1,572	68.59
7	ወልድያ	1,265		0	739	30	769	60.79
8	ዋግኸምራ	1,481		407	469	8	884	59.69
9	ደ. ብርሃን	1,285		560	286	86	932	72.53
10	ደቡ/ጎንደር	3,024		1803	795	21	2,619	86.61
11	ኮምበልቻ	1,275	2	210	244	2	458	35.92
12	ደሴ	1,682	12	57	403	93	565	33.59
13	ጎንደር	1,677	186	25	561	301	1073	63.98
14	ሰ/ጎንደር	1,723		44	616	47	707	41.03
15	አሮሚያ	1,723		86	492	40	618	35.87
16	ደ. ማርቆስ	1,265				132	132	10.43
17	ማዕ/ጎንደር	1,813		139		31	170	9.38
18	ደ/ታቦር	1,265				21	21	1.66
19	ምስ/ጎጃም	3,492				123	123	3.52
20	ምዕ/ጎጃም	3,235						
	ድምር	42,154	353	11,904	13,783	1,272	27,312	64.79

ከደረጃ በታች የሆኑ ቤቶች የማሻሻያ ልማት (ጥገና) ለማካሄድ የሚያስችል 10 ሚሊዮን ብር በከተሞች እንዲበጀት በማድረግ 2,000 ቤቶች ደረጃቸው እንዲሻሻል ለማድረግ ታቅዶ 4,377,852 ብር በመበጀት ለ1,720 (86%) ቤቶች እድሳት እና ጥገና ማድረግ ተችሏል። በተለያዩ የቤት ልማት ፕሮግራሞች ተጠቃሚ ለመሆን የተመዘገቡ ቤት ፈላጊዎች 10 ቢሊዮን ብር እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ በህ/ስ/ማህበር የቤት ልማት ፕሮግራም ተጠቃሚ ለመሆን የተመዘገቡ ቤት ፈላጊዎች 1.255 ቢሊዮን ብር ቆጥበዋል።

በበጀት ዓመቱ የዝቅተኛ ነዋሪዎች ቤት ግንባታ ለማከናወን የሚያስችል 117,250,000 ብር ከዚህ ውስጥ 40% (46,900,000 ብር) በህ/ሰብ ተሳትፎ፣ 30% (35,175,000 ብር) ከተማው የሚመድበው በጀት እና 30% (35,175,000 ብር) መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ ለማሰባሰብ ታቅዶ ከህብረተሰብ ተሳትፎ 69,682,965 ብር፣ ከተሞች ከራሳቸው በጀት 26,512,567 ብር እንዲሁም መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ 12,285,000 ብር በድምሩ 108,480,532 ብር (92.52%) መሰብሰብ ተችሏል።

የአቅመ ደካማ ቤቶች ግንባታና ጥገና ስራን በተመለከተ የ2015 ዓ/ም ክረምት ተግባራት ዕቅድ በማዘጋጀትና በጎ ፈቃደኞችን በማስተባበር 500 የአቅመ ደካሞች የመኖሪያ ቤቶችን ለመገንባትና ለመጠገን ታቅዶ ብቸና ከተማ ላይ በጉልበት 110,000 ብር፣ በቁሳቁስ 61,200 ብር፣ በእውቀት 5,000 ብር በድምሩ 176,750 ብር በመሰብሰብና 550 የሰው ኃይል በማሳተፍ 5 የአቅመ ደካማ ቤቶችን በአዲስ መገንባት ተችሏል። እንዲሁም በጥሬ ገንዘብ 25,000 ብር፣ በጉልበት 968,900 ብር፣ በቁሳቁስ 26,900 ብር፣ በእውቀት 20,000 ብር በድምሩ 178,479 ብር በመሰብሰብና 9,689 የሰው ኃይል በማሳተፍ 217 (ሰ/ሸዋ 35፣ ደ/ወሎ 41፣ ምስ/ጎጃም 86፣ ደ/ጎንደር 34፣ ማዕ/ጎንደር 21) የአቅመ ደካማ ቤቶችን ጥገና ማድረግ ተችሏል።

የመንግስት ቤት አስተዳደርን በተመለከተ የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ያልወጣላቸውን 18,740 የመንግስት ቤቶች በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲኖራቸው ለማድረግ ታቅዶ 5,322 (28.4%) ቤቶች ካርታ ተሰርቶላቸዋል። በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 36,000 ቤቶችን የኪራይ ዋጋ ለማሻሻል እንዲቻል ለ23,203 ቤቶች ፍረጃ ለማድረግ ታቅዶ የ3,443 (9.56%) ቤቶች የኪራይ ዋጋ ተሻሻለ ሲሆን የ3,418 (14.73%) ቤቶች ፍረጃ ማከናወን ተችሏል።

ያለአግባብ የመንግስት ቤት የያዙ 500 ተጠቃሚዎች ላይ ርምጃ በመውሰድ በህጉ መሰረት ለሌሎች አዲስ ተከራዮች እንዲተላለፍ ለማድረግ ታቅዶ 374 (74.8%) ያለአግባብ የተያዙ ቤቶችን በማስለቀቅ ለተጠቃሚዎች ማስተላለፍ ተችሏል። በመንግስት ቤቶች

ላይ ህገወጥ ተግባር የሚፈጽሙ 700 ተከራዮችን በመለየት የማስተካከያ ርምጃ ለመውሰድ ታቀዱ ህገወጥ ተግባር የተፈፀመባቸውን ቤቶች በመለየት 253 (36.14%) ቤቶች ላይ እርምጃ መውሰድ ተችሏል፡፡ እንዲሁም በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 49,164 ቤቶች የወል እድሳት ለማድረግ ታቅዶ 20,849 (42.41%) ቤቶች የውል እድሳት ማድረግ ተችሏል፡፡

በወልቃይት ጠገዴ ሰ/ሁመራ ዞን ከተሞች በተለይ ደግሞ ስቲት ሁመራ፣ ቤት ሞሎ፣ ቆራሪት እና ማይካድራ እንዲሁም ቃብቲያ ቆላ አካባቢዎች ከለውጡ በኋላ አብዛኛው የቀበሌ ቤቶች (የመኖሪያና የድርጅት ቤቶች) የሚመለከተው አካል ሳይፈቅድ በህገ-ወጥ መንገድ ወረራ ተፈፅሞባቸዋል፡፡ በተጨማሪም ብዙ የመኖሪያና የድርጅት ቤቶችም ለህዝብና ለመንግስት ጥቅም ሳይሰጡ በግለሰቦች ተዘግተው ቆይተዋል፡፡ በቤቶች ዙሪያ የታየውን ስርዓት አልበኝነትና የቤት ወረራ መልክ ለማስያዝ የማስፈፀሚያ እቅድ ተዘጋጅቶና ኮሚቴ ተቋቁሞ የተሟላና የተቀናጀ ጥናት በማካሄድ በቤቶች ዙሪያ ይታይ የነበረውን የመልካም አስተዳደርና የፍትህዊነት ተጠቃሚነትን ጥያቄ ሊፈታ በሚያስችል መንገድ ማስተዳደር ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 14:- በወልቃይት ጠገዴ ሰ/ሁመራ ዞን የቀበሌ ቤቶች ማጥራት ስራ አፈፃፀም

ተ.ቁ	ከተማ/ወረዳ	በከተማው ያሉ የቀበሌ ቤቶች				የተከራዩ የቀበሌ ቤቶች			
		መኖሪያ		ድርጅት		መኖሪያ		የድርጅት	
		እቅድ	ክንውን	እቅድ	ክንውን	እቅድ	ክንውን	እቅድ	ክንውን
1	ማይካድራ	2,333	2,337	992	992	2,333	2,337	992	992
2	ሁመራ	500	110	120	85	2,000	2,033	500	1,117
3	ቃብትያ	1,424	384	265	679	840	525	758	679
4	ቤት ሞሎ	750	750	446	446	581	581	446	446
5	ቆራሪት	4,500	3,450	450	340	861	500	450	345
6	ዳንሻ	500	441	60	51	500	441	60	51
7	ጠገዴ	68	121	1	1	35	102	5	4
8	አዲረመጥ	50	47	47	6	191	6	6	
9	አውራ								
	ድምር	10,125	7,640	2,381	2,600	7,341	6,525	3,217	3,634

በተጨማሪም የ18,740 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ ለማድረግ እና 30,000 ቤቶችን ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሶፍትዌር) እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ የ9,274 (49.49%) ቤቶችን መረጃ በማድረግ ከነዚህም ውስጥ 7,810 (26.03%) ቤቶችን ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሶፍትዌር) ማስገባት ተችሏል፡፡ ይሁን እንጂ ከክልሉ ወቅታዊ የፀጥታ ችግር ጋር በተያያዘ በከተሞች ኢንተርኔት በመቋረጡ ምክንያት የምዝገባ ስራው አፈፃፀም ዝቅተኛ ነው፡፡

የከተማ መስረተ- ልማት ስራዎች አፈፃፀም:-

ከከተሞች ተቋማዊና መሠረተ ልማት ማስፋፊያ ፕሮግራም (UIIDP) አፈፃፀም አኳያ:- የ1ኛው ምዕራፍ የከተሞች ተቋማዊና መሠረተ ልማት ማፋፊያ ፕሮግራም (UIIDP-I) በ2015 በጀት ዓመት የተጠናቀቀ ሲሆን 2ኛው ምዕራፍ የሰነድና የሌሎች ቅድመ ዝግጅት ስራዎች ባለመጠናቀቃቸው ምክንያት እንደ ሀገር በ2016 በጀት ዓመት አለመጀመሩ ይታወቃል፡፡ ይሁን እንጂ በፕሮግራሙ መቋረጥ በከተሞች የነበረው ለውጥና መነቃቃት ወደ ኋላ እንዳይመለስ በክልሉ መንግስት ለ2016 በጀት ዓመት የሽግግር ወቅት ባለፈው ዓመት የአለም ባንክ የመደበውን በጀት 70% ያህሉን ለፕሮግራሙ ተጠቃሚ ከተሞች ተመድቧል፡፡

በዚህ መሠረት የፕሮግራሙ ከተሞች የተመደበላቸውን በጀት እና ከ2015 በጀት ዓመት የዞረ የፕሮግራሙን በጀት መነሻ በማድረግ የ2016- 2018 ዓ/ም ተንከባላይ የ3 ዓመት መዋለንዋይ እቅድ በማዘጋጀትና በማስፈጸም ይጠበቃል፡፡ በዚህም መሠረት አብዛኛው ከተሞች ዘግይተውም ቢሆን እቅዳቸውን በክልል ደረጃ አስፈጻሚነት አግኝተዋል፡፡

ከ2015 በጀት ዓመት ወደ 2016 በጀት ዓመት የተንከባለሉ ፕሮጀክቶች አፈፃፀምን በተመለከተ በ20 ከተሞች በፕሮጀክት ባህሪያቸውና በአፈፃፀም አቅም ማነስ ምክንያት ከባለፈው ዓመት የተንከባለሉ 89 ፕሮጀክቶች (49 ፕሮጀክቶች ጎንደር ከተማ) የሚገኙ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 46 ፕሮጀክቶች የተጠናቀቁ (ጎንደር 25፣ ደ/ማርቆስ 3፣ ገ/ውሃ 2፣ ሀይቅ 1፣ ደባርቅ 2፣ ዳንግላ 3፣ ፍ/ሰላም 1፣ ደሴ 5፣ ወልደያ 1፣ ኮምቦልቻ 2፣ ባ/ዳር 1)፤ 20 ፕሮጀክቶች በስራ ላይ ያሉ (ባህርዳር 4፣ ጎንደር 6፣ ደ/ማርቆስ 2፣

ደ/ብርሃን 3፣ ኮምቦልቻ 1፣ ላሊበላ 1፣ ሞጣ 1፣ ደጀን 1፣ ቻግኒ 1)፤ 4 ፕሮጀክቶች (ፍ/ሰላም 1፣ አዴት 1፣ ቆቦ 1 እና ደ/ማርቆስ 1) ወደ ሥራ ያልገቡ እና 20 ፕሮጀክቶች (ጎንደር 18፣ ቡሬ 1፣ ወረታ 1) ውላቸው የተቋረጠ ፕሮጀክቶች ናቸው፡፡

በ2016 በጀት ዓመት በአዲስ የታቀዱ ፕሮጀክቶችን በተመለከተ 435 ፕሮጀክቶች የአካባቢና ማህበራዊ ተጽእኖ ግምገማ ጥናትና ልዩታ የተሰራላቸው ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 396 (91%) ፕሮጀክቶች የአካባቢና ማህበራዊ ተጽእኖ የይሁንታ ፈቃድ አግኝተዋል፡፡

በ29 ከተሞች ከታቀዱ 441 አዲስ ፕሮጀክቶች ውስጥ 217 ፕሮጀክቶች (49%) (አይከል 10፣ ደባርቅ 13፣ ገንዳውሃ 3፣ ደ/ታቦር 2፣ ላሊበላ 7፣ ደ/ማርቆስ 6፣ ጎንደር 11፣ ወረታ 1፣ ባቲ 17 ፣ ደ/ብርሃን 15 ፣ ደሴ 8፣ ከሚሴ 12፣ ኮምቦልቻ 17፣ መርሳ 15፣ ሰቆጣ 14፣ ሸዋ ሮቢት 11፣ ወልድያ 5 ንፋስ መውጫ 6፣ ሀይቅ 11፣ ቢቸና 8፣ ቻግኒ 6፣ ቆቦ 8፣ ባ/ዳር 5፣ ቡሬ 5 እና አ/ዘመን 1) የተጠናቀቁ ሲሆን 26 ፕሮጀክቶች (5.9%) (ባ/ዳር 4፣ ጎንደር 5፣ እንጅባራ 4፣ ደ/ማርቆስ 4፣ ገ/ውሃ 4፣ ቢቸና 3፣ ደጀን 1 እና ደ/ታቦር 1) አፈጻጸማቸው ከ80% በላይ ያሉ ናቸው፡፡

22 ፕሮጀክቶች (4.99%) (ባ/ዳር 1፣ ደ/ታቦር 5፣ ገ/ውሃ 9፣ ደጀን 4፣ እንጅባራ 2፣ ወረታ 1) አፈጻጸማቸው ከ50 - 80% ያሉ ናቸው፡፡

6 ፕሮጀክቶች (1.4 %) (ባ/ዳር 1፣ ቢቸና 1፣ ፍ/ሰላም 2፣ ወረታ 2፣) አፈጻጸማቸው ከ50% በታች ሲሆኑ ቀሪዎቹ 210 ፕሮጀክቶች (47.62%) (አ/ዘመን 17፣ ባ/ዳር 3፣ ቡሬ 25፣ ቻግኒ 4፣ ደ/ማ 4፣ ደ/ታቦር 12፣ ደጀን 3፣ ፍ/ሰላም 13፣ ገ/ውሃ 4፣ እንጅባራ 5፣ ሞጣ 12፣ ወረታ 6፣ ባቲ 3፣ ደ/ብርሃን 20፣ ደሴ 1፣ ሀይቅ 1፣ ቆቦ 6፣ ኮምቦልቻ 3፣ ላሊበላ 3፣ ሰቆጣ 1፣ ሸዋሮቢት 3፣ ወልድያ 14፣አዴት 33፣ ዳንግላ 10፣ አይከን 2፣ ከሚሴ 1፣ ደባርቅ 1) ምንም ስራ ያልጀመሩ ናቸው፡፡

የጥገና ፕሮጀክቶችን በተመለከተ በ28 ከተሞች 224 የጥገና ፕሮጀክቶች የታቀዱ ሲሆን 64 (28.57%) ፕሮጀክቶች የተጠናቀቁ ሲሆን 2 ፕሮጀክቶች (0.9%) አፈጻጸማቸው ከ80% በላይ ያሉ ናቸው፡፡ 4 ፕሮጀክቶች (1.8%) አፈጻጸማቸው ከ50 - 80% ያሉ ሲሆን 14 ፕሮጀክቶች (6.25%) አፈጻጸማቸው ከ50% በታች የሆኑ ናቸው፡፡ ቀሪዎቹ 170 ፕሮጀክቶች (75.9%) ምንም ስራ ያልጀመሩ ናቸው፡፡

የ2016 በጀት ዓመት የፕሮጀክት በጀት አጠቃቀምን በተመለከተ በፕሮግራሙ ከታቀፉት 32 ከተሞች ውስጥ 22 ከተሞች የዞረ የሀዘዘ በጀት ያላቸው ሲሆን 19 ከተሞች (ቢቸና፣ ደባርቅ፣ ደ/ማርቆስ፣ ፍ/ሰላም፣ደ/ታቦር፣ ገ/ውሃ፣ ነ/መውጫ፣ ወረታ፣ ከሚሴ፣ ቆቦ፣ ኮምቦልቻ፣ ላሊበላ፣ መርሳ፣ ሸ/ሮቢት፣ ባ/ዳር፣ ቡሬ፣ ዳንግላ፣ ባቲ እና ደ/ብርሃን) የዞረ በጀታቸውን ሙሉ በሙሉ ተጠቅመዋል፡፡ አጠቃላይ ሀዘዘ በጀት አጠቃቀም ሲታይ የዞረ ጠቅላላ ብር 310,729,445.92 ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 223,466,866.12 (71.9%) ጥቅም ላይ ውሏል፡፡

እንዲሁም በፕሮግራሙ ከታቀፉት 32 ከተሞች ውስጥ 28 ከተሞች ዕቅዳቸው በክልል የጸደቀና በጀታቸው የሚታወቅ ሲሆን በነዚህ 28 ከተሞች ብር 6,808,704,020.52 Non-ሀዘዘ በጀት ታቅዶ እስካሁን ብር 3,618,269,550.68 (53.14%) ጥቅም ላይ ውሏል፡፡ በአጠቃላይ በ28 ከተሞች ብር 7,119,433,466.44 የCIP (ሀዘዘ+non-ሀዘዘ) በበጀት ዓመቱ የታቀደ ሲሆን እስካሁን ብር 3,841,736,416.80 (53.96%) ጥቅም ላይ ውሏል፡፡

በ(ሀዘዘ) ፕሮግራም ባልታቀፉ ከተሞች የመሰረተ ልማት ፕሮጀክት አፈፃፀም ሲታይ፡- በሀዘዘ ፕሮግራም ባልታቀፉ ከተሞች በ2015 በጀት ዓመት 850 ፕሮጀክቶች የነበሩ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 797 ፕሮጀክቶች በበጀት ዓመቱ የተጠናቀቁ ሲሆን ቀሪዎቹ 53 ፕሮጀክቶች ወደ 2016 በጀት ዓመት የዞሩ ናቸው፡፡ እነዚህ የተንከባለሉ 53 ፕሮጀክቶች የሚገኙበት ዞን ስንመለከት ሰ/ሸዋ 1 የአስፓልት መንገድ ፕሮጀክት፣ ሰ/ወሎ 3 ፕሮጀክቶች (2 የህንፃ ግንባታ እና 1 የመብራት መስመር ዝርጋታ ፕሮጀክት)፣ ደ/ወሎ 15 ፕሮጀክቶች (2 የጌጠኛ መንገድ፣ 3 የጠጠር መንገድ፣1 አነስተኛ ድልድይ፣ 1 ካናል እና 8 የውሃ ቦኖ ግንባታ ፕሮጀክት)፣ ማዕ/ጎንደር 2 ፕሮጀክቶች (1 የጌጠኛ መንገድና 1 የዲች ፕሮጀክት)፣ ዋግ ሽምራ 1 የካናል ፕሮጀክት በፍርድ ቤት የተያዘ በመሆኑ ያልተጠናቀቀ፣ ምዕ/ጎንደር 10 የተለያዩ ፕሮጀክቶች እንዲሁም ምዕ/ጎጃም 21 የተለያዩ ፕሮጀክቶች ናቸው፡፡ ከነዚህ 53 የተንከባለሉ ፕሮጀክቶች

ውስጥ 38 ፕሮጀክቶች የተጠናቀቁ ሲሆን 12 ፕሮጀክቶች ከ50% - 80% የአፈፃፀም ደረጃ ያላቸው ናቸው፡፡ 3 ፕሮጀክቶች ደግሞ የግንባታ ደረጃቸው ከ50% በታች ላይ ይገኛል፡፡

በUIIDP ፕሮግራም ባልታቀፉ ከተሞች በ2016 በጀት ዓመት 497 የግንባታ ፕሮጀክቶች የታቀዱ ሲሆን ከነዚህም መካከል 485 ፕሮጀክቶች የአካባቢና ማህበራዊ ተጽእኖ ግምገማ ጥናት ሰነድ ተዘጋጅተዋል፡፡ 452 ፕሮጀክቶች የአካባቢና ማህበራዊ ተጽእኖ የይሁንታ ፈቃድ አግኝተው ወደ ግንባታ እንዲገቡ ተደርጓል፡፡ ከነዚህም ውስጥ 307 ፕሮጀክቶች የተጠናቀቁ ሲሆን 45 ፕሮጀክቶች አፈጻጸማቸው ከ50 - 80% ያሉ ናቸው፡፡ እንዲሁም 45 ፕሮጀክቶች አፈጻጸማቸው ከ50% በታች ያሉ ሲሆን 55 ፕሮጀክቶች ደግሞ በጨረታ ሂደት ላይ ያሉ ናቸው፡፡ ቀሪዎቹ 45 ፕሮጀክቶች ምንም ስራ ያልጀመሩ ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 15:- በፕሮግራሙ ባልታቀፉ ከተሞች በ2016 በጀት ዓመት የታቀዱ የግንባታፕሮጀክቶች

ፕሮጀክቱ ያለበት ሁኔታ	የፕሮጀክት ብዛት				
	ከተማ አስተዳደር	መሪ ማዘጋጃ	ን/ማዘጋጃ	ታዲያ ከተማ	ድምር
የተጠናቀቁ ፕሮጀክቶች ብዛት	154	133	15	5	307
ከ50% - 80%	31	12	2		45
ከ50% በታች	28	17			45
በጨረታ ሂደት ያለ	26	27		2	55
ምንም ያልተጀመረ	17	24	4		45
ድምር	256	213	21	7	497

በዚህ በጀት ዓመት ለ138 መሪ ማዘጋጃ ከተሞች ለመሰረተ ልማት ማስፋፊያና የስራ ዕድል ፈጠራ በክልሉ መንግስት ለእያንዳንዳቸው የ1 ሚሊዮን ብር በጀት የተመደበላቸው ሲሆን ቅድመ ሁኔታውን አሟልተው ለተገኙ 66 መሪ ማዘጋጃ ከተሞች የክልሉ ድጎማ በጀት እንዲለቀቅላቸው ተደርጓል፡፡

በወልቃይት ጠገዬ ሰ/ሀ-መራ ዞን ሀ-መራ ከተማ 1.5 ኪ/ሜ የጌጤኛ ዲንጋይ መንገድ እና 12 ኪ/ሜ የአስፓልት መንገድ፣ የአግረኛ መንገድ እና የውሃ ማፋሰሻ በዮችን የማፅዳት ስራ ተሰርቷል፡፡ ማይካድራ በጦርነቱ የወደመ የከተማው የህዝብ መሰብሰቢያ አዳራሽ በ797,050 ብር ወጪ ሙሉ በሙሉ ጥገና ተደርጎ አገልግሎት እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡ የአንደኛ ደረጃ ት/ቤት 1.2 ሚሊዮን ብር ወጪ ጥገና ተደርጎ አገልግሎት እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡

ዳንሻ ከተማ 80 ሜትር የጎርፍ ማስወገጃ ግምባታና 30 ሜትር የዝናብ ውሃ ተፋሰስ ጥገና ተካሂዷል፡፡ ማ/ገበያ 0.25 ኪ/ሜ የጎርፍ ማስወገጃ ጥገና፣ 0.5 ኪ/ሜ የመብራት መስመር ዝርጋታ እና 0.5 ኪ/ሜ የንፁህ መጠጥ ውሃ መስመር ዝርጋታ ተከናውኗል፡፡ ወፍአርግፍ 02 ኪ/ሜ የመብራት መስመር ዝርጋታና 5 የጎዳና አምፖል በማዘጋጀት የከተማው ነዋሪዎች የመብራት አገልግሎት እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

ሌላው 1 ኪ/ሜ የውሃ መስመር ዝርጋታ በማካድ ህ/ሰቡ የንፁህ ውሃ መጠጥ ተጠቃሚ ሆኗል፡፡ ቤት-ሙሉ ከተማ ለማዘጋጀቢታዊ ለአግልግሎት መስጫ 2 ክፍል ህንፃ የተገነባ ሲሆን የፈረሰውን የማዘጋጃ ቤት መግቢያ በር መጠገን ተችሏል፡፡ አንደኛ ደረጃ ት/ቤት ላይብራሪ የሚሆን ክፍል የማስጠገን ስራ ተሰርቷል፡፡

ሰንጠረዥ 16:- በፕሮግራሙ ባልታቀፉና ባልታቀፉ ከተሞች የተሰሩ መሰረተ ልማቶች አፈፃፀም

ተ.ቁ	የመሠረተ ልማት አይነቶች	መለኪያ	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	የተገነባ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ	በኪ/ሜ	77	26.78	34.78
2	የተገነባ ጠጠር መንገድ	በኪ/ሜ	459	241.6	52.64
3	የተገነባ ጥርጊያ መንገድ	በኪ/ሜ	897	297.88	33.21
4	የተገነባ የአስፓልት መንገድ	በኪ/ሜ	16	11.35	70.94
5	የጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ	በኪ/ሜ	174	111.31	63.97
6	የተገነባ ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ	በቁጥር	8	19	237.50
7	የተገነባ ስላብ ክልሽርት	በቁጥር	209	236	112.92
8	የተዘረጋ የመንገድ መብራት መስመር	በኪ/ሜ	425	414.24	97.47

9	የተዘረጋ የውሃ መስመር	በኪ/ሜ	404	408.9	101.21
10	የተገነባ የውሃ ቦኖ	በቁጥር	144	48	33.33
11	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ሸድ	በቁጥር	1400	739	52.79
12	የተገነባ የህዝብ መፀዳጃ ሽንት ቤት	በቁጥር	129	103	79.84
13	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ የወጣት ማዕከል	በቁጥር	5	4	80.00
14	የተገነባ ጊዜያዊ ቄራ	በቁጥር	37	2	5.41
15	የተጠገነ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ	በኪ.ሜ	10	10.23	102.30
16	የተጠገነ የጠጠር መንገድ	በኪ.ሜ	463	199.91	43.18
17	የተጠገነ የአስፓልት መንገድ	በኪ.ሜ	8	4	50.00

የከተሞች ጽዳት፣ አረንጓዴ ልማትና ውበት ሥራዎች አፈፃፀም፡-

የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድን በተመለከተ ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስርዓት ማሻሻያ ሥራዎች አንዱ በከተማ ፅዳትና ውበት ስራዎች ዙሪያ የተለያዩ የንቅናቄ ሰነዶችን በማዘጋጀትና የከተማውን ህዝብ በማወያየት የጽዳት ቀን ወስኖ ሰፈሩንና አካባቢውን እንዲያጸዳ በማድረግ በፅዳት ስራው ላይ በቀጥታ እንዲሳተፍ ማድረግ ነው፡፡

ከዚህም አኳያ በበጀት ዓመቱ በከተሞች የብዙሃን መገናኛ እና ህዝባዊ መድረኮችን በማመቻቸት እንዲሁም አጫጭር የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠናዎችን በመስጠት የሰፈር አደረጃጀቶችን እና የልማት ኮሚቴዎችን በማጠናከር 1,014,400 የከተማ ነዋሪዎችን በደረቅ ቆሻሻ አያያዝ፣ አሰባሰብና አወጋገድ ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ በቀጥታ ለማሳተፍ ታቅዶ በ341 ከተሞች ለወንድ 533,921 እና ለሴት 595,993 በድምሩ 1,129,914 (111.39%) የህብረተሰብ ክፍሎችን ግንዛቤ በመፍጠር በፅዳት ስራው ላይ በቀጥታ እንዲሳተፉ ተደርጓል፡፡ በዚህም በከረምት ወራት የአካባቢ ጽዳት በተለይም የጎርፍ ማፋሰሻ ቦቶችን እና መንገዶችን የማጽዳት ስራዎች ተሰርተዋል፡፡

በ300 ከተሞች የሚገኙ 8,000 ተቋማትና ግለሰቦች ከ20 - 50 ሜትር ርቀት ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን (የውሃ ማፋሰሻ ቦቶችን) እንዲያፀዱ ለማድረግ ታቅዶ በ310 (103.33%) ከተሞችና ከ/ከተሞች የሚገኙ 22,656 (ከ100% በላይ) ተቋማት እና በ347 ከተሞች የሚገኙ ነዋሪዎች የፅዳት ቀን ወስነው ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን ማጽዳት ችለዋል፡፡

በ138 ከተሞች በደረቅ ቆሻሻ ማስወገድ የተደራጁ 302 ነባር ማህበራትን በማጠናከር በከተሞች ከሚመነጨው ቆሻሻ 1,100,000 ሜትር ኪዩብ ቆሻሻ በተገቢው ቦታ ለማስወገድ ታቅዶ በ101 ከተሞች የሚገኙ 224 ነባር ማህበራትን በማጠናከር 1,097,460.60 (99.77%) ሜትር ኪዩብ ቆሻሻ በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም በ68 ከተሞች 132 አዲስ ማህበራትን ለማደራጀት ታቅዶ በ19 ከተሞች 37 ማህበራትን በማደራጀት ለ722 ወንድ እና ለ722 ሴት በድምሩ ለ1,444 ዜጎች ቋሚ የስራ እድል መፍጠር ተችሏል፡፡

በ100 ከተሞች 1,993 ነባር እና 600 አዲስ የመንገድ ላይ ደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዶ በ60 ከተሞች 246 አዲስ የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች የተቀመጡ ሲሆን 1,817 ነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተገቢውን አገልግሎት እየሰጡ ይገኛሉ፡፡ በ84 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ 168 ሞዴል መንደሮች ለመፍጠር ታቅዶ በ21 ከተሞች 171 ሞዴል መንደሮችን መፍጠር ተችሏል፡፡

በ30 አዲስ እና በ89 ነባር ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል ቀጣይነት ያለው እና የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ ለማድረግ ታቅዶ በ11 (36.67%) ከተሞች በአዲስ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ የፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ የተደረገ ሲሆን 74 (83.15%) ነባር ከተሞች እንዲጠናከሩ ማድረግ ተችሏል፡፡

በ16 ከተሞች እንደ የከተሞች የእድገት ደረጃ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በመስፈርቱ ከ3ኛ ወገን ነጻ እንዲሆን ለማድረግ ግብ ተይዞ በ16 ከተሞች በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ ለማድረግ ታቅዶ በ4 ከተማ ተከናውኗል፡፡ በ12 ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ ጊዜዊ ማቆያ ወይም የቅብብሎሽ ጣቢያ ለማዘጋጀት ታቅዶ በ10 ከተሞች ማከናወን ተችሏል፡፡ እንዲሁም በ200 ከተሞች ቁጥጥር የሚደረግበት ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ እንዲያዘጋጁ እቅድ ተይዞ በ120 ከተሞች ማዘጋጀት ተችሏል፡፡

የክረመት ጊዜውን በተለመደ ልምድ በዘፈቀደ ላለማሳለፍ ከሐምሌ 1/2015 ጀምሮ የአረንጓዴ አሻራ ችግኝ ተከላ እቅድ እና ቼክሊስት በማዘጋጀት በእቅዱ እና በቼክ ሊስቱ ላይ ከፈጻሚ አካላት ጋር የጋራ መግባባት ፈጥሮ ወደ ስራ ለመግባት ጥረት የተደረገ ሲሆን በዚህም በበጀት ዓመቱ በ683 ከተሞች 880,000 የህብረተሰብ ክፍል በማሳተፍ በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና በወንዞች ዳርቻ 22 ሚሊዮን ችግኞችን በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎችን ለማልማት ታቅዶ በ383 (56.08%) ከተሞች ወንድ 489,525 ሴት 432,204 ድምሩ 921,729 (104.74%) የህብረተሰብ ክፍሎችን በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠርና በቀጥታ በማሳተፍ 19,568,605 (88.95%) ችግኞችን መትከል ተችሏል። በዚህ ችግኝ ተከላ መርሃ ግብርም 1,850.98 ሄ/ር (122.58%) አረንጓዴ ቦታ ማልማት ተችሏል።

ሰንጠረዥ 17:- በክረመት አረንጓዴ አሻራ ንግግራም የተሳተፉ ከተሞችና የሰው ኃይል ብዛት

ተ.ቁ	የዞኑ /ከተማ ስም	የተሳተፉ ከተሞች/ከተሞች ብዛት			የተሳተፈው የሰው ብዛት			የተፈጠረ የሥራ እድል		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ባ/ዳር	6	6	100	30,050	90,150	120,200	250	750	1,000
2	ደ/ወሎ	98	83	84.69	133,186	81,428	214,614	27	53	80
3	ጐንደር	6	6	100	22,635	55,509	78,144	30	23	53
4	ደ/ጐንደር	66	21	31.82	43,436	23,815	67,251	49	44	93
5	ምሥ/ጐጃም	76	11	14.47	46,373	17,829	64,202	214	82	296
6	ደ/ብርሃን	5	5	100	3,200	3,600	6,800	7	8	15
7	አሮሚያ	27	11	40.74	2,052	1,030	3,082	39	8	47
8	ማዕ/ጐንደር	24	27	112.50	37,189	29,423	66,612			
9	ሰ/ሸዋ	69	40	57.97	32,739	19,858	52,597			
10	አዊ	59	51	86.44	22,368	12,528	34,896			
11	ሰ/ወሎ	55	20	36.36	21,310	13,182	34,492			
12	ዋግህምራ	66	24	36.36	16,092	16,581	32,673			
13	ኮምቦልቻ	4	4	100	20,646	12,000	32,646			
14	ሰ/ጐንደር	23	18	78.26	17,533	13,479	31,012			
15	ደሴ	5	5	100	9,187	14,988	24,175			
16	ምዕ/ጐጃም	82	18	21.95	15,482	8,420	23,902			
17	ምዕ/ጐንደር	24	23	95.83	9,062	14,245	23,307			
18	ደ/ማርቆስ	4	4	100	5,518	3,263	8,781			
19	ወልዲያ	3	3	100	1,467	876	2,343			
20	ደ/ታቦር	3	3	100						
	ድምር	683	383	56.08	489,525	432,204	921,729	616	968	1,584

ሰንጠረዥ 18:- የወልቃይት ጠገዴ ሰ/ሀ/ዞን የ2015/16 በጀት ዓመት አረንጓዴ አሻራ ንግግራም የተተከሉ ችግኞች ብዛት

ተ.ቁ	ከተማ/ወረዳ	በከተሞች ለህብረተሰብ የተሰጠ ግንዛቤ			የተተከሉ ችግኞች ብዛት		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ጠገዴ	3,466	14,196	409.58	666	1,980	297.3
2	ወልቃይት				300	420	140
3	ቆራሪት	7,500	6,500	86.67	500	500	100
4	ቤት ሞሎ	525	400	76.19	2,700	2,700	100
5	ማይካድራ	3,000	2,650	88.33	5,000	4,700	94
6	ሀ-መራ	1,500	600	40	900	750	83.33
7	ዳንሻ	4,500	4,250	94.44	1,125	925	82.22
8	ታብትያ				11,100	7,435	66.98
9	አውራ						
	ድምር	20,491	28,596	139.55	22,291	19,410	87.08

ሰንጠረዥ 19:- የ2015/16 በጀት ዓመት አረንጓዴ አሻራ ንግግራም የተተከሉ ችግኞች ብዛት

ተ.ቁ	የዞኑ /ከተማ ስም	የሚተከል ችግኝ ብዛት (እቅድ)	የተተከለ ችግኝ ብዛት (ክንውን)					አፈፃፀም	የለማ ሄ/ር
			የጥላ ዛፍ	የውበት ዛፍ	የፍራፍሬ ዛፍ	ሌሎች	ድምር		
1	ወልዲያ	450,000	27,782	3,993,114			4,020,896	893.53	2.5
2	አዊ	1,100,000	238,925	776,819	128,829	618,963	1,763,536	160.32	126.357

ተ.ቁ	የዞኑ /ከተማ ስም	የሚተከል ችግኝ ብዛት (እቅድ)	የተተከለ ችግኝ ብዛት (ክንውን)					አፈፃፀም	የለማ ሄ/ር
			የጥላ ዛፍ	የውበት ዛፍ	የፍራፍሬ ዛፍ	ሌሎች	ድምር		
3	ኮምበልቻ	550,000	346,100		380,504	110,200	836,804	152.15	100
4	ደ/ወሎ	3,500,000	762,659	658,819	100,004	1,563,812	3,085,294	88.15	158.09
5	ደሴ	1,000,000	257,627	500,000	4,000		761,627	76.16	26.5
6	ባ/ዳር	1,000,000	250,000	149,307	250,000	13,547	662,854	66.29	2
7	ጐንደር	1,000,000	18,289	242,554	47,845	296,818	605,506	60.55	82.43
8	ምሥ/ጐጃም	3,600,000	870,298	112,215	64,934	396,160	1,443,607	40.1	132.4
9	ሰ/ወሎ	3,300,000	366,832	78,537	101,358	742,230	1,288,957	39.06	84
10	ሰ/ጐንደር	1,400,000	403,606	7,197	7,773	116,720	535,296	38.24	70
11	ደ/ጐንደር	3,300,000	979,867	2,821	56,177	62,211	1,101,076	33.37	107.33
12	ዋግህምራ	800,000	255,512	4,300	2,536		262,348	32.79	36.243
13	ደ/ማርቆስ	600,000	5,131	133,066	7,315		145,512	24.25	
14	አሮሚያ	1,100,000	94,287	67,498	6,320	79,516	247,621	22.51	26
15	ማዕ/ጐንደር	3,400,000	652,828	350	95,849		749,027	22.03	42
16	ደ/ታቦር	450,000	85,641	2,821	5,848		94,310	20.96	
17	ሰ/ሸዋ	3,600,000	301,383	308,472	68,117	68,658	746,630	20.74	92.62
18	ምዕ/ጐንደር	750,000	20,311	128,326	1,631		150,268	20.04	11.2842
19	ምዕ/ጐጃም	3,600,000	152,251	105,302	213,048	77,775	548,376	15.23	67.647
20	ደ/ብርሃን	600,000	37,584	13,330	14,069	15,637	80,620	13.44	41.88
	ድምር	22,000,000	6,126,913	7,284,848	1,556,157	4,162,247	19,568,605	88.95	1,209.28

በ215 ከተሞች (በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 መሪ ማዘጋጃቤት ከተሞች) የሚኖሩ 10,000 የመንግስትና የግል እንዲሁም የእምነት ተቋማት ግቢና አካባቢያቸውን በ50 ሜትር ራዲየስ እና 34 በመቶ የሚሆኑ ከተማ ነዋሪዎች መኖሪያ ቤታቸውን በ20 ሜትር ራዲየስ በአረንጓዴ እንዲያለሙ ለማድረግ ታቅዶ 11,593 (115.93%) ተቋማት እና በ178 (82.79%) ከተሞች የሚገኙ ነዋሪዎች ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን እንዲያለሙ ተደርጓል፡፡

በ32 ከተማ አስተዳደሮች 32 አዲስ አገልግሎት የሚሰጡ የመዝናኛ ፓርኮች በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ እና ለ200 ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ለማድረግ ታቅዶ በ12 ከተሞች 12 (46.15%) አዲስ የመዝናኛ ፓርኮች የለሙ ሲሆን በ71 ከተሞች ለሚገኙ 186 (93%) ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም ለ6,446 ሄ/ር ነባር አረንጓዴ ቦታዎች እንክብካቤ ለማድረግ ታቅዶ 3,549.92 ሄ/ር (55.07%) አረንጓዴ ቦታዎች እንክብካቤ ማድረግ ተችሏል፡፡

በ41 ከተሞች (የራሳቸው ችግኝ ጣቢያ የሌላቸው ከተሞችን በመለየት) 41 አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች እንዲለሙ እና ለ184 ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ለማድረግ ታቅዶ 12 (29.27%) አዲስ ችግኝ ጣቢያ የተቋቋመ ሲሆን ለ115 (62.5%) ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ተደርጓል፡፡

በ215 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮችና እና 138 መሪ ማዘጋጃቤቶች) በፕላን የተመላከቱ 1500 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲሰራላቸው ለማድረግ ታቅዶ በ110 ከተሞች የሚገኙ 1,445 (96.3%) አረንጓዴ ቦታዎች የተለዩ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ ለ1,027 (71.07%) አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ተሰርቶላቸዋል፡፡

የከተማ ሴፍቲ ኔትና ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ስራዎች አፈፃፀም፡-

በከተሞች በኑሮ ደረጃቸው ከድህነት ወለል በታች የሆኑና የመስራት አቅም ያላቸው የከተማ ነዋሪዎች በህብረተሰብ ልማት ስራዎች ማለትም በከተማ አረንጓዴ ልማት፣ በተፋሰስ ልማት፣ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ፣ በከተማ ማህበራዊ መስረተ ልማት ግንባታና ጥገና ስራዎች፣ በከተማ ግብርና እና በሌሎችም የቤተሰብ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች በማሳተፍና የስራ እድል በመፍጠር ገቢ እንዲያገኙና ከሚያገኙት ገቢም ቆጥበው ዘላቂነት ያለው የራሳቸውን ስራ እንዲሰሩ ለማስቻል እየተሰራ ይገኛል፡፡

በ2016 በጀት ዓመት በክልላችን በፕሮግራሙ በታቀፉ 18 ከተሞች ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ 96,680 ዜጎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በማሳተፍ የምግብ ዋስትናቸውን ለማረጋገጥ ግብ ተይዞ በመጀመሪያው ዙር 14,333 ወንድ እና 20,652 ሴት በድምሩ 34,985 ዜጎች፣ በሁለተኛና ሦስተኛ ዙር 22,556 ወንድ እና 31,594 ሴት በድምሩ 54,150 ዜጎች፣ በተጨማሪ የገንዘብ

ድጋፍ 2,675 ወንድ እና 4,870 ሴት በድምሩ 7,545 ዜጎች በድምሩ 96,680 ዜጎችን (ወንድ 39,564 ሴት 57,116) በፕሮግራሙ ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል።

በ18 ከተሞች ለሚገኙ 94,508 (61,430 ሴቶች) መስራት ለሚችሉ ዜጎች በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ በማድረግ 617,806,800 ብር ለማስተላለፍ ታቅዶ ዳባትን ጨምሮ በ18ቱ ከተሞች ወንድ 8,407 ሴት 21,656 በድምሩ 30,063 ሰራጊዎችን የከተሞችን ገጽታ ሊቀይሩ በሚችሉ 5ቱ የማህበረሰብ አቀፍ ሥራዎች በማሳተፍ ወንድ 39,108 ሴት 56,814 በድምሩ 95,922 (ከ100% በላይ) የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ማድረግ የተቻለ ሲሆን በዚህም ብር 603,762,576 (97.73%) ለማስተላለፍ ተችሏል። በዚህም የሴቶች ተሳትፎና በተጠቃሚ 92.49% ማድረስ ተችሏል።

ሰንጠረዥ 20:- የ18 ከተሞች የከተማ ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች መረጃ

ተ.ቁ	የከተማ ስም	የመጀመሪያ ዙር የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች			የ2ኛና 3ኛ ዙር የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች			የተጨማሪ ፋይናንስ ተጠቃሚዎች			ጠቅላላ ድምር		
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ጎንደር	1,635	2,709	4,344	5,678	7,892	13,570	724	1,223	1,947	8,037	11,824	19,861
2	ባህርዳር	1,244	2,061	3,305	4,065	5,850	9,915	514	1,219	1,733	5,823	9,130	14,953
3	ደ/ብርሃን	543	840	1,383	1,651	2,510	4,161	179	268	447	2,373	3,618	5,991
4	ደ/ማርቆስ	465	780	1,245	1,573	2,391	3,964	300	824	1,124	2,338	3,995	6,333
5	ደሴ	2,193	2,574	4,767				415	493	908	2,608	3,067	5,675
6	ኮምቦልቻ	557	690	1,247	1,789	1,953	3,742	258	329	587	2,604	2,972	5,576
7	ደ/ታቦር	477	698	1,175	1,559	1,987	3,546	138	257	395	2,174	2,942	5,116
8	ወልዲያ	965	1,071	2,036	904	1,255	2,159	147	257	404	2,016	2,583	4,599
11	ሞጣ	828	1,399	2,227							828	1,399	2,227
10	ፍ/ሰላም	883	1,321	2,204							883	1,321	2,204
12	ሰቆጣ	746	1,155	1,901							746	1,155	1,901
11	እንጂባራ	683	1,109	1,792							683	1,109	1,792
13	ደባርቅ	678	1,094	1,772							678	1,094	1,772
14	ኮሚሴ	704	948	1,652							704	948	1,652
15	ላሊደበላ	686	791	1,477							686	791	1,477
16	ሸዋሮቢት	647	848	1,495							647	848	1,495
17	ገንዳውሃ	399	564	963							399	564	963
18	ዳባት				5,337	7,756	13,093				5,337	7,756	13,093
	ድምር	14,333	20,652	34,985	22,556	31,594	54,150	2,675	4,870	7,545	39,564	57,116	96,680

ለ240,186 የከተማ ነዋሪ፣ ባለድርሻ አካላት፣ አመራር እና ባለሙያ ስለፕሮግራሙ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራ ለመስራት ታቅዶ

በ18 ከተሞች ለ773,865 የከተማ፣ ከ/ከተማና ቀበሌ አመራር፣ ባድርሻ አካላት እንዲሁም ለከተማው ነዋሪ የሕብረተሰብ ክፍል ግንዛቤ ማስጨበጥ ተችሏል።

ሰንጠረዥ 21:- በምግብ ዋስትና ፕሮግራም ዙሪያ የተፈጠረ ግንዛቤ የከተሞች አፈፃፀም

ከተማ	ለከተማ አስተዳደር አመራር			ለከ/ከተማና ቀበሌ አስተዳደር አመራር			ለባለድርሻ አካላት			ለከተማው ነዋሪ ህብረተሰብ			ተጠቃሚ፣ ባለሙያ እና የከተማ ቋሚ ኮሚቴ			ጠቅላላ ድምር		
	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
ጎንደር	100	55	155	250	123	373	253	458	711	94,585	141,449	236,034	1,352	4,973	6,325	96,540	147,058	243,598
ባህርዳር	40	23	63	62	12	74	13	9	22	25,896	45,458	71,354	842	3,969	4,811	26,853	49,471	76,324
ደ/ብርሃን	30	15	45	30	19	49	79	64	143	4,772	5,045	9,817	284	416	700	5,195	5,559	10,754
ደሴ	49	12	61	72	39	111	102	98	200	6,089	8,250	14,339	2,462	3,213	5,675	8,774	11,612	20,386
ኮምቦልቻ	7	8	15	41	19	60	33	19	52	58,234	34,351	92,585	58	32	90	58,373	34,429	92,802
ደ/ታቦር	35	9	44	48	18	66	14	6	20	6,213	8,918	15,131	713	1,017	1,730	7,023	9,968	16,991
ወልዲያ	165	145	310	205	145	350	229	181	410	3,750	4,290	8,040	324	1,125	1,449	4,673	5,886	10,559
ሰቆጣ	35	14	49	13	15	28	75	26	101	1,121	2,978	4,099	191	434	625	1,435	3,467	4,902
እንጂባራ	29	12	41	24	6	30	65	35	100	14,580	15,420	3,0000	319	252	571	15,017	15,725	30,742
ደባርቅ	32	13	45	34	30	64	65	36	101	14,972	16,514	31,486	122	408	530	15,225	17,001	32,226
ኮሚሴ	32	11	43	14	7	21	21	8	29	215	449	664	232	262	494	514	737	1,251

ላሊበላ	17	16	33	8	5	13	40	21	61	9,000	9,854	18,854	246	427	673	9,311	10,323	19,634
ሸዋሮቢት	20	10	30	25	15	40	55	55	110	1,500	2,036	3,536	66	80	146	1,666	2,196	3,862
ገንዳውሃ	9	10	19	12	13	25	16	9	25	13,261	15,385	28,646	22	15	37	13,320	15,432	28,752
ደ/ማርቆስ	34	12	46	80	30	110				37,563	81,569	119,132				37,677	81,611	119,288
ፍ/ሰላም	29	9	38	20	7	27	446	524	970	3,026	2,608	5,634				3,521	3,148	6,669
ሞጣ	20	9	29	24	6	30	23	4	27	19,552	27,648	47,200	207	563	770	19,826	28,230	48,056
ዳባት	22	5	27	16		16	114	167	281	2,698	4,047	6,745				2,850	4,219	7,069
ድምር	705	388	1,093	978	509	1,487	1,643	1,720	3,363	317,027	426,269	743,296	7,440	17,186	24,626	327,793	446,072	773,865

የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ሥራዎችን በተመለከተ በበጀት ዓመቱ ከድህነት ወለል ቢታች የሚኖሩና በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ የሆኑ 29,219 የቤተሰብ ሃላፊዎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ በማድረግ በዘላቂነት ኑሯቸውን እንዲያሻሽሉ ለማድረግ ግብ ተይዞ ለ7,130 የአካባቢ ልማት ተጠቃሚ ቤተሰቦች የማሕበራዊ አገልግሎት ተጠቃሚነት ትስስር ለመፍጠር ታቅዶ 9,105 ተጠቃሚዎች የጤና መድን ሽፋን፣ 1,270 ተጠቃሚዎች የትምህርት ቤት ምገባ፣ 4,137 ተጠቃሚዎች የትምህርት ቤት ቁሳቁስ (ደብተር እስክቢቶ ዩኒፎርም)፣1,186 ተጠቃሚዎች የጎልማሶች ትምህርት፣ 742 ተጠቃሚዎች በቴክኒክና ሙያ ትምህርት ቤት/ኮሌጅ የሙያ ትምህርት፣ 1,150 ተጠቃሚዎች የቀበሌ ቤት እንዲያገኙ ድጋፍ የተደረገላቸው፣ 403 ተጠቃሚዎች የመኖሪያ ቤት ዕድሳት የተደረገላቸው ሲሆን 54 ተጠቃሚዎች ነጻ የትራንስፖርት አገልግሎት አግኝተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 22:- የማህበራዊ አገልግሎቶች ትስስር የተፈጠረላቸው ተጠቃሚዎች

ተ.ቁ	ከተማ	የጤና መድን ሽፋን	የትምህርት ቤት ምገባ	የትምህርት ቤት ቁሳቁስ	የጎልማሶች ትምህርት	የቴክ/ ሙያ ትምህርት	የቀበሌ ቤት	የመኖሪያ ቤት ዕድሳት	ነጻ የትራንስፖርት
1	ጎንደር	1523		151	680		5	2	
2	ባህርዳር		86	1784			48	38	
3	ደ/ብርሃን				40	161	35	20	32
4	ደሴ	1440		128	151	71	97	25	
5	ኮምቦልቻ	1614	210	591		101	24	18	
6	ደ/ታቦር	59	5	20			46	3	
7	ወልዲያ	1447		150	30	106	11		
8	ሰቆጣ	486	309	309			25	18	
9	እንጂባራ	9	554	444	43	85	98	242	22
10	ደባርቅ	82		22				2	
11	ኮሚሴ	22	20	36				9	
12	ላሊበላ	74	52	275			40	19	
13	ሸዋሮቢት								
14	ገንዳውሃ	101		22		4			
15	ደ/ማርቆስ	1361	34	87	242	0	539		
16	ፍ/ሰላም	696				214	113	5	
17	ሞጣ	191		118			69	2	
18	ዳባት								
	ድምር	9,105	1,270	4,137	1,186	742	1,150	403	54

በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 29,219 (50% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች ተከታታይነት ያለው የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 8,285 ሴት 20,703 ድምር 28,988 (99.21%) ተጠቃሚዎች (71.41% ሴቶች) የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 30,822 (50% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች የህይወት ክህሎት፣ የንግድ ክህሎት፣ የንግድ እቅድ ዝግጅት እና የቴክኒክ ስልጠና እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 8,285 ሴት 20,703 ድምር 28,988 (94.04%) ተጠቃሚዎች (71.41% ሴቶች) በህይወት ክህሎት እና የገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም ላይ ስልጠና እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

በሴፍቲኔት ፕሮግራም የታቀፉ 95,254 የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች በገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በየወሩ ከሚያገኙት ገቢ 114,495,420 ብር (20 በመቶ) ቁጠላ እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ በ17 ከተሞች ወንድ 6,590 ሴት 18,906

ድምር 25,496 (87.26%) የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች (74.15% ሴቶች) 107,782,868.00 ብር (94.13%) እንዲቆጥቡ ማድረግ ተችሏል፡፡

በዓመቱ 25,102 የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች በከተማ ግብርና እና ከግብርና ውጪ ባሉ ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ ስራዎች ላይ እንዲሰማሩ በማድረግ 99,285,076 ብር ገቢ እንዲያገኙ እና ከሚያገኙት ገቢ 56,799,000 ብር እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 2,941 ሴት 18,671 በድምሩ 24,935 (99.3% በላይ) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች (74.87% ሴቶች) በከተማ ግብርና እና ከግብርና ውጪ ባሉ ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ ስራዎች ላይ እንዲሰማሩ በማድረግ 143,117,646 ብር ገቢ የተገኘ ሲሆን ከተገኘው ገቢ ውስጥም 46,867,948 ብር ተቆጥሏል፡፡

የገንዘብ ድጋፍ ለማግኘት የሚያስችሉ የቅደም ተከተል የኑሮ ማሻሻያ ድጋፎችን ላጠናቀቁ 10,864 የመጀመሪያው ዙር ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ብር 360,667,439 የገንዘብ ድጋፍ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 2,941 ሴት 7,827 ድምር 10,768 (99.17%) ተጠቃሚዎች (72.76% ሴቶች) 359,622,893.70 ብር ግራንት ፈንድ የተላለፈላቸው ሲሆን በግል ስራ እንዲጀምሩ ተደርጓል፡፡

የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ሬጉላቶሪና አቅም ግንባታ ስራዎች አፈፃፀም፡-

የክልሉን የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ጤናማ በማድረግ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው ማበርከት የሚጠበቅበትን ሚና መጫወት እንዲቻል የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፖሊሲ፣ የህንጻ አዋጅ፣ ኮዶችና ስታንዳርዶችን በተሟላ መንገድ ተግባራዊ በማድረግ የመንግስትና የግል ግንባታዎችን በተቀመጠላቸው የጥራት ደረጃ፣ ጊዜና በጀት እንዲጠናቀቁ ለማስቻል እና የሚገነቡ ግንባታዎች የህዝቡን ደህንነትና ጤንነት ያገናዘቡና ለአካል ጉዳተኞችና ለአቅም ደካሞች አካታች መሆናቸውን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ የሬጉላቶሪ እና የአቅም ግንባታ ሥራዎችን ማከናወን ከቢሮው ከኮንስትራክሽን አንጻር የሚጠበቁ ቁልፍ ሥራዎች ናቸው፡፡

ሌላው የዚህ ዘርፍ ዋና ተልዕኮ የክልሉን ተቋራጮችና አማካሪዎች ቁጥር በማሳደግ ተወዳዳሪ ስራ ተቋራጮችን መፍጠር፣ የሚገነቡ ግንባታዎች የአገሪቱን ህንፃ ኮድና ስታንዳርዶች ያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ እንዲሁም ጥራታቸውን ጠብቀው እንዲገነቡና በዘርፉ የሚስተዋለውን ሌብነት ለመታገል የሚያስችል ምቹ ሁኔታዎችን መፍጠር ነው፡፡

የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ብቃት ማረጋገጫና ምዝገባ ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ለሚንቀሳቀሱ የዘርፉ ተዋናዮች በግብዓት፣ በአደረጃጀት እና በክህሎት ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ለማድረግ ግብ ተይዞ የክልሉን ተቋራጮችና አማካሪዎች ቁጥር ከማሳደግ እና ተወዳዳሪ ስራ ተቋራጮችን እና አማካሪዎችን ከመፍጠር አንፃር 4,186 ሥራ ተቋራጮችን (አዲስ 2,000፣ እድሳት 2,013፣ እድገት 173) ብቃት በማረጋገጥ ለመመዝገብ ታቅዶ ለ3,642 (87%) ሥራ ተቋራጮች (አዲስ 1635፣ እድሳት 1849፣ እድገት 158) ምዝገባ ተደርጓል፡፡ ለ426 አማካሪዎች (አዲስ 100፣ እድሳት 300፣ እድገት 26) ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ለማድረግ ታቅዶ 310 (72.77%) አማካሪዎች (አዲስ 95፣ እድሳት 200፣ እድገት 15) ምዝገባ ተደርጓል፡፡ ለ3,500 ኮንስትራክሽን ባለሙያዎች የሙያ ፍቃድ ምዝገባ ለማድረግ ታቅዶ ለ3,602 (102.91%) ባለሙያዎች ምዝገባ ተደርጓል፡፡ በክልሉ የሚገነቡ 325 የመንግስት ግንባታ ፕሮጀክቶች ምዝገባ ተደርጓል፡፡ ሌላው ለ150 ሥራ ተቋራጮች እና ለ52 አማካሪዎች በመስክ ድጋፍና ኢንስፔክሽን ተደርጓል፡፡

በክልሉ የሚከናወኑ ሁሉም ግንባታዎች ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ በህንፃ አዋጁ ኮድና ስታንዳርዶች መሰረት እንዲከናወኑ ለማድረግ ግብ የተያዘ ሲሆን የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት የተፈጠረባቸው 206 ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ለ55,000 ፕሮጀክቶች የጥላን ስምምነት፣ ለ55,000 ፕሮጀክቶች የግንባታ ፈቃድ በመስጠት፣ ለ41,580 ፕሮጀክቶች በግንባታ ወቅት ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ ለ43,461 (79.02%) የጥላን ስምምነት እና ለ42,093 (76.53%) ፕሮጀክቶች የግንባታ ፈቃድ የተሰጠ ሲሆን ለ31,972 (76.89%) ግንባታዎች ቁጥጥር ማድረግ ተችሏል፡፡ በእነዚህ ከተሞች ተገንብተው ለተጠናቀቁ 225 ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ70 (31.11%) ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ መስጠት ተችሏል፡፡ እንዲሁም የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት በተፈቀደላቸው 206 ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች በተፈጠረው አደረጃጀት መሰረት የሰው ኃይል ተሟልቶ አገልግሎት እየሰጠ መሆኑ ከትትል ለማድረግ የታቀደ ሲሆን በ142 (68.93%) ከተሞች ከትትል እና ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡

በክልሉ የሚከናወኑ የመንግስት ግንባታዎች በተያዘላቸው ጊዜ፣ ወጪ እና ጥራት እንዲከናወኑ ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ ቁጥጥርና ከትትል ለማድረግ ግብ ተይዞ በክልሉ በመንግስት በጀት ለሚሰሩ 50 ፕሮጀክቶች በውለታ ዝግጅት ወቅት ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ144 (ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች ድጋፍ ተደርጓል፡፡

በመንግስት ሴክተር መ/ቤቶች የተዘጋጁ 80 የጨረታ ዶክመንቶች በስራ ተቋራጮች እና አማካሪዎች የመስሪያ ጣሪያ ልክ እና በተዘጋጀው የቴክኒክ መገምገሚያ መስፈርት መሰረት ትክክል መሆናቸውን በቴክኒክ ግምገማ ለማረጋገጥ ታቅዶ ለ70 (87.5%) የጨረታ ዶክመንቶች ግምገማ ተደርጓል፡፡

በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 60 ግንባታዎች የመጨረሻ ርክክብ በሚደረግበት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ50 (83.33%) የመንግስት ግንባታዎች የመጨረሻ ርክክብ ወቅት ሙያ ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡ በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 150 ግንባታዎች የጊዜ ማራዘሚያ መርምሮ ለማጽደቅ ታቅዶ ለ110 (73.33%) ፕሮጀክቶች የጊዜ ማራዘሚያ ምርመራ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም 75 የአማካሪ ክፍያዎችን መርምሮ ለማጽደቅ ታቅዶ ለ15 (20%) ምርመራ ተደርጓል፡፡ በመንግስት ግንባታዎች ላይ ለሚያጋጥሙ የስራ ለውጥም ሆነ ተጨማሪ ስራ ተመርምሮ እንዲፀድቅላቸው ለተጠየቁ 100 ፕሮጀክቶች መልስ ለመስጠት ታቅዶ የ39 (39%) ፕሮጀክቶች ተጨማሪ ስራ ምርመራ ተደርጓል፡፡

ከፍርድ ቤት፣ ከፖሊስ እና ከፀረ-ሙስና ተቋማት ለሚመጡ ከግንባታ ፕሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 2,300 ጉዳዮችን ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ1,514 (65.83%) ጉዳዮች ድጋፍ ተደርጓል። በግንባታ ሂደት የሚከሰቱ አለመግባባቶች የግዢ መመሪያዎችንና የሲቪል ስራዎች የውል አስተዳደር መሰረት በማድረግ ወደ ፍርድ ቤት ከመሄዳቸው በፊት እንዲፈቱ ለማድረግ ታቅዶ 34 ተፈቷል። እንዲሁም በክልሉ ኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች የሚያስፈልገውን ወቅታዊ የግንባታ ዋጋ በየሩብ ዓመቱ በማጥናት ለሚመለከታቸው ክፍሎች እንዲደርስ ለማድረግ ታቅዶ 46 ጊዜ ተጠንቶ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ተልኳል።

የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር በማካሄድ አዋጭነቱ ተረጋግጦ ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፍ ለማድረግ ግብ ተይዞ በክልሉ 60 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በማፈላለግና ከሶስተኛ ወገን ነፃ በማድረግ ካርታና ፕላን እንዲዘጋጅላቸው ለማድረግ ታቅዶ ለ47 (78.33%) የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች ካርታና ፕላን ተዘጋጅቶላቸዋል። 60 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በአዲስ በማልማት ጥቅም ላይ እንዲውሉ ለማድረግ ታቅዶ 20 (33.33%) የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች ተለይተው ጥቅም ላይ እንዲውሉ ተደርጓል። የኮምቦልቻ እና የባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎችን በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ ለማስገባት የግብዓት ጥራት መፈተሻ ማሸናፊያን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመነጋገር እንዲሟሉ የማድረግ እና ካሌብሬት ለማድረግ ታቅዶ 1 የባህርዳር ወደ ተግባር የገባ ሲሆን ለ2,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ፍተሻ ለማድረግ ታቅዶ 9 (0.36%) የናሙና ምርመራ መስራት ተችሏል።

ይሁን እንጂ የኮንስትራክሽን ዘርፉ በአዋጅ የተሰጠውን ስልጣንና ተግባር በአግባቡ እየተወጣ ባለመሆኑ ምክንያት የመንግስት ግንባታዎች /ፕሮጀክቶች መጓተት እና የጥራት ችግር ይስተዋላል። ይህን ችግር ለመፍታት የሚደረጉ የቁጥጥር ሥራዎችና የሚወስዱ የማስተካከያ ርምጃዎችም ጠንካራ አይደሉም። በመንግስት በጀት የሚገነቡ ፕሮጀክቶች ጨረታ ከመውጣቱ በፊት የግንባታ ዲዛይንና ስራ ዝርዝር ለሚመለከተው የህንፃ ሹም እየቀረበ የግንባታ ፈቃድ በመውሰድ ወደ ስራ መግባት የሚጠበቅ ቢሆንም ይህን በማድረግ በኩል አሁንም ችግሮች ይስተዋላሉ። የግንባታ ዋጋ ከጊዜ ወደ ጊዜ መናር እና የስሚንቶ እጥረት እንዲሁም ከግንባታ እቃዎች የዋጋ ጥናት በየቀኑ ተለዋዋጭ ከመሆኑ ጋር ተጣምሮ በኮንስትራክሽን ዘርፉ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እየፈጠረ ይገኛል።

በመሆኑም ከዚህ ችግር ለመውጣት በግንባታው ዘርፍ የተሰማሩ መለስተኛና አነስተኛ ባለሙያዎችን ባለድርሻና አጋር አካላትን (የግንባታ ፕሮጀክት አሰሪዎችን፣ አማካሪዎችን፣ ተቋራጮችን፣ ባለሙያዎችን፣ ግብዓት አቅራቢዎችን፣ የስልጠና እና ምርምር ተቋማትን ወዘተ) በማስተባበር ተናበው እንዲሰሩ መከታተል፣ መደገፍና ማብቃት ይጠበቅበታል። የሕንፃ አዋጅ ደንብና መመሪያን በማይፈፅሙ እና በማያስፈፅሙ ተቋማት እና ፈፃሚዎች ላይ ተመጣጣኝ እርምጃ መውሰድ ያስፈልጋል።

የባለብዙ ዘርፍ ስራዎች አፈፃፀም

በተቋሙ የሚወጡ ዕቅዶች የስርዓተ-ጾታ፣ የህፃናት፣ የወጣቶች፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአቅሙ ደካሞችና አረጋጋዊያን እና የኤች አይ ቪ/ኤድስ መከላከል ... ወዘተ ጉዳዮች በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በወጡ አቅዶችና ሪፖርቶች እንዲካተት ተደርጓል።

ከዚህም አኳያ በዘርፉ በሚከናወኑ የአቅም ግንባታ ስራዎች (ሥልጠና እና ትምህርት) 35%፣ በልማት ስራዎች 50% ሴቶች ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ በሥልጠና እና በትምህርት 62.75% ሴቶችን እንዲሁም በአካባቢ ልማት ስራዎች 45.75% ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል። በአመራርነት (በተቋም/የስራ ክፍል መሪነት) እና በውሳኔ ሰጭነት ደረጃ የሴቶች ተሳትፎ 35% እንዲደርስ ለማድረግ ታቅዶ 29.41% ማድረስ ተችሏል።

በዓመቱ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስን ስርጭት ለመከላከልና መቆጣጠር የሚያስችል 3 ጊዜ የስራ ላይ ውይይት ለማድረግና በተቋሙ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ፈንድ ተጠቃሚ ለሆኑ 2 ግለሰቦች ተከታታይነት ያለው ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ በተቋሙ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ፈንድ ተጠቃሚ ለሆኑ 2 ግለሰቦች በየወሩ 1,000.00 ብር የገንዘብ ድጋፍና ክትትል እየተደረገላቸው ይገኛል።

በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በግንባታ ፕሮጀክቶች ላይ የተሰማራው የሰው ሀይል 100% ደህንነቱ እንዲጠበቅ እና የሚከናወኑ ግንባታዎች ለአረጋጋዊያንና ለአካል ጉዳተኞች ተደራሽ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ ከ50% በላይ ሰራተኞች የተሰማሩባቸው የኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች በስራ ቦታ ላይ የሠራተኞችን ደህንነት መጠበቂያ አልባሳትና መሳሪያ እንዲያሟሉ ቁጥጥር ተደርጓል። ሌላው ከተሞች የሚሰሩ ሁሉም ግንባታዎች ለአካል ጉዳተኞችና አረጋጋዊያን ተደራሽ ስለመሆናቸው እና ዲዛይን ሲፀድቅም አካል ጉዳተኞችን ታሳቢ እያደረገ መፅደቁን ክትትልና ቁጥጥር ተደርጓል።

የስራ እድል ፈጠራ ስራዎች

በፕላን ዝግጅትና ክለሳ፣ በኮንስትራክሽን፣ በመሰረተ ልማት፣ በቤቶች ልማት፣ በደረቅ ቆሻሻና አረንጓዴ ልማት ስራዎች ላይ ለ281,021 (የወጣቶች ድርሻ 196,715) ዜጎች ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ወንድ 80,479 ሴት 57,954 ድምር 138,433 (70.37%) ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል የተፈጠረ ሲሆን የወጣቶች ድርሻ 106,830 ነው፡፡

በውልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን በሰቲት ሁመራ ወንድ 39 ሴት 98 ድምር 137፣ በወፍ-አርግፍ ከተማ ወንድ 5 ሴት 7 ድምር 12፣ በማክሰኞ ገበያ ወንድ 1 ሴት 2 ድምር 3፣ በቆራሪት ከተማ ወንድ 4 ሴት 6 ድምር 10 እና በቃብትያ ወንድ 3 ሴት 5 ድምር 8፣ በማይካድራ ከተማ 6 ወንድ ሴት 15 ድምር 21 የስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ሲሆን በአጠቃላይ እንደ ዞን ወንድ 58 ሴት 133 ድምር 191 ወጣቶችና ሴቶች የስራ እድል መፍጠር ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 23:- ለዜጎች በጊዜያዊነትና በቆሚነት የተፈጠሩ የስራ እድሎች

ተ.ቁ	የስራ ዕድል መፍጠሪያ ዘርፍ	እቅድ				ክንውን				አፈ.ፃፀም
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወጣቶች	ወንድ	ሴት	ድምር	ወጣቶች	
1	በፕላን ዝግጅትና ክለሳ	436	235	671	470	178	94	272	252	57.87
2	በኮንስትራክሽን ዘርፍ	41,580	62,370	103,950	72,765	30,631	25,383	56,014	39,210	76.98
3	በመሰረተ ልማት ስራዎች	62,000	62,000	124,000	86,800	23,850	16,029	39,879	37,780	45.94
4	ቤቶች ልማት	20,000	20,000	40,000	28,000	21,886	12,718	34,604	24,223	123.59
5	በደረቅ ቆሻሻ እያያዝና አወጋገድ	3,100	3,100	6,200	4,340	251	302	553	387	12.74
6	ኮምፖስት በማምረት	100	100	200	140					
7	በአረንጓዴ ልማት ስራዎች	3,000	3,000	6000	4200	3,683	3,428	7,111	4,978	169.31
	ጠቅላላ ድምር	130,216	150,805	281,021	196,715	80,479	57,954	138,433	106,830	70.37

1.3.10.3. በአፈፃፀም የታዩ ጥንካሬዎች፣ ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ መፍትሄዎች

በተግባራት አፈፃፀም ወቅት የታዩ ጥንካሬዎችና መልካም አጋጣሚዎች:-

- ከዝግጅት ምዕራፍ ስራዎች አኳያ ከክልል፣ ከፌዴራልና ከተቋሙ የ10 ዓመት መሪ የልማት እቅድ ጋር በማናበብ የ2016 በጀት ዓመት እቅድ በጥራት ማዘጋጀት መቻሉ፤
- በተግባር ምዕራፍ ምንም እንኳን ክልላዊ ወቅታዊ ሁኔታው ከቢሮ ወጥቶ በመስክ ለከተሞች ድጋፍና ክትትል ለማድረግ አስቸጋሪ የነበረ ቢሆንም
 - ✓ በቢሮ ደረጃ የክረምት ስራዎችን በእቅድና በቸክሊስት ለመምራት እና የእቅድ አረንጓዴን በማዘጋጀት የቅድመ ዝግጅት ስራዎችን ለመስራት ጥረት መደረጉ፤
 - ✓ የተቋሙን ስራተኛ በማነቃቃት በቢሮ ውስጥ የሚከናወኑ ተግባራትን በመለየት ትኩረት ሰጥቶ እንዲሰራ መደረጉ፤
 - ✓ ማሻሻያ የሚያስፈልጋቸውንና በአዲስ መዘጋጀት ያለባቸውን የተለያዩ የህግ ማዕቀፎች በመለየት በማሻሻልና በአዲስ በማዘጋጀት ረገድ ሰፊ ስራ መሰራቱ፤
 - ✓ ከፌዴራል ተቋማትን ድጋፍ በትልቁ መጠቀም መቻሉ (ከኢ.ፌ.ዴ.ሪ ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር፣ ከፌዴራል ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር እና ከኢትዮጵያ አርቴፌሻል ኢንቴሌጀንስ ኢንስቲትዩት ጋር በተደረገው የድጋፍ ስምምነት የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች መሰጠታቸውና ከ250 ሚሊዮን ብር በላይ የሚያወጡ የደህንነት ካሜራዎች ድጋፍ መገኘቱ፤
 - ✓ ከሌሎች ባለድርሻና አጋር አካላት/ተቋማት ጋር ያለውን የቅንጅትና የትብብር አሰራር ማሳደግ መቻሉ ለአብነትም ከኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት ቢሮ ጋር የቴክኒካል ኮሚቴ በማቋቋም እንዲሁም ከመሬት ቢሮ ጋር የመግባቢያ

ሰነድ በመፈራረም በፊት የነበሩ የቅንጅትና ትብብር ችግሮችን ለመፍታትና ስራዎችን በላቀ ደረጃ ማስፈጸም መቻሉ፤

- ✓ በክልል ቢሮ ደረጃ የቢሮ እድሳትና ጥገና በማድረግ እንዲሁም የግቢ አረንጓዴ ልማት ስራዎችን በማከናወን ምቹ የስራ አካባቢ ለመፍጠር ጥረት መደረጉ፤
- ✓ ወቅታዊ የፀጥታ ሁኔታውን ተጠቅሞ የከተማ መሬትን ለመዝረፍና ሰነድ ለማጭበርበር የተደረገውን ሙከራ ፈጥኖ ማስቆም መቻሉና በዚህ ተግባር ውስጥ ገብተው የተገኙ 252 አመራሮችና ባለሙያዎች ህጋዊና አስተዳደራዊ ርምጃ መውሰድ መቻሉ፤
- ✓ እንዲሁም ከጠቅላላ ሰራተኛው ጋር የጋራ እያደረጉ ለመምራት መቻሉ እና በየደረጃው ያሉትን መዋቅሮች ለመደገፍና ለማበረታታት ጥረት መደረጉ በጥንካሬ የሚወሰዱ ናቸው፡፡

በተግባራ አፈፃፀም ወቅት ያጋጠሙ ችግሮች (ተግዳሮቶች)፡-

- በክልሉ ወቅታዊ ችግር ምክንያት ዞን መምሪያዎችን እና ከተሞች ከትትልና ድጋፍ እንዲሁም የሪፖርት ቅብብሎች ላይ ችግር መፍጠሩ፤
- በጨረታና በምደባ ለአልሚዎች የተላላፉ ቦታዎች የልማት ከትትል በከተሞች ትኩረት ማነስና ለስራም ይሁን ለከትትልና ድጋፍ ምቹ አለመሆን፤
- የኔትወርክ መቆራረጥ፣ የኢንተርኔት አለመስራት፣ ወደ ስራ ሊያስገባ የሚችል ምቹ ሁኔታ አለመፈጠሩ፤
- የግንባታ ዋጋ ከጊዜ ወደ ጊዜ መናር፤ የአቅርቦት ችግር ያለ መሆኑ፤ ከቦታ ቦታ ተንቀሳቅሶ መስራት አለመቻል እና የስሚንቶ እጥረት የኮንስትራክሽን ዘርፍ ላይ ከፍተኛ ጫና መፈጠሩ፤
- በከተሞች ህገወጥ ግንባታ፣ ህገወጥ የመሬት ወረራና ህገወጥ ስራዎች እየተበራከተ መምጣት፤

የተወሰዱ መፍትሄዎች፡-

- በክልሉ ወቅታዊ ችግር ምክንያት ዞን መምሪያዎችን እና ከተሞች ከትትልና ድጋፍ እንዲሁም የሪፖርት ቅብብሎች ላይ ችግር የተፈጠረ ቢሆንም ሌሎች አማራጮችን በመጠቀም በተለይም ስልክ በመደወል ከትትልና ድጋፍ በማድረግ ሪፖርትም መቀበል ተችሏል፡፡
- በጨረታና በምደባ ለአልሚዎች የተላላፉ ቦታዎች የልማት ከትትል በከተሞች ትኩረት ማነስና ለስራም ይሁን ለከትትልና ድጋፍ ምቹ ያለመሆን ሁኔታ ያለ ቢሆንም አሁን ካለው አመራር ጋር ተቀራርቦ በመስራት ችግሩን ለማቃለል ጥረት እተደረገ ይገኛል፡፡
- ሌላው ከወቅታዊ ሁኔታው ጋር ተያይዞ የኢንተርኔት አለመስራት፣ የግንባታ ዋጋ ንረትና የግብዓት አቅርቦት ችግር እንዲሁም ህገወጥ ግንባታና የመሬት ወረራ መበራከት የከፍተኛ አመራሩን ከትትልና ድጋፍ የሚፈልግ በቀጣይነት ትኩረት የሚያሻው ጉዳይ ነው፡፡

1.4. መነሻ ሁኔታው ለዕቅዳችን ያለው ፋይዳ /እንድምታ/

በአጠቃላይ ቢሯችን በተዋረድ መዋቅሩ ያለበትን የአፈጻጸም ደረጃና ቁመና በአግባቡ ተረድተን፣ የህዝቡና በህዝቡ ውስጥ ያሉ ክፍሎችን ያሉበትና ለዕቅዳችን መፈጸም ባላቸው ፋይዳ ተረድተን እና ገምግሞን ያስቀመጥን ስለሆነ የግምገማችን እንድምታ ስንመለከት

- ✓ የሚታዩ ጥንካሬዎችን እና መልካም አጋጣሚዎችን ቀምረን እና በዕቅዳችን አካተን የምንጠቀምበት አቅጣጫ አስቀምጠን መጠቀም ከቻልን የ2017 በጀት ዓመት ዕቅዳችን ለመፈጸም የሚያስችል ምቹ ሁኔታ ላይ የምንገኝ መሆኑን ያመለክታል፡፡
- ✓ በሌላ መንገድ ደግሞ ቀላል ግምት ሊሰጣቸው የማይገባ ድክመቶች እና ስጋቶች የሚስተዋሉበት ሁኔታ እንዳለ አይተናል፡፡ ስለሆነም ድክመቶችን እና ስጋቶችን ቀድሞ ማየታችን በዕቅዳችን አካተን ለመፍታት ምቹ ቢሆንም አንዳንድ ስጋቶች በቢሮው አቅም ብቻ ሊፈቱ ስለማይችሉ ችግሩን ውስብስብ ስለሚያደርገው ከወዲሁ በሁሉም የአመራር ደረጃ

አስፈላጊውን ዝግጅት ማድረግና በተገኘው አጋጣሚና ቦታቀዶ መንገድ ርብርብ ማድረግ እንደሚገባ መነሻ ሁኔታችን ያስገነዝበናል፡፡

- ✓ ሌላው በመታወቂያ አሰጣጥ፣ በመሬት አቅርቦትና አስተዳደር፣ በስመ ንብረት ዝውውር፣ በህንጻ ዲዛይን ማጽደቅ፣ በመንግስት አገልግሎትና ግንባታ ግዥ...ወዘተ የሚስተዋለውን ብልሹ አሰራር ማስተካከል ጊዜ የማይሰጠው ጉዳይ መሆኑን መነሻ ሁኔታው ያመለክታል፡፡
- ✓ በአጠቃላይ የከተማ ልማት ተግባሮቻችን ማጠናጠኛ የህዝብን የልማት እና የተሳለጠ አገልግሎት የማግኘት ፍላጎት የሚመልሱ ካልሆነ ያሰብነው ውብ ጽዱና ለኑሮ ተስማሚ ከተሞች የመፍጠር ርዕያችን ሊሳካ ስለማይችል አገልግሎት አሰጣጣችን ማሻሻል የሁሉም ነገር ማጠናጠኛ ማዕከል መሆን እንዳለበት መነሻ ሁኔታው ያመለክታል፡፡

1.5. የ2017 በጀት ዓመት እቅድ የትኩረት አቅጣጫዎች

ከ2016 በጀት ዓመት እቅድ አፈጻጸም ስኬቶችና ክፍተቶች የሚመነጩና የወደፊት ፍላጎቶችን ግምት ውስጥ በማስገባት የ2017 በጀት ዓመት እቅድ የሚከተሉት ዋና ዋና የትኩረት አቅጣጫዎች ይኖሩታል፡፡

- ✓ ከአገልግሎት አሰጣጥና ከመልካም አስተዳደር አኳያ በከተሞች ፈጣንና ጥራት ያለው አገልግሎት የመስጠት ጉዳይ በ2017 በጀት ዓመት ቅድሚያ ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ጉዳይ ነው፡፡ እንደሚታወቀው የከተሞች ትልቁ አገልግሎት የማዘጋጀት ቤት አገልግሎት ነው፡፡ ማዘጋጀት ቤት ሰው ከልደት እስከ ህልፈት የሚስተናገድበት፣ የወሳኝ ኩነቶች አገልግሎት የሚሰጥበት፣ የዜጎች ንብረት ሕጋዊነት የሚረጋገጥበት፣ ለመኖሪያ ቤትና ለልማት እንዲሁም ለኢንቨስትመንት የሚውል ወሳኝ የሆነው መሬት የሚተላለፍበት፣ የባለይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ (ካርታ) እና ሌሎች የዜጎች መሠረታዊ አገልግሎቶች የሚሰጡበት ተቋም ነው፡፡ በመሆኑም የመንግሥት ቀዳሚ ሚና ሕዝብን ማገልግል እንደመሆኑ መጠን የማዘጋጀት አገልግሎትን ማዘመን እና ቀልጣፋ ማድረግ ተገቢ ትኩረት የሚሰጠው ተግባር ነው፡፡ ለዚህም አሳላጭ የሆኑ የማዘጋጀት ቤት ሕንጻ መገንባት፣ በዘመናዊ የአይሲቲ የታገዘ የመረጃ አያያዝና አገልግሎት አሰጣጥ ማስፈን፣ የአገልጋይነት መንፈስ የተላበሰ ብቁ እና በቂ ባለሙያ ማፍራት የ2017 በጀት ዓመት ወሳኝ ግቦች ይሆናሉ፡፡
- ✓ ሌላው ትልቅ ጉዳይ ተደርጎ መታየት ያለበት በከተሞች በሚሰበሰበው የአገልግሎት ገቢና በልማት ወጪዎች መካከል ያለው ክፍተት ሠፊ መሆኑ ነው፡፡ ለዚህም ችግር ዋነኛው ምክንያት ከተሞች የሚያመነጩትን የአገልግሎት ገቢ አሟጦ መሰብሰብ አለመቻል ነው፡፡ ስለሆነም የገቢ አሰባሰብ ሥርዓትን ዘመናዊ በማድረግ በከተሞች ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን የአገልግሎት ገቢ በሁሉም የገቢ አርስቶች አሟጦ የመሰብሰብ ሥራ የቀጣዩ 2017 በጀት ዓመት ዋነኛ የትኩረት አቅጣጫ ነው፡፡
- ✓ በክልላችን በፍጥነት እያደገ የመጣውን የከተመት ምጣኔ (የከተሞችን ፈጣን ዕድገት) በአግባቡ በመምራትና በማስተዳደር ለአጠቃላይ ኢኮኖሚው ፈጣን ዕድገት ያላቸውን አስተዋጽኦ እንዲጎለብት ማድረግ በ2017 በጀት ዓመት ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ጉዳይ ነው፡፡ ከተሞች በዘላቂነት ሊያድጉ የሚችሉት በአካባቢያቸው ካሉ ጾጋዎች ጋር ተሳስረው መልማት ሲችሉ ነው፡፡ ከዚህም አኳያ ከተሞችን እንደ ሀብት መሠረታቸው ከከባቢያቸው ጋር በማስተሳሰር የኢንዱስትሪና የአገልግሎት ማዕከላት እንዲሆኑ መስራት ያስፈልጋል፡፡ በመሆኑም ከተሞች የዘላቂ ልማት ማዕከላት ሚናቸውን በአግባቡ እንዲወጡ፣ ጽዱ ውብ አረንጓዴና ለኑሮ ተስማሚ እንዲሆኑ፣ የከተሞችን የመሠረተ ልማት ችግር በዘላቂነት መፍታት እንዲቻል እና የከተማ ሀብትን በአግባቡ መጠቀም እንዲቻል ቀድመው መታቀድ ይኖርባቸዋል፡፡ ከገጠር ወደ ከተማ የሚደረገውን ፍልሰት ከመቀነስ አንፃርም የገጠር ከተሞችና የቀበሌ ማዕከላትን አከታተም በዕቅድና በህጋዊ መንገድ መምራት እና የመልካም አስተዳደር ችግር ምንጭ ሆኖ እንዳይቀጥል ማድረግ ይገባል፡፡ ስለሆነም የከተሞችን የዕድገትና የልማት ማነቆዎችን ሊፈታ በሚችል፣ የዘመኑን ቴክኖሎጂና የወደፊት ፍላጎቶችን ግምት ውስጥ ባስገባ የከተማ ፕላን መምራት ወሳኝ የትኩረት አቅጣጫ ነው፡፡
- ✓ በከተሞች ጥራት ያለው የኢኮኖሚ እድገትና ዘላቂ ልማትን ለማረጋገጥ የሚያስችል የመሬት አጠቃቀምና አስተዳደር ስርዓት በማስፈን የከተሞችን የመሬት ሀብት እሴት በመጨመር እና አሳታፊና ፍትሃዊ የመልሶ ማልማት ስትራቴጂን በመተግበር ከተሞችን የልማት እና የብልጽግና ማዕከላት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡
- ✓ የመኖሪያ ቤቶች ግንባታ አሳታፊ፣ ዘላቂ እና ለኑሮ ተስማሚ መሆን ይኖርበታል፡፡ በመሆኑም በቀጣዩ በጀት ዓመት በመንግሥት፣ በግሉ ዘርፍና በማሕበራት ቅንጅት በከተሞች የመኖሪያ ቤት ፍላጎትን በማሟላት ከተሞችን ለኑሮ ተስማሚ ማድረግ ትኩረት ተሰጥቶ የሚሠራበት አቅጣጫ ይሆናል፡፡
- ✓ በክልላችን ከተሞች የተለያዩ መሠረተ ልማቶችን ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ተደራሽ ለማድረግ ጥረት እየተደረገ ያለ ቢሆንም በክልሉ በተከሰተው የፀጥታ ችግር ምክንያት እና ቀድሞውንም በበቂ ደረጃ ባለመስፋፋቱ ምክንያት ለብዙ ዜጎች የተደራሽነት ችግር ያለባቸው ከመሆኑም በላይ የጥራት ደረጃቸውም ችግር ያለበት ነው፡፡ በመሆኑም ለኢንቨስትመንትና ለኢንዱስትሪ መስፋፋት እንደ ቅድመ ሁኔታ የሚታዩና የህዝብ ጥያቄ የሆኑ የከተማ መሠረተ ልማቶችን ተደራሽ ማድረግና ጥራታቸውንም ማረጋገጥ በቀጣዩ በጀት ዓመት ትኩረት የሚሰጠው ጉዳይ ነው፡፡

- ✓ ከተሞች ለመኖሪያ እና ለልማት ማዕከልነት ሲታሰቡ ከአኗኗርና ከአመራረት ዘይቤ ጋር የተያያዙ የአካባቢ ብክለቶች መከሰታቸው አይቀርም፡፡ በከተሞች አረንጓዴ ኢኮኖሚና ለአየር ንብረት አይበገሬነት ካልተገነባ በስተቀር በቀጣይ ለኑሮ ተስማሚ ካለመሆናቸውም በላይ በአየር ንብረት ለውጥ ሳቢያ ለሚፈጠር አደጋ ተጋላጭነታቸው ከፍተኛ ሊሆን ይችላል፡፡ ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር አረንጓዴ ኢኮኖሚ የመገንባት ትልሞች ከተሞችን የልማት ማዕከል ከማድረግ ትልሞች ጋር የተቆራኙ ናቸው፡፡ በመሆኑም በቀጣዩ በጀት ዓመት በከተሞች በቆሻሻ አወጋገድ ሥርዓት ለውጥ በማምጣት እንዲሁም ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር ኢኮኖሚ ከመገንባት ግብ ጋር የሚጣጣም የአረንጓዴ ልማት ስትራቴጅ በመተግበር በቱሪዝም ዘርፍ ታይተው ዋጋ የሚያወጡ ውብ እና አረንጓዴ ከተሞችን መገንባት በቀጣዩ በጀት ዓመት ልዩ ትኩረት የሚሰጠው ጉዳይ ነው፡፡
- ✓ በክልላችን ከተሞች የምግብ ዋስትናቸውን ያላረጋገጡና ድጋፍ የሚሹ በርካታ ወገኖች ያሉ ሲሆን ከቅርብ ጊዜ ወዲህም በክልሉና ከክልሉ ውጭ በተከሰቱ የተለያዩ ችግሮች ምክንያት በርካታ ቁጥር ያላቸው ዜጎች የተፈናቀሉና በችግር ውስጥ የሚገኙ መሆኑ ይታወቃል፡፡ ስለሆነም በቀጣዩ በጀት ዓመት በ18ቱ የከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኔት ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች የሚኖሩ የምግብ ዋስትናቸውን ያላረጋገጡና ድጋፍ የሚሹ ወገኖችን ተጠቃሚነት በማረጋገጥ እና መልሶ የማቋቋም ሥራዎችን ማጠናከር ያስፈልጋል፡፡
- ✓ ዘመናዊና ተወዳዳሪ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ በክልሉ በማረጋገጥ በዘርፉ የቴክኖሎጂና የሥርዓታት ሽግግር እንዲመጣ በመሥራት ጥራት ላለው የኢኮኖሚ ዕድገት አስተዋጽኦ እንዲኖረው ማስቻል ያስፈልጋል፡፡ በተጨማሪም የግንባታ ግብዓቶች ዋጋ መናር በከተሞች የሚገነቡ ፕሮጀክቶችን በማጓጓዝ ከተሞችን ለተጨማሪ ወጪ እየደረጋቸው ያለ ከመሆኑም በላይ የሚጠበቅባቸውን የኢኮኖሚና ማህበራዊ አገልግሎት በወቅቱ ለማህበረሰቡ መስጠት እንዳይችሉ እያደረጋቸው ይገኛል፡፡ ስለሆነም ከሚመለከተው አካል ጋር በመቀናጀት የግንባታ ግብዓቶችን በተሳለጠና ተጠያቂነት ባለው ሁኔታ ወደ ተጠቃሚው የሚደርሱበትን ሁኔታ ማመቻቸት በቀጣዩ በጀት ዓመት ትኩረት የሚያሻው ጉዳይ ነው፡፡
- ✓ ሌላው ቀልጣፋና ዘመናዊ የከተማ ልማት በዘመናዊ ቴክኖሎጂ መታገዝ ይኖርበታል፡፡ በዚህ የዲጂታል ቴክኖሎጂ ዘመን የከተማ አገልግሎቶች ከዘልማዳዊ አሠራር ወጥተው ወደ ዲጂታል አሠራር መሸጋገር ይኖርባቸዋል፡፡ የከተማ ነዋሪዎች የቤተሰብ ሁኔታና አድራሻ፣ የከተሞች የመሬት እና የቤቶች ይዞታ እንዲሁም ሌሎች ወሳኝ የከተማ ነክ መረጃዎች በአይቲ መደገፍ ይኖርባቸዋል፡፡ ከዚህም በላይ መረጃዎችም በኔትዎርክ አማካኝነት በአስተዳደር ደረጃዎች እና በተቋማት መካከል ሊተሳሰሩ ይገባል፡፡ በመሆኑም የዚህ ዓይነት ዘመናዊ የመንግሥት መሥሪያ ቤት አሠራሮች (ኢ-ሰርቪስ) በተቋማት ቅንጂት ሊታቀዱ እና ሊሠሩ ይገባቸዋል፡፡
- ✓ በተጨማሪም የከተማ ልማት የሁሉንም ማህበረሰብ ተሳትፎ የሚጠይቅ ነው፡፡ ዘመናዊ እና የብልጽግና ማዕከላት የሆኑ ከተሞችን ለመገንባት የሁሉንም ማህበረሰብ ክፍል ተሳትፎ እና የአመለካከት ለውጥ ይጠይቃል፡፡ ስለሆነም የነዋሪዎች፣ የማህበራዊ ተቋማት፣ የመንግሥት ተቋማት፣ የግሉ የኢኮኖሚ ዘርፍ እና እነዚህን ተቋማት የሚገዙ አሠራሮችን ሕግጋት በአጠቃይ ሥርዓታት ርትዕ በሆነ መልኩ መሻሻል፣ መለወጥ፣ እንደአስፈላጊነቱም መጽናትና መጠበቅ ይኖርባቸዋል፡፡
- ✓ በአጠቃላይ የመሬት ወረራን በመከላከል፣ መሠረተ ልማትን በማሟላት፣ የቤት ልማትን በማስፋፋት የሥራ ዕድል በመፍጠር እና የመሳሰሉ ተግባራትን በማጠናከር ከተሞች በፕላን እንዲመሩ፣ የምርትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ እንዲሁም ለጎብኝዎችም ሆነ ለነዋሪዎች ምቹ እንዲሆኑ ማድረግ በ2017 በጀት ዓመት እቅድ ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ጉዳይ ነው፡፡

1.6. የ2017 በጀት ዓመት እቅድ የትኩረት መስኮች

የከተማ ልማት ዘርፍ በርካታ ጉዳዮችን የሚያጠቃልል ሲሆን ከላይ የተጠቀሱትን የትኩረት አቅጣጫዎች መሠረት በማድረግ የሚከተሉትን ዘርፎች ዋና የትኩረት መስክ አድርጎ ይሠራል፡፡

1. የከተሞች መልካም አስተዳደርና ፋይናንስ

- የከተማ አካባቢ አስተዳደር ባላቸው ዕምቅ አቅም መሰረት ሚናቸውን መለየት፣ ማስተሳሰብና እንዲደጋገፉ ማድረግ፣
- ከተሞች ሚናቸውን የሚመጥን ያልተማከለና መልካም አስተዳደር የሚያስፍን ዘመናዊ አደረጃጀት፣ የፋይናንስ አቅም እና የአመራርና ባለሙያ ስምሪት እንዲኖራቸው ማድረግ፣

- የማዘጋጃቢያዊ አገልግሎቶች ደረጃ ወጥቶላቸው፤ በቴክኖሎጂ የተደገፉ፤ ቀልጣፋ፤ ውጤታማ፤ ግልጽ ተደራሽና ስሉጥ (Smart) አቅርቦት እንዲኖራቸው ማድረግ፤
- በከተሞች ዘላቂነት ያለው የህዝብ ተሳትፎን በማረጋገጥ የከተማ ልማትን እና የህዝቡን ተጠቃሚነት ማረጋገጥ፤
- ከተሞች ዘላቂና የስልጣን ባለቤትነት የሚያጎናጽፍ የልማት ፋይናንስና የአስተዳደር ስርዓት እንዲኖራቸው ማድረግ፤
- የከተሞች የገቢ ምንጭ ለማስፋትና ለማሳደግ የሚረዳ ዘመናዊ ስርዓት መዘርጋት፤

2. ዘመናዊ የከተማ ፕላን እና መሬት አስተዳደር

- ልማትን ለማፍጠንና ፍትሐዊነትን ለማረጋገጥ የሚያስችል የመሬት አቅርቦት ሥርዓት መዘርጋት፤
- በመሬት ላይ ያለውን ህገወጥ ግንባታ መከላከልና ማስተካከል፤
- ከደረጃ ቦታች የሆኑ አካባቢዎችን በመልሶ ማልማትና ማደስ ማስተካከል፤
- የከተሞች ፕላን ዝግጅት እና ትግበራ ስራዎች ለአረንጓዴና ለህዝብ መናፈሻ ቦታዎች፤ ለቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ትኩረት እንዲሰጡ ማድረግ፤

3. ተደራሽ የቤት ልማትና አስተዳደር

- የሁሉንም ባለድርሻዎች አቅም በቤት ልማትና አቅርቦት መጠቀም፤
- የቤት ፋይናንስ አቅርቦት አማራጮችን ማስፋት፤
- በቤት ልማት የግል ዘርፉ ሚና ማጎልበት፤
- የሬልስቴት ግብይት ስርዓት ማሻሻል፤
- የመንግስት/ቀበሌ የኪራይ ቤት አስተዳደር ስርዓት ማሻሻል፤
- የጋራ መኖሪያ ቤቶች አስተዳደር ስርዓት ማጠናከር፤
- የከተማ ቤቶች በዘመናዊ መረጃ ቋት ማደራጀት፤

4. የተቀናጀ ምርታማና ዘላቂ የከተማ መሠረተ ልማት

- የሁሉም መሰረተ-ልማቶች ግንባታና መሰረታዊ ጥገና በፕላን፤ በዲዛይንና በድርጊት መርሃግብር እንዲቀናጁ ማድረግ፤
- በከተማ ተፈላጊ የሆኑ የመንገድ፤ የሃይል፤ የውሃና ፍሳሽ፤ የከተማ አገልግሎቶች አቅርቦት መሰረተ-ልማቶችን በበቂ መጠን እንዲቀርቡ ማስቻል፤
- በከተሞች መሠረተ-ልማት አቅርቦት የግል ዘርፉን ሚና ማጎልበት፤
- የከተማ መሰረተ-ልማት ፋይናንስ አቅርቦት አማራጮችን ማስፋት፤

5. የከተማ ጽዳትና አረንጓዴ ልማት

- የህዝብ መናፈሻ ቦታዎችን፤ ፓርኮችንና መንገድ አካፋዮችን በአረንጓዴ ማልማት፤
- አረንጓዴ ልማትን ከተፋሰስና ከቆሻሻ አስተዳደር ስርዓት ጋር አስተሳስሮ መምራት፤
- አረንጓዴና የህዝብ መናፈሻ ቦታዎች ልማትን ለገቢ ማስገኛና ለሥራ ፈጠራ ማድረግ፤
- የግል ዘርፉን ማህበረሰቡ የልማቱና አስተዳደሩ ባለቤት እንዲሆን ማድረግ፤
- የተቀናጀ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስርዓትን ተግባራዊ ማድረግ፤
- የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድን ለህ/ሰቡ ተደራሽ በማድረግ የወጪ መጋራት መርህን ተግባራዊ በማድረግ በዘርፉ የስራ እድል እንዲፈጠር ማድረግ፤

6. የከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኒቲ

- በከተሞች የምግብ ዋስትና ሥርዓትን ማስፋት፤
- በድህነት የሚኖሩ የመስራት አቅም ያላቸው ዜጎችን በአካባቢ ልማት ሥራዎች ማሳተፍ፤

- በድህነት የሚኖሩ የመሥራት አቅም የሌላቸውን ዜጎች በማህበራዊ ሴክተሪዎች መደገፍ፤
- በድህነት የሚኖሩ ዜጎችን ወደ ዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ሥርዓት ማስገባት

7. ዘመናዊ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግንባታ

- የፖሊሲ ማስፈፀም፣ የህግና አሰራር ስርዓትን ማበልፀግ፤
- የሥራ ተቋራጮችና የአማካሪዎች ቡባንያዎች የማልማት ስራ፤
- ከግንባታ ጋር ተያይዞ በአገሪቱ የወጡ ኮዶችንና ስታንዳርዶች በስራ ላይ መዋላቸውን የሚያረጋግጥ መዋቅር የመዘርጋትና የማጠናከር ስራ፤
- የኮንስትራክሽን ግባዕት ጥራት ቁጥጥር ስራ፤
- የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂዎችን መፈለግ ማላመድና ማስረፅ፤

8. ዘመናዊ የመረጃ ሥርዓት እና ኢንስቲትዩሽን ግንባታ

- በከተሞች ዘመናዊ ቴክኖሎጂን በመጠቀም ሁሉን አቀፍ የመረጃ ሥርዓት መዘርጋትና የተቋሙን አገልግሎት አሰጣጥ ማዘመን (ኢ-ሰርቪስ ማስፈን)፤
- ዘመናዊ የከተማ መሬት አስተዳደርና የካዲስተር ስርዓት መዘርጋት፤
- ዘመናዊ የከተማ ቤት አስተዳደር ስርዓት መዘርጋት፤
- ዘመናዊ የኮንስትራክሽን አስተዳደርና ምዝገባ ስርዓት መዘርጋት፤
- የከተሞች የደንበኛ ሰነዶች 100% ወደ ዲጂታል መረጃ እንዲቀየሩ ማድረግ፤

ክፍል ሁለት

የእቅዱ ዓላማ፣ ግቦችና የሚከናወኑ ተግባራት

2.1 የእቅዱ ጥቅል ዓላማ

ከአገራችንና ከክልሉ የከተማ ልማት ስትራቴጂ፣ ፖሊሲና ንግግራዊ የሚቀዳ ከ10 ዓመት ዕቅዳችን የሚነሳ ያለፈ አንድ አመት አፈፃፀም እንደ መነሻ በመውሰድ የክልላችን ከተሞች የመልማትና የማደግ ፍላጎትን በአዲስ አስተሳሰብ የሚያሻግር ተግባራትን በዝርዝር በማቀድ ከተሞች የልማት፣ የፖለቲካና ዘመናዊ የግብይትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ በማድረግ ጽዱፍ ለመኖሪያ ተስማሚ እና በጥላን የሚመሩ ከተሞችን የመፈጠር፣ እንዲሁም የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በቁጥሩም ሆነ በጥራት ተወዳዳሪና ከዘመናዊ ቴክኖሎጂ ጋር የተላመደና ያደገ አስተሳሰብ ባለቤት ሊያደርግ የሚችል ተግባራት ማከናወን፡፡

2.2 ስትራቴጂክና ዝርዝር ግቦች እንዲሁም ግቦችን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

በዚህ ክፍል የተቀመጠው በ2017 በጀት ዓመት የሚከናወኑ የቁልፍ ተግባራት (የማስፈጸም አቅም ግንባታ ስራዎች) እና የአበይት ተግባራት ዕቅድ ግቦች እንዲሁም እነዚህን ግቦች ለማሳካት የሚከናወኑ ዝርዝር ተግባራት ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

2.1.1. የማስፈጸም አቅም ግንባታ (የቁልፍ ተግባር) ዕቅድ (ከብደት 40%)

ስትራቴጂክ ግብ 1፡- ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራር ማጎልበት

ዓላማ 1፡- የዕቅድ ዝግጅት፣ የከተትልና ግምገማ አሰራርን ማሻሻል

ግብ1፡- በየደረጃው ያለውን እምቅ አቅም ግምት ውስጥ ያስገባ እቅድ በማቀድ በመነሻ ሁኔታውና በሚከናወኑ ተግባራት

ላይ ከ15,262 ፈፃሚና አስፈፃሚ፣ ከ12,932 ከባለድርሻ አካላት እንዲሁም ከ399,692 ከተማ ነዋሪ ጋር በቂ መግባባት መፍጠር፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በየደረጃው ጥራት ያለው እና የአካባቢን አቅም መሰረት ያደረገ የ2017 በጀት ዓመት የልማትና የመልካም አስተዳደር (የፊዚካል ስራዎች) ዕቅድ እንዲዘጋጅ ይደረጋል።
- በየደረጃው የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና የ2017 የልማትና የመልካም አስተዳደር ዕቅድ አረንቴሽን መድረክ በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን፣ 12,932 (8,084 ወንድና 4,848 ሴት) ከሚሆኑ የሴክተሩ የህዝብ ክንፍና አጋር አካላት እንዲሁም 399,692 የከተማ ነዋሪዎችን በማሳተፍ የጋራ መግባባት ላይ ይደረሳል።
- በየደረጃው በየሩብ ዓመቱ የሠራተኛ የምክክር መድረክ (የቁልፍና አበይት ተግባራት አፈጻጸም ግምገማ መድረክ) በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮች እና ፈፃሚዎች እንዲሳተፉ ይደረጋል።
- የ2017 በጀት ዓመት የ1ኛው ሩብ ዓመት፣ የግማሽ አመት፣ የዘጠኝ ወራትና ዓመታዊ የዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት በማዘጋጀት ለሚመለከታቸው አካላት እንዲደርስ ይደረጋል።
- የ2017 በጀት አመት የግማሽ ዓመትና ዓመታዊ አፈጻጸም ሱፐርቪዥን እና በጋራ የሚገመገምበት /የሚመዘንበት መድረክ ይዘጋጃል።

ዓላማ 2:- የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር ውጤታማነትን ማሻሻል

ግብ 2:- የከተማ ልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎችን በላቀ ደረጃ ለማስፈፀም በተቋሙ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ማንዋሎች ላይ በየደረጃው ለሚገኙ 18,435 (7,833 ወንድ እና 10,602 ሴት) አመራሮች፣ ባለሙያዎች፣ አጋርና ባለድርሻ አካላት ስልጠና መስጠት፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በአመራሩና በፈፃሚው ዘንድ የሚታዩ የአመለካከት፣ የክህሎት፣ የአሠራርና አደረጃጀት እንዲሁም የግብዓት ማነቆዎችን በመፈተሽና የተቋሙን የስልጠና ፍላጎት መሠረት በማድረግ የስልጠና ፍላጎት ሰነድ ይዘጋጃል።
- በየደረጃው የሚገኙ 1,000 (35% ሴቶች) አመራሮችና ፈፃሚዎች በተዘጋጁ የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶችና በማስፈፀሚያ ሰነዶች ላይ ስልጠና ይሰጣል።
- ከ81 ከተማ አስተዳደሮች ለተውጣጡ (በቁራ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ200 ባለሙያዎች፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ75 ባለሙያዎች፣ እንዲሁም በዘመናዊ የዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ50 ባለሙያዎች) በድምሩ ለ325 (35% ሴቶች) ባለሙያዎች ስልጠና ይሰጣል።
- ከሁሉም ዞኖችና ከተማ አስተዳደሮች ለተውጣጡ 600 (35% ሴቶች) አመራሮችና ፈፃሚዎች በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች ላይ ስልጠና ይሰጣል።
- በክልሉ ለሚገኙ 992 (35% ሴቶች) የማዘጋጃ ቤት ፋይናንስ ባለሙያዎች በማዘጋጃቤት አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አወሳሰን የአቅም ግንባታ ስልጠና ይሰጣል።
- የከተማ ፕላን ዝግጅትን ለማስፈፀም የሚያስችል የቴክኒክ (በሰርቪዬንግ፣ በጂ.አይ.ኤስና ተዛማጅ ሶፍትዌሮች) ለሚሳተፉ 80 ባለሙያዎች ስልጠና ይሰጣል።
- የከተማ ፕላን ዝግጅትና ትግበራን ለማስፈፀም በተዘጋጁ ማኑዋሎች፣ ስታንዳርዶችና የአሰራር ስርአቶች ለ110 ባለሙያዎች (35% ሴቶች) ተግባር ተኮር የሆነ ስልጠና ይሰጣል።
- በሴቶች ልማትና አስተዳደር የህግ ማዕቀፎች ዙሪያ 178 (35% ሴቶች) ባለሙያዎች የአቅም ግንባታ ስልጠና ይሰጣል።
- በተቀናጀ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እንዲሁም በአረንጓዴ ልማት ዘርፍ በተዘጋጁ ሰነዶች ላይ ለ1,410 (50% ሴቶች) ባለሙያዎችና አመራሮች ስልጠና ይሰጣል።

- በከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲ ኔት ፕሮግራም ዙሪያ 14,000 (65% ሴቶች) አመራሮች፣ ባለሙያዎች፣ አጋርና ባለድርሻ አካላት እንዲሁም ተጠቃሚዎች የአቅም ግንባታ ስልጠና ይሰጣል፡፡
- ለ400 (35% ሴቶች) የሕንጻ ሹሞች ባለሙያዎች በሕንጻ አዋጅና ማስፈጸሚያ ሕግጋቱ ላይ የአቅም ግንባታ ሥልጠና ይሰጣል፡፡
- በኮምፖዛቸና በባህር ዳር ኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ጥናትና ምርምር ስር ለሚገኙ 20 (35% ሴቶች) ባለሙያዎች በላቦራቶሪ ማሸናፊያ አጠቃቀም፣ በተለያዩ የፍተሻ አይነቶችና ዘዴዎች ላይ የተግባር ተኮር ስልጠና ይሰጣል፡፡
- በዘርፉ እያደገ የመጣውን የግንባታ ግብዓትና ቴክኖሎጂ ፍላጎት በሚመጥን አግባብ የግብዓትና የቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር እንዲሁም በጥራት ፍተሻ ስራዎች ዙሪያ በዞኖችና በከተሞች ለሚገኙ ባለሙያዎችና አጋር አካላት ስልጠና ይሰጣል፡፡
- በ32 ከተማ አስተዳደሮች ለሚገኙ 140 የስነምግባር መኮንኖች፣ የህዝብ ቅሬታ ሰሚዎች፣ የአገልግሎት ቅሬታ ሰሚዎችና ግዥ ቅሬታ ሰሚዎች ለብልሹ አሰራር ተጋላጭ በሆኑ ጉዳዮችና በአገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ ስልጠና ይሰጣል፡፡

ግብ 3:- በዘርፉ ከተሰማሩት ፈፃሚዎች መካከል በየ6 ወሩ በሚሞላው የውጤት ተኮር ስራ አፈፃፀም ምዘና መሰረት በማድረግ በተቋሙ ብቃት ያላቸው እና በስራቸው ታታሪና ሀላፊነት ሊሸከሙ የሚችሉ 50 (35% ሴቶች) ተኪ-አመራሮች እንዲፈጠሩ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ሲቪል ሰርቪስ በላከው የተሻሻለ የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና መመሪያ መሰረት በቢሮው እና በተዋረድ ተቋማት የሚገኙ 15,444 የመንግስት ሰራተኞች የ6 ወር የስራ አፈፃፀም ውል እንዲይዙና የምዘና ውጤት እንዲሞላላቸው ይደረጋል፡፡
- በዕውቅናና ሽልማት መመሪያ መሠረት በውጤት ተኮር ምዘና የተሻለ የስራ አፈፃፀም ውጤት ላስመዘገቡት 100 አመራሮችና ፈፃሚዎች (35% ሴቶች) ዕውቅናና ሽልማት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡
- በተቋሙ ብቃት ያላቸው እና በስራቸው ታታሪና ሀላፊነት ሊሸከሙ የሚችሉ 50 (35% ሴቶች) ተኪ-አመራሮች እንዲፈጠሩ ይደረጋል፡፡

ዓላማ 3:- የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ ማሻሻል

ግብ 4:- በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለይቶ በመፍታት እንዲሁም በዘርፉ የሚሰጠውን አገልግሎት ቀልጣፋና ውጤታማ በማድረግ የተገልጋዮች እርካታ በአማካይ 70% እንዲደርስ ማድረግ፤

የተለዩ ችግሮች:-

1. የአገልግሎት አሰጣጥ ችግር:-

- የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ተደራሽነት ችግር እና የቅን መስተንግዶ ችግር (በስታንዳርድ አለመስራት፣ ባለጉዳይን ማንገላታትና መደለያ መጠየቅ)፤
- የሌብነት ችግር (በስመ ንብረት ዝውውር፣ በመሬት ማስተላለፍ፣ በግንባታ ቁጥጥር እና በግንባታ ፈቃድ፣ በግንባታ አገልግሎት ግዥ፣ በመደበኛ ግዥ... ወዘተ)፤
- አሰራር ጠብቆ ገቢን አለመሰብሰብ (የኦዲት ጉድለት፣ ደረሰኝና መረጃ ማጥፋት)
- ህገወጥ መሬት ወረራና ግንባታ መበራከት፤

2. የልማት ጥያቄ:-

- የመሰረተ ልማት ፍትሃዊነት፣ ተደራሽነትና የጥራት ችግር፤
- የመልማትና የማደግ ጥያቄን የሚፈታ አሰራር የተከተለ አመራር አለመረጋገጥ፤

- የመኖሪያ ቤት (ለተደራጁ ማህበራት የመኖሪያ ቤት መስሪያ ቦታ አቅርቦት ችግር)፤
- የስራ እድል ፍላጎት
- የከተማ ጥላን ዝግጅትና ክለሳ የተደራሽነትና የጥራት ችግር፤

የመልካም አስተዳደር ችግሮች በስፋት የሚስተዋልባቸው ዘርፎች፡-

- መሬትና መሬት ነክ አስተዳደር ተግባራት፤
- የህንጻ ሹም ተግባራት /ጥላን ስምምነት፤ ግንባታ ፈቃድ፤ ስመንብረት ዝውውር/
- የጥላን ዝግጅትና አፈጻጸም፤
- የፋይናንስ ነክ ተግባራት፤
- የኮንስትራክሽን ግዥዎች፤
- የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ወዘተ....

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን በመለየትና የመፍቻ እቅድ በማዘጋጀት ደረጃ በደረጃ ለመፍታት ጥረት ይደረጋል፡፡
- 🚧 በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ባሉ ሁሉም የስራ ክፍሎች የሚሰጠው አገልግሎት 100% በዜጎች ቻርተር መሰረት እንዲሆን ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- 🚧 በተቋሙ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ ቀልጣፋና ውጤታማ የአገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት በመዘርጋት የተገልጋይን እርካታ በአማካይ 70% መድረሱን በዳሰሳ ጥናት ይረጋገጣል፡፡
- 🚧 በየደረጃው በሀብት ምዝገባ፣ በሰነድ-ምግባር እና በሙስና ወንጀሎች ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር የሚመለከታቸው አመራሮችና ባለሙያዎች ሀብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ይደረጋል፡፡
- 🚧 በተቋሙ ከሙስና እና ብልሹ አሰራር ጋር ተያይዞ የሚቀርቡ ጥቆማዎችን በማጣራት የስነ ምግባር ጉድለት ሲያጋጥም አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ እንዲወሰድ ከትትል ይደረጋል፡፡
- 🚧 የክልል አመራር የሚሳተፍበት ከመዋቅራችን እና ከህዝብ ተወካዮች ጋር ቢያንስ በተመረጡ ከተሞች ደረጃ የውይይት መድረክ በመፍጠር በመድረኩ የሚገኙ ግኝቶች ተቀምጠው ወደ ተግባር እንዲቀየሩ ይደራጋል፡፡
- 🚧 ስታንዳርድ ተዘጋጅቶ የወረደላቸውን የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች በተዘጋጀው ስታንዳርድ መሰረት እንዲፈፀሙ ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- 🚧 በየደረጃው የሊዝ አፈፃፀም ኦዲት፣ የጥላን አፈፃፀም ኦዲት፣ የፋይናንሻልና የክፍያ ኦዲት በማድረግ እና የኦዲት ግኝቶችን መረጃ በማሰባሰብ እንዲስተካከሉ ይደረጋል፡፡
- 🚧 ህዝብን ያሳተፈና ግልጽኝነት የተሞላበት የአሰራር ስርዓት መዘረጋት፣ ለምሳሌ፡- ቢያንስ በዓመት 1 ጊዜ ህዝብ አስተያየት የሚሰጥበት መደረክ (የህዝብ መድረክ) ማዘጋጀት፣ ተገልጋዩ በተናጠል አስተያየት የሚሰጥበት ሳጥን እና መዝገብ ማዘጋጀት፣ የተሰጡ አስተያየቶችን እንዴት እንደተስተካከሉ የማይስተካከሉ ከሆነ ለምን የሚሉ ምላሾች በሩብ አመት መድረክ በሪፖርት ቀርበው ውይይት ይደረግባቸዋል፡፡

ግብ 5፡- በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ እንዲሁም የማሻሻያ ሃሳቦችን በማቅረብ 7 ነባር የህግ ማዕቀፎች እንዲሻሻሉ እና አስፈላጊ የሆኑ 4 አዲስ የህግ ማዕቀፎችም እንዲዘጋጁ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ አዋጆች፣ ደንቦች፣ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ በማድረግ የማሻሻያ ሃሳቦችን የያዘ 1 የጥናት ሰነድ ይዘጋጃል፡፡

- በተቋሙ ተዘጋጅተው ወርደው በትግበራ ላይ ያሉና መሻሻል ያለባቸው 7 ነባር የህግ ማዕቀፎች ተሻሽለው እንዲተገበሩ ይደረጋል።
- በተቋሙ አስፈላጊ የሆኑ 4 አዲስ የህግ ማዕቀፎችን በማዘጋጀት እንዲተገበሩ ይደረጋል።
- በየደረጃው ባሉ ፍ/ቤቶች የሚነሱ ክርክሮችን እንዲሁም የዲስፕሊን ጉዳዮችን የመከታተልና የመከራከር ስራ ይሰራል።

ዓላማ 4:- የኢንፎርሜሽን ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል

ግብ 6:- በቴክኖሎጂ የታዘዘ የአሰራር ስርዓት (ኢ-ሰርቪስ) በመዘርጋት የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ተጠያቂነት እንዲኖረው ማድረግ እና ድጅታላይዝድ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በዘመናዊ መንገድ በሶፍትዌየር አገልግሎት የምናሳልጥባቸው ተግባራት መለየትና ማንዋል ይዘጋጃል።
- ከዩኒቨርሲቲዎች እና ከሶፍትዌር አልሚ ተቋማት ጋር በመተባበር የመሬት እና የኮንስትራክሽን ዘርፍ ስራዎችን ለማዘመን 2 ሶፍትዌሮች እንዲለሙ ይደረጋል።
- 470 ከተሞች ህዝቡንና ባለሀብቱን በማስተባበር የከተማ ማንነት መለያ በዋና ዋና መግቢያና መውጫ መንገዶች እንካን ደህና መጣችሁ እና መልካም ጉዞ ከስም ጋር (ሬክላም) በማዘጋጀት እንዲተክሉ ይደረጋል።
- የተቋሙን መረጃ አያያዝ በቴክኖሎጂ በመደገፍ የማደራጀት፣ የመረጃ ቋት የማደራጀት፣ አገልግሎት አሰጣጡን አቶሜት የማድረግና ወረቀት አልባ አሰራር ተግባራዊ የማድረግ ስራ ይሰራል።
- የአገልግሎት መስጫ ቢሮዎችን በማደስ እና በመገንባት ለተገልጋዩና ለአገልጋዩ ምቹ የስራ አካባቢ ይፈጠራል።
- ከሀዝብ ግንኙነትና ኮሙኒኬሽን ስራዎች አኳያ መረጃዎችን በተለያዩ የተግባቦት ዘዴዎች ለህዝብ ተደራሽ የማድረግ ስራ ይሰራል።

2.1.2. የአባይት ተግባራት እቅድ (ከብደት 50%)

2.1.2.1. የከተሞች መልካም አስተዳደርና ፋይናንስ አቅም ግንባታ ስራዎች

ስትራቴጂክ ግብ 2:- የከተማ አስተዳደር አገልግሎት አሰጣጥ ማሻሻልና የአሰራር ስርዓት ማጎልበት

ዓላማ 1:- የከተማ ማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥን በማሻሻል መልካም አስተዳደርን ማስፈን፤

ግብ 1:- በ91 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮችና 14 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) ስታንዳርዱን የጠበቀ ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቀጣይነት እንዲሻሻል በማድረግ የተገልጋዩ የዕርካታ መጠን ወደ 70% ማድረስ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ14 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች (በዞን 1 መሪ ማዘጋጃ ቤት) የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች ቀጣይነት ባለው መልኩ እንዲተገበሩ እና የአገልግሎት አሰጣጡ እንዲሻሻል ይደረጋል።
- የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና ለማካሄድ የሚያስችሉ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት በ70 ከተማ አስተዳደሮች ምዘና በማካሄድ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል።
- የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 89 ከተሞች የዜጎች ቻርተር እንዲዘጋጅ ይደረጋል።
- የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 77 ከተማ አስተዳደሮች የተገልጋዩ ዕርካታ 70 በመቶ መድረሱ በጥናት ይረጋግጣል።
- በ14 ከተሞች /በዞን 1 ከተማ/ የመሬትና የኮንስትራክሽን ዘርፍ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ በቴክኖሎጂ በመታገዝ እንዲዘምን /አውቶሜት/ዲጂታላይዝ ይደረጋል።

🚧 በ8 ሪፖርት ሊታን ከተማ አስተዳደሮች የስማርት ሲቲ ፅንሰ-ሀሳብ ተግባራዊ ይደረጋል።

ግብ 2:- በ45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልግሎት፣ በ5 ከተማ አስተዳደሮች የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር እንዲሁም በ77 ከተማ አስተዳደሮች የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እና የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 የቁራ ግንባታ ባለባቸው 45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል።
- 🚧 የአሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት በሚገኝባቸው 5 (ባህርዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ኮምበልቻ፣ ደ/ብርሃንና ደ/ማርቆስ) ከተማ አስተዳደሮች የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት በአግባቡ ስለመሰጠቱ ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል።
- 🚧 በ77 ከተማ አስተዳደሮች የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እንዲሁም የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል።
- 🚧 በ3 /ደ/ብርሃን፣ ጎንደርና ደሴ/ ሪፖርት ሊታን ከተማ አስተዳደሮች በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት አሰጣጥ ላይ የዳሰሳ ጥናት ይካሄዳል።
- 🚧 በቁራ፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ በዘመናዊ ዘላቂ ማረፊያ፣ በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት ስራዎች ዙሪያ በተሞከሩት የሚወሰድ አሰራር ተለይቶ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እንዲስፋፋ ይደረጋል።

ግብ 3:- የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶችና ሌሎች ሙያዎች በመዋቅሩ ውስጥ ለሚገኙ 1,000 ፈፃሚዎች /ሰልጣኞች በተለያዩ የሙያ ደረጃዎች በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች በ10 ከተማ አስተዳደሮች 12 አዳዲስ የምዘና ጣቢያዎች እንዲደራጁና ስራ እንዲጀምሩ ይደረጋል።
- 🚧 የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ሙያዎች ላይ 25 መዛኞችን እና 50 (35% ሴቶች) የኢንዱስትሪ አሰልጣኞች እንዲዘጋጁ ይደረጋል።
- 🚧 በ16 ከተማ አስተዳደሮች በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት መስኮች አገልግሎት ለመስጠት የተሰማሩ 1,000 (70% ሴቶች) አመራሮችንና ባለሙያዎችን በአሴት ማጅመን፣ በቤቶች ማስተላለፍ፣ በቁራ፣ በአሳት አደጋ፣ በህብረተሰብ ተሳትፎ፣ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አሰባሰብ፣ በአረንጓዴ ልማት በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ እውቅና እየተሰጠ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ይደረጋል።

ዓላማ 2:- በከተማ ልማት ዘላቂነት ያለው የህዝብ ተሳትፎን ማረጋገጥ

ግብ 4:- በከተሞች ህብረተሰቡ ሊሳተፍባቸው በሚገቡ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ በገንዘብ፣ በጉለበትና በአይነት 3.398 ቢሊዮን ብር እንዲያዋጣ በማድረግ የህዝቡ ተሳትፎ ምጣኔ በአማካይ 50% ማድረስ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 የህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎችን ወደ ላቀ ደረጃ ለማሸጋገር የሚያግዝ 1 የአሰራር ማዕቀፍ ተዘጋጅቶ በከተሞች እንዲተገበር ይደረጋል።

- በ683 ከተሞች በህብረተሰቡና በመንግስት በጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ 15% በገንዘብ፣ 20% በጉልበት፣ 15% በቁሳቁስ በድምሩ 50% አስተዋጽኦ እንዲኖረው ይደረጋል፡፡
- በከተሞች በሚከናወኑ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ የሴቶች እና የወጣቶች ተሳትፎ 50% እንዲደርስ ይደረጋል፡፡
- በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎች ዙሪያ 1 የተሻለ አፈፃፀም ተለይቶ በ12ቱ ዞኖችና እና በ8ቱ ሪጂዮፖሊታን ከተሞች እንዲቀመርና እንዲስፋፋ ይደረጋል፡፡

ዓላማ 3:- በክልሉ የተመጣጠነ ክትመት ልማትን ማስፋፋት፤

ግብ 5:- የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 64 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላትን የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ በማድረግ የክትመት ምጣኔው 22% ወደ 23% እንዲያድግ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 64 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በከተሞች ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓትና ክትመት ልማት ላይ ያተኮረ የተሞከሮ ቅመራ ሰነድ ተዘጋጅቶ ለትግበራ እንዲውል ይደረጋል፡፡

ግብ 6:- ከተሞችን በፈርጅ የማደራጀት ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 57 ከተሞች የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ በማድረግ ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓት እንዲጠናከር ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 57 ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 29 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 6 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሶስት ወደ ፈርጅ ሁለት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሁለት ወደ ፈርጅ አንድ 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ አንድ ወደ ሪጂዮፖሊታን 2) የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- የከተማነት ዕውቅና ላገኙ 64 ከተሞች እና የደረጃ ሽግግር ለተደረገላቸው 57 ከተሞች የሰው ኃይል አደረጃጀት ይዘጋጅላቸዋል፡፡
- በከተሞች ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓቱን ለማጠናከር የሚያስችል 1 ጥናት ይጠናል፡፡

ዓላማ 4:- የከተሞችን ፋይናንስና የገቢ አሰባሰብ ስርዓት ማሻሻል

ግብ 7:- 683 ከተሞች የመንግስት የፋይናንስ ኦዲት አስተዳደር ስርዓት ተከትለው ሀብታቸውን ውጤት በሚያመጣ መንገድ አሟጠው በመጠቀም የመሰረተ ልማት ወጭያቸውን 70% ከራሳቸው ማዘጋጃቢታዊ አገልግሎት ገቢ እንደሸፍኑ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ606 መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 7 ቢሊዮን ብር እንዲሁም በ77 የከተማ አስተዳደሮች በገቢዎች ቢሮ እቅድ ተይዞ የሚሰበሰብ 15.5 ቢሊዮን ብር በድምሩ 22.5 ቢሊዮን ብር የአገልግሎት ገቢ እንዲሰበሰብ ይደረጋል፡፡
- ከተሞች ለመሰረተ ልማት ማስፋፊያ እና አገልግሎት ለመስጠት የሚያስፈልጋቸውን የፋይናንስ ወጪ ቢያንስ 45% በራሳቸው ገቢ እንዲሸፍኑ ይደረጋል፡፡

- በክልሉ በሚገኙ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ፣ ንዑስና ታዳሪ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 57 የገቢ አርእስቶች ውስጥ በአማካይ 45 የገቢ አርእስቶችን ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል።

ግብ 8:- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 234 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች አዲት ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 234 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች (መሪ ማዘጋጃ 138 እና ንዑስ ማዘጋጃ 96) የፋይናንስ አጠቃቀማቸውን አዲት እንዲያስደርጉ ይደረጋል።
- በበጀት ዘመኑ እና ከባለፉት ዓመታት በአዲት የተገኘው 7,177,828.67 ብር የገንዘብ ጉድለት 100% ተመላሽ ይደረጋል።

2.1.2.2. የከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ስራዎች

ዓላማ 1:- ከተሞች አካታፊ፣ አሳታፊ እና ዘላቂ ልማትን በሚያቀናጅ የተሟላ ፕላን እንዲመሩ ማድረግ፤

ግብ 1:- በበጀት ዓመቱ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስቴር በኩል ለሚዘጋጀው ክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት ዙሪያ በክልሉ በኩል ከትትልና ድጋፍ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት 100% እንዲደርስ ድጋፍና ከትትል ይደረጋል።

ግብ 2:- አሳታፊ፣ ጥራት ያለውና ወጭ ቆጣቢ የሆነ የከተማ ፕላን ዝግጅት እንዲኖር በማድረግ ለ130 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ፣ ለ115 መሰረታዊ የከተማ ፕላን፣ ለ10 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን እንዲሁም 25 የሰፈር ልማት ፕላን (NDP) ዝግጅት ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- መዋቅራዊና መሰረታዊ ፕላን ለሚዘጋጁላቸው 130 ከተሞች (ከሰላ ለሚያስፈልጋቸው 93 ከተሞች እና በአዲስ የከተማነት እውቅና ላገኙ/ለሚገኙ 37 ከተሞች) መሰረታዊ ካርታ ይዘጋጃል።
- ለ115 ከተሞች (78 ከሰላና እና 37 አዲስ) መሰረታዊ የከተማ ፕላን እና ለ10 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን ይዘጋጃል።
- መዋቅራዊ ፕላን በተዘጋጀላቸው ከተሞች ንግድና ማስተግበር እንዲችሉ 25 የአካባቢ ልማት ፕላን (NDP) እና 3 የከተማ ዲዛይን (Urban design) እንዲዘጋጁ እና እንዲተገበር ይደረጋል።
- የ115 ከተሞችን መሠረታዊ መረጃዎች (Urban Profile) በማሰባሰብና በማደራጀት ለተጠቃሚዎች ዝግጁ እንዲሆን ይደረጋል።

ዓላማ 2:- የከተማ ፕላን ትግበራና አዲትን ማጠናከር

ግብ 3:- በክልሉ የሚገኙ 683 ከተሞች በተዘጋጁላቸው የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ልማትና አገልግሎቶች ቅንጅትና ትግበራ ፕላን እንዲመሩ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በከተማ ፕላን አፈጻጸም ዙሪያ የህብረተሰቡን ተሳትፎና ባለቤትነት ለማሳደግ 43,196 (35% ሴቶች) የከተማው ነዋሪ ህዝብ በፕላን አፈጻጸም ወቅት ግንዛቤ እንዲያገኝ ይደረጋል፡፡
- አዲስ 7 ከተሞች ወደ ፕላን ትግበራ እንዲገቡ በማድረግ በፕላን የሚመሩ ከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 676 ወደ 683 እንዲያግ ይደረጋል፡፡
- ፕላን ተዘጋጅቶላቸው ያላጸደቁ ከተሞችን መረጃ በመለየት ያላጸደቁ ከተሞች 100% ኘላናቸውን አጸድቀው ወደ ትግበራ እንዲገቡ ይደረጋል፡፡
- ከዞኖችና ከከተሞች ለሚቀርቡ የፕላን ማስተካከያ ጥያቄዎችና የፕላን ምደባ ለውጥ ጥያቄዎች 100% ምላሽ ይሰጣል፡፡
- የፕላን ምደባ ለውጥና ጥሰት በሚታይባቸው 10 ከተሞች የፕላን አፈጻጸም ኦዲት በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡
- በከተሞች በሚፈጠሩ የፕላን ጥሰቶች ላይ እርምጃ በመውሰድ 100% እንዲስተካከሉ ይደረጋል፡፡
- በሁሉም ከተሞች የፕላን መንገድ ከሶስተኛ ወገን ነጻ እንዲሆን በማድረግ እና የመንገድ ወሰኖችን በማስከበር 1,200 ኪ.ሜ መንገድ እንዲከፈት ይደረጋል፡፡
- የከተማ ፕላን አተገባበር ወጥነት ባለው ሁኔታ ለመፈፀም 1 ጥናት እና 1 ማንዋል እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- የከተሞችን ፕላን አፈጻጸም አቅም ለማሳደግ ለ60 ከተሞች ከትትልና ድጋፍ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል፡፡
- በ2016 ዓ.ም በጀት አመት ኦዲት የተደረገላቸው 3 ከተሞች በኦዲት የተገኙ ግድፈቶችን ስለመስተካከላቸው በመስክ ከትትልና ድጋፍ በማድረግ ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡

2.1.2.3. የከተማ መሬት ልማትና አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች

ዓላማ 1:- የመሬት ልማትና ማኔጅመንት ስርዓትን ማሻሻል

ግብ 1:- በክልሉ የሚገኙ ከተሞች በግልጽ የሚታወቅ የፕላን ወሰን እንዲኖራቸውና የመሬት ሀብታቸውን በሚገባ ማስተዳደርና መጠበቅ እንዲችሉ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ከፕላንና ልማት ቢሮ ጋር በመተባበር የ311 ከተሞችን (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የፕላን ወሰን እንደገና እንዲካለል በማድረግ የተሟላ መረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ እና በሚመለከተው ተቋም እየተረጋገጠ ለዞን መምሪያና ለቢሮው ይላካል፡፡
- በ683 ከተሞች የተተከሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን በመለየት መረጃቸው ተደራጅቶ እንዲያዝና ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ይደረጋል፡፡
- በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የጠፉትንና የተነቀሉትን 2,475 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች በአዲስ እንዲተኩ ይደረጋል፡፡
- በ45 ከተማ አስተዳደሮች የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ ሥርዓት በመዘርጋት በአገልግሎት አይነት 107,274 ሄ/ር ቦታዎችን በመቁጠርና በመመዝገብ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ በማድረግ መረጃው በጽ/ቤቱ ማኔጅመንት ኮሚቴ ተረጋግጦ ለመምሪያውና ለቢሮው እንድደርስ ይደረጋል፡፡
- በ468 ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 74,400 ይዞታዎች በመመሪያ ቁጥር 3/13 መሰረት ተጣርተው የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡

✚ በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) አስተዳደር ወሰን ውስጥ የሚገኙ 177,200 ህገ-ወጥ ይዞታና ግንባታዎችን በተላከው ፎርማት መሰረት በመለየት መረጃው ተደራጅቶ እንዲያዝ እና 88,600 እንዲያፈርሱ (ሥርዓት እንዲይዙ) ይደረጋል።

✚ በከተሞች አስተዳደር ወሰን ውስጥ በሚገኙ ህገ-ወጥ ይዞታዎች ላይ የተገነቡ ግንባታዎች እንዲፈርሱ ሲደረግ 88.6 ሄ/ር ወደ መሬት ባንክ ገቢ ይደረጋል።

ግብ 2:- በ311 ከተማ አስተዳደሮች የሚገኙ ይዞታ ፋይሎችንና ሰነዶችን በሀርድና በሶፍት ኮፒ እንደገና በማደራጀት ለአጠቃቀምና ለአገልግሎት አሰጣጥ ምቹ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) 407,200 የነባር እና ሊዝ ይዞታ ማህደሮች በሃርድ ኮፒ እና 441,110 ይዞታ ማህደሮች በሶፍት ኮፒ ተደራጅተው እንዲያዙ ይደረጋል።

ግብ 3:- በከተሞች ማስፋፊያና በመሃል ከተማ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 7,906 ሄ/ር መሬት መሰረተ ልማት ተሟልቶለት እንዲዘጋጅ በማድረግ 5,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 1,406 ሄ/ር መሬት ለጨረታ እና 6,500 ሄ/ር መሬት ለምደባ (ለመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 2,500 ሄ/ር እና ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ 4,000 ሄ/ር) በድምሩ 7,906 ሄ/ር መሬት እንዲዘጋጅ ይደረጋል።

✚ በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የመሬት ዝግጅት እና ማስተላለፍ አሰራራቸውን በመሬት ባንክ የአሰራር ሥርዓት በማድረግ 5,391 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ይደረጋል።

✚ በከተሞች 300 ሄ/ር መሬት በጨረታ እና 4,700 ሄ/ር መሬት በምደባ (ለመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 1,700 ሄ/ር እና ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ 3,000 ሄ/ር) በድምሩ 5,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል።

✚ 110 ከተሞች በፕላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ ቦታቸውን የቦታ ደረጃ እና የቀጠና ዋጋ እንዲያሻሽሉ እና 60 ከተሞች የቀጠና ዋጋና የቦታ ደረጃ እንዲያዘጋጁ ይደረጋል።

ግብ 4:- በከተሞች በጨረታ እና በምደባ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ቦታዎች ለታለመላቸው ጥቅም እንዲውሉ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ ለተለያዩ አገልግሎት በጨረታ እና በምደባ ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ 738 ቦታዎችን በመንጠቅ 61 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ገቢ ይደረጋል።

✚ በክልል ደረጃ በ1 ከተማ እና በዞን ደረጃ በ22 ከተሞች በድምሩ በ23 ከተሞች የሊዝ አዋጅ አፈጻጸም ኦዲት ይደረጋል።

✚ በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) ከሊዝ ይዞታዎች 1.5 ቢሊዮን ከኪራይ ይዞታዎች 0.2 ቢሊዮን በድምሩ 1.7 ቢሊዮን ብር እንዲሰበሰብ ይደረጋል።

✚ ወደ ሊዝ ስርዓት ያልገቡና መስፈርቱን የሚያሟሉ 80 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ ይደረጋል።

ግብ 5:- በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞችና በየዞን መቀመጫ ከተሞች) የደቀቁና የተጎሳቆሉ የከተማ አካባቢዎችን በመለየት 10 ሄ/ር መሬት በመልሶ ማልማትና 50 ሄ/ር ከተማ ማደስ እንዲለማ ማድረግ፤

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞች ለከተማ መልሶ ልማት ሥራው ፕሮጀክት ቀርጸው ወደ ተግባር እንዲገቡ አስፈላጊውን ክትትልና እገዛ ይደረጋል።
- በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞችና በዞን መቀመጫ ከተሞች 10 ሄ/ር መሬት ለመልሶ ማልማትና 50 ሄ/ር መሬት ለከተማ ማደስ እንዲዘጋጅ ይደረጋል።

ግብ 6:- በስሙ-ንብረት ዝውውር፣ በካሳና ትክ ቀልጣፋ፣ ከብልሹ አሰራር የፀዳና ስታንዳርዱን መሰረት ያደረገ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋዩ እርካታ በአማካይ 70% ማድረስ፤

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በበጀት ዓመቱ ለሚቀርቡ 50,000 የስሙ-ንብረት ዝውውር አገልግሎት ፈላጊዎች በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት እንዲያገኙ ይደረጋል።
- በ683 ከተሞች በልማት ምክንያት ተነሽ ለሆኑ 28,791 ግለሰቦች በስታንዳርዱ መሰረት ትክ ቦታ እንዲያገኙ ይደረጋል።
- በዘርፉ ቀልጣፋና ውጤታማ የአገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት በመዘርጋት የተገልጋይን እርካታ በአማካይ 70% መድረሱ በዳሰሳ ጥናት ይረጋግጣል።

2.1.2.4. የከተማ ቤት ልማትና አስተዳደር ስራዎች

ስትራቴጂክ ግብ 3:- የቤት ልማት እና አስተዳደር ስርዓትን ማሻሻል

ዓላማ 1:- በከተማ የቤቶች ልማት ላይ የግል ሴክተሩን ሚና ማጠናከር እና የፋይናንስ አቅርቦት ስርዓት መዘርጋትና ማሻሻል

ግብ 1:- በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 43,997 መኖሪያ ቤቶች ተገንብተው አገልግሎት እንዲሰጡ ማድረግ፤

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በተለያዩ የቤት ልማት አማራጮች ማለትም በሪል ስቴት 600 ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማኅበራት 20,237 ቤቶች፣ በግለሰቦች 21,400 ቤቶች፣ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው (ለአቅመ ደካሞች) 1,760 ቤቶች በድምሩ 43,997 ቤቶች እንዲገነቡ ይደረጋል።
- ከደረጃ ቦታች የሆኑ ቤቶች የማሻሻያ ልማት (ጥገና) ለማካሄድ የሚያስችል 10 ሚሊዮን ብር በከተሞች እንዲበጀት በማድረግ 2,875 ቤቶች ደረጃቸው እንዲሻሻል ይደረጋል።
- መልሶ ማልማት በሚከናወንባቸው ከተሞች 2,875 ቤቶች በመልሶ ማልማት እንዲገነቡ ይደረጋል።
- በተለያዩ የቤት ልማት ፕሮግራሞች ተጠቃሚ ለመሆን የተመዘገቡ ቤት ፈላጊዎች 10 ቢሊዮን ብር እንዲቆጥቡ ክትትልና ድጋፍ ይደረጋል።
- የዝቅተኛ ነዋሪዎች (የአቅመ ደካሞች) ቤት ግንባታ ለማከናወን የሚያስችል 117,250,000 ብር ሀብት የማሰባሰብ ስራ ይሰራል። ከዚህ ውስጥ 40% (46,900,000) በህ/ሰብ ተሳትፎ፣ 30% (35,157,000) ከተማው የሚመድበው በጀት እና 30% (35,157,000) መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ የሚሰበሰብ ይሆናል።

ዓላማ 2:- የመንግስት ቤቶች አስተዳዳር ስርዓትን ማሻሻል

ግብ 2:- በክልሉ ከሚገኙ 56,292 የመንግስት ቤቶች መካከል 14,000 የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የሚያስፈልጋቸው ቤቶች፣ 18,000 የኪራይ ዋጋ የሚሻሻልላቸው ቤቶች፣ 36,000 የውል እድሳት የሚያስፈልጋቸውን ቤቶች፣ 300 ያለአግባብ የተያዙ ቤቶችን እና 400 በቤቶች ላይ የሚደረጉ ህገወጥ ተግባራትን ስርዓት በማስያዝ የቤት አስተዳደር ስርዓቱ እንዲጠናከር ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የመንግስት ቤቶች መካከል ካርታ ያልወጣላቸው 14,000 የመንግስት ቤቶችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲኖራቸው ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 18,000 ቤቶችን የኪራይ ዋጋ ለማሻሻል የቤቶች ፍረጃ ይካሄዳል፡፡
- ✚ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 18,000 ቤቶች የኪራይ ዋጋ ማሻሻያ ይደረጋል፡፡
- ✚ ያለአግባብ የመንግስት ቤት የያዙ 300 ተጠቃሚዎች ላይ ርምጃ በመውሰድ በህጉ መሰረት ለሌሎች አዲስ ተከራዮች እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት ቤቶች ላይ ህገወጥ ተግባር የሚፈጽሙ 400 ተከራዮችን በመለየት የማስተካከያ ርምጃ ይወሰዳል፡፡
- ✚ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 36,000 ቤቶች የውል እድሳት እንዲካሄዱላቸው ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ በከተሞች የሚገኙ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 16,000 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ለሰፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ በማሰባሰብ የ30,000 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሰፍትዌር) እንዲገቡ ይደረጋል፡፡
- ✚ በከተሞች በሚገኙ የጋራ መኖሪያ ህንፃዎች ያሉ ነዋሪዎችን በ10 ማህበር ተደራጅተው ህንፃቸውን እንዲያስተዳድሩ እና አካባቢያቸውን እንዲያለሙ ይደረጋል፡፡

2.1.2.5. የተቀናጀ የከተሞች መሰረተ ልማት አቅርቦት ስራዎች

ስትራቴጂክ ግብ 4:- የከተማ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ መሠረተ ልማት አቅርቦትን ማስፋፋትና ማሻሻል

ዓላማ 1:- በከተማ ፈርጅ ላይ የተመሰረተ ደረጃውን (ስታንዳርድ) የጠበቀ የከተማ መሰረተ ልማት ዝርጋታ ማረጋገጥ

ግብ 1:- በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤቶች) የሚገነቡ ሁሉም ፕሮጀክቶች የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት ማሟላታቸው እየተረጋገጠ እንዲገነቡ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤት) ከተሞች የሚገነቡ 1,000 ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ከመገባቱ በፊት የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት የጥናት ሰነድ በማዘጋጀት የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- ✚ በከተሞች የማህበራዊና አካባቢ ደህንነትን መሠረተ ያደረገና የጥራት ደረጃውን የጠበቀ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone) ንጣፍ መንገድ 80 ኪ.ሜ፣ ጠጠር መንገድ 350 ኪ.ሜ፣ የጥርጊያ መንገድ (መንገድ ከፊታ) 411 ኪ.ሜ፣ የአስፓልት መንገድ 17 ኪ.ሜ፣ የጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ ግንባታ 183 ኪ.ሜ፣ 25 ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ እና 300 ስላብ ከልሽርት ይገነባል፡፡
- ✚ በቦጀት ዓመቱ 423 ኪ.ሜ የከተማ ውስጥ የመንገድ ሙብራት መስመር ዝርጋታ፣ 473 ኪ.ሜ የውሃ መስመር ዝርጋታና በቁጥር 151 የውሃ ቦኖ ግንባታ ይከናወናል፡፡
- ✚ የማህበራዊና አካባቢ ደህንነትን መሠረተ ያደረገና የጥራት ደረጃውን የጠበቁ በቁጥር 1,500 ሽቶች፣ 135 የህዝብ መጸዳጃ፣ 5 የወጣት ማዕከል እና 10 የገበያ ማዕከል፣ 1 ዘመናዊ ቄራ፣ 36 ጊዜያዊ ቄራ እና 1 ዘመናዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ (ደብረ ብርሃን) እንዲገነባ ይደረጋል፡፡

ግብ 2:- በክልሉ ከተሞች የተገነቡ መንገዶችን ዘላቂነት ለማስጠበቅ ጥገና የሚያስፈልጋቸው ጌጠኛ መንገድ፣ ጠጠር መንገድ እና የአስፋልት መንገድ በመለየት ጥገና ማድረግ፤

- በዕቅድ ዘመኑ 23 ኪ.ሜ ጌጠኛ መንገድ፣ 428 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ እና 6 ኪ.ሜ የአስፋልት መንገድ ጥገና ይከናወናል፡፡

ግብ 3:- በ77 ከተሞች የመሠረተ-ልማት ህብት ምዝገባ ስርዓት በመዘርጋት የተገነቡ ሁሉም የከተማ መሰረተ ልማቶችን መረጃ በተገቢው መንገድ አደራጅቶ በመያዝ ደህንነታቸውን ማስጠበቅ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ77 ከተሞች የመሰረተ ልማት ህብት ቆጠራና ምዝገባ በማድረግ መረጃውም ወቅታዊ ሆኖ በቢሮ ደረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡
- የመሰረተ ልማት ህብት ምዝገባ ስራው በየከተሞች በየዓይነታቸው ጥቅል ሽፋንን በሚያሳይ መንገድ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡

ግብ 4:- በ8 ሪጅዮፖሊታን ከተሞች የኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ መሠረተ ልማቶች ስታንዳርዳይዜሽን ሥራዎችን ተግባራዊ ማድረግ

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ8 ከተሞች በመንገድ መሰረተ ልማት ላይ ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡
- በ8 ከተሞች የመንገድ መብራት መሰረተ ልማት ስታንዳርዶች እንዲተገበሩ ይደረጋል፡፡
- በ8 ከተሞች የገበያ ማዕከላት መሰረተ ልማት ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡
- በ8 ከተሞች የመኖሪያ መሰረተ ልማት ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡
- በአዲስ አበባ ከተማ ተግባራዊ የተደረገው የኮሪዶር ልማት ፕሮጀክት ተሞክሮ በክልሉ በሚገኙ 8 ከተሞች እንዲሰፋ ይደረጋል፡፡

2.1.2.6. የከተሞች ጽዳት ውበትና አረንጓዴ ልማት ስራዎች

ዓላማ 1:- በከተሞች የፅዳትና ውበት አገልግሎትን ማሻሻልና ማሳደግ

ግብ 1:- በከተሞች የብዙሃን መገናኛ እና ህዝባዊ መድረኮችን በማመቻቸት እንዲሁም አጫጭር የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠናዎችን በመስጠት 1,014,400 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ በቀጥታ ማሳተፍ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ 1 የጥናት እና 2 የተሞክሮ ሰነድ ተዘጋጅቶ እንዲተገበር ይደረጋል፡፡
- በደረቅ ቆሻሻ አያያዝ፣ አሰባሰብና አወጋገድ ስራ ላይ ነዋሪው በቀጥታ ተሳታፊ እንዲሆን የሚያስችል 1 የህዝብ ንቅናቄ ሰነድ በማዘጋጀት ለ1,014,400 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪ ህብረተሰብ ግንዛቤ በመፍጠር ወርሃዊ የጽዳት ቀን ወስኖ እንዲሳተፍ ይደረጋል፡፡
- በክልሉ በሚገኙ 683 ከተሞች እና ከ/ከተሞች ወርሃዊ /ሳምንታዊ/ የጽዳት ቀን በማስወሰን ከከ/ከተማ/ቀበሌ መዋቅር ጋር በመቀናጀት 800,000 የግለሰብ መኖሪያ ቤቶች እና 32,500 ተቋማት ከ20 - 50 ሜትር ርቀት ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን እንዲያጸዱ የክትትልና ድጋፍ ስራ ይደረጋል፡፡
- በ683 ከተሞች የሚጸዱ መንገዶችን፣ የውሃ ማፋሰሻ ቦቶችን፣ የገበያ ቦታዎችን፣ የህዝብ ፓርኮች እና ሌሎች የህዝብ መጠቀሚያ ቦታዎችን በመለየት በተከታታይነት የማጽዳት ስራ ይከናወናል፡፡
- በክልሉ በሚገኙ 82 ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት ስርዓትን ለማሻሻል የተዘጋጁ ስታንዳርዶችና የአሰራር ማኑዋሎች በአግባቡ እንዲተገበሩ ተከታታይነት ያለው ግንዛቤ ይፈጠራል፡፡

- በ40 ከተሞች በአየር ንብረት ለውጥ (Climate Change Mitigation and Adaptation) ላይ ያተኮሩ ትምህርታዊ መልዕክቶች በተደራሽ ሚዲያዎች 4 ጊዜ እንዲተላለፉ ይደረጋል።

ግብ 2:- በሁሉም ከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 1,014,400 ሜትር ኪዩብ የሚሆነው በተገቢው ቦታ ማስወገድ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በቅንጅት በመስራት በ104 ከተሞች የግንባታ ፍርስራሽ ቆሻሻ በአግባቡ እንዲወገድ ይደረጋል።
- በ138 ከተሞች በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ የተደራጁ 302 ነባር ማህበራትን በማጠናከር እና ማህበራት የሌላቸው 68 ከተሞችን በመለየትና 132 አዲስ ማህበራት በማደራጀትና ወደ ስራ በማስገባት በከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 1,014,400 ሜትር ኪዩብ የሚሆነው 60 በመቶ የሚሆነውን በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ይደረጋል።
- በ30 ከተሞች ደረቅ ቆሻሻን ቤት ለቤት በዓይነት በመለየት 15 በመቶ ቆሻሻን መልሶ በመጠቀም ዑደት (ኮምፖስት ዝግጅት፣ ፕላስቲክ መሰብሰብ) ስራ ይሰራል።
- በ100 ከተሞች 600 አዲስ እና 1,993 ነባር የመንገድ ላይ ደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ይደረጋል።
- በ84 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ 168 ሞዴል መንደሮች እንዲፈጠሩ ይደረጋል።
- በ8 ከተሞች (ጎንደር፣ ባህርዳር፣ ደሴ፣ ደ/ማርቆስ፣ ፍኖተ ሰላም፣ ደ/ብርሃን፣ ኮምቦልቻ እና ደ/ታቦር) የሚመነጨውን ቆሻሻ ከምንጩ በመቀነስ፤ በመልሶ በመጠቀምና በመልሶ ዑደት እና በተገቢው እንዲወገድ በማድረግ በስታንዳርዱ መሰረት የደረቅ ቆሻሻ አገልግሎት ሽፋን 80% እንዲደርስ ይደረጋል።

ግብ 3:- በ89 ነባር እና 30 አዲስ ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል ቀጣይነት ያለው እና የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የፋይናንስ ስርዓት በሌላቸው በዞን 1 ከተማ በድምሩ በ12 ከተሞች ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓትን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል ጥናት ተጠንቶ በሚመለከተው አካል እንዲጸድቅ ይደረጋል።
- የፋይናንስ ስርዓት ያላቸው 89 ነባር ከተሞች እንዲጠናከሩ እና 30 አዲስ ከተሞች (ከውሃ ቢልና ከሌሎች አማራጮች ጋር በማስተሳሰብ) ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት እንዲኖራቸው ይደረጋል።
- በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና በአረንጓዴ መሰረተ ልማት ስራዎች ላይ የግሉ ዘርፍ እና ህብረተሰቡ 20 በመቶ እንዲሳተፍ ይደረጋል።

ግብ 4:- በ16 ከተሞች እንደ የከተሞች የእድገት ደረጃ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በመስፈርቱ ከ3ኛ ወገን ነጻ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ከ20,000-100,000 ህዝብ በሚኖርባቸው 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መስፈርት መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነጻ እንዲሆን ይደረጋል።
- ከ20,000 በታች ህዝብ በሚኖርባቸው አዲስ 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነጻ እንዲሆን ይደረጋል።
- በ8ቱ ሪጅኖች ሊታኑ ከተሞች አቅማቸውን ታሳቢ ያደረጉ 9 ጊዜያዊ የቆሻሻ ማሰባሰቢያ፣ መለያ፣ ማቀነባበሪያና ማስወገጃ ቦታ (የቅብብሎሽ ጣቢያ) እንዲዘጋጁ ይደረጋል።

- ✚ ከሚመለከታቸው አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት በ6 ከተሞች የአደገኛ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ራሱን ችሎ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- ✚ በ200 ከተሞች ቋሚ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ የሌላቸውን በመለየት ከሰውና ከእንስሳት ንክኪ ነጻ የሆነ ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡

ዓላማ 2:- ደረጃውን የጠበቀ የአረንጓዴ መሠረተ ልማት ማስፋፋት

ግብ 5:- በ683 ከተሞች ህብረተሰቡንና ተቋማትን በማስተባበር በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና በወንዞች ዳርቻ 22 ሚሊዮን ችግኝ በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎች እንዲለሙ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በ683 ከተሞች 880,000 የህብረተሰብ ክፍል በማሳተፍ 22 ሚሊዮን ችግኞችን በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡
- ✚ በባህርዳር፣ ጎንደር እና ደሴ ከተሞች በፕላን ከተመለከተው መሬት አጠቃቀም ውስጥ 30 በመቶውን ሽፋን ለአረንጓዴ መሠረተ ልማት እንዲውል ይደረጋል፡፡
- ✚ በ300 ከተሞች የሚኖሩ 10,000 የመንግስትና የግል እንዲሁም የእምነት ተቋማት ግቢና አካባቢያቸውን በ50 ሜትር ራዲየስ እና 200,000 የሚሆኑ ከተማ ነዋሪዎች መኖሪያ ቤታቸውን በ20 ሜትር ራዲየስ በአረንጓዴ እንዲያለሙ ይደረጋል፡፡
- ✚ በ32 ከተማ አስተዳደሮች 32 አዲስ አገልግሎት የሚሰጡ የመዝናኛ ፓርኮች በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ እና በ73 ከተሞች ለሚገኙ 198 ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ይደረጋል፡፡
- ✚ በ41 ከተሞች (የራሳቸው ችግኝ ጣቢያ የሌላቸው ከተሞችን በመለየት) 41 አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች እንዲለሙ እና በ110 ከተሞች ለሚገኙ 147 ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ይደረጋል፡፡

ግብ 6:- በ300 ከተሞች በፕላን የተመለከቱ አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት 1,500 አረንጓዴ ቦታዎች የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲያገኙ እና በስታንዳርድና ዲዛይን እንዲለሙ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በ300 ከተሞች በፕላን የተመለከቱ 1,500 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲሰራላቸው ይደረጋል፡፡
- ✚ የለሙ 6,446 ሄ/ር ነባር አረንጓዴ ቦታዎች ጥሰት እንዳይፈጸምባቸው በማድረግ ተገቢው የውሃ ማጠጣት፣ ኮምፖስት እንዲያገኙ፣ ኩትኳቶና ክርከማ እንዲደረግላቸው በማድረግ በዘላቂነት የመንከባከብ ስራ ይሰራል፡፡
- ✚ በ80 ከተሞች የመንገድ ዳርቻ፣ አካፋይና አደባባዮች እንዲሁም የውሃ አካላትና ዳርቻ ቦታዎች ውበት በሚያገናኙ መልኩ በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ ይደረጋል፡፡
- ✚ በ40 ከተሞች የውሃ አካላትና ዳርቻ ያላቸውን በመለየት 60 ሄ/ር መሬት በከተማ ግብርና ስራዎች እንዲለማ ይደረጋል፡፡

2.1.2.7. የከተማ ሴፍቲኔትና ምግብ ዋስትና ስራዎች

ዓላማ 1:- በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ ላይ ያሉና ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ ዜጎችን ገቢና ኑሮ ማሻሻል

ግብ 1:- የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ተጠቃሚ በሆኑ 18 ከተሞች ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ 95,922 ዜጎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በማሳተፍ የምግብ ዋስትናቸውን ማረጋገጥ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በከተሞች የምግብ ዋስትና ፕሮግራም ዙሪያ 1350,035 የከተማ ነዋሪ ዜጎች የግንዛቤ ፈጠራ ስራ እንዲሰራ ይደረጋል፡፡
- የምግብ ዋስትና በሚተገበርባቸው ከተሞች ለሚሰሩት 184 የአካባቢ ልማት ሥራዎች የማህበራዊና አካባቢያዊ ተጽዕኖ ቅድመ ልየታ /screening/ እንዲሰራላቸው በማድረግ 130 የእርምጃ አርምጃ (mitigation) እንዲወሰድ ይደረጋል፡፡
- በ18 ከተሞች የሚገኙ 95,922 መስራት ለሚችሉ ዜጎች በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ በማድረግ 672,489,079 ብር እንዲተላለፍላቸው ይደረጋል፡፡

ግብ 2:- ከድህነት ወለል በታች የሚኖሩና በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ የሆኑ 29,286 (60% ሴቶች) የቤተሰብ ሃላፊዎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ለ13,725 የአካባቢ ልማት ተጠቃሚ ቤተሰቦች የማሕበራዊ አገልግሎት ተጠቃሚነት ትስስር ይፈጠራል፡፡
- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 29,286 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች ተከታታይነት ያለው የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 18,522 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች የህይወት ክህሎት፣ የንግድ ክህሎት፣ የንግድ እቅድ ዝግጅት እና የቴክኒክ ስልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በሴፍቲኔት ፕሮግራም የታቀፉ 29,286 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች በገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በየወሩ ከሚያገኙት ገቢ 80,199,840 ብር (20 በመቶ) ቁጠባ እንዲቆጠብ ይደረጋል፡፡
- 26,540 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች በከተማ ግብርና እና ከግብርና ውጪ ባሉ ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ ስራዎች ላይ እንዲሰማሩ በማድረግ 84,788,491 ብር ገቢ እንዲያገኙ እና ከሚያገኙት ገቢ 42,394,246 ብር እንዲቆጥቡ ይደረጋል፡፡
- የገንዘብ ድጋፍ ለማግኘት የሚያስችሉ የቅደም ተከተል የኑሮ ማሻሻያ ድጋፎችን ላጠናቀቁ 18,522 የልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ብር 481,241,250 የገንዘብ ድጋፍ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በ2017 በጀት ዓመት ከፕሮጀክቱ የሚመረቁ 18,522 ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ሁሉንም ድጋፎች ማግኘታቸው ከተረጋገጠ በኋላ የስራ ዕድል እንዲፈጠሩላቸው ይደረጋል፡፡
- በ17 ከተሞች በኑሮ ማሻሻያ አተገባበር ዙሪያ ምርጥ ተሞክሮ ተቀምጦ እንዲሰፋ ይደረጋል፡፡

2.1.2.8. የኮንስትራክሽን ኩባንያዎች፣ ማሽነሪዎች፣ ባለሙያዎች ምዝገባና ብቃት ማረጋገጫ ስራዎች

ስትራቴጂክ ግብ 6:- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪውን ስራ አመራር፣ ቁጥጥርና ተወዳዳሪነት ማሳደግ

ዓላማ 1:- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ምዝገባና ቁጥጥር ስራዎች ማሻሻልና ማዘመን

ግብ 1:- በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የተሰማሩ 6,275 ባለሙያዎች በተሰማሩበት ዘርፍ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያላቸው መሆኑን በሙያ ብቃት ምዘና ማረጋገጥ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ከሙያ ብቃት ምዘና ማረጋገጫ ኤጀንሲና ስራና ስልጠና ቢሮ ጋር በቅንጅት በመስራት የባለሙያዎችን ምዘና የሚያደርጉ 46 ተጨማሪ መሪ መዛኞችን በማፍራት ሠልጣነው ወደ ሥራ እንዲገቡ ይደረጋል፡፡
- በህንጻው ዘርፍ የሚሰማራ የሰው ኃይል ለተመደበበት ቦታ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያለው መሆኑን ለማረጋገጥ 6,275 አነስተኛ እና መለስተኛ ባለሙያዎች የቅድመ-ምዘና ምዝገባ በማከናወን አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች የሙያ ብቃታቸው በምዘና ይረጋገጣል፡፡

- ✚ የሙያ ብቃት ምዘናውን ያላለፉ 1,500 አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች ከአስሪዎቻቸው ጋር በሚደረግ ስምምነት መሠረት የክህሎት መሟያ የኩባንያ እና ትብብር ሥልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል።
- ✚ ብቃታቸው በምዘና የተረጋገጠ 1,200 ፕሮፌሽናል /አነስተኛ መለስተኛ/ ባለሙያዎች ከፍ ወዳለ ደረጃ እንዲያድጉ ይደረጋል።
- ✚ ከ2012 - 2016 ዓ.ም የቴክኒክ እና ሙያ ኮሌጆች በኮንስትራክሽን ዘርፍ የተመረቀ የሰው ሀይል መረጃ ተሰብስቦ እንዲደራጅ ይደረጋል።

ግብ 2:- በክልሉ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የሚታየውን የአቅም ክፍተት በመሙላት 400 ተቋራጮች እና 60 አማካሪዎች አገር አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በክልሉ ተመዝግበው ከሚንቀሳቀሱ 4,186 ሥራ ተቋራጮች እና 403 አማካሪ ድርጅቶች ውስጥ ለ400 ሥራ ተቋራጮች እና ለ60 አማካሪ ድርጅቶች በሰው ሃይል ማብቃት፣ በግብዓት፣ በአደረጃጀትና በክህሎት ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን ለመቅረፍ የሚያስችል ድጋፍ ይደረጋል።
- ✚ 10 ስራ ተቋራጮች እና 3 የአማካሪ ድርጅቶች ዘመናዊ የኮንስትራክሽን አመራርና አደረጃጀት (ISO) እንዲኖራቸው እና ዓለም አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ድጋፍ ይደረግላቸዋል።

ግብ 3:- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ብቃት ማረጋገጫና ምዝገባ ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ለሚንቀሳቀሱ የዘርፉ ተዋናዮች በግብዓት፣ በአደረጃጀት እና በክህሎት ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ ለ2,000 ኮንስትራክሽን ባለሙያዎች የሙያ ፍቃድ ምዝገባ ይደረጋል።
- ✚ ለ4,186 ሥራ ተቋራጮች (አዲስ 2,000፣ እድሳት 2,013 እና እድገት 173) የሙያ ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል።
- ✚ ለ414 አማካሪዎች (አዲስ 100፣ እድሳት 300 እና እድገት 14) የሙያ ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል።
- ✚ ለ440 ሥራ ተቋራጮች እና ለ40 አማካሪዎች በመስክ ድጋፍና ኢንሰፔክሽን ይደረጋል።
- ✚ በክልሉ የሚገነቡ 500 የመንግስት ግንባታ ፕሮጀክቶች ምዝገባ ይደረጋል።
- ✚ በኮንስትራክሽን ዘርፍ የተሰማሩ ኩባንያዎች፣ ባለሙያዎች እና ማሸነፊ መረጃዎች በመሰብሰብ ይደረጃል።

2.1.2.9. የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፊትሌሽን አቅም ግንባታ ስራዎች

ዓላማ 1:- የመንግስትና የግል ኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶችን ውጤታማነት ማረጋገጥ

ግብ 1:- በክልሉ የሚከናወኑ ሁሉም ግንባታዎች ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ በህንፃ አዋጁ ኮድና ስታንዳርዶች መሰረት እንዲከናወኑ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት የተፈጠረባቸው 206 ከተሞች፣ ከፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ለ55,000 ፕሮጀክቶች የፕላን ስምምነትና የግንባታ ፈቃድ በመስጠት ለ41,580 ፕሮጀክቶች የግንባታ ወቅት ቁጥጥር በማድረግ አዋጁን መሰረት እድርገው እንዲተገበሩ ይደረጋል።
- ✚ በነዚህ ከተሞች ተገንብተው ለተጠናቀቁ 225 ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ይሰጣል።

ግብ 2:- በክልሉ የሚከናወኑ የመንግስት ግንባታዎች በተያዘላቸው ጊዜ፣ ወጪ እና ጥራት እንዲከናወኑ ቁጥጥር ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በክልሉ በመንግስት በጀት ለሚሰሩ 50 ህንፃዎች በውለታዎች ዝግጅት ወቅት ድጋፍ ሲጠየቅ ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ በክልሉ ኮንስትራክሽን ንግድዎች የሚያስፈልገውን ወቅታዊ የግንባታ ዋጋ በየሩብ ዓመቱ ተጠንቶ ለሚመለከታቸው ክፍሎች እንዲደርስ ይደረጋል፡፡
- ✚ ከፍርድ ቤት፣ ከፖሊስ እና ከፀረ-መብረቅ ተቋማት ለሚመጡ ከግንባታ ንግድዎች አስተዳደር ጋር የተያያዙ ጉዳዮች 2,300 ሙያዊ ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት ሴክተር መ/ቤቶች የተዘጋጁ 80 የጨረታ ዶክመንት በስራ ተቋራጮች እና አማካሪዎች መመሪያ መሰረት የመስሪያ ጣሪያ ልክ እና በተዘጋጀው የቴክኒክ መገምገሚያ መስፈርት መሆናቸው በቴክኒክ ግምገማ ይረጋገጣል፡፡
- ✚ በግንባታ ሂደት የሚከሰቱ አለመግባባቶች የግዥ መመሪያዎችንና የሲቪል ስራዎች የውል አስተዳደር መሰረት በማድረግ ወደ ፍርድ ቤት ከመሄዳቸው በፊት 80% እንዲፈቱ ጥረት ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 60 ግንባታዎች ርክክብ በሚደረግበት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት በጀት ለሚገነቡ ግንባታዎች የጊዜ ማራዘሚያ አገልግሎት ሲጠየቅ ሰነዶችን በመመርመር ለ150 ፕሮጀክቶች ምላሽ እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡
- ✚ የምህንድስና ባለሙያ ከሌላቸው ሴክተር መ/ቤቶች የአማካሪ ክፍያዎችን ለመክፈል ጥያቄ ሲቀርብ ለ75 የአማካሪ ክፍያ ተመርምሮ ምላሽ ይሰጣል፡፡
- ✚ በመንግስት ግንባታዎች ላይ ለሚያጋጥሙ የስራ ለውጥም ሆነ ተጨማሪ ስራ እንዲፀድቅ ሲጠየቅ ጥያቄ ለጠየቁ 100 ፕሮጀክቶች አገልግሎት ይሰጣል፡፡
- ✚ የተለያዩ የመንግስት ሴክተር መስሪያ ቤቶች ለሚያስገነቡት ግንባታ የዲዛይን ዝግጅት እና አማካሪ ለመቅጠር የሚያስችል 30 ዝክረ ተግባር ይዘጋጃል፡፡
- ✚ ከደረጃ ሀ በላይ የሚገኙ ሁሉም ያልተጠናቀቁ የግል ግንባታ ፕሮጀክቶች መረጃ በዞንና በክልል ደረጃ በመረጃ ቋት በየሩብ ዓመቱ 100% ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡
- ✚ ሁሉም ግንባታዎች የህንፃ ኮዶችን ተግባራዊ ያደረጉ ለአካል ጉዳተኞች መቶ ፐርሰንት ተደራሽ መሆናቸው ከትትል ይደረጋል ዲዛይን ሲፀድቅ አካል ጉዳተኞችን ታሳቢ እያደረገ መፅደቁም ቁጥጥር ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት በጀት በሚገነቡ ግንባታዎች ከጊዜ፣ ከበጀትና ከጥራት አኳያ በመስክ በመገኘት ለ700 ፕሮጀክቶች የቁጥጥር ስራ ይሰራል፡፡
- ✚ ግንባታዎችን በውል ጊዜና በውል ዋጋ ከመፈጸም አኳያ ስራ ተቋራጮች ያላቸውን የአፈጻጸም ደረጃ የሚያሳይ መረጃ በመሰብሰብ ይደረጃል፡፡
- ✚ ከግንባታ ስራ ጋር በተገናኘ በሰው ህይወት እና በንብረት ላይ የደረሰ አደጋ መረጃ ማሰባሰብ እና ዝርዝር ፕሮፋይል በመፍጠር ይደራጃል፡፡
- ✚ በክልሉ ከ2013 እስከ 2016 ዓ.ም ለመንግስት የግንባታ ፕሮጀክቶች የተሰጠ የግንባታ ፍቃድ እና የመጠቀሚያ ፈቃድ መረጃ በመሰብሰብ ይደራጃል፡፡

2.1.2.10. የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግብዓት ጥናትና ምርመራ ስራዎች

ዓላማ 1:- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ልማትና አስተዳደር ስራዎችን ማሻሻልና ማዘመን

ግብ 1:- ከምርምር ተቋማት ጋር በመቀናጀት 1 አዲስ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር በማካሄድ አዋጭነቱ ተረጋግጦ ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፍ ማድረግ፤

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ ከተለያዩ የምርምር ተቋማት፣ ዩኒቨርሲቲዎችና ቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች 1 አዲስ ወጪ ቆጣቢና የተሻለ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ በመቅዳት እና አዋጭነቱን በጥናትና ምርምር በማረጋገጥ ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል።
- ✚ በክልሉ 60 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በማፈላለግና ከሶስተኛ ወገን ነፃ በማድረግ ካርታና ፕላን እንዲዘጋጅላቸው ይደረጋል።
- ✚ በክልሉ 35 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በአዲስ በማልማት ጥቅም ላይ እንዲውሉ ይደረጋል።
- ✚ በተለያዩ ምክንያት አገልግሎት መስጠት ያቆሙ 35 የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች በመለየት የመልሶ ማልማት ስራ ይሰራል።

ግብ 2:- በክልሉ የተቋቋሙ 2 የጥራት መፈተሻ ላብራቶሪ ማዕከላት በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ እንዲገቡ በማድረግ 12,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ምርመራ ማድረግ፤

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የኮምቦልቻ እና የባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎችን በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ ለማስገባት የግብዓት ጥራት መፈተሻ ማሸኖችን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመነጋገር እንዲሟሉ የማድረግ እና ካሌብሬት የማድረግ ስራ ይሰራል።
- ✚ በኮምቦልቻ እና በባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎች 12,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ፍተሻ ይደረጋል።
- ✚ የኮንስትራክሽን ግብዓት አምራች ኩባንያዎች መረጃ ተሰብስቦ እንዲደራጅ ይደረጋል።

2.1.3. የባለብዙ ዘርፍ /የስርዓተ ጾታ ዘርፍ/ እቅድ (ክብደት 10%)

ዓላማ 1:- የሴቶች፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞችና የአረጋውያን ማሕበራዊ ተሳታፊነትንና ተጠቃሚነትን ማሻሻል

ግብ 1:- በቢሮውና ተዋረድ ተቋማት በሚከናወኑ የልማት ስራዎች የባለብዙ ዘርፍ (የሥርዓተ ጾታ፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአረጋውያን፣ የኤ.ች.አይ.ቪ/ኤድስ፣ የስነ ህዝብ እና የአካባቢ ደህንነት) ጉዳዮች እንዲካተቱ ማድረግ፤

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚዘጋጁ ዕቅዶች100% (የሥርዓተ ጾታ፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአረጋውያን፣ የኤ.ች.አይ.ቪ/ኤድስ እና የአካባቢ ደህንነት) ጉዳዮች እንዲካተቱ ይደረጋል።
- ✚ በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚከናወኑ የአቅም ግንባታ ስራዎች (ሥልጠና እና ትምህርት) 35 በመቶ፣ በልማት ስራዎች 50 በመቶ ሴቶች ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑ ይደረጋል።
- ✚ በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በአመራርነት (በተቋም/የስራ ክፍል መሪነት) እና በውሳኔ ሰጭነት ደረጃ የሴቶች ተሳትፎ 35 በመቶ እንዲደርስ ይደረጋል።
- ✚ በተቋሙ የህፃናት ማቆያ አገልግሎት የማቋቋም ስራ እና ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞችና ተገልጋዮች ምቹ የስራ ሁኔታና አካባቢ ይፈጠራል።

- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ኤች.አይ.ቪ/ኤድስን ስርጭት ለመከላከልና መቆጣጠር የሚያስችል 4 ጊዜ የስራ ላይ ውይይት ማድረግና በተቋሙ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ፈንድ ተጠቃሚ ለሆኑ 2 ግለሰቦች ድጋፍ ይደረጋል።
- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚዘጋጁ የአፈፃፀም ሪፖርቶች የባለ ብዙ ዘርፍ ጉዳዮች መካተቱን በማረጋገጥ የሪፖርት 2 ግብረ-መልስ ይሰጣል።
- በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በግንባታ ፕሮጀክቶች ላይ የተሰማራው የሰው ሀይል 100% ደህንነቱ እንዲጠበቅ እና የሚከናወኑ ግንባታዎች ለአረጋጂያንና ለአካል ጉዳተኞች ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል።
- ባለሀብቱን፣ የአካባቢ ማህበረሰቡንና በንፈቃደኞችን በማስተባበር የአቅመ ደካማ ማህበረሰቦችን የመኖሪያ ቤቶች የማደስና የመገንባት ስራ ይሰራል።

ግብ 2:- በቤቶች ልማት፣ በመሰረተ ልማት፣ በኮንስትራክሽን ዘርፍ፣ በደረቅ ቆሻሻና አረንጓዴ ልማት ዘርፎች ላይ ለ277,155 ዜጎች ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል መፍጠር፤

- በከተሞች ስኬች ፕላን ዝግጅትና ክለሳ ስራዎች ወቅት ለ671 ዜጎች (ወጣቶች = 470) ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል።
- በከተሞች በሚሰሩ የተለያዩ የመንግስትና የግል ግንባታዎች ለ103,950 ዜጎች (ወጣቶች = 72,765) ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል።
- በከተሞች በሚከናወኑ የመሰረተ ልማት ስራዎች ለ124,890 ዜጎች (ወጣቶች = 86,800) ጊዜያዊ የስራ ዕድል ይፈጠራል።
- በቤት ልማቱ በሚሳተፉ ስራ ተቋራጮች፣ አማካሪዎች፣ ጥቃቅንና አነስተኛ ኢንተርፕራይዞች እና የፕሮጀክት ባለቤቶች ለ40,000 ዜጎች (ወጣቶች = 28,000) ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል።
- ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ጋር በተያያዘ ነባር ማህበራትን በማጠናከር እና ማህበራት በሌላቸው ከተሞች ማህበራትን በማደራጀት ለ1,444 ዜጎች (ወጣቶች = 1011) የሥራ ዕድል ይፈጠራል።
- በባህርዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ኮምቦልቻ፣ ደ/ብርሃን እና ደ/ማርቆስ ከተሞች ኮመፖስት በማምረት ለ200 ዜጎች (ወጣቶች = 140) የስራ እድል ይፈጠራል።
- በከተማ ግብርና፣ በተፋሰስ ልማት፣ በችግኝ ጣቢያ ልማት፣ በመዝናኛና በመታሰቢያ ፓርኮች ልማት፣ በሀይቅ ዳርቻ ልማት፣ በመንገድ አካፋይ እና አደባባይ ልማት ሥራዎች የአረንጓዴ ልማቱን ህልውና በሚያስጠብቅ አግባብ ለ6,000 ዜጎች (ወጣቶች = 4,200) አዲስ የሥራ ዕድል ይፈጠራል።

ክፍል ሦስት

ማስፈፀሚያ ስልቶች እና የእቅድ አፈፃፀም ከትትልና ግምገማ ሥርዓት

3.1. ማስፈፀሚያ ስልቶች

በ2017 በጀት ዓመት እቅድ የተያዙ የልማትና የመልካም አስተዳደር ዓላማዎችና ግቦችን ለማሳካት የሚፈፀሙትን ተግባራት በተያዘላቸው ጊዜ የጥራት ደረጃና መጠን ለማከናወን የሚከተሉትን መሠረታዊ የአፈፃፀም አቅጣጫዎች እንከተላለን፡፡

➤ የለውጥና የማስፈፀም አቅም ግንባታን በቁልፍ ማስፈጸሚያነት መጠቀም

- ❖ ዘርፉ ለሌብነት ተጋላጭ የሆኑ የከተማ ሥራዎችን የመምራት ተልዕኮ ያለበት በመሆኑ በመርሃ ግብር ዘመኑ ያስቀመጣቸውን ግቦች በብቃት ለመፈፀም በአመለካከት የዳበረ ፈፃሚ መገንባት ቀዳሚ ተግባሩ ይሆናል፡፡
- ❖ ፈፃሚውን በአመለካከት እና ክህሎት ከማብቃት ባሻገር በአሰራር በአደረጃጀት እና በግብዓት አቅርቦት ካልታዘዘ ተልዕኮውን ማሳካት አይችልም፡፡
- ❖ የታቀዱት ተግባራት በመሰረታዊነት በየ6 ወሩ በሚሰጠው በውጤት ተኮር እቅድ እየተቆረሱ እየተሰጡ በባለቤቶቻቸውሙሉ ፍላጎት ወደ አልህ ተይዘው በግለሰብ ዕቅድ ላይ ተለቅመው ሠፍረው የሚፈፀሙ ይሆናል፡፡
- ❖ የቢሮው አመራርና የማካፈያነት ኮሚቴም የታቀዱ ግቦችን በጥራትና በፍጥነት ማከናወን ስለሆነ በተቀመጣቸው ጊዜ መሠረት መረጃ እየተለዋወጡ ያጋጠሙ ችግሮችን እየፈቱና እያነሳሱ /inspire እያደረጉ/ የመሪነትና የፈፃሚነት ሚናቸውን መወጣት አለባቸው፡፡

➤ ጠንካራ የከትትልና ድጋፍ ሥርዓት ተግባራዊ ማድረግ

- ❖ በመርሃ ግብር ዘመኑ ያስቀመጥናቸው የተለጠሙ ግቦች ለመተግበር ከዝግጅት እስከ ማጠቃለያ ምዕራፍ ባሉት ሂደቶች ከዞን እስከ ቀበሌ የሚገኘውን የልማት ፈፃሚ ሃይል እንደየ ተልዕኮው የሚሳተፍበት አሰራር መኖር አለበት፡፡
- ❖ በየሩብ ዓመቱ የከትትልና ግምገማ ቡድኖች ተደራጅተው ከዞን ወደ ከተሞችና ወረዳዎች በመንቀሳቀስ በሪፖርት የተገለፀውን አፈፃፀም በመስክ ላይ ያለውን በአካል በማነፃፀር ችግሮችን የሚፈቱ ሃሳቦችን በግብረ መልስ መልክ በመስጠት የመደገፍ እንዲሁም መደበኛና የመስክ እይታ ሪፖርቶችን መሠረት ያደረገ ግምገማ ከመላ ሠራተኞች ጋር በማድረግ የደረሰበትን የአፈፃፀም ደረጃ በሚያሳይ መልኩ ግምገማ ይደረጋል፡፡
- ❖ በሂደቱ ስኬታማ የሆኑትንና ደካማ አፈፃፀም የታየባቸውን ተግባራትና አካላት በመለየት ድክመቶችን ሊያካክስ ስኬቶችን ሊያስቀጥል የሚችል መነሳሳት በመፍጠር ስምሪት የማድረግና ይህ ዑደት በየሩብ ዓመቱ ሳይቆራረጥ እንዲቀጥል በማድረግ ተልዕኮዎቻችን በብቃት ለመወጣት የፈፃሚዎችን ብቃትና የሥራ አፈፃፀም ለማቀራረብና ሁሉም ከችግሮችና ከእንቅፋቶች ሁሉ ነጥቀው እንዲወጡ የማድረግ አቅጣጫን በመከተል እንመራለን፡፡
- ❖ በዚህም ሂደት ሁሉም ፈፃሚ በንቃትና በባለቤትነት የሚያሳትፍበት አቅምን የሚገነባ ተከታታይነት ያለው ወቅታዊና ችግር ፈች የሆነ ድጋፍና ግብረ ልስ የመስጠት አቅጣጫን እንከተላለን፡፡
- ❖ ሁሉም የቢሮው ዳይሬክቶሮች በተመረጡ ሞደል ከተሞች ተጨባጭ ለውጥ በማምጣት እና የተገኘውን ስኬት እና የገጠሙ ውድቀቶች እና ወሳኝ መንስኤዎችን በአግባቡ በመተንተን ለሁሉም ቀምሮ በማስተላለፍና ለውጥ በማምጣት ይመዘናሉ፡፡

➤ ቅንጅታዊ አሰራርን መከተል

- ❖ ዘርፋችን ከበርካታ ባለድርሻ አካላት ጋር ተቀናጅቶ መስራትን የሚጠይቅ በመሆኑ የባለድርሻ አካላት አፈፃፀም በዘርፉ ዕቅድ አፈፃፀም ላይ አወንታዊም ሆነ አሉታዊ ተጽእኖዎች ያሳድሩበታል፡፡
- ❖ ስለሆነም ባለድርሻ አካላትን ቀድሞ በመለየት ከተለየት ጋር ወጥ አሰራር በመዘርጋት በተቀመጠው የአሰራር ስርዓት መሰረት ጠንካራ ግንኙነት በመፍጠርና በየጊዜው እያደገ በሚሄድ የቅንጅት አሰራር ግባቹን የማሳካት አቅጣጫ እንከተላለን፡፡

➤ **ህዝቡን በላቀ ደረጃ ማሳተፍ**

- ❖ የከተማውን ህዝብ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ከዕቅድ ጀምሮ እስከ አፈፃፀሙ ማሳተፍ የሚመዘገቡ የልማት ውጤቶች ባለቤት እንዲሆን ከማድረግ ባሻገር የህዝቡን እውቀት ጉልበት ገንዘብና ቁሳቁስ ልማት ላይ ለማዋል ከፈተኛ አስተዋጽኦ ያበረክታል።
- ❖ ስለሆነም ሁሉም የልማትና የመልካም አስተዳደር ስራዎች በጠንካራ የህዝብ ተሳትፎ የሚፈፀሙበትን አቅጣጫ እንከተላለን።
- ❖ የህዝብ ተሳትፎ ስራችን በተበተነ ሳይሆን በመንደር አደረጃጀትና በነበሩ የአካባቢው ማህበረሰብ አደረጃጀቶችን በማጣናከር መሆን የገባዋል። /እደር፣ እቁብ፣ ማህበር ወዘተ.../
- ❖ ህዝብን ማሳተፍ እንደ ህዝብ አቅም መጠቀሙ እንደተጠበቀ ሆኖ ሌብነትን በማጋለጥ፣ አድሎን በማስወገድ ግልጽነት በመፍጥር ከህዝቡ ጋር የቅርብ ትስስር ለመፍጠር ወሳኝ መሳሪያ አድርጎ መጠቀም ይገባል።

➤ **የልማት ሥራዎቻችንን በህዝብ ግንኙነት ማጀብ**

- ❖ በከተሞች የሚከናወኑ የልማት ስራዎች ከታቀዱበት ዓላማ ጀምሮ እስከ አፈፃፀማቸው ህዝቡ በቂ መረጃ እያገኘባቸው መከናወናቸው የህብረተሰቡን የልማት ፍላጎት በማነሳሳትና እዚያው ሰላም ሞጋች ህብረተሰብ ለመፍጠር ያስችላል ህብረተሰቡ በአካባቢው በሚከናወኑ የዘርፍ ሥራዎች ላይ ግልፅና ወቅታዊ መረጃዎችን እንዲያገኝ ማስቻል ለዲሞክራሲ ስርዓት ግንባታ የሚያበረክተው አስተዋጽኦ ከፍተኛ ነው።
- ❖ ስለሆነም ሁሉንም የህዝብ ግንኙነት ስልቶች በመጠቀም ህብረተሰቡ መረጃ እንዲያገኝ የልማት ሥራዎችን በጠንካራ የህዝብ ግንኙነት ስራ እንዲታጀቡና ለህዝብ እንዲደርሱ የማድረግን አቅጣጫ እንከተላለን።

➤ **ቀጣይነት ያለው የውድድርና የማበረታቻ ሥርዓትን ዘርግቶ ተግባራዊ ማድረግ**

- ❖ የዓመታዊ ተግባርን አፈፃፀም መሰረት በማድረግ የተወዳዳሪነት መንፈስ ለመፍጠር የሚያስችል ቀድሞ በታወቀ የማወዳደሪያ መስፈርት በተቋማትና በፈፃሚው መካከል የውድድር ስርዓት መዘርጋት የላቀ ውጤት ያስመዘገቡትን በመሸለምና በማበረታታት ተቋማትንና ፈፃሚዎችን ወደ ተቀራራቢ የብቃት ደረጃ የማድረስ አቅጣጫን እንከተላለን።

➤ **ጠንካራ የመረጃ ልውውጥና የሪፖርት ግንኙነት ስርዓትን ተግባራዊ ማድረግ**

- ❖ በምንኖርበት ክፍለ ዘመን መረጃ የሁሉም ነገር መሰረት ነው ሁሉም ዘርፎች በአደረጃጀታቸው መሠረት የጠራና ወቅታዊ መረጃ መለዋወጥ የምንችልበት አሰራር ይዘረጋል። በየሂደቱ ወጥ የሆነ የመረጃ ማጠናቀሪያ ቅፅ በማዘጋጀት ጥቅም ላይ የሚውልበትን አቅጣጫ ተከትለው ሁሉም አካላት በቋሚነት መረጃ እየተለዋወጡ በአፈፃፀም ላይ በሚታዩ መሻሻሎችና ክፍተቶች ላይ ግብር መልስ በመስጠት የዞኖችንና የከተሞችን ዕቅድ አፈፃፀም ለማቀራረብ በትኩረት ተይዞ የሚሰራ ይሆናል።
- ❖ የመረጃ ጥራት መጓደል በሰነድ መዝግቦ አደራጅቶ አለመያዝ አልፎ አልፎም ያልተሰሩ ተግባራትን ሪፖርቶች ከማቅረብ በፀዳ አኳኋን የጠራ መረጃ እየተለዋወጥን የመደገፍ አቅጣጫን ተግባራዊ በማድረግም አንዱ መሠረታዊ ለውጥ ልናሳይበት የሚገባ ጉድለታችን ነው። ስለዚህ በዘርፋችን የተጠናከረ የመረጃ ስርዓት መዘርጋት ለዕቅዳችን ሆነ ለውሳኔ አሰጣጣችን ጥራት ከፍተኛ ድርሻ ያበረክታል።
- ❖ ስለሆነም የተቋማችን የመረጃ ችግር ግንዛቤ ውስጥ ያስገባ ጠንካራ የመረጃ ቅብብሎሽ እና አየያዝ ሥርዓት በመገንባት የጠራና ወጥ በሆነ መረጃ ላይ ተመስርተን የመፈፀም፣ የማስፈፀምና የመምራት አቅጣጫን በመከተል የዘርፉ መረጃዎች ወቅታዊና ጥራታቸውን የጠበቁ እንዲሆኑ ይደረጋል።

➤ **መልካም ተሞክሮዎች መቀመርና ማስፋት**

- ❖ ከተሞቻችንና ዞኖቻችን በጠንካራ የስራ ሂደት ውስጥ ሲያልፉ በፍጥነት አዳዲስ ተሞክሮዎችንና ትምህርቶችን እንደሚያስፈልጉ ባለፉት ዓመታት ያየነው እውነታ ነው።

- ❖ እነዚህን መልካም ልምዶችና ትምህርቶች የጋራ በማድረግ ወጭ ቆጣቢና ተመጋጋቢ /ተደጋጋፊ ሆነው ከተሞች እንዲጠቀሙባቸውና ልምዶችን እንዲያካፍልበት ከማድረግ በተጨማሪ የተማከለ ተሞክሮ የመቀመርና ማካፈል አቅጣጫንም እንከተላለን፡፡

➤ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን በትኩረት ለይቶ መፍታት

- ❖ በሁሉም ከተሞቻችን ከልማትና ከአገልግሎት አሰጣጥ ጋር የተያያዙ የመልካም አስተዳደር ችግሮች ይነሳሉ፡፡ ከነዋሪዎች የሚነሱ የልማት ጥያቄዎችን ከተጠቃሚው ህዝብ ጋር በጋራ በመወያየትና እንደልማት ጥያቄዎቹ ይዘትና አጣዳፊነት ግልፅ ቅደም ተከተል በማውጣትና በዚህም ላይ በመተማመን ደረጃ በደረጃ ምላሽ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- ❖ ሌላው በአገልግሎት አሰጣጣችን ዙሪያ የሚነሳው የመልካም አስተዳደር ችግር ሲሆን ይህም በየደረጃው በሚገኘው የዘርፉ መዋቅር የሚስተዋል መሆኑን በመገንዘብ ለውጥ ለማምጣት ጥልቅና ተደጋጋሚ ውይይት በማድረግ የመገፋፋትና የቀጠሮ ምክንያት የሚሆኑ ነገሮችን በዝርዝር በመለየት ግልፅ የመፍትሔ አቅጣጫ ሊቀመጥ ይገባል፡፡
- ❖ ከዚህ አንፃር አገልግሎት ፈላጊዎችን በአክብሮትና በትህትና በመቀበል ጉዳዩን በፅኑና አዳምጦ ከሚመለከታቸው የሥራ ባልደረቦቻችን ጋር ተወያይቶና በበቂ መጠን አውቆና ተገንዝቦ ይሆናል ወይም አይሆንም የሚል ውሳኔና ምላሽ ተገቢም ግዴታም ነው፡፡
- ❖ ሁሉም መዋቅራችን ከላይ በአቅድ የተቀመጡ መፍትሄዎችን በአግባቡ መፈጸም ግዴታ አለበት፡፡

➤ ውጤታማና ቀልጣፋ የሃብት አጠቃቀም

- ❖ እንደሚታወቀው ለዕቅድ አፈፃፀማችን እንደ አንድ ማነቆ ተደርጎ የሚወሰደው የግብዓት አቅርቦት ችግሩ ነው፡፡ በግብዓት አቅርቦት ችግሩ ውስጥ የማይናቅ ድርሻ የሚያበረክተው በእጃችን ያለን ሃብት ወጭ ቆጣቢ በሆነ መንገድ ጥቅም ላይ አለማዋል ነው፡፡
- ❖ ስለሆነም ይህን ችግር የሚፈታ ውጤታማ የሃብት አጠቃቀም ስርዓት መከተል በልማት ዕቅዶቻችን ስኬት ላይ የሚኖረው ፋይዳ ግምት ውስጥ ገብቶ ተግባራት ወጭ ቆጣቢ በሆነ አግባብ እንዲመሩ ይደረጋል፡፡
- ❖ በየዓመቱ የተግባር ሂደትም የሚታዩ ክፍተቶችን በተለይም የግብዓት አቅርቦትና ሌሎች እጥረቶችን እየለየን በፈጣን የግብዓት አቅርቦትና በልምድ ልውውጥ የተደገፈ ጥራትና ፍጥነት ያለው አፈፃፀም ለማስመዝገብ ትኩረት ሰጥተን መስራት ይኖርብናል፡፡

3.2. ማስፈፀሚያ ሀብት

ይህ ተቋም በርካታና ግዙፍ እንዲሁም ውስብስብ ተግባራትን የሚያስተባብር እንደመሆኑ መጠን በ2017 በጀት ዓመት በዕቅድ የተያዙና ከላይ የተዘረዘሩ ግቦች በታቀዱበት አግባብና ወቅት ለማጠናቀቅ ለቢሮውና ለባለበጀት ዞን መምሪያዎች ለደመወዝ ብር 80,285,420.48 እና ለስራ ማስኬጃ ብር 61,878,066.00 ብር በድምሩ ብር 142,163,486.48 መደበኛ በጀት እንደሚያስፈልግ በበጀት አቅዳችን ተመላክቷል፡፡

3.3. ስጋቶችና ታሳቢዎች

3.3.1. ስጋቶች

- ❖ ክልላዊ ፖለቲካዊ ሁኔታው ያለመረጋጋት፤ በየደረጃው ያለው አመራር በዘመቻ ስራ መጠመድ እና መደበኛ ስራው ለባለሙያ በመተው ተገቢ አመራር የማጣት ስጋት ሊኖር ይችላል፡፡
- ❖ በወቅታዊ ሁኔታው ምክንያት የፈለግነውን የማስፈጸሚያ በጀት ያለማግኘት፤ በኑሮ ውድነቱ ምክንያት በጥሬ ገንዘብ የህብረተሰብ ተሳትፎ የጠበቅነውን ያህል ያለመሆን ስጋት ሊሆንብን ይችላል፡፡
- ❖ በ2017 በጀት ዓመት የአለም ባንክ በጀት አለመኖሩ እና መደበኛ በጀት የሚመለከተው አካል በወቅቱ ያለመልቀቅና ፕሮጀክቶች በፈለግነው ጊዜና ወቅት ጀምረን ያለመጨረስ እድሉ ሰፊ ሊሆን ይችላል፡፡

3.3.2. ታሳቢዎች

በ2017 በጀት ዓመት የተቀመጡ ዓላማዎችንና ግቦችን ለማሳካት ተገቢነት ያላቸው ተግባራት እና ማስፈጸሚያ ስልቶች የተነደፉ ሲሆን ለዚህ እቅድ ዓላማና ግብ መሳካት አጋዥ የሚሆኑ ሌሎች መልካም አጋጣሚዎችም በታሳቢነት ተወስደዋል፡፡ ለአብነትም፡-

- ✓ ከተሞች የቀጣይ የሀገራችን የብልፅግና ማእከላት እንደሚሆኑ፤
- ✓ ከተሜነት የቀጣዩ የዕድገት ማዕከል እንደሚሆን፤
- ✓ ብቃት ያለውና ሥራ ፈጣሪ የሰው ሃይል አቅርቦት እየሰፋ እንደሚሄድ፤
- ✓ ችግር ፈቺ ቴክኖሎጂ በስፋት፤ በጥራት እና በተመጣጣኝ ወጭ እንደሚቀርብ፤
- ✓ የገጠር-ከተማ ፍልሰት ጤናማ እንዲሆን በገጠርና በመካከለኛና አነስተኛ ከተሞች የሚሰራው ስራ በልዩ ትኩረት ተጠናክሮ እንደሚሠራ፤
- ✓ የከተሞች ፍጥነታችን 5.4 በመቶ እንደሚሆን በዚህ ምጣኔም የይዞታ ቁጥርም እንዲሁም ከገጠር ማዕከላት ወደ ከተማነት የሚደረገው ሽግግር ከፍተኛ እንደሚሆን፤
- ✓ የመሬት አቅርቦት ወጭ ከማስመለስና ልማትን በቀጣይነት በፍትሃዊነት ከመምራት አንፃር የቻይናን ተሞክሮ ዝቅተኛ ወለል (ከ47 እስከ 79 በመቶ) በገበያ ዋጋ ማቅረብ ሲነሳ የኛ ከተሞች የመሬት አቅርቦት በገበያ ዋጋ የሚተላለፍ ከ40 በመቶ ማነስ እንደሌለበት፤
- ✓ መካከለኛ ገቢ ከገቡ ሀገራት ከተሞች ምጣኔ ስንሳ ከተሞቻችን ያላቸውን ደረጃውን ያልጠበቀ አካባቢ ከ 73 በመቶ ወደ 30 በመቶ ማወረድ እንዳለባቸው፤ ከከተማ ጥላን መረጃ ስንሳ ደግሞ መልሶ ከሚለማው ውስጥ 10 በመቶ ብቻ ሙሉ በሙሉ አፍርሶ መገንባት እንደሚሆን፤
- ✓ የልማት አጋሮችና የህብረተሰቡ ተሳትፎ እያደገ እንደሚሄድ፤
- ✓ ቅንጅታዊ አሰራር እንደሚዳብርና የመረጃ ልውውጡም ወደ ዲጂታል ደረጃ እንደሚያድግ፤
- ✓ መንግስት ለገበያውና ለግሉ ዘርፍ የሚሰጠው ሚና እየሠፋ እንደሚሄድ፤

3.4. የእቅድ አፈፃፀም ከትትልና ግምገማ ሥርዓት

3.4.1. የዕቅድ ዝግጅትና አረንጓዴ ሥራዎች

ከላይ የተገለፀውን የመነሻ ሁኔታ መሰረት በማድረግ የቢሮው የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ የተዘጋጀ ሲሆን በዕቅዱ ላይ ሁሉንም ባለድርሻ አካላት ባሳተፈ መልኩ በማወያየት ግልጽነትና የጋራ መግባባት ይፈጠራል፡፡ በዚህ መሰረት፡-

- ❖ የቢሮው ማኔጅሜንት በዕቅዱ ላይ እንዲወያዩ በማድረግ እንዲያዳብሩት ይደረጋል፡፡
- ❖ የቢሮው ሠራተኞች በዕቅዱ ላይ እንዲወያዩ በማድረግ እንዲያዳብሩት ይደረጋል፡፡
- ❖ የተጠሪ መ/ቤቶች፣ ዞኖች፣ የከተሞች አመራሮች፣ አጋር አካላትና የህዝብ ክንፎች በተገኙበት የቢሮው ዕቅድ እንዲቀርብ በማድረግ እንዲያዳብሩት ይደረጋል፡፡
- ❖ ተጠሪ መ/ቤቶች፣ ዞኖችና ከተሞች የቢሮውን ዕቅድ መነሻ በማድረግ የራሳቸውን ዕቅድ አዘጋጅተው ለሠራተኞቻቸው አራንጭሽን ሰጥተው ወደ ትግበራ እንዲገቡ ይደረጋል፡፡

3.4.2. የዕቅድ አፈጻጸም ከትትል ሥርዓት

መደበኛ የመረጃና የሪፖርት ቅብብሎችን በተመለከተ፡-

- ❖ የቢሮው ዳይሬክቶራቶች፣ ተጠሪ መ/ቤቶች፣ ዞኖችና ከተሞች ወርሃዊ የቁልፍና የአበይት ተግባራት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት በየወሩና በየሩብ አመቱ ለቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬት ያቀርባሉ፡፡
- ❖ የቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬትም የቀረቡለትን ሪፖርቶች በማጠቃለል ለግምገማ ለቢሮው የበላይ አመራሮች ያቀርባል፡፡
- ❖ የሪፖርት አቀራረቡ በተዘጋጀው ዕቅድ ላይ የተቀመጡትን ግቦችና ዋና ዋና ተግባራት መሠረት ያደርገ፣ ከተያዘው ዕቅድ አንፃር በንጽጽር የተገለጸ፣ የአፈጻጸም ግምገማ ሃሳቦችንና መልካም ተሞክሮዎችን ያካተተና በአፈፃፀም ወቅት ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ መፍትሄዎችን እንዲሁም በቀጣይ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች ማመላከት ይኖርበታል፡፡

- ❖ የሪፖርት መላኪያ ጊዜን በተመለከተ ለቢሮው ተጠሪ የሆኑ ሁሉም የቢሮው ዳይሬክቶራቶች፣ ተጠሪ መ/ቤት (ፕላን ኢንስቲትዩት)፣ የዞን እና የሪጅዮን ሊቃውንት ከተሞች መምሪያዎች ወርሃዊ ሪፖርት በወሩ እስከ 26ኛው ቀን፣ የ3 ወር፣ የ6 ወር፣ የ9 ወር ሪፖርት በየሩብ ዓመቱ የመጨረሻ ወር እስከ 26ኛው ቀን፣ አመታዊ የማጠቃለያ ሪፖርት የአመቱ መጨረሻ ወር እስከ 26ኛው ቀን ድረስ ባለው ጊዜ ተጠቃሎ ለቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬት መድረስ ይኖርበታል፡፡
- ❖ የቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት /ግምገማ ዳይሬክቶሬት የሚቀርቡለትን ወርሃዊ፣ የ3 ወር፣ የ6 ወር፣ የ9 ወር እንዲሁም አመታዊ የተጠቃለለ ሪፖርት በ5 ቀን ውስጥ በማጠቃለል ለቢሮው አመራር ለግምገማ ማቅረብ ይኖርበታል፡፡
- ❖ በየጊዜው ዕቅድና በጀት ዝ/ክ/ግምገማ ዳይሬክቶሬት ከበላይ አመራሩ ጋር እየተገናኘ ለሁሉም ተጠሪ ተቋማት አስተማሪና የአፈጻጸም ደረጃቸውን ከሌሎች አቻቸው ጋር በንጽጽር የሚያሳይ ግብረመልስ በሩብ አመት እና እንዳስፈላጊነቱ በወርም አዘጋጅቶ መስጠት ተግባር ይፈጸማል፡፡
- ❖ ሪፖርቱ ተግምገማ ከዳበረ በኋላ በቀጥታ ለሚመለከታቸው አካላት ይላካል፡፡

የመስከ ጉብኝት /የተቀናጀ የመስከ ድጋፍና ክትትል:-

ቢሮው በተለይ የከተሞች ልማትና መልካም አስተዳደር ኘሮግራሞች አፈጻጸም በተመለከተ በአካል ተገኝቶ ለመከታተል እንዲቻል መደበኛ የመስከ ጉብኝት ያካሄዳል፡፡ በዚህም መሠረት የሥራ ክፍሎች እንደ የሥራ ባህሪያቸው የሚካሄዱት የመስከ ጉብኝት እንደተጠበቀ ሆኖ በቢሮው የበላይ አመራሮች የሚመራ ቡድን በአመት 2 ጊዜ (በታህሳስና በግንቦት ወር መጨረሻ) በከተሞችና በዞኖች የመስከ ጉብኝት ያደርጋል፡፡

3.4.3. የዕቅድ አፈጻጸም ግምገማ እና ግብረ-መልስ ሥርዓት

- ❖ በየሩብ ዓመቱ መጨረሻ ላይ የቢሮው አመራርና ባለሙያ፣ የተጠሪ ተቋማት፣ የዞኖችና የከተሞች አመራሮች፣ በተገኙበት ቢያነስ 1 ቀን የሚወስድ ግምገማ ይካሄዳል፡፡ በዙምና በተለያዩ ቴክኖሎጂዎች ኢንፎርሜሽን እንለዋወጣለን፡
- ❖ በግምገሻ አመት እና በአመት መጨረሻ ላይ የቢሮው አመራርና ባለሙያ፣ የተጠሪ ተቋማት፣ የዞኖችና የከተሞች አመራሮች፣ እንዲሁም አጋር አካላትና የህዝብ ክንፎች በተገኙበት በዕቅዱ ላይ በተቀመጡት የቁልፍና አበይት ተግባራት አፈፃፀም ላይ ከ2 - 3 ቀን የሚወስድ ግምገማ ይካሄዳል፡፡
- ❖ እያንዳንዱ የሥራ ክፍል ከሠራተኞቹ ጋር በቋሚነት ግምገማ የሚያካሄድ ሲሆን ግምገማውም በበጀት ዓመቱ በተቀመጡ ዕቅዶች ላይ ያተኮረ መሆን ይኖርበታል፡፡
- ❖ በየደረጃው በአመት 1 ጊዜ /እንዳስፈላጊነቱ በ6 ወር/ በተደራጀ መንገድ ምዘና በማካሄድ የተሻለ አፈጻጸም ላሳዩ ዞኖች እና ከተማ አስተዳደሮች እንዲሁም በተቋም ደረጃ የተሻለ አፈጻጸም ላሳዩ የስራ ክፍሎችና ፈፃሚዎች እውቅና እና ሽልማት የመስጠት ስርዓት ይከናወናል፡፡

3.5. ማጠቃለያ

የክልላችን ከተሞች የለውጥና የብልጽግና ማሳለጫ ማዕከል ሆነው እንዲያገለግሉ ከተሞችን በፕላን በመምራትና የአዳዲስ (ታዳጊ) ከተሞችን እድገት ቀድሞ በመግራት፣ የመሰረተ ልማትና የመኖሪያ ቤት አቅርቦቱን በማሳደግ እንዲሁም ከተሞችን ውብና ጽዱ በማድረግ ከተሞችን ምቹ የመኖሪያ አካባቢ ለማድረግ ታሳቢ ያደረገ የከተማ ልማት እድገት ይተገበራል፡፡

በመሆኑም በ2017 በጀት አመት ከተሞችን እንደ ሀብት መሠረታቸው ላይ በመመስረትና የህብረተሰቡን ተሳትፎ መሰረት ያደረገ እንዲሁም ለመዋቅራዊ ሽግግር የሚኖራቸውን ፋይዳ ከፍ የሚያርጉ ግቦች ላይ ትኩረት ተደርጓል፡፡

በአጠቃላይ ሁለት ዐላማዎች ያሉት ሲሆን በተለይም አንዱ ከተሞቻችን የኢኮኖሚ ማሳለጫ እና ዘመናዊ የግብይት ማእከል እንዲሆኑ አልሞ መስራት እንዲሁም ከተሞቻችን ውብ ጽዱና በፕላን የሚመሩ የኢኮኖሚያችን እድገት መዳረሻ እንዲሆኑ አልሞ መስራት ይሆናል፡፡

3.6. የአብዛኛው ከተሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ የ2017 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ የድርጊት መርሃ ግብር

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ክንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዓላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
1	የማስፈጸም አቅም ግንባታ ዕቅድ	40							
ስትራቴጂክ ግብ 1	ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራር ማጎልበት								
ዓላማ 1	የዕቅድ ዝግጅት፣ የክትትልና ግምገማ አሰራርን ማሻሻል								
ግብ 1	በየደረጃው ያለውን እምቅ አቅም ግምት ውስጥ ያስገባ አቅድ በማቀድ በመነሻ ሁኔታውና በሚከናወኑ ተግባራት ላይ ከ15,262 ፈፃሚና አስፈፃሚ፣ ከ12,932 ከባለድርሻ አካላት እንዲሁም ከ399,692 ከተማ ነዋሪ ጋር በቂ መግባባት መፍጠር፣	9							
1.1	በየደረጃው ጥራት ያለው እና የአካባቢን አቅም መሰረት ያደረገ የ2017 በጀት ዓመት የልማትና የመልካም አስተዳደር (የፊዚካል ስራዎች) ዕቅድ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	1	የተዘጋጀ የ2017 በጀት ዓመት የፊዚካል ስራዎች አቅድ	1	1	1			
1.2	በየደረጃው የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና የ2017 የልማትና የመልካም አስተዳደር ዕቅድ አረንቴሽን መድረክ በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን፣ 12,932 (8,084 ወንድና 4,848 ሴት) ከሚሆኑ የሴክተሩ የህዝብ ክንፍና አጋር አካላት እንዲሁም 399,692 የከተማ ነዋሪዎችን በማሳተፍ የጋራ መግባባት ላይ ይደረሳል፡፡		ከአመራሮችና ፈፃሚዎች ጋር የተካሄደ የአፈፃፀም ግምገማና አቅድ አረንቴሽን መድረክ በዙር	1	1	1			
			የተሳተፈ ወንድ	7,560	9,920	9,920			
			የተሳተፈ ሴት	6,419	5,342	5,342			
		2	የተሳተፈ ድምር	13,979	15,262	15,262			
			የተካሄደ የህዝብ ክንፍና አጋር አካላት የውይይት መድረክ በዙር	1	1	1			
			የተሳተፈ ወንድ	3,424	8,084	8,084			
			ሴት	1,906	4,848	4,848			
		2	ድምር	5,330	12,932	12,932			
			የተካሄደ ህዝባዊ ውይይት መድረክ በዙር	1	1	1			
			የተሳተፈ ወንድ	105,555	239,947	239,947			
			ሴት	69,129	159,745	159,745			
		2	ድምር	174,684	399,692	399,692			
1.3	በየደረጃው በየሩብ ዓመቱ የሠራተኛ የምክክር መድረክ (የቁልፍና አበይት ተግባራት አፈጻጸም ግምገማ መድረክ)		የተካሄደ የሰራተኛ ውይይት መድረክ በዙር	3	4	4			

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮች እና ፈፃሚዎች እንዲሳተፉ ይደረጋል፡፡		የተሳተፈ ወንድ	3,510	9,920	9,920			
			ሴት	2,100	5,342	5,342			
		2	ድምር	5,610	15,262	15,262			
1.4	የ2017 በጀት ዓመት የ1ኛው ሩብ ዓመት፣ የግማሽ አመት፣ የዘጠኝ ወራትና ዓመታዊ የዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት በማዘጋጀት ለሚመለከታቸው አካላት እንዲደርስ ይደረጋል፡፡		የተዘጋጀ የአቅድ አፈጻጸም ሪፖርት	4	4	1	1	1	1
1.5	የ2017 በጀት አመት የግማሽ ዓመትና ዓመታዊ አፈጻጸም ሱፐርቪዥን እና በጋራ የሚገመግምበት /የሚመዘንበት መድረክ ይዘጋጃል፡፡		የተመቻቸ የግምገማ መድረክ ብዛት	2	2		1		1
ዓላማ 2	የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር ውጤታማነትን ማሻሻል								
ግብ 2	የከተማ ልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎችን በላቀ ደረጃ ለማስፈፀም በተቋሙ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ማንግላቶች ላይ በየደረጃው ለሚገኙ 18,435 (7,833 ወንድ እና 10,602 ሴት) አመራሮች፣ ባለሙያዎች፣ ኦጋርና ባለድርሻ አካላት ስልጠና መስጠት፤	10							
2.1	በአመራሩና በፈፃሚው ዘንድ የሚታዩ የአመለካከት፣ የክህሎት፣ የአሠራርና አደረጃጀት እንዲሁም የግብዓት ማነቆዎችን በመፈተሽና የተቋሙን የስልጠና ፍላጎት መሠረት በማድረግ የስልጠና ፍላጎት ሰነድ ይዘጋጃል፡፡	1	የተዘጋጀ የጥናት ሰነድ ቁጥር	1	1	1			
2.2	በየደረጃው የሚገኙ 1,000 (35% ሴቶች) አመራሮችና ፈፃሚዎች በተዘጋጁ የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶችና በማስፈፀሚያ ሰነዶች ላይ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	368	650		325	325	
			ሴት	313	350		175	175	
		1	ድምር	681	1,000		500	500	
2.3	በቁራ አገልግሎት ስታንዳርዶች፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት፣ እንዲሁም በዘመናዊ የዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ325 (35% ሴቶች) ባለሙያዎች ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	86	210		210		
			ሴት	21	115		115		
		1	ድምር	107	325		325		
2.4	ከሁሉም ዞኖችና ከተማ አስዳደሮች ለተውጣጡ 600 (35% ሴቶች) አመራሮችና ፈጻሚዎች በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች ላይ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	190	465		232	233	
			ሴት	201	135		67	68	
		1	ድምር	391	600		299	301	
2.5	በክልሉ ለሚገኙ 992 (35% ሴቶች) የማዘጋጃ ቤት ፋይናንስ ባለሙያዎች በማዘጋጃቤት አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አወሳሰን የአቅም ግንባታ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	70	645		323	322	
			ሴት	18	347		173	174	
		1	ድምር	88	992		496	496	
2.6	የከተማ ፕላን ዝግጅትን ለማስፈፀም የሚያስችል የቴክኒክ		ወንድ	45	45		45		

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወ-ን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	(በሰርቪዬንግ፣ በጂ.አይ.ኤስና ተዛማጅ ሰፍትዌሮች) ለሚሳተፉ 80 ባለሙያዎች ስልጠና ይሰጣል፡፡		ሴት	36	35		35		
		1	ድምር	81	80		80		
2.7	የከተማ ፕላን ዝግጅትና ትግበራን ለማስፈፀም በተዘጋጁ ማኑዋሎች፣ ስታንዳርዶችና የአሰራር ስርአቶች ለ110 ባለሙያዎች (35% ሴቶች) ተግባር ተኮር የሆነ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	40	72			72	
			ሴት	18	38			38	
			ድምር	58	110			110	
2.8	በቤቶች ልማትና አስተዳደር የህግ ማዕቀፎች ዙሪያ 178 (35% ሴቶች) ባለሙያዎች የአቅም ግንባታ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	182	115		115		
			ሴት	91	63		63		
		1	ድምር	273	178		178		
2.9	በተቀናጀ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እንዲሁም በአረንጓዴ ልማት ዘርፍ በተዘጋጁ ሰነዶች ላይ ለ1,410 (50% ሴቶች) ባለሙያዎችና አመራሮች ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	371	705		352	353	
			ሴት	300	705		353	352	
		1	ድምር	671	1,410		705	705	
2.10	በከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲ ኔት ፕሮግራም ዙሪያ 14,000 (65% ሴቶች) አመራሮች፣ ባለሙያዎች፣ አጋርና ባለድርሻ አካላት እንዲሁም ተጠቃሚዎች የአቅም ግንባታ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ	4,721	4,900		2,450	1,470	980
			ሴት	9,427	9,100		4,550	2,730	1,820
		1	ድምር	14,148	14,000		7,000	4,200	2,800
2.11	ለ400 (35% ሴቶች) የሕንጻ ሹሞች ባለሙያዎች በሕንጻ አዋጅና ማስፈጸሚያ ሕግጋቱ ላይ የአቅም ግንባታ ሥልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ		260		260		
			ሴት		140		140		
		1	ድምር		400		400		
2.12	በኮምፖዛይት በባህር ዳር ኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ጥናትና ምርምር ስር ለሚገኙ 20 (35% ሴቶች) ባለሙያዎች በላቦራቶሪ ማሽኖች አጠቃቀም፣ በተለያዩ የፍተሻ አይነቶችና ዘዴዎች ላይ የተግባር ተኮር ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ		13			13	
			ሴት		7			7	
			ድምር		20			20	
2.13	በዘርፉ እያደገ የመጣውን የግንባታ ግብዓትና ቴክኖሎጂ ፍላጎት በሚመጥን አግባብ የግብዓትና የቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር እንዲሁም በጥራት ፍተሻ ስራዎች ዙሪያ በዞኖችና በከተሞች ለሚገኙ ባለሙያዎችና አጋር አካላት ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ		195			195	
			ሴት		105			105	
			ድምር		300			300	
2.14	በ32 ከተማ አስተዳደሮች ለሚገኙ 140 የስነምግባር መኮኖች፣ የህዝብ ቅሬታ ሰሚዎች፣ የአገልግሎት ቅሬታ ሰሚዎችና ግዥ ቅሬታ ሰሚዎች ለብልሹ አሰራር ተጋላጭ በሆኑ ጉዳዮችና በአገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ ስልጠና ይሰጣል፡፡		ወንድ		100		100		
			ሴት		40		40		
			ድምር		140		140		

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 3	በዘርፉ ከተሰማሩት ፈፃሚዎች መካከል በየ6 ወሩ በሚሞላው የውጤት ተኮር ስራ አፈፃፀም ምዘና መሰረት በማድረግ በተቋሙ ብቃት ያላቸው እና በስራቸው ታታሪና ሀላፊነት ሊሸከሙ የሚችሉ 50 (35% ሴቶች) ተኪ-አመራሮች እንዲፈጠሩ ማድረግ፤	6							
3.1	ሲቪል ሰርቪስ በላከው የተሻሻለ የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና መመሪያ መሰረት በቢሮው እና በተዋረድ ተቋማት የሚገኙ 15,444 የመንግስት ሰራተኞች የ6 ወር የስራ አፈፃፀም ውል እንዲይዙና የምዘና ውጤት እንዲሞላላቸው ይደረጋል፡፡	1	በየ6 ወሩ የተከናወነ ምዘና	1		1		1	
			የተመዘነ ወንድ	4,953	10,102	10,102		10,102	
			የተመዘነ ሴት	2,712	5,342	5,342		5,342	
		1	ድምር	7,665	15,444	15,444		15,444	
3.2	በዕውቅናና ሽልማት መመሪያ መሠረት በውጤት ተኮር ምዘና የተሻለ የስራ አፈፃፀም ውጤት ላስመዘገቡት 100 አመራሮችና ፈጻሚዎች (35% ሴቶች) ዕውቅናና ሽልማት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡	1	በዓመቱ ዕውቅና የተሰጣቸው ወንድ		65				65
		1	በዓመቱ ዕውቅና የተሰጣቸው ሴት		35				35
			ድምር		100				100
3.3	በተቋሙ ብቃት ያላቸው እና በስራቸው ታታሪና ሀላፊነት ሊሸከሙ የሚችሉ 50 (35% ሴቶች) ተኪ-አመራሮች እንዲፈጠሩ ይደረጋል፡፡	1	የተፈጠረ ወንድ ተተኪ አመራር ብዛት		32				32
		1	የተፈጠረ ሴት ተተኪ አመራር ብዛት		18				18
			ድምር		50				50
ዓላማ 3	የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ ማሻሻል								
ግብ 4	በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለይቶ በመፍታት እንዲሁም በዘርፉ የሚሰጠውን አገልግሎት ቀልጣፋና ውጤታማ በማድረግ የተገልጋዮች እርካታ በአማካይ 70% እንዲደርስ ማድረግ፤	7							
4.1	በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን በመለየትና በመፍታት እቅድ በማዘጋጀት ደረጃ በደረጃ ለመፍታት ጥረት ይደረጋል፡፡	1	የተዘጋጀ የመልካም አስተዳደር ችግር መፍቻ እቅድ	1	1	1			
		1	በእቅድ ከተለዩት ውስጥ የተፈቱ የመልካም አስተዳደር ችግሮች በመቶኛ	50.09	100	100	100	100	100

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
4.2	በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ባሉ ሁሉም የስራ ክፍሎች የሚሰጠው አገልግሎት 100% በዜጎች ቻርተር መሰረት እንዲሆን ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡	1	የዜጎች ቻርተር አዘጋጅተው የተገበሩ የስራ ክፍሎች ብዛት በመቶኛ	72.4	100	100	100	100	100
4.3	በተቋሙ ቀልጣፋና ውጤታማ የአገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት በመዘርጋት የተገልጋይን እርካታ በአማካይ 70% መድረሱን በዳሰሳ ጥናት ይረጋገጣል፡፡	1	የተገልጋይ እርካታ በመቶኛ		70				70
		1	የተዘጋጀ የተገልጋይ እርካታ ጥናት ሰነድ		1				1
4.4	በየደረጃው በሀብት ምዝገባ፣ በስነ-ምግባር እና በሙስና ወንጀሎች ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር የሚመለከታቸው አመራሮችና ባለሙያዎች ሀብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ይደረጋል፡፡	1	ሀብታቸውን ያስመዘገቡ አመራሮችና ባለሙያዎች ብዛት በቁጥር	9	61			61	
4.5	በተቋሙ ከሙስና እና ብልሹ አሰራር ጋር ተያይዞ የሚቀርቡ ጥቆማዎችን በማጣራት የስነ ምግባር ጉድለት ሲያጋጥም አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ እንዲወሰድ ከትትል ይደረጋል፡፡	1	የተወሰደ አስተዳደራዊ ህጋዊ ፅርምጃ በመቶኛ	252 (በቁጥር)	100	100	100	100	100
4.6	የክልል አመራር የሚሳተፍበት ከመዋቅራችን እና ከህዝብ ተወካዮች ጋር ቢያንስ በተመረጡ ከተሞች ደረጃ የውይይት መድረክ በመፍጠር በመድረኩ የሚገኙ ግኝቶች ተቀምጠው ወደ ተግባር እንዲቀየሩ ይደረጋል፡፡		ተቀምጠው ወደ ተግባር እንዲቀየሩ ግኝቶች በመቶኛ		100	100	100	100	100
4.7	ስታንዳርድ ተዘጋጅቶ የወረደላቸውን የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች በተዘጋጀው ስታንዳርድ መሰረት እንዲፈፀሙ ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡		በተዘጋጀው ስታንዳርድ መሰረት የፈፀሙ ከተሞች ብዛት		90	90	90	90	90
4.8	በየደረጃው የሊዝ አፈፃፀም ኦዲት፣ የፕላን አፈፃፀም ኦዲት፣ የፋይናንሻልና የክዋኔ ኦዲት በማድረግ እና የኦዲት ግኝቶችን መረጃ በማሰባሰብ እንዲስተካከሉ ይደረጋል፡፡		የተስከካከሉ የኦዲት ግኝቶች በመቶኛ		100	100	100	100	100
4.9	ህዝብን ያሳተፈና ግልጽኝነት የተሞላበት የአሰራር ስርዓት መዘረጋት፣ ለምሳሌ ቢያንስ በዓመት 1 ጊዜ ህዝብ አስተያየት የሚሰጥበት መደረክ (የህዝብ መድረክ) ማዘጋጀት፣ ተገልጋዩ በተናጠል አስተያየት የሚሰጥበት ሳጥን እና መዝገብ ማዘጋጀት፣ የተሰጡ አስተያየቶችን እንዴት እንደተስተካከሉ የማይስተካከሉ ከሆኑ ለምን የሚሉ ምላሾች በሩብ አመት መድረክ በሪፖርት ቀርበው ውይይት ይደረግባቸዋል፡፡		የተሰጡ ምላሾች በመቶኛ		100	100	100	100	100
ግብ 5	በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የከፍተኛ ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ እንዲሁም የማሻሻያ ሃሳቦችን በማቅረብ 7 ነባር የህግ ማዕቀፎች እንዲሻሻሉ እና አስፈላጊ የሆኑ 4 አዲስ የህግ ማዕቀፎችም እንዲዘጋጁ ማድረግ፤	4							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
5.1	በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የህግ ማዕቀፎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ በማድረግ የማሻሻያ ሃሳቦችን የያዘ 1 የጥናት ሰነድ ይዘጋጃል፡፡	1	የተዘጋጀ የጥናት ሰነድ በቁጥር	1	1	1			
5.2	በተቋሙ ተዘጋጅተው ወርደው በትግበራ ላይ ያሉና መሻሻል ያለባቸው 7 ነባር የህግ ማዕቀፎች ተሻሽለው እንዲተገበሩ ይደረጋል፡፡	1.5	ማሻሻያ የተደረገባቸው የህግ ማዕቀፎች በሰነድ ቁጥር	1	7		3	2	2
5.3	በተቋሙ አስፈላጊ የሆኑ 4 አዲስ የህግ ማዕቀፎችን በማዘጋጀት እንዲተገበሩ ይደረጋል፡፡	1.5	በአዲስ የተዘጋጁ የህግ ማዕቀፎች በሰነድ ቁጥር	2	4			2	2
5.4	በየደረጃው ባሉ ፍ/ቤቶች የሚነሱ ክርክሮችን እንዲሁም የዲስፕሊን ጉዳዮችን የመከታተልና የመከራከር ስራ ይሰራል፡፡		ከትትልና ክርክር የተደረገባቸው ጉዳዮች በመቶኛ	2	100	100	100	100	100
ዓላማ 4	የኢንፎርሜሽን ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል								
ግብ 6	በቴክኖሎጂ የታገዘ የአሰራር ስርዓት በመዘርጋት የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ተጠያቂነት እንዲኖረው ማድረግ እና ድጅታላይዝድ ማድረግ፤	4							
6.1	በዘመናዊ መንገድ በሶፍትዌር አገልግሎት የምናሳልጥባቸው ተግባራት መለየትና ማንዋል ይዘጋጃል፡፡	1.5	የተዘጋጀ ማንዋል ብዛት	1	1			1	
6.2	ከዩኒቨርሲቲዎች እና ከሶፍትዌር አልሚ ተቋማት ጋር በመተባበር የመሬት እና የኮንስትራክሽን ዘርፍ ስራዎችን ለማዘመን 2 ሶፍትዌሮች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡	1.5	የለማ ሶፍትዌሮች ብዛት	2	2			2	
6.3	470 ከተሞች ህዝቡንና ባለሃብቱን በማስተባበር የከተማ ማንነት መለያ በዋና ዋና መግቢያና መውጫ መንገዶች እንኳን ደህና መጣችሁ እና መልካም ጉዞ ከስም ጋር (ሬክላም) በማዘጋጀት እንዲተክሉ ይደረጋል፡፡	1	ሬክላም አዘጋጅተው የተከሉ ከተሞች ቁጥር	213	470			470	
6.4	የተቋሙን መረጃ አያያዝ በቴክኖሎጂ በመደገፍ የማደራጀት፣ የመረጃ ቋት የማደራጀት፣ አገልግሎት አሰጣጡን አቶሜት የማድረግና ወረቀት አልባ አሰራር ተግባራዊ የማድረግ ስራ ይሰራል፡፡		የተደራጀ የመረጃ ቋት በመቶኛ		100	100	100	100	100
			አቶሜት የተደረገ አገልግሎት በመቶኛ		100	100	100	100	100
			ተግባራዊ የተደረገ የወረቀት አልባ አሰራር በመቶኛ		100	100	100	100	100
6.5	የአገልግሎት መስጫ ቢሮዎችን በማደስ እና በመገንባት ለተገልጋዩና ለአገልጋዩ ምቹ የስራ አካባቢ ይፈጠራል፡፡		ለተገልጋዩና ለአገልጋዩ ምቹ የስራ አካባቢ የፈጠሩ ተዋረድ ተቋማት ብዛት በመቶኛ		100	100	100	100	100
6.6	ከህዝብ ግንኙነትና ኮሙኒኬሽን ስራዎች አኳያ መረጃዎችን በተለያዩ የተግባቦት ዘዴዎች ለህዝብ ተደራሽ የማድረግ ስራ		የተዘጋጁ የሚዲያ ፕሮግራሞች ብዛት		4	1	1	1	1

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ይሰራል፡፡		በህትመት የተሰራጨ መረጃዎች ብዛት		4	1	1	1	1
			የፕሮግራም/የመድረክ ብዛት		12	3	3	3	3
			የዜና ሽፋን በቁጥር		4	1	1	1	1
2	የአበይት ተግባራት አቅድ (ከብደት 50%)								
2.1	የከተሞች መልካም አስተዳደርና ፋይናንስ አቅም ግንባታ ስራዎች	100							
ስትራቴጂክ ግብ 2	የከተማ አስተዳደር አገልግሎት አሰጣጥ ማሻሻልና የአሰራር ስርዓት ማጎልበት፤								
ዓላማ 1	የከተማ ማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥን በማሻሻል መልካም አስተዳደርን ማስፈን፤								
ግብ 1	በ91 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮችና 14 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) ስታንዳርዱን የጠበቀ ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቀጣይነት እንዲሻሻል በማድረግ የተገልጋዩ የዕርካታ መጠን ወደ 70% ማድረስ፤	21							
1.1	በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ14 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች (በዞን 1 መሪ ማዘጋጃ ቤት) የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች ቀጣይነት ባለው መልኩ እንዲተገበሩ እና የአገልግሎት አሰጣጡ እንዲሻሻል ይደረጋል፡፡	3	ስታንዳርድ የተተገበረባቸው ከተማ አስተዳደሮች ብዛት በቁጥር	76	77	77	77	77	77
		3	በአዲስ ወደ አገልግሎት ስታንዳርዶች ትግበራ የገቡ ከተሞች ቁጥር	5	14		5	5	4
1.2	የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና ለማካሄድ የሚያስችሉ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት በ70 ከተማ አስተዳደሮች ምዘና በማካሄድ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል፡፡	3	ምዘና የተካሄደባቸው ከተሞች በቁጥር	16	70				70
		3	ግብረ-መልስ የተሰጣቸው ከተሞች በቁጥር	16	70				70
1.3	የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 89 ከተሞች የዜጎች ቻርተር እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	2	የዜጎች ቻርተር ያዘጋጁ ከተሞች በቁጥር	89	89	84	84	89	89
1.4	የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 77 ከተማ አስተዳደሮች የተገልጋዩ ዕርካታ 70 በመቶ መድረሱ በጥናት ይረጋገጣል፡፡	2	ጥናት የተካሄደባቸው ከተሞች ብዛት	18	77				77
		3	የተገልጋይ እርካታ መጠን በመቶኛ	57.10	70				70
			የተጠና የእርካታ ጥናት ሰነድ በቁጥር	1	1				1

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
1.5	በ14 ከተሞች /በዞን 1 ከተማ/ የመሬትና የኮንስትራክሽን ዘርፍ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ በቴክኖሎጂ በመታገዝ እንዲዘምን /አውቶሜት/ዲጂታላይዝ ይደረጋል፡፡	2	በቴክኖሎጂ የታገዘ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት የተሰጠባቸው ከተሞች ብዛት	1	14			10	4
1.6	በ8 ሪጂዮፖሊታን ከተማ አስተዳደሮች የስማርት ሲቲ ፅንሰ-ሀሳብ ተግባራዊ ይደረጋል፡፡		የስማርት ሲቲ ፅንሰ-ሀሳብን የተገባሩ ከተሞች ብዛት		8				8
ግብ 2	በ45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልግሎት፣ በ5 ከተማ አስተዳደሮች የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር እንዲሁም በ77 ከተማ አስተዳደሮች የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እና የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ማድረግ፤	10							
2.1	የቁራ ግንባታ ባለባቸው 45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡	2	ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልግሎት ተሰጠባቸው ከተሞች ብዛት	8	45	45	45	45	45
2.2	የአሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት በሚገኝባቸው 5 (ባህርዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ኮምቦልቻ፣ ደ/ብርሃንና ደ/ማርቆስ) ከተማ አስተዳደሮች የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት በአግባቡ ስለመሰጠቱ ክትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡	2	ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው ከተሞች ብዛት	5	5	5	5	5	5
2.3	በ77 ከተማ አስተዳደሮች የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እንዲሁም የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡	2	አገልግሎት የተሰጠባቸው ከተማ አስተዳደሮች ብዛት	8	77	77	77	77	77
2.4	በ3 /ደ/ብርሃን፣ ጎንደርና ደሴ/ ሪጂዮፖሊታን ከተማ አስተዳደሮች በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት አሰጣጥ ላይ የዳሰሳ ጥናት ይካሄዳል፡፡		የዳሰሳ ጥናት የተካሄደባቸው ከተሞች ብዛት		3			3	
		2	የተደረገ የዳሰሳ ጥናት በሰነድ ቁጥር		1			1	
2.5	በቁራ፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ በዘመናዊ ዘላቂ ማረፊያ፣ በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት ስራዎች ዙሪያ በተሞከሩት የሚወሰድ አሰራር ተለይቶ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እንዲስፋፋ ይደረጋል፡፡		ተሞክሮ የተስፋፋባቸው ከተሞች ብዛት		77			77	
		2	ተቀምሮ የተስፋፋ ተሞክሮ በሰነድ ቁጥር		1			1	
ግብ 3	የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶችና ሌሎች ሙያዎች በመዋቅሩ ውስጥ ለሚገኙ 1,000 ፈፃሚዎች /ሰልጣኞች በተለያዩ የሙያ ደረጃዎች በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ማድረግ፤	15							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
3.1	የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶች በ10 ከተማ አስተዳደሮች 12 አዳዲስ የምዘና ጣቢያዎች እንዲደራጁና ስራ እንዲጀምሩ ይደረጋል፡፡		የምዘና ጣቢያ የተዘጋጀባቸው ከተሞች ብዛት	6	10			10	
		3	የተዘጋጁ የምዘና ጣቢያዎች	6	12			12	
3.2	የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ሙያዎች ላይ 25 መዛኞችን እና 50 (35% ሴቶች) የኢንዱስትሪ አሰልጣኞች እንዲዘጋጁ ይደረጋል፡፡		የተዘጋጁ ወንድ መሪ መዛኞች ብዛት		16			16	
			የተዘጋጁ ሴት መሪ መዛኞች ብዛት		9			9	
		2	ድምር		25			25	
			የተዘጋጁ ወንድ የኢንዱስትሪ አሰልጣኞች ብዛት	36	33			33	
			የተዘጋጁ ሴት የኢንዱስትሪ አሰልጣኞች ብዛት	7	17			17	
		2	ድምር	43	50			50	
3.3	በ16 ከተማ አስተዳደሮች በማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት መስኮች አገልግሎት ለመስጠት የተሰማሩ 1,000 (70% ሴቶች) አመራሮችንና ባለሙያዎችን በአሴት ማጎዳደሪያ፣ በቤቶች ማስተላለፍ፣ በቁራ፣ በአሳት አደጋ፣ በህብረተሰብ ተሳትፎ፣ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አሰባሰብ፣ በአረንጓዴ ልማት በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ እውቅና እየተሰጠ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ይደረጋል፡፡		ያሰለጠኑ እና ያስመዘኑ ከተሞች ቁጥር		16			16	
		2	የተመዘኑ ወንድ ባለሙያዎች ቁጥር		700			350	350
		2	የተመዘኑ ሴት ባለሙያዎች ቁጥር		300			150	150
			ድምር	90	1,000			500	500
		2	የብቃት ምዘናውን ያለፉ ወንድ ባለሙያዎች ብዛት		700			350	350
		2	የብቃት ምዘናውን ያለፉ ሴት ባለሙያዎች ብዛት		300			150	150
			ድምር		1,000			500	500
ዓላማ 2	በከተማ ልማት ዘላቂነት ያለው የህዝብ ተሳትፎን ማረጋገጥ								
ግብ 4	በከተሞች ህብረተሰቡ ሊሳተፍባቸው በሚገቡ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ በገንዘብ፣ በጉለበትና በአይነት 3.398 ቢሊዮን ብር እንዲያዋጣ በማድረግ የህዝቡ ተሳትፎ ምጣኔ በአማካይ 50% ማድረስ፤	19							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ክንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
4.1	የህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎችን ወደ ላቀ ደረጃ ለማሸጋገር የሚያግዝ 1 የአሰራር ማዕቀፍ ተዘጋጅቶ በከተሞች እንዲተገበር ይደረጋል፡፡	2	የተዘጋጀ የአሰራር ማዕቀፍ በቁጥር	1	1	2			
4.2	በ683 ከተሞች በህብረተሰብና በመንግስት ቢጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ 15% በገንዘብ፣ 20% በጉልበት፣ 15% በቁሳቁስ በድምሩ 50% አስተዋጽኦ እንዲኖረው ይደረጋል፡፡		የህብረተሰብ ተሳትፎ የተከናወነባቸው ከተሞች ብዛት	683	683	683	683	683	683
		3	በገንዘብ የተደረገ አስተዋጽኦ በብር	452,816,927	1,235,654,400	308,913,600	308,913,600	308,913,600	308,913,600
		3	በጉልበት የተደረገ አስተዋጽኦ በብር	483,488,302	1,235,654,400	308,913,600	308,913,600	308,913,600	308,913,600
		3	በቁሳቁስ የተደረገ አስተዋጽኦ በብር	316,927,984	926,740,800	231,685,200	231,685,200	231,685,200	231,685,200
			ጠቅላላ ድምር በብር	1,253,233,214	3,398,049,600	849,512,400	849,512,400	849,512,400	849,512,400
			የመንግስት ወጪ	1,120,442,257					
			መንግስት ወጪ + ህዝብ ተሳትፎ	2,373,675,471					
		2	የህብረተሰብ አስተዋጥኦ በመቶኛ	52.80	55	50	50	50	50
4.3	በከተሞች በሚከናወኑ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ የሴቶች እና የወጣቶች ተሳትፎ 50% እንዲደርስ ይደረጋል፡፡		በልማት ስራ የተሳተፈ ወንድ	1,782,932					
			በልማት ስራ የተሳተፈ ሴት	1,632,018					
			በልማት ስራ የተሳተፈ ድምር	3,414,950					
		2	ወጣቶች ተሳትፎ በመቶኛ	35.80	50	50	50	50	50
		2	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	47.79	50	50	50	50	50
4.4	በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎች ዙሪያ 1 የተሻለ አፈፃፀም ተለይቶ በ12ቱ ዞኖችና እና በ8ቱ ሪጂዮፖሊታን ከተሞች እንዲቀመርና እንዲሰፋፋ ይደረጋል፡፡		ተሞክሮ የተሰፋፋባቸው ዞኖችና ከተሞች		77			20	
		2	ተቀምሮ የተሰፋፋ የተሞክሮ ሰነድ በቁጥር		1				1
ዓላማ 3	በክልሉ የተመጣጠነ ክትመት ልማትን ማስፋፋት፤								
ግብ 5	የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 64 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላትን የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ በማድረግ የክትመት ምጣኔው 22% ወደ 23% እንዲያድግ ማድረግ፤	7							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
5.1	የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 64 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	2	የከትመት ምጣኔ በመቶኛ	22.77	23				23
		3	ከተማነት ዕውቅና ያገኙ የገጠር ማዕከላት በቁጥር		64				64
5.2	በከተሞች ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓትና ከትመት ልማት ላይ ያተኮረ የተሞከሮ ቅመራ ሰነድ ተዘጋጅቶ ለትግበራ እንዲውል ይደረጋል፡፡	2	ተቀምሮ የተስፋፋ የተሞከሮ ሰነድ በቁጥር	1	1				1
ግብ 6	ከተሞችን በፈርጅ የማደራጀት ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 57 ከተሞች የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ በማድረግ ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓት እንዲጠናከር ማድረግ፤	12							
6.1	በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 57 ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 29 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 6 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሶስት ወደ ፈርጅ ሁለት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሁለት ወደ ፈርጅ አንድ 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ አንድ ወደ ሪጂዮፖሊታን 2) የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	2	ወደ ንዑስ ማዘጋጃ የተሸጋገሩ ከተሞች		29				29
		2	ወደ መሪ ማዘጋጃ የተሸጋገሩ ከተሞች		6				6
		2	ወደ አነስተኛ ከተማ አስተዳደር የተሸጋገሩ ከተሞች በቁጥር		10				10
		2	ወደ መካከለኛ አስተዳደር ስግግር ያገኙ		10				10
			ወደ ሪጂኦ ፖሊታን ያደጉ		2				2
			ድምር		57				57
6.2	የከተማነት ዕውቅና ላገኙ 64 ከተሞች እና የደረጃ ሽግግር ለተደረገላቸው 57 ከተሞች የሰው ኃይል አደረጃጀት ይዘጋጅላቸዋል፡፡	2	የሰው ኃይል አደረጃጀት የተዘጋጀላቸው ከተሞች ብዛት		121				121
6.3	በከተሞች ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓቱን ለማጠናከር የሚያስችል 1 ጥናት ይጠናል፡፡	2	የአደረጃጀት ጥናት የተደረገላቸው ከተማ አስተዳደሮች ብዛት		1			1	
ዓላማ 4	የከተሞችን ፋይናንስና የገቢ አሰባሰብ ስርዓት ማሻሻል								
ግብ 7	በ683 ከተሞች የመንግስት የፋይናንስ አዲት አስተዳደር ስርዓት ተከትለው ሀብታቸውን ውጤት በሚያመጣ መንገድ አሟጠው በመጠቀም የመሰረተ ልማት ወጭያቸውን 70% ከራሳቸው ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ገቢ እንደሸፍኑ ማድረግ፤	11							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
7.1	በ606 መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 7 ቢሊዮን ብር እንዲሁም በ77 የከተማ አስተዳደሮች በገቢዎች ቢሮ አቅድ ተይዞ የሚሰበሰብ 15.5 ቢሊዮን ብር በድምሩ 22.5 ቢሊዮን ብር የአገልግሎት ገቢ እንዲሰበሰብ ይደረጋል፡፡	3	አደረጃጀትና የአሰራር ሥርዓት የተዘረጋባቸው ከተሞች በቁጥር	683	683	683	683	683	683
		3	በ600 መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች የተሰበሰበ የገቢ መጠን በቢሊዮን ብር	0.642	7	1.75	1.75	1.75	1.75
		3	በ81 ከተማ አስተዳደሮች የተሰበሰበ የገቢ መጠን በቢሊዮን ብር	3.845	15.5	3.875	3.875	3.875	3.875
			ጠቅላላ የተሰበሰበ የገቢ መጠን በቢሊዮን ብር	4.487	22.5	5.625	5.625	5.625	5.625
7.2	ከተሞች ለመሰረተ ልማት ማስፋፊያ እና አገልግሎት ለመስጠት የሚያስፈልጋቸውን የፋይናንስ ወጪ ቢያንስ 45% በራሳቸው ገቢ እንዲሸፍኑ ይደረጋል፡፡		የመሰረተ ልማትና የአገልግሎት አቅርቦት ፋይናንስ ሽፈን በመቶኛ		45	45	45	45	45
7.3	በክልሉ በሚገኙ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 57 የገቢ አርእስቶች ውስጥ በአማካይ 45 የገቢ አርዕስቶችን ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡		ተግባራዊ ያደረጉ ከተሞች ብዛት	683	683	683	683	683	683
		2	ተደራሽ የሆኑ የገቢ አርእስቶች	42	45	45	45	45	45
ግብ 8	የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 234 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች አዲት ማድረግ፤	5							
8.1	የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 234 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች (መሪ ማዘጋጃ 138 እና ንዑስ ማዘጋጃ 96) የፋይናንስ አጠቃቀማቸውን አዲት እንዲያስደርጉ ይደረጋል፡፡	3	አዲት ያስደረጉ ከተሞች ቁጥር	66	234		80	80	74
8.2	በበጀት ዘመኑ እና ከባለፉት ዓመታት በአዲት የተገኘው 7,226,912 ብር የገንዘብ ጉድለት 100% ተመላሽ ይደረጋል፡፡		በበጀት ዘመኑ እና ከባለፉት ዓመታት በአዲት የተገኘ ጉድለት በብር	12,282,053					
		2	የተመለሰ በብር	5,055,141	100	100	100	100	100
			ያልተመለሰ በብር	7,226,912					
2.2	የከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ስራዎች	100							
ዓላማ 1	ከተሞች አካታች፣ አሳታፊ እና ዘላቂ ልማትን በሚያቀናጅ የተሟላ ፕላን እንዲመሩ ማድረግ፤								

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 1	በበጀት ዓመቱ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስቴር በኩል ለሚዘጋጀው ክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት ዙሪያ በክልሉ በኩል ከትትልና ድጋፍ ማድረግ፤	5							
1.1	የክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት 100% እንዲደርስ ድጋፍና ከትትል ይደረጋል፡፡	5	የፕላን ዝግጅቱ አፈፃፀም በመቶኛ	48	100	100	100	100	100
ግብ 2	አሳታፊ፣ ጥራት ያለውና ወጭ ቆጣቢ የሆነ የከተማ ፕላን ዝግጅት እንዲኖር በማድረግ ለ130 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ፣ ለ115 መሰረታዊ የከተማ ፕላን፣ ለ10 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን እንዲሁም 25 የሰፈር ልማት ፕላን (NDP) ዝግጅት ማድረግ፤	58							
2.1	መዋቅራዊና መሰረታዊ ፕላን ለሚዘጋጅላቸው 130 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ እንዲሁም ለ115 ከተሞች መሰረታዊ የከተማ ፕላን እና ለ15 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን ይዘጋጃል፡፡	10	መሰረታዊ ካርታ የተዘጋጁላቸው ከተሞች በቁጥር	92	130	10	30	40	50
		10	መሰረታዊ ፕላን የተዘጋጁላቸው ከተሞች በቁጥር	71	115	5	20	40	50
		10	የተዘጋጁ መዋቅራዊ ፕላኖች ቁጥር	10	10		2	4	4
2.2	መዋቅራዊ ፕላን በተዘጋጀላቸው ከተሞች ኘላናቸውን ማስተግበር እንዲችሉ 25 የአካባቢ ልማት ፕላን (NDP) እና 3 የከተማ ዲዛይን (Urban design) እንዲዘጋጁ ይደረጋል፡፡	7	የተዘጋጁ የሰፈር ልማት ፕላኖች በቁጥር	26	25	3	7	7	8
		3	የተዘጋጁ የከተማ ዲዛይኖች በቁጥር		3		1	1	1
2.3	የ115 ከተሞችን መሠረታዊ መረጃዎች (Urban Profile) በማሰባሰብና በማድረግ ለተጠቃሚዎች ዝግጁ እንዲሆን ይደረጋል፡፡	8	የከተማ መሠረታዊ መረጃ (Urban Profile) የተዘጋጀላቸው ከተሞች	71	115	15	20	40	40
ዓላማ 2	የከተማ ፕላን ትግበራና አዲትን ማጠናከር								
ግብ 3	በክልሉ የሚገኙ 683 ከተሞች በተዘጋጁላቸው የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ልማትና አገልግሎቶች ቅንጅትና ትግበራ ፕላን እንዲመሩ ማድረግ፤	37							
3.1	በከተማ ፕላን አፈጻጸም ዙሪያ የህብረተሰቡን ተሳትፎና ባለቤትነት ለማሳደግ 43,196 (35% ሴቶች) የከተማው ነዋሪ ህዝብ በፕላን አፈፃፀም ወቅት ግንዛቤ እንዲያገኝ ይደረጋል፡፡	5	ወንድ	8,225	28,077	7,019	7,019	7,019	7,020
		5	ሴት	2,080	15,119	3,780	3,780	37,880	3,779

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
			ድምር	10,305	43,196	10,799	10,799	10,799	10,799
3.2	አዲስ 7 ከተሞች ወደ ፕላን ትግበራ እንዲገቡ በማድረግ በፕላን የሚመሩ ከተሞች ቁጥር ካለበት ከ676 ወደ 683 እንዲያግ ይደረጋል።	8	ቅንጅትና ትግበራ ፕላን የተመሩ ከተሞች ብዛት በቁጥር	676	683	683	683	683	683
3.3	ፕላን ተዘጋጅቶላቸው ያላጸደቁ ከተሞችን መረጃ በመለየት ያላጸደቁ ከተሞች 100% ንፃሕንታዊነት አጸድቀው ወደ ትግበራ እንዲገቡ ይደረጋል።	6	ፕላንቸውን ያፀደቁ ከተሞች በመቶኛ	100	100%	100%	100%	100%	100%
3.4	ከዞኖችና ከከተሞች ለሚቀርቡ የፕላን ማስተካከያ ጥያቄዎችና የፕላን ምደባ ለውጥ ጥያቄዎች 100% ምላሽ ይሰጣል።		ምላሽ የተሰጣቸው የፕላን ማስተካከያ ጥያቄዎች በመቶኛ	100	100%	100%	100%	100%	100%
		5	ምላሽ የተሰጣቸው የምደባ ለውጥ ጥያቄዎች በመቶኛ	100	100%	100%	100%	100%	100%
3.5	የፕላን ምደባ ለውጥና ጥሰት በሚታይባቸው 10 ከተሞች የፕላን አፈጻጸም አዲስ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ-መልስ ይሰጣል።	4	አዲስ የተደረገባቸው ከተሞች በቁጥር	3	10		5	5	
		4	ግብረ-መልስ የተሰጣቸው ከተሞች በቁጥር	3	10		5	5	
3.6	በከተሞች በሚፈጠሩ የፕላን ጥሰቶች ላይ እርምጃ በመውሰድ 100% እንዲስተካከሉ ይደረጋል።	8	የተስተካከለ የፕላን ጥሰት በመቶኛ	50	100%	100%	100%	100%	100%
3.7	በሁሉም ከተሞች የፕላን መንገድ ከሰሰተኛ ወገን ነጻ እንዲሆን በማድረግ እና የመንገድ ወሰኖችን በማስከበር 1,200 ኪ.ሜ መንገድ እንዲከፈት ይደረጋል።		የመንገድ ወሰኖችን በማስከበር የተከፈተ መንገድ በኪ.ሜትር	450	1,200		400	400	400
3.8	የከተማ ፕላን አተገባበር ወጥነት ባለው ሁኔታ ለመፈፀም 1 ጥናት እና 1 ማንዋል እንዲዘጋጅ ይደረጋል።		የተዘጋጀ የጥናት ሰነድ ብዛት		1		1		
			የተዘጋጀ የአሰራር ማንዋል በሰነድ ብዛት		1			1	
3.9	የከተሞችን ፕላን አፈፃፀም አቅም ለማሳደግ ለ60 ከተሞች ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል።	8	ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው ከተሞች ብዛት	67	60		30	30	
3.10	በ2016 ዓ.ም በጀት አመት አዲስ የተደረገላቸው 3 ከተሞች በአዲስ የተገኙ ግድፈቶችን ስለመስተካከላቸው በመስክ ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ግብረ-መልስ ይሰጣል።		በአዲስ የተገኙ ግድፈቶችን ያስተካከሉ ከተሞች ቁጥር		3			3	
2.3	የከተማ መሬት ልማትና አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች	100							
ዓላማ 1	የመሬት ልማትና ማጎጃሚያ ስርዓትን ማሻሻል								

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 1	በክልሉ የሚገኙ ከተሞች በግልጽ የሚታወቅ የፕላን ወሰን እንዲኖራቸውና የመሬት ሀብታቸውን በሚገባ ማስተዳደርና መጠበቅ እንዲችሉ ማድረግ፤	23							
1.1	ከፕላንና ልማት ቢሮ ጋር በመተባበር የ311 ከተሞችን (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የፕላን ወሰን እንደገና እንዲካለል በማድረግ የተሟላ መረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡	2	የአስተዳደር ወሰናቸውን በአዲስ የክለሱ ከተሞች ቁጥር	557	311	62	93	93	63
		2	መረጃቸውን አደራጅተው የያዙ ከተሞች ቁጥር	557	311	62	93	93	63
1.2	በ683 ከተሞች የተተከሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን በመለየት መረጃቸው ተደራጅቶ እንዲያዝና ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ይደረጋል፡፡	2	መረጃቸውን በማደራጀት እንዲጠበቅ ያደረጉ ከተሞች ቁጥር	242	683	136	205	205	137
1.3	በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የጠፉትንና የተነቀሉትን 2,475 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች በአዲስ እንዲተኩ ይደረጋል፡፡	2	የተተኩ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች በቁጥር	1273	2,475	495	742	743	495
1.4	በ45 ከተማ አስተዳደሮች የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ ሥርዓት በመዘርጋት በአገልግሎት አይነት 107,274 ሄ/ር ቦታዎችን በመቆጠርና በመምዝገብ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ በማድረግ መረጃው በጽ/ቤቱ ማኔጅመንት ኮሚቴ ተረጋግጦ ለመምሪያውና ለቢሮው እንድደርስ ይደረጋል፡፡	3	የመሬት ሀብታቸውን ቆጥረው የመዘገቡ ከተሞች ብዛት በቁጥር	70	45	9	13	14	9
		3	የተቆጠረ ቁራሽ መሬት በሄ/ር	49,855.37	107,274	21,455	32,182	32,182	21,455
1.5	በ468 ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 74,400 ይዞታዎች በመመሪያ ቁጥር 3/13 መሰረት ተጣርተው የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	1	ሰነድ የሰጡ ከተሞች በቁጥር	468	468	94	140	140	94
		2	የተሰጠ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ በቁጥር	8,139	74,400	14,880	22,320	22,320	14,880
1.6	በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) አስተዳደር ወሰን ውስጥ የሚገኙ 177,200 ህገ-ወጥ ይዞታና ግንባታዎችን በተላከው ፎርማት መሰረት በመለየት መረጃው ተደራጅቶ እንዲያዝ እና 88,600 እንዲያፈርሱ (ሥርዓት እንዲይዙ) ይደረጋል፡፡	2	የተለዩ እና መረጃቸው ተደራጅቶ የተያዘ ህገ-ወጥ ይዞታዎች በቁጥር	34,364	177,200	35,440	53,160	53,160	35,440
		2	የፈረሱ ህገ-ወጥ ይዞታዎች በቁጥር	15,321	88,600	17,720	26,580	26,580	17,720
1.7	በከተሞች አስተዳደር ወሰን ውስጥ በሚገኙ ህገ-ወጥ ይዞታዎች ላይ የተገነቡ ግንባታዎች እንዲፈርሱ ሲደረግ 88.6 ሄ/ር ወደ መሬት ባንክ ገቢ ይደረጋል፡፡	2	ህገ ወጥ ይዞታዎችን በማፍረስ ወደ መሬት ባንክ ገቢ የተደረገ መሬት በሄ/ር	64.59	88.6	17.72	26.58	26.58	17.72

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 2	በ311 ከተማ አስተዳደሮች የሚገኙ ይዞታ ፋይሎችንና ሰነዶችን በሀርድና በሶፍት ኮፒ እንደገና በማደራጀት ለአጠቃቀምና ለአገልግሎት አሰጣጥ ምቹ ማድረግ፤	6							
2.1	በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) 407,200 የነባር እና ሊዝ ይዞታ ማህደሮች በሃርድ ኮፒ እና 441,110 ይዞታ ማህደሮች በሶፍት ኮፒ ተደራጅተው እንዲያዙ ይደረጋል፡፡	3	የይዞታ ፋይሎችን በሀርድ ኮፒ ያደራጁ ከተሞች	130	311	62	93	93	62
			በሀርድ ኮፒ የተደራጁ የይዞታ ፋይሎች ብዛት	361,647	407,200	81,440	122,160	122,160	81,440
		3	የይዞታ ፋይሎችን በሶፍት ኮፒ ያደራጁ ከተሞች	112	311	62	93	93	62
			በሶፍት ኮፒ የተደራጁ የይዞታ ፋይሎች ብዛት	375,647	441,110	88,222	132,333	132,333	88,222
ግብ 3	በከተሞች ማስፋፊያና በመሃል ከተማ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 7,906 ሄ/ር መሬት መሰረተ ልማት ተሟልቶለት እንዲዘጋጅ በማድረግ 5,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ማድረግ፤	31							
3.1	ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 1406 ሄ/ር መሬት ለጨረታ እና 6,500 ሄ/ር መሬት ለምደባ (ለመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 2,500 ሄ/ር እና ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ 4,000 ሄ/ር) በድምሩ 7,906 ሄ/ር መሬት እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	2	መሰረተ ልማት ተሟልቶለት ለጨረታ የተዘጋጀ መሬት በሄ/ር	285.652	1,406	281	422	422	281
		3	ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ ለምደባ የተዘጋጀ መሬት መጠን በሄ/ር	2,316.99	4,000	800	1,200	1,200	800
		1	ለህብረት ስራ ማህበራት የተዘጋጀ መሬት በሄ/ር	1,109.29	2,500	500	750	750	500
			ድምር	3,711.932	7,906	1,581	2,372	2,372	1,581
3.2	በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የመሬት ባንክ የአሰራር ሥርዓት በመዘርጋት 5,391 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ይደረጋል፡፡		የመሬት ባንክ የአሰራር ስርዓት የዘረጉ ከተሞች	77	311	62	93	93	62
		3	ወደ መሬት ባንክ የገባ መሬት በሄ/ር	1,731.434	5,391	1,000	1,500	1,500	1,391
3.3	በከተሞች 300 ሄ/ር መሬት በጨረታ እና 4,700 ሄ/ር መሬት በምደባ (ለመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 1,700 ሄ/ር እና ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ 3,000 ሄ/ር) በድምሩ 5,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡	4	በጨረታ የተላለፈ መሬት በሄ/ር	64.77	300	60	90	90	60
		4	ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ በምደባ የተላለፈ መሬት በሄ/ር	856.10	3,000	600	900	900	600
		4	ለህብረት ስራ ማህበራት የተላለፈ መሬት በሄ/ር	1,051.633	1,700	340	510	510	340

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንድን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
			ድምር	1,907.73	5,000	1,000	1,500	1,500	1,000
		5	የቤት መስሪያ ቦታ ያገኙ የቤት ስራ ማህበራት ብዛት በቁጥር	1,253	1,800	360	540	540	360
			ወንድ	15,659	40,000	8,000	12,000	12,000	8,000
			ሴት	7,780	20,000	4,000	6,000	6,000	4,000
			ድምር	23,439	60,000	12,000	18,000	18,000	12,000
3.4	110 ከተሞች በፕላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ ቦታቸውን የቦታ ደረጃ እና የቀጠና ዋጋ እንዲያሻሽሉ እና 60 ከተሞች የቀጠና ዋጋን የቦታ ደረጃ ዝግጅት እንዲያከናውኑ ይደረጋል፡፡	3	የቦታ ደረጃ እና የቀጠና ዋጋ ያሻሻሉ ከተሞች በቁጥር	90	110	22	33	33	22
		2	የቀጠና ዋጋን የቦታ ደረጃ ያዘጋጁና አጸድቀው ወደ ተግባር የገቡ ከተሞች በቁጥር	44	60	12	18	18	12
ግብ 4	በከተሞች በጨረታ እና በምደባ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ቦታዎች ለታላላቅ ጥቅም እንዲውሉ ማድረግ፤	20							
4.1	ለተለያዩ አገልግሎት በጨረታ እና በምደባ ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ (ወደ ልማት ያልገቡ) 738 ቦታዎችን በመንጠቅ 61 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ገቢ ይደረጋል፡፡	3	የተነጠቁ ቦታዎች በቁጥር	82	738	148	221	221	148
		3	የተነጠቀ የቦታ መጠን በሄ/ር	22.54	61	12	18	18	12
4.2	በክልል ደረጃ በ1 ከተማ እና በዞን ደረጃ በ22 ከተሞች በድምሩ በ23 ከተሞች የሊዝ አዋጅ አፈጻጸም አዲት ይደረጋል፡፡	4	የሊዝ አፈጻጸም አዲት የተደረገባቸው ከተሞች በቁጥር	4	23	5	7	7	5
4.3	በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) በሊዝና በኪራይ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ይዞታዎች በውላቸው መሰረት ተገቢውን የሊዝና የቦታ ኪራይ ክፍያ በወቅቱ እንዲፈፀሙ በማድረግ ከሊዝ ይዞታዎች 1.5 ቢሊዮን ከኪራይ ይዞታዎች 0.2 ቢሊዮን በድምሩ 1.7 ቢሊዮን ብር እንዲሰበሰብ ይደረጋል፡፡	2	የሊዝና የቦታ ኪራይ ክፍያ የሰበሰቡ ከተሞች በቁጥር	276	311	311	311	311	311
		2	ከሊዝ ይዞታዎች የተሰበሰበ የገንዘብ መጠን በብር (ቢሊዮን)	1.327	1.50	0.30	0.45	0.45	0.30
		2	ከኪራይ ይዞታዎች የተሰበሰበ የገንዘብ መጠን በብር (ቢሊዮን)	0.168	0.2	0.05	0.05	0.05	0.05
			ድምር በብር (ሚሊዮን)	1.495	1.7	0.34	0.51	0.51	0.34
4.4	ወደ ሊዝ ስርዓት ያልገቡ መስፈርቱን የሚያሟሉ 80 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ ይደረጋል፡፡	4	ወደ ሊዝ የገቡ ከተሞች ብዛት በቁጥር	60	80	16	24	24	16

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንድን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 5	በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞችና በየዞን መቀመጫ ከተሞች) የደቀቁና የተጎሳቆሉ የከተማ አካባቢዎችን በመለየት 10 ሄ/ር መሬት በመልሶ ማልማትና 50 ሄ/ር ከተማ ማደስ እንዲለማ ማድረግ፤	6							
5.1	በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞች ለከተማ መልሶ ልማት ሥራው ፕሮጀክት ቀርጸው ወደ ተግባር እንዲገቡ አስፈላጊውን ክትትልና እገዛ ይደረጋል፡፡	2	ድጋፍ የተደረገላቸው ከተሞች ቁጥር		8	8	8	8	8
5.2	በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞችና በዞን መቀመጫ ከተሞች 10 ሄ/ር መሬት ለመልሶ ማልማትና 50 ሄ/ር መሬት ለከተማ ማደስ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	2	ለመልሶ ማልማት የተዘጋጀ መሬት በሄ/ር	0.9502	10	2	3	3	2
		2	ለከተማ ማደስ የተዘጋጀ መሬት በሄ/ር	0.53	50	10	15	15	10
			ድምር	1.48	60	12	18	18	12
ግብ 6	በስሙንብረት ዝውውር፣ በካሳና ትክ ቀልጣፋ፣ ከብልሹ አሰራር የፀዳና ስታንዳርዱን መሰረት ያደረገ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋዩ እርካታ በአማካይ 70% ማድረስ፤	14							
6.1	በበጀት ዓመቱ ለሚቀርቡ 50,000 የስሙንብረት ዝውውር አገልግሎት ፈላጊዎች በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	2	የስሙንብረት ዝውውር አገልግሎት ያገኙ ተገልጋዮች ብዛት በቁጥር	22,008	50,000	10,000	15,000	15,000	10,000
		2	ከስሙንብረት ዝውውር አገልግሎት የተሰበሰበ የአገልግሎት ገቢ በቢሊዮን ብር	944.991	1	0.20	0.30	0.30	0.20
6.2	በ683 ከተሞች በልማት ምክንያት ተነሽ ለሆኑ 28,791 ግለሰቦች በስታንዳርዱ መሰረት ትክ ቦታ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	2	ካሳና ምትክ የተሰጣቸው የልማት ተነሽዎች ብዛት በቁጥር	3,048	28,791	5,758	8,637	8,637	5,758
		2	ለልማት ተነሽዎች የተሰጠ ትክ ቦታ መጠን በሄ/ር	42.08	12,684	2,537	3,805	3,805	2,537
		2	ለልማት ተነሽዎች የተሰጠ ካሳ በቢሊዮን ብር	1.841	1	0.24	0.36	0.36	0.24
6.3	በዘርፉ ቀልጣፋና ውጤታማ የአገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት በመዘርጋት የተገልጋይን እርካታ በአማካይ 70% መድረሱ በዳሰሳ ጥናት ይረጋገጣል፡፡	2	የተገልጋይ እርካታ መጠን በመቶኛ		70				70
		2	የተጠና የእርካታ ጥናት ሰነድ በቁጥር		1				1
2.4	የከተማ ቤት ልማትና አስተዳደር ስራዎች	100							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንድን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ስትራቴጂክ ግብ 3	የቤት ልማት እና አስተዳደር ስርዓትን ማሻሻል								
ዓላማ 1	በከተማ የቤቶች ልማት ላይ የግል ሴክተሩን ሚና ማጠናከር እና የፋይናንስ አቅርቦት ስርዓት መዘርጋትና ማሻሻል								
ግብ 1	በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 43,997 መኖሪያ ቤቶች ተገንብተው አገልግሎት እንዲሰጡ ማድረግ፤	55							
11	በተለያዩ የቤት ልማት አማራጮች ማለትም በሪል ስቴት 600 ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማኅበራት 20,237 ቤቶች፣ በግለሰቦች 21,400 ቤቶች፣ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው (ለአቅመ ደካሞች) 1,760 ቤቶች በድምሩ 43,997 ቤቶች እንዲገነቡ ይደረጋል፡፡	6	በሪል ስቴት የሚገነቡ ቤቶች በቁጥር	353	600	100	200	200	100
		6	የተገነቡ የህብረት ሥራ ማኅበራት ቤቶች በቁጥር	11,904	20,237	2,237	6,000	6,000	6,000
		6	በግል/በግለሰብ የሚገነቡ ቤቶች በቁጥር	13,783	21,400	2,140	6,420	6,420	6,420
		6	ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው (ለአቅመ ደካሞች) የሚገነቡ ቤቶች በቁጥር	1,272	1,760	200	520	520	520
			ድምር	27,312	43,997	4,677	13,140	13,140	13,040
1.2	ከደረጃ ቦታች የሆኑ ቤቶች የማሻሻያ ልማት (ጥገና) ለማካሄድ የሚያስችል 10 ሚሊዮን ብር በከተሞች እንዲበጀት በማድረግ 2,875 ቤቶች ደረጃቸው እንዲሻሻል ይደረጋል፡፡	6	ደረጃቸው የተሻሻለላቸው ቤቶች በቁጥር	1,720	2,875	475	800	800	800
		5	የተበጀተ የገንዘብ መጠን (በሚሊዮን ብር)	4.378	10	3	3	3	3
1.3	በመልሶ ማልማት 2,875 ቤቶች እንዲገነቡ ይደረጋል፡፡		በመልሶ ማልማት የተገነቡ ቤቶች በቁጥር		2,875	475	800	800	800
1.4	በተለያዩ የቤት ልማት ፕሮግራሞች ተጠቃሚ ለመሆን የተመዘገቡ ቤት ፈላጊዎች 10 ቢሊዮን ብር እንዲቆጥቡ ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡	5	የተቆጠበ ብር (በቢሊዮን)	1.255	10	3	3	3	3
1.5	የዝቅተኛ ነዋሪዎች (የአቅመ ደካሞች) ቤት ግንባታ ለማከናወን የሚያስችል 117,250,000 ብር ህብት የማሰባሰብ ስራ ይሰራል፡፡ ከዚህ ውስጥ 40% (46,900,000) በህ/ሰብ ተሳትፎ፣ 30% (35,157,000) ከተማው የሚመድበው በጀት	5	በህ/ሰብ ተሳትፎ የተቆጠበ ብር (በሚሊዮን)	69.683	46,900,000	9,380,000	18,760,000	18,760,000	
		5	በመንግስት የተበጀተ ብር (በሚሊዮን)	26.513	35,175,000	7,035,000	14,070,000	14,070,000	

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	እና 30% (35,157,000) መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ የሚሰበሰብ ይሆናል፡፡	5	መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማስተባበር የተቆጠበ ብር (በሚሊዮን)	12.285	35,175,000	7,035,000	14,070,000	14,070,000	
			ድምር	108.481	117,250,000	23,450,000	46,900,000	46,900,000	
ዓላማ 2	የመንግስት ቤቶች አስተዳዳሪ ስርዓትን ማሻሻል								
ግብ 2	በክልሉ ከሚገኙ 56,292 የመንግስት ቤቶች መካከል 14,000 የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የሚያስፈልጋቸው ቤቶች፣ 18,000 የኪራይ ዋጋ የሚሻሻልላቸው ቤቶች፣ 36,000 የውል እድሳት የሚያስፈልጋቸውን ቤቶች፣ 300 ያለአግባብ የተያዙ ቤቶችን እና 400 በቤቶች ላይ የሚደረጉ ህገወጥ ተግባራትን ስርዓት በማስያዝ የቤት አስተዳደር ስርዓቱ እንዲጠናከር ማድረግ፤	45							
2.1	የመንግስት ቤቶች መካከል ካርታ ያልወጣላቸው 14,000 የመንግስት ቤቶችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲኖራቸው ይደረጋል፡፡	5	የይዞታ ማረጋገጫ የተሰራላቸው ቤቶች ብዛት	5,322	14,000	2,000	4,000	4,000	4,000
2.2	በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 18,000 ቤቶችን የኪራይ ዋጋ ለማሻሻል የቤቶች ፍረጃ ይካሄዳል፡፡	5	ፍረጃ የተደረገላቸው ቤቶች ብዛት	3,418	18,000	2,000	4,000	4,000	4,000
2.3	በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 18,000 ቤቶች የኪራይ ዋጋ ማሻሻያ ይደረጋል፡፡	5	የኪራይ ዋጋ የተሻሻለላቸው ቤቶች ብዛት	3,443	18,000	2,000	4,000	4,000	4,000
2.4	ያለአግባብ የመንግስት ቤት የያዙ 300 ተጠቃሚዎች ላይ ርምጃ በመውሰድ በህጉ መሰረት ለሌሎች አዲስ ተከራዮች እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡	5	ተነጥቀው ለአዲስ ተጠቃሚዎች የተላለፉ የመንግስት ቤቶች ብዛት	374	300	50	50	100	100
2.5	በመንግስት ቤቶች ላይ ህገወጥ ተግባር የሚፈጽሙ 400 ተከራዮችን በመለየት የማስተካከያ ርምጃ ይወሰዳል፡፡	5	የማስተካከያ ርምጃ የተወሰደባቸው ተከራዮች ብዛት	253	400	100	100	100	100
2.6	በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 36,000 ቤቶች የውል እድሳት እንዲካሄዱላቸው ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡	5	የውል ዕድሳት የተደረገላቸው ቤቶች ቁጥር	20,849	36,000	9,000	9,000	9,000	9,000
2.7	በከተሞች የሚገኙ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 16,000 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ በማሰባሰብ የ30,000 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሶፍትዌር) እንዲገቡ ይደረጋል፡፡	5	ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆንበት መንገድ የተደራጀ የቤት መረጃ ብዛት	9,274	16,000	4,000	4,000	4,000	4,000
		5	ወደ ሶፍትዌር የገባ የቤት መረጃ ብዛት	7,810	30,000	7,500	7,500	7,500	7,500
2.8	በከተሞች በሚገኙ የጋራ መኖሪያ ህንፃዎች ያሉ ነዋሪዎችን በ10 ማህበር ተደራጅተው ህንፃቸውን እንዲያስተዳድሩ እና አካባቢያቸውን እንዲያለሙ ይደረጋል፡፡	5	ህንፃቸውን ያስተዳድሩ የጋራ ህንፃ ነዋሪዎች ማህበር ብዛት	51	10	2	2	3	3
			አካባቢያቸውን ያለሙ የጋራ ህንፃ ነዋሪዎች ማህበር ብዛት	42	10	2	2	3	3

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንድን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
2.5	የተቀናጀ የከተሞች መሰረተ ልማት አቅርቦት ስራዎች	100							
ስትራቴጂክ ግብ 4	የከተማ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ መሠረተ ልማት አቅርቦትን ማስፋፋትና ማሻሻል								
ዓላማ 1	በከተማ ፈርጅ ላይ የተመሰረተ ደረጃውን (ስታንዳርድ) የጠበቀ የከተማ መሰረተ ልማት ዝርጋታ ማረጋገጥ								
ግብ 1	በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤቶች) የሚገነቡ ሁሉም ፕሮጀክቶች የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት ማሟላታቸው እየተረጋገጠ እንዲገነቡ ማድረግ፤	82							
1.1	በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤት) ከተሞች የሚገነቡ 1,000 ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ከመገባቱ በፊት የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት የጥናት ሰነድ በማዘጋጀት የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	4	አካባቢያዊ እና የማህበራዊ ተፅዕኖ ግምገማ ጥናት የተዘጋጀላቸው ፕሮጀክቶች ብዛት በቁጥር	485	1,000				
		4	የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ ያገኙ ፕሮጀክቶች ብዛት በቁጥር	452	1,000				
1.2	በከተሞች የማህበራዊና አካባቢ ደህንነትን መሠረተ ያደረገና የጥራት ደረጃውን የጠበቀ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone) ንጣፍ መንገድ 80 ኪ.ሜ፣ ጠጠር መንገድ 350 ኪ.ሜ፣ የጥርጌያ መንገድ (መንገድ ከፈታ) 411 ኪ.ሜ፣ የአስፓልት መንገድ 17 ኪ.ሜ፣ የጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ ግንባታ 183 ኪ.ሜ፣ 25 ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ እና 300 ስላብ ክልሸርት ይገነባል፡፡	5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone) ንጣፍ መንገድ በኪ/ሜ	26.78	80		0.8	20	59.2
		5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ጠጠር መንገድ በኪ/ሜ	241.60	350		35	88	228
		5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ጥርጌያ መንገድ በኪ/ሜ	297.88	411		41	103	267
		5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ የአስፓልት መንገድ በኪ/ሜ	11.35	17		2	4	11
		5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ጎርፍ ማስወገጃ እና መከላከያ ግንብ በኪ/ሜ	111.3	183		18.2	45.8	119
		5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ በቁጥር	19	25		2	6	17
		5	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ስላብ ክልሸርት በቁጥር	234	300		15	90	195

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
1.3	በበጀት ዓመቱ 423 ኪ.ሜ የከተማ ውስጥ የመንገድ መብራት መስመር ዝርጋታ፣ 473 ኪ.ሜ የውሃ መስመር ዝርጋታና በቁጥር 151 የውሃ ቦኖ ግንባታ ይከናወናል፡፡	5	የተዘረጋ የመንገድ መብራት መስመር በኪ/ሜ	414.2	423	4.3	42.3	105.8	270.6
		5	የተዘረጋ የውሃ መስመር በኪ/ሜ	408.9	473		47.3	118.3	307.5
		5	የተገነባ የውሃ ቦኖ በቁጥር	48	151		8	45	98
1.4	የማህበራዊና አካባቢ ደህንነትን መሠረተ ያደረጉና የጥራት ደረጃውን የጠበቁ በቁጥር 1,500 ሽዶች፣ 135 የህዝብ መጻዳጃ፣ 5 የወጣት ማዕከል እና 10 የገበያ ማዕከል፣ 1 ዘመናዊ ቄራ፣ 36 ጊዜያዊ ቄራ እና 1 ዘመናዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ (ደብረ ብርሃን) እንዲገነባ ይደረጋል፡፡	4	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ሽድ በክፍል ቁጥር	739	1,500		75	375	1,050
		4	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ የህዝብ መጻዳጃ ቤት በቁጥር	103	135		6	40	89
		4	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ የወጣት ማዕከል በቁጥር	4	5		1	1	3
		4	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ የገበያ ማዕከል በቁጥር	3	10		1	2	7
		4	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ዘመናዊ ቄራ በቁጥር		1				1
		4	የተገነባ ደረጃውን ጊዜያዊ ቄራ በቁጥር	2	36		5	9	22
		4	የተገነባ ዘመናዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ		1				1
ግብ 2	በክልሉ ከተሞች የተገነቡ መንገዶችን ዘላቂነት ለማስጠበቅ ጥገና የሚያስፈልጋቸው ጌጠኛ መንገድ፣ ጠጠር መንገድ እና የአስፋልት መንገድ በመለየት ጥገና ማድረግ፤	12							
2.1	በዕቅድ ዘመኑ 23 ኪ.ሜ ጌጠኛ መንገድ፣ 428 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ እና 6 ኪ.ሜ የአስፋልት መንገድ ጥገና ይከናወናል፡፡	4	የተጠገነ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ በኪ.ሜ	10.2	23		1.2	5.8	16.1
		4	የተጠገነ የጠጠር መንገድ በኪ.ሜ	199.91	428		21.4	128.4	278.2
		4	የተጠገነ የአስፋልት መንገድ በኪ/ሜ	4	6		0.3	1.8	3.9
ግብ 3	በ77 ከተሞች የመሠረተ-ልማት ሀብት ምዝገባ ስርዓት በመዘርጋት የተገነቡ ሁሉም የከተማ መሰረተ ልማቶችን መረጃ በተገቢው መንገድ አደራጅቶ በመያዝ ደህንነታቸውን ማስጠበቅ፤	6							
3.1	በ77 ከተሞች የመሰረተ ልማት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ በማድረግ መረጃውም ወቅታዊ ሆኖ በቢሮ ደረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡	3	የመሰረተ ልማት ሀብታቸውን ቆጥረው የመዝገቡ ከተማ ቁጥር	32	77	77	77	77	77

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
3.2	የመሰረተ ልማት ሃብት ምዝገባ ስራው በየከተሞች በየዓይነታቸው ጥቅል ሽፋንን በሚያሳይ መንገድ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡	3	በፎርማቱ መሰረት ተቆጥረውና ተመዝግበው የተያዙ የመሰረተ ልማት አይነቶች	20	20	20	20	20	20
ግብ 4	በ8 ሪጅዮፖሊታን ከተሞች የኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ መሠረተ ልማቶች ስታንዳርዳይዜሽን ሥራዎችን ተግባራዊ ማድረግ								
4.1	በ8 ከተሞች በመንገድ መሰረተ ልማት ላይ ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡		ስታንዳርዶችን ተግባራዊ ባደረጉ ከተማ ቁጥር		8	2	2	2	2
4.2	በ8 ከተሞች የመንገድ መብራት መሰረተ ልማት ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡		ስታንዳርዶችን ተግባራዊ ባደረጉ ከተማ ቁጥር		8	2	2	2	2
4.3	በ8 ከተሞች የገበያ ማዕከላት መሰረተ ልማት ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡		ስታንዳርዶችን ተግባራዊ ባደረጉ ከተማ ቁጥር		8	2	2	2	2
4.4	በ8 ከተሞች የመናህሪያ ማዕከላት መሰረተ ልማት ስታንዳርዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡		ስታንዳርዶችን ተግባራዊ ባደረጉ ከተማ ቁጥር		8	2	2	2	2
4.5	በአዲስ አበባ ከተማ ተግባራዊ የተደረገው የኮሪደር ልማት ፕሮጀክት ተሞክሮ በክልሉ በሚገኙ 8 ከተሞች እንዲሰፋ ይደረጋል፡፡		ስታንዳርዶችን ተግባራዊ ባደረጉ ከተማ ቁጥር		8	2	2	2	2
2.6	የከተሞች ጽዳት ውበትና አረንጓዴ ልማት ስራዎች	99							
ዓላማ 1	በከተሞች የፅዳትና ውበት አገልግሎትን ማሻሻልና ማሳደግ								
ግብ 1	በከተሞች የብዙሃን መገናኛ እና ህዝባዊ መድረኮችን በማመቻቸት እንዲሁም አጫጭር የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠናዎችን በመስጠት 1,014,400 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ በቀጥታ ማሳተፍ፤	21							
1.1	የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ 1 የጥናት እና 2 የተሞክሮ ሰነድ ተዘጋጅቶ እንዲተገበር ይደረጋል፡፡	2	የተዘጋጀ የጥናት ሰነድ	5	1	1			
		2	የተዘጋጀ የተሞክሮ ሰነድ						2
1.2	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝ፣ አሰባሰብና አወጋገድ ስራ ላይ ነዋሪው በቀጥታ ተሳታፊ እንዲሆን የሚያስችል 1 የህዝብ ንቅናቄ ሰነድ በማዘጋጀት ለ1,014,400 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪ ህብረተሰብ ግንዛቤ በመፍጠር ወርሃዊ የጽዳት ቀን ወስኖ እንዲሳተፍ ይደረጋል፡፡	1	የንቅናቄ ሰነድ ቁጥር	1	1	1			
			የከተማ ቁጥር	341	500	500	500	500	500
		2	ግንዛቤ የተፈጠረለት ወንድ	533,921	507,200	126,800	126,800	126,800	126,800
		2	ግንዛቤ የተፈጠረለት ሴት	595,993	507,200	126,800	126,800	126,800	126,800
			ድምር	1,129,914	1,014,400	253,600	253,600	253,600	253,600
		2	በቀጥታ የተሳተፈ ወንድ	533,921	507,200	126,800	126,800	126,800	126,800
		2	በቀጥታ የተሳተፈ ሴት	595,993	507,200	126,800	126,800	126,800	126,800

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
			ድምር	1,129,914	1,014,400	253,600	253,600	253,600	253,600
1.3	በክልሉ በሚገኙ 683 ከተሞች እና ከ/ከተሞች ወርሃዊ/ሳምንታዊ/የጽዳት ቀን በማስወሰን ከክ/ከተማ/ቀበሌ መዋቅር ጋር በመቀናጀት 800,000 የግለሰብ መኖሪያ ቤቶች እና 32,500 ተቋማት ከ20 - 50 ሜትር ርቀት ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን እንዲያጸዱ የከትሏልና ድጋፍ ስራ ይደረጋል፡፡		በ20 ሜትር ራድየስ የግለሰብ እና የተቋማትን ግቢ እና አካባቢ ያጸዱ ከተሞች	310	683	683	683	683	683
			በ20 ሜትር ራድየስ ግቢ እና አካባቢያቸውን ያጸዱ መኖሪያ ቤቶች ብዛት		800,000	200,000	200,000	200,000	200,000
			በ50 ሜትር ራድየስ ግቢ እና አካባቢያቸውን ያጸዱ ተቋማትና ድርጅቶች ብዛት	22,656	32,500	32,500	32,500	32,500	32,500
		2	ወርሃዊ/ሳምንታዊ/የጽዳት ቀንን በመወሰን ተግባራዊ ያደረጉ ከተሞች ብዛት	260	683	683	683	683	683
1.4	በ683 ከተሞች የሚጸዱ መንገዶችን፣ የውሃ ማፋሰሻ በዮችን፣ የገበያ ቦታዎችን፣ የህዝብ ፓርኮች እና ሌሎች የህዝብ መጠቀሚያ ቦታዎችን በመለየት በተከታታይነት የማጽዳት ስራ ይከናወናል፡፡	2	የመንገድ እና የውሃ ማፋሰሻ በዮችን ያጸዱ ከተሞች ብዛት		683	683	683	683	683
1.5	በክልሉ በሚገኙ 82 ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት ስርዓትን ለማሻሻል የተዘጋጁ ስታንዳርዶችና የአሰራር ማኑዋሎች በአግባቡ እንዲተገበሩ ተከታታይነት ያለው ግንዛቤ ይፈጠራል፡፡	2	ስታንዳርዶችና የአሰራር ማኑዋሎችን የተገበሩ ከተሞች ብዛት	36	82	82	82	82	82
1.6	በ40 ከተሞች በአየር ንብረት ለውጥ (Climate Change Mitigation and Adaptation) ላይ ያተኮሩ ትምህርታዊ መልዕክቶች በተደራሽ ሚዲያዎች 4 ጊዜ እንዲተላለፉ ይደረጋል፡፡		የተላለፉ መልዕክቶች ብዛት	4	2	2	2	2	2
		2	መልዕክቶችን ያስተላለፉ ከተሞች ብዛት		40	40	40	40	40
ግብ 2	በሁሉም ከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 1,014,400 ሜትር ኪዩብ የሚሆነው በተገቢው ቦታ ማስወገድ፤	20							
2.1	ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በቅንጅት በመስራት በ104 ከተሞች የግንባታ ፍርስራሽ ቆሻሻ በአግባቡ እንዲወገድ ይደረጋል፡፡	2	የግንባታ ፍርስራሽ በአግባቡ ያስወገዱ ከተሞች ብዛት	73	104	104	104	104	104
2.2	በ138 ከተሞች 302 ነባር ማህበራትን በማጠናከር እና ማህበራት የሌላቸው 68 ከተሞችን በመለየትና 132 አዲስ		ለነባር ማህበራት ከትትል ያደረጉ ከተሞች ብዛት	101	138	138	138	138	138

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ማህበራት በማደራጀትና ወደ ስራ በማስገባት በከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 1,014,400 ሜትር ኪዩብ (60 በመቶ) የሚሆነው በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ይደረጋል፡፡		የተደራጁ ነባር ማህበራት ብዛት	224	302	302	302	302	302
			በአዲስ ማህበራትን ያደራጁ ከተሞች ብዛት	19	68	12	16	18	22
			የተደራጁ አዲስ ማህበራት ብዛት	37	132	12	40	50	30
		2	በአግባቡ የተወገደ ቆሻሻ በሜትር ኪዩብ	1,097,460	1,014,400	253,600	253,600	253,600	253,600
		3	ከመነጨው ቆሻሻ በአግባቡ የተወገደ ቆሻሻ መጠን በመቶኛ		60	60	60	60	60
2.3	በ30 ከተሞች ደረቅ ቆሻሻን ቤት ለቤት በዓይነት በመለየት 15 በመቶ ቆሻሻን መልሶ በመጠቀም ዑደት (ከምፖስት ዝግጅት፣ ፕላስቲክ መሰብሰብ) ስራ ይሰራል፡፡	2	ደረቅ ቆሻሻን መልሶ የመጠቀም ስርዓትን የተገበሩ ከተሞች ቁጥር	27	30	30	30	30	30
		1	በከተማው ከመነጨው ቆሻሻ ለመልሶ መጠቀም የዋለ ቆሻሻ መጠን በመቶኛ		15	15	15	15	15
2.4	በ100 ከተሞች 600 አዲስ እና 1,993 ነባር የመንገድ ላይ ደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ይደረጋል፡፡	2	የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫት የተገበሩ ከተሞች ቁጥር	60	100	25	25	25	25
		2	በአዲስ የተቀመጠ የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫት ብዛት	246	600	105	155	170	170
		2	አገልግሎት እየሰጠ ያለ ነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫት ብዛት	1,817	1,993	1,993	1,993	1,993	1,993
2.5	በ84 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ 168 ሞዴል መንደሮች እንዲፈጠሩ ይደረጋል፡፡	2	ሞዴል መንደሮችን የፈጠሩ ከተሞች ብዛት	21	84	10	22	30	22
		2	የተፈጠሩ ሞዴል መንደሮች ብዛት	171	168	30	54	54	30
2.6	በ8 ከተሞች (ጎንደር፣ ባህርዳር፣ ደሴ፣ ደ/ማርቆስ፣ ፍኖተ ሰላም፣ ደ/ብርሃን፣ ኮምቦልቻ እና ደ/ታቦር) የሚመነጨውን ቆሻሻ ከምንጩ በመቀነስ፣ በመልሶ በመጠቀምና በመልሶ ዑደት እና በተገቢው እንዲወገድ በማድረግ በስታንዳርዱ መሰረት የደረቅ ቆሻሻ አገልግሎት ሽፋን 80% እንዲደርስ ይደረጋል፡፡	2	የከተሞች ቁጥር		8				8
		2	ስታንዳርድ የጠበቀ የደረቅ ቆሻሻ አወጋገድ ሽፋን በመቶኛ		80				80

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 3	በ89 ነባር እና 30 አዲስ ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል ቀጣይነት ያለው እና የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ ማድረግ፤	6							
3.1	የፋይናንስ ስርዓት በሌላቸው በዞን 1 ከተማ በድምሩ በ12 ከተሞች ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓትን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል ጥናት ተጠንቶ በሚመለከተው አካል እንዲጸድቅ ይደረጋል፡፡	2	የተጠና የደረቅ ቆሻሻ ፋይናንስ ስርዓት በሰነድ ቁጥር	4	12	2	3	4	3
3.2	የፋይናንስ ስርዓት ያላቸው 89 ነባር ከተሞች እንዲጠናከሩ እና 30 አዲስ ከተሞች (ከውሃ ቢልና ከሌሎች አማራጮች ጋር በማስተሳሰር) ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት እንዲኖራቸው ይደረጋል፡፡	2	በአዲስ የደረቅ ቆሻሻ ፋይናንስ ስርዓት የተገበሩ ከተሞች ቁጥር	11	30	4	10	9	7
		2	በነባር የደረቅ ቆሻሻ ፋይናንስ ስርዓት የተገበሩ ከተሞች ቁጥር	74	89	89	89	89	89
3.3	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና በአረንጓዴ መሰረተ ልማት ስራዎች ላይ የግሉ ዘርፍ እና ህብረተሰቡ 20 በመቶ እንዲሳተፍ ይደረጋል፡፡		የግሉ ዘርፍ ተሳትፎ በመቶኛ		20	20	20	20	20
ግብ 4	በ16 ከተሞች እንደ የከተሞች የኢድገት ደረጃ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በመስፈርቱ ከ3ኛ ወገን ነጻ ማድረግ፤	10							
4.1	ከ20,000-100,000 ህዝብ በሚኖርባቸው 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መስፈርት መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ እንዲሆን ይደረጋል፡፡	2	በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ ያደረጉ ከተሞች ቁጥር	4	8		2	3	3
4.2	ከ20,000 ቦታች ህዝብ በሚኖርባቸው አዲስ 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ እንዲሆን ይደረጋል፡፡	2	በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ ያደረጉ ከተማ ቁጥር	2	8		2	3	3
4.3	በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞች አቅማቸውን ታሳቢ ያደረጉ 9 ጊዜያዊ የቆሻሻ ማሰባሰቢያ፣ መለያ፣ ማቀነባበሪያና ማስወገጃ ቦታ (የቅብብሎሽ ጣቢያ) እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	2	የተዘጋጀ የቅብብሎሽ ጣቢያ ቁጥር	10	9		3	3	3
4.4	ከሚመለከታቸው አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት በ6 ከተሞች የኢድገት ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ራሱን ችሎ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	2	የኢድገት ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ያዘጋጁ ከተሞች ብዛት		6			5	1
4.5	በ200 ከተሞች ቋሚ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ የሌላቸውን በመለየት ከሰውና ከእንስሳት ንክኪ ነጻ የሆነ ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡	2	ጊዜያዊ ማስወገጃ ቦታ ያዘጋጁ ከተሞች ብዛት	120	200	50	50	50	50
ዓላማ 2	ደረጃውን የጠበቀ የአረንጓዴ መሠረተ ልማት ማስፋፋት								

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ክንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ግብ 5	በ683 ከተሞች ህብረተሰቡንና ተቋማትን በማስተባበር በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና በወንዞች ዳርቻ 22 ሚሊዮን ችግኝ በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎች እንዲለሙ ማድረግ፤	26							
5.1	በ683 ከተሞች 880,000 የህብረተሰብ ክፍል በማሳተፍ 22 ሚሊዮን ችግኞችን በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡	2	በችግኝ ተከላው የተሳተፉ ከተሞች ብዛት	383	683	683			
		2	የተሳተፈ ወንድ	489,525	440,000	440,000			
		2	የተሳተፈ ሴት	432,204	440,000	440,000			
			ድምር	921,729	880,000	880,000			
		3	የተተከሉ ችግኞች ብዛት (በሚሊዮን)	19.569	22	22			
		2	የለሙ አረንጓዴ ቦታዎች በሄ/ር	1,850.98	1,510	1,510			
5.2	በባህርዳር፣ ጎንደር እና ደሴ ከተሞች በፕላን ከተመለከተው መሬት አጠቃቀም ውስጥ 30 በመቶውን ሽፋን ለአረንጓዴ መሰረተ ልማት እንዲውል ይደረጋል፡፡	3	የአረንጓዴ መሰረተ ልማት ሽፋን 30 በመቶ ያደረሱ ከተሞች ብዛት	10	3	3	3	3	3
5.3	በ300 ከተሞች የሚኖሩ 10,000 የመንግስትና የግል እንዲሁም የእምነት ተቋማት ግቢና አካባቢያቸውን በ50 ሜትር ራዲየስ እና 200,000 የሚሆኑ ከተማ ነዋሪዎች መኖሪያ ቤታቸውን በ20 ሜትር ራዲየስ በአረንጓዴ እንዲያለሙ ይደረጋል፡፡		በ20 እና 50 ሜትር ራዲየስ ግቢና አካባቢያቸውን በአረንጓዴ ያለሙ ከተሞች ብዛት	178	300	300	300	300	300
		2	በ50 ሜትር ራዲየስ ያለሙ ተቋማት ብዛት	11,593	10,000	2,500	2,500	2,500	2,500
		2	በ20 ሜትር ራዲየስ ግቢያቸውን ያለሙ የመኖሪያ ቤቶች ብዛት		200,000	50,000	50,000	50,000	50,000
5.4	በ32 ከተማ አስተዳደሮች 32 አዲስ አገልግሎት የሚሰጡ የመዝናኛ ፓርኮች በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ እና በ73 ከተሞች ለሚገኙ 198 ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ይደረጋል፡፡		ፓርክ ያለሙ ከተሞች ብዛት	12	32	11	1	14	6
		2	በአዲስ የለሙ ፓርኮች ብዛት	12	32	11	1	14	6
			ለነባር ፓርኮች እንክብካቤ ያደረጉ ከተሞች ብዛት	71	73	73	73	73	73
		2	እንክብካቤ የተደረገላቸው ነባር ፓርኮች ብዛት	186	198	198	198	198	198
5.5	በ41 ከተሞች (የራሳቸው ችግኝ ጣቢያ የሌላቸው ከተሞችን በመለየት) 41 አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች እንዲለሙ እና በ110		አዲስ ችግኝ ጣቢያ ያለሙ ከተሞች ብዛት	12	41		24	17	

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ከተሞች ለሚገኙ 147 ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ይደረጋል፡፡	2	በአዲስ የለሙ ችግኝ ጣቢያዎች ብዛት	12	41		24	17	
			ነባር ችግኝ ጣቢያዎችን እንክብካቤ ያደረጉ ከተሞች ብዛት	57	110	110	110	110	110
		2	እንክብካቤ የተደረገላቸው ነባር የለሙ ችግኝ ጣቢያዎች	115	147	147	147	147	147
ግብ 6	በ300 ከተሞች በፕላን የተመለከቱ አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት 1,500 አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲያገኙ እና በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ ማድረግ፤	16							
6.1	በ300 ከተሞች በፕላን የተመለከቱ 1,500 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲሰራላቸው ይደረጋል፡፡	3	በፕላን ከተመለከቱ ቦታዎች 20 በመቶ የይዞታ ማረጋገጫ የሰጡ ከተሞች ብዛት	110	300	75	75	75	75
		3	የተለዩ አረንጓዴ ቦታዎች ብዛት በቁጥር	1,445	1,500	367	383	383	367
		3	የይዞታ ማረጋገጫ የተሠራላቸው የአረንጓዴ ቦታዎች በቁጥር	1,027	1,500	367	383	383	367
6.2	የለሙ 6,446 ሄ/ር ነባር አረንጓዴ ቦታዎች ጥሰት እንዳይፈጸምባቸው በማድረግ ተገቢው የውሃ ማጠጣት፣ ኮምፖስት እንዲያገኙ፣ ኩትኳቶና ክርከማ እንዲደረግላቸው በማድረግ በዘላቂነት የመንከባከብ ስራ ይሰራል፡፡	3	እንክብካቤ የተደረገላቸው ነባር አረንጓዴ ቦታዎች ብዛት በሄ/ር	3,549.92	6,446	6,446	6,446	6,446	6,446
6.3	በ80 ከተሞች የመንገድ ዳርቻ፣ አካፋይና አደባባዮች እንዲሁም የውሃ አካላትና ዳርቻ ቦታዎች ውበት በሚያገናኙ መልኩ በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ ይደረጋል፡፡	2	የመንገድ ዳርቻ፣ አካፋይና አደባባዮችን ያለሙ ከተሞች ብዛት	54	80	30	30		20
6.4	በ40 ከተሞች የውሃ አካላትና ዳርቻ ያላቸውን በመለየት 60 ሄ/ር መሬት በከተማ ግብርና ስራዎች እንዲለማ ይደረጋል፡፡	2	የውሃ ዳርቻዎችን ያለሙ ከተሞች ብዛት	45	40	10	10	10	10
		2	የለማ መሬት መጠን በሄ/ር		60	15	15	15	15
2.7	የከተማ ሴኔቲ ኔትና ምግብ ዋስትና ስራዎች	100							
ዓላማ 1	በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ ላይ ያሉና ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ ዜጎችን ገቢና ኑሮ ማሻሻል								
ግብ 1	የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ተጠቃሚ በሆኑ 18 ከተሞች ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ 95,922 ዜጎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በማሳተፍ የምግብ ዋስትናቸውን ማረጋገጥ፤	30							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወ-ን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
1.1	በከተሞች የምግብ ዋስትና ፕሮግራም ዙሪያ ለ350,035 የከተማ ነዋሪ ዜጎች የግንዛቤ ፈጠራ ስራ እንዲሰራ ይደረጋል፡፡	3	ግንዛቤ የተፈጠረለት ወንድ	327,793	146,775	36,693	36,693	36,693	36,693
		3	ሴት	446,072	203,260	50,815	50,815	50,815	50,815
			ድምር	773,865	350,035	87,511	87,508	87,508	87,508
1.2	የምግብ ዋስትና ተግባራዊ በሚደረግባቸው ከተሞች ለሚሰሩት 184 የአካባቢ ልማት ሥራዎች የማህበራዊና አካባቢያዊ ተጽዕኖ ቅድመ ልየታ /screening/ እንዲሰራላቸው በማድረግ ለ30 የእርምጃ እርምጃ (mitigation) እንዲወሰድ ይደረጋል፡፡	3	የማህበራዊና አካባቢያዊ ተጽዕኖ ቅድመ ልየታ የተሰራላቸው የአካባቢ ልማት ስራዎች ብዛት	555	184	48	48	44	44
		3	የእርምጃ እርምጃ (mitigation) የተሰራላቸው የአካባቢ ልማት ስራዎች	94	30	8	8	7	7
1.3	በ18 ከተሞች የሚገኙ 95,922 መስራት ለሚችሉ ዜጎች በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ በማድረግ 672,489,079 ብር እንዲተላለፍላቸው ይደረጋል፡፡	3	በከተሞች ብዛት	18	18	18	18	18	18
		3	በአካባቢ ልማት ስራዎች የተሳተፉ ዜጎች በድግግሞሽ	82,829	82,829	82,829	82,829	82,829	82,829
		3	የስደተኛ ተቀባይና የስደተኞች የአካባቢ ልማት ተሳታፊዎች	13,093	13,093	13,093	13,093	13,093	13,093
		3	በሁሉም ምድቦች በአካባቢ ልማት ስራዎች የተሳተፉ ዜጎች በድግግሞሽ	95,922	95,922	95,922	95,922	95,922	95,922
		3	ተጠቃሚ ሴቶች ብዛት	56,814	56,341	56,341	56,341	56,341	56,341
		3	ክፍያ በብር	603,762,576	672,489,079	168,122,269	168,122,269	168,122,269	168,122,269
ግብ 2	ከድህነት ወለል በታች የሚኖሩና በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ የሆኑ 29,286 (60% ሴቶች) የቤተሰብ ሃላፊዎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ ማድረግ፤	70							
2.1	ለ 13,725 የአካባቢ ልማት ተጠቃሚ ቤተሰቦች የማሕበራዊ አገልግሎት ተጠቃሚነት ትስስር ይፈጠራል፡፡	3	ከማህበራዊ አገልግሎቶች ጋር የተሳሰሩ ዜጎች	9,105	13,725		7,000	6,725	
2.2	በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 29,286 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች ተከታታይነት ያለው የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	4	ምክርና ድጋፍ ያገኙ ተጠቃሚዎች ብዛት በድግግሞሽ	28,988	29,286	29,286	29,286	29,286	29,286
		3	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	71.41	60	60	60	60	60
2.3	በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 18,522 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች የህይወት ክህሎት፣ የንግድ ክህሎት፣ የንግድ አቅድ ዝግጅት እና የቴክኒክ ስልጠና	4	በህይወት ክህሎት ስልጠና የተሳተፉ ተጠቃሚዎች በድግግሞሽ	28,988	29,286	29,286	29,286	29,286	29,286

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዲላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	4	በንግድ ክህሎት ስልጠና የተሳተፉ ተጠቃሚዎች በድግግሞሽ		18,522	18,522	12,863	12,863	12,863
		4	በቴክኒክ ስልጠና የተሳተፉ ተጠቃሚዎች		1,787	1,787	1,286	1,286	1,286
		3	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	71.41	60	60	60	60	60
2.4	በሴፍቲኔት ፕሮግራም የታቀፉ 29,286 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች በገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በየወሩ ከሚያገኙት ገቢ 80,199,840 ብር (20 በመቶ) ቁጠባ እንዲቆጠብ ይደረጋል፡፡	4	የቆጠቡ ተጠቃሚ ቤተሰቦች ብዛት በድግግሞሽ	25,496	29,286	29,286	29,286	19,256	19,256
		4	በተጠቃሚዎች የተቆጠበ የገንዘብ መጠን ብር	107,782,868	80,199,840	23,588,040	28,305,480	14,153,160	14,153,160
		3	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	74.15	60	60	60	60	60
2.5	26,540 (60% ሴቶች) የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች በከተማ ግብርና እና ከግብርና ውጪ ባሉ ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ ስራዎች ላይ እንዲሰማሩ በማድረግ 84,788,491 ብር ገቢ እንዲያገኙ እና ከሚያገኙት ገቢ 42,394,246 ብር እንዲቆጥቡ ይደረጋል፡፡	3	የተሳታፊ ተጠቃሚዎች ብዛት	24,935	26,540	6,635	6,635	6,635	6,635
		3	የተገኘ ገቢ (ከወጪ በኋላ)	143,117,646	84,788,491	21,197,122	21,197,123	21,197,123	21,197,123
		3	የተቆጠበ ቁጠባ ቡብር	46,867,948	42,394,246	10,598,561	10,598,562	10,598,562	10,598,561
		2	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	74.87	60	60	60	60	60
2.6	የገንዘብ ድጋፍ ለማግኘት የሚያስችሉ የቅደም ተከተል የኑሮ ማሻሻያ ድጋፎችን ላጠናቀቁ 18,522 የልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ብር 481,241,250 የገንዘብ ድጋፍ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	3	የገንዘብ ድጋፍ ያገኙ ተጠቃሚዎች	10,768	18,522			18,522	
		3	የተላለፈ ግራንት ፈንድ ቡብር	359,622,893.7	481,241,250			481,241,250	
		2	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	72.76	60			60	
2.7	በ2017 በጀት ዓመት ከፕሮጀክቱ የሚመረቁ 18,522 ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ሁሉንም ድጋፎች ማግኘታቸው ከተረጋገጠ በኋላ የስራ ዕድል እንዲፈጠረላቸው ይደረጋል፡፡	8	በግል የስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ተጠቃሚዎች ብዛት	10,756	18,522				18,522
		3	የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	72.76	60				60
2.8	በ17 ከተሞች በኑሮ ማሻሻያ አተገባበር ዙሪያ ምርጥ ተሞክሮ ተቀምጦ እንዲሰፋ ይደረጋል፡፡	2	በክልል የተቀመረና የሰፋ ተሞክሮ ብዛት	1	1			1	
		2	በከተሞች የተቀመረና የሰፋ ተሞክሮ ብዛት	8	17			17	
2.8	የኮንስትራክሽን ኩባንያዎች፣ ማሸነፊዎች፣ ባለሙያዎች ምዝገባና ብቃት ማረጋገጫ ስራዎች	100							

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ስትራቴጂክ ግብ 6	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪውን ስራ አመራር፣ ቁጥጥርና ተወዳዳሪነት ማሳደግ								
ዓላማ 1	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ምዝገባና ቁጥጥር ስራዎች ማሻሻልና ማዘመን								
ግብ 1	በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የተሰማሩ 6,275 ባለሙያዎች በተሰማሩበት ዘርፍ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያላቸው መሆኑን በሙያ ብቃት ምዘና ማረጋገጥ፤	30							
1.1	ከሙያ ብቃት ምዘና ማረጋገጫ ኤጀንሲና ስራና ስልጠና ቢሮ ጋር በቅንጅት በመስራት የባለሙያዎችን ምዘና የሚያደርጉ 46 ተጨማሪ መሪ መዛኞችን በማፍራት ሠልጥነው ወደ ሥራ እንዲገቡ ይደረጋል፡፡	5	የአዲስ መሪ መዛኞች ብዛት	36	46		24	24	
1.2	በህንጻው ዘርፍ የሚሰማሩ የሰው ኃይል ለተመደበበት ቦታ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያለው መሆኑን ለማረጋገጥ 6,275 አነስተኛ እና መለስተኛ ባለሙያዎች የቅድመ-ምዘና ምዝገባ በማከናወን አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች የሙያ ብቃታቸው በምዘና ይረጋገጣል፡፡	5	የተመዘገቡ ባለሙያዎች ብዛት በቁጥር	3,288	6,275	1,000	1,200	2,075	2,000
		5	የተመዘኑ ባለሙያዎች ብዛት በቁጥር	3,085	6,000		2,000	2,050	2,050
		5	የብቃት ምዘናውን ያለፉ ባለሙያዎች ብዛት	2,800	6,000		2,000	2,050	2,050
1.3	የሙያ ብቃት ምዘናውን ያላለፉ 1,500 አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች ከአስሪዎቻቸው ጋር በሚደረግ ስምምነት መሠረት የክህሎት መሟያ የኩባንያ እና ትብብር ሥልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡	5	የኩባንያ ትብብር ስልጠና ያገኙ ባለሙያዎች ብዛት በቁጥር	582	1,500		500	500	500
1.4	ብቃታቸው በምዘና የተረጋገጠ 1,200 ፕሮፌሽናል /አነስተኛ መለስተኛ/ ባለሙያዎች ከፍ ወዳለ ደረጃ እንዲያድጉ ይደረጋል፡፡	5	ደረጃቸው ያደገ ባለሙያዎች ብዛት በቁጥር	616	1,200		400	400	400
1.5	ከ2012 - 2016 ዓ.ም የቴክኒክ እና ሙያ ኮሌጆች በኮንስትራክሽን ዘርፍ የተመረቀ የሰው ሀይል መረጃ ተሰብስቦ እንዲደራጀ ይደረጋል፡፡		የተደራጀ መረጃ በሰነድ ቁጥር		1				1
ግብ 2	በክልሉ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የሚታየውን የአቅም ክፍተት በመሙላት 400 ተቋራጮች እና 60 አማካሪዎች አገር አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ማድረግ፤	20							
2.1	በክልሉ ተመዝግበው ከሚንቀሳቀሱ 4,186 ሥራ ተቋራጮች እና 403 አማካሪ ድርጅቶች ውስጥ ለ400 ሥራ ተቋራጮች እና ለ60 አማካሪ ድርጅቶች በሰው ሃይል ማብቃት፣ በግብዓት፣ በአደረጃጀትና በክህሎት ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን ለመቅረፍ የሚያስችል ድጋፍ ይደረጋል፡፡	5	ድጋፍ የተመቻቸላቸው ሥራ ተቋራጮች በቁጥር	209	400		150	150	100
		5	ድጋፍ የተመቻቸላቸው አማካሪዎች በቁጥር	56	60			30	30

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
2.2	10 ስራ ተቋራጮች እና 3 የአማካሪ ድርጅቶች ዘመናዊ የኮንስትራክሽን አመራርና አደረጃጀት (ISO) እንዲኖራቸው እና ዓለም አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ድጋፍ ይደረግላቸዋል፡፡	5	አለም አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው ስራ ተቋራጮች በቁጥር		10			5	5
		5	አለም አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው አማካሪዎች በቁጥር		3			2	1
ግብ 3	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ብቃት ማረጋገጫና ምዝገባ ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ለሚንቀሳቀሱ የዘርፉ ተዋናዮች በግብዓት፣ በአደረጃጀት እና በክህሎት ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ማድረግ፤	50							
3.1	ለ2,000 ኮንስትራክሽን ባለሙያዎች የሙያ ፍቃድ ምዝገባ ይደረጋል፡፡	5	አዲስ የሙያ ፍቃድ ያገኙ የኮንስትራክሽን ባለሙያዎች ብዛት	3,602	2,000	200	500	800	500
3.2	ለ4,186 ሥራ ተቋራጮች (አዲስ 2,000፣ አድሳት 2,013 እና እድገት 173) የሙያ ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል፡፡	5	አዲስ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ያገኙ ሥራ ተቋራጮች ብዛት	1,635	2,000	300	700	700	300
		5	የሙያ ብቃት እድሳት አገልግሎት ያገኙ ሥራ ተቋራጮች ብዛት	1,849	2,013	300	1,200	300	213
		5	እድገት ያገኙ ሥራ ተቋራጮች ብዛት	158	173	50	80	33	10
			ድምር	3,642	4,186	650	1,980	1,033	523
3.3	ለ414 አማካሪዎች (አዲስ 100፣ እድሳት 300 እና እድገት 14) የሙያ ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል፡፡	5	አዲስ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ያገኙ አማካሪ ድርጅቶች ብዛት	95	100	10	80	5	5
		5	የሙያ ብቃት እድሳት አገልግሎት ያገኙ የአማካሪ ድርጅቶች ብዛት	200	300	10	200	50	40
		5	እድገት ያገኙ የአማካሪ ድርጅቶች ብዛት	15	14	1	4	6	3
			ድምር	310	414	21	284	61	48

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ክንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
3.4	ለ440 ሥራ ተቋራጮች እና ለ40 አማካሪዎች በመስክ ድጋፍና ኢንሰፔክሽን ይደረጋል፡፡	5	በመስክ ድጋፍና ኢንሰፔክሽን የተደረገላቸው ሥራ ተቋራጮች ብዛት	150	440	100	100	140	100
		5	በመስክ ድጋፍና ኢንሰፔክሽን የተደረገላቸው አማካሪዎች ብዛት	52	40		20	10	10
3.5	በክልሉ የሚገነቡ 500 የመንግስት ግንባታ ፕሮጀክቶች ምዝገባ ይደረጋል፡፡	5	የተመዘገቡ የመንግስት ግንባታ ፕሮጀክቶች ብዛት	325	500	125	125	125	125
3.6	በኮንስትራክሽን ዘርፍ የተሰማሩ ኩባንያዎች፣ ባለሙያዎች እና ማሸነፊ መረጃዎች በመሰብሰብ ይደረጃል፡፡		የተደራጀ መረጃ በሰነድ ቁጥር		1				1
2.9	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፊኑሌሽን አቅም ግንባታ ስራዎች								
ዓላማ 1	የመንግስትና የግል ኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶችን ውጤታማነት ማረጋገጥ								
ግብ 1	በክልሉ የሚከናወኑ ሁሉም ግንባታዎች ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ በህንፃ አዋጁ ኮድና ስታንዳርዶች መሰረት እንዲከናወኑ ይደረጋል፡፡	27							
1.1	የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት የተፈጠረባቸው 206 ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ለ55,000 ፕሮጀክቶች የፕላን ስምምነትና የግንባታ ፈቃድ በመስጠት ለ41,580 ፕሮጀክቶች የግንባታ ወቅት ቁጥጥር በማድረግ አዋጁን መሰረት አድርገው እንዲተገበሩ ይደረጋል፡፡	7	የተሰጠ የፕላን ስምምነት	43,461	55,000	10,000	15,000	15,000	15,000
		7	የተሰጠ የግንባታ ፈቃድ በቁጥር	42,093	55,000	10,000	15,000	15,000	15,000
		7	የተደረገ የግንባታ ቁጥጥር	31,972	41,580	10,000	10,000	11,580	10,000
1.2	በነዚህ ከተሞች ተገንብተው ለተጠናቀቁ 225 ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ይሰጣል፡፡	6	የተሰጠ የመጠቀሚያ ፈቃድ በቁጥር	70	225	45	60	60	60
ግብ 2	በክልሉ የሚከናወኑ የመንግስት ግንባታዎች በተያዘላቸው ጊዜ፣ ወጪ እና ጥራት እንዲከናወኑ ቁጥጥር ማድረግ፤	65							
2.1	በክልሉ በመንግስት በጀት ለሚሰሩ 50 ህንፃዎች በውለታዎች ዝግጅት ወቅት ድጋፍ ሲጠየቅ ድጋፍ ይደረጋል፡፡	5	ውለታዎች ዝግጅት ወቅት ድጋፍ የተደረገላቸው የመንግስት ፕሮጀክቶች ብዛት በቁጥር	144	50	10	10	15	15
2.2	በክልሉ ኮንስትራክሽን ንፍቆች የሚያስፈልገውን ወቅታዊ የግንባታ ዋጋ በየሩብ ዓመቱ ተጠንቶ ለሚመለከታቸው ክፍሎች እንዲደርስ ይደረጋል፡፡	5	የተዘጋጀ የግንባታ ግብዓት ዋጋ ጥናት በሰነድ	46	88	22	22	22	22
2.3	ከፍርድ ቤትና ከፀረ-መብት ተቋማት ለሚመጡ ከግንባታ ንፍቆች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 2,300 ጉዳዮች መቃወሚያ ድጋፍ ይደረጋል፡፡	5	ለፍርድ ቤት የተሠጠ ምላሽ በቁጥር	1,514	2,300	200	700	700	700

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንድን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
2.4	በመንግስት ሴክተር መ/ቤቶች የተዘጋጁ 80 የጨረታ ዶክመንት በስራ ተቋራጮች እና አማካሪዎች መመሪያ መሰረት የመስሪያ ጣሪያ ልክ እና በተዘጋጀው የቴክኒክ መገምገሚያ መስፈርት መሆናቸው በቴክኒክ ግምገማ ይረጋገጣል፡፡	5	የተረጋገጠ የጨረታ ዶክመንት በቁጥር	70	80	20	20	20	20
2.5	በግንባታ ሂደት የሚከሰቱ አለመግባባቶች የግዥ መመሪያዎችንና የሲቪል ስራዎች የውል አስተዳደር መሰረት በማድረግ ወደ ፍርድ ቤት ከመሄዳቸው በፊት 80% እንዲፈቱ ጥረት ይደረጋል፡፡	5	የተፈቱ አለመግባባቶች በመቶኛ/በቁጥር	34	80	80	80	80	80
2.6	በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 60 ግንባታዎች ርክክብ በሚደረግበት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ይደረጋል፡፡	5	የመጨረሻ ርክክብ የተደረገላቸው በፕሮጀክት በቁጥር	50	60	15	15	15	15
2.7	በመንግስት በጀት ለሚገነቡ ግንባታዎች የጊዜ ማራዘሚያ አገልግሎት ሲጠየቅ ሰነዶችን በመመርመር ለ150 ፕሮጀክቶች ምላሽ እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡	5	የተመረመረ የጊዜ ማራዘሚያ በቁጥር	110	150	30	40	40	40
2.8	የምህንድስና ባለሙያ ከሌላቸው ሴክተር መ/ቤቶች የአማካሪ ክፍያዎችን ለመከፈል ጥያቄ ሲቀርብ ለ75 የአማካሪ ክፍያ ተመርምሮ ምላሽ ይሰጣል፡፡	5	የተመረመረ የአማካሪ ክፍያ በቁጥር	15	75	15	20	20	20
2.9	በመንግስት ግንባታዎች ላይ ለሚያጋጥሙ የስራ ለውጥ ሆነ ተጨማሪ ስራ እንዲፀድቅ ሲጠየቅ ጥያቄ ለጠየቁ 100 ፕሮጀክቶች አገልግሎት ይሰጣል፡፡	5	የተመረመረ የመጠን ለውጥ/ተጨማሪ ስራ በቁጥር	39	100	25	25	25	25
2.10	የተለያዩ የመንግስት ሴክተር መስሪያ ቤቶች ለሚያስገነቡት ግንባታ የዲዛይን ዝግጅት እና አማካሪ ለመቅጠር የሚያስችል 30 ዝክረ ተግባር ይዘጋጃል፡፡	5	የተዘጋጀ የአማካሪ ዝክረ ተግባር በቁጥር	15	30	5	10	10	5
2.11	ከደረጃ ሀ በላይ የሚገኙ ሁሉም ያልተጠናቀቁ የግል ግንባታ ፕሮጀክቶች መረጃ በዞንና በክልል ደረጃ በመረጃ ቋት በየሩብ ዓመቱ 100% ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡	5	ተደራጁ መረጃዎች በዛት	4	4	1	1	1	1
2.12	ሁሉም ግንባታዎች የህንፃ ኮዶችን ተግባራዊ ያደረጉ ለአካል ጉዳተኞች መቶ ፕርሰንት ተደራሽ መሆናቸው ከትትል ይደረጋል ዲዛይን ሲፀድቅ አካል ጉዳተኞችን ታሳቢ እያደረገ መፅደቁም ቁጥጥር ይደረጋል፡፡	5	የህንፃ ኮዶችን ተግባራዊ ያደረጉ ፕሮጀክቶች በመቶኛ	100	100	100	100	100	100
2.13	በመንግስት በጀት በሚገነቡ ግንባታዎች ከጊዜ፣ ከበጀትና ከጥራት አኳያ በመስክ በመገኘት ለ700 ፕሮጀክቶች የቁጥጥር ስራ ይሰራል፡፡	5	ቁጥጥር የተደረገባቸው የመንግስት ፕሮጀክት በቁጥር	360	700	100	200	200	200
2.14	ግንባታዎችን በውል ጊዜና በውል ዋጋ ከመፈጸም አኳያ ስራ ተቋራጮች ያላቸውን የአፈጻጸም ደረጃ የሚያሳይ መረጃ በመሰብሰብ ይደረጋል፡፡		የተደራጀ መረጃ በሰነድ ቁጥር		1				1

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
2.15	ከግንባታ ስራ ጋር በተገናኘ በሰው ህይወት እና በንብረት ላይ የደረሰ አደጋ መረጃ ማሰባሰብ እና ዝርዝር ፕሮፋይል በመፍጠር ይደራጃል፡፡		የተደራጀ መረጃ በሰነድ ቁጥር		1				1
2.16	በክልሉ ከ2013 እስከ 2016 ዓ.ም ለመንግስት የግንባታ ፕሮጀክቶች የተሰጠ የግንባታ ፍቃድ እና የመጠቀሚያ ፈቃድ መረጃ በመሰብሰብ ይደራጃል፡፡		የተደራጀ መረጃ በሰነድ ቁጥር		1				1
2.10	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግብዓት ጥናትና ምርመራ ስራዎች	100							
ዓላማ 1	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ልማትና አስተዳደር ስራዎችን ማሻሻልና ማዘመን								
ግብ 1	ከምርምር ተቋማት ጋር በመቀናጀት 1 አዲስ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር በማካሄድ አዋጭነቱ ተረጋግጦ ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፍ ማድረግ፤	60							
1.1	ከተለያዩ የምርምር ተቋማት፣ ዩኒቨርሲቲዎችና ቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች 1 አዲስ ወጪ ቆጣቢና የተሻለ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ በመቅዳት እና አዋጭነቱን በጥናትና ምርምር በማረጋገጥ ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡	20	ወደ ተጠቃሚው እንዲደርሱ የተደረጉ የግንባታ ቴክኖሎጂዎች በቁጥር		1				1
1.2	በክልሉ 60 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በማፈላለግና ከሶስተኛ ወገን ነፃ በማድረግ ካርታና ፕላን እንዲዘጋጅላቸው ይደረጋል፡፡	20	ካርታና ፕላን የተዘጋጀላቸው የካባ ቦታዎች ብዛት	47	60	10	10	20	20
1.3	በክልሉ 35 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በአዲስ በማልማት ጥቅም ላይ እንዲውሉ ይደረጋል፡፡	20	በአዲስ የለሙ የካባ ቦታዎች ብዛት	20	35	5	7	10	13
1.4	በተለያዩ ምክንያት አገልግሎት መስጠት ያቆሙ 35 የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች በመለየት የመልሶ ማልማት ስራ ይሰራል፡፡		በመልሶ ማልማት የለሙ የካባ ቦታዎች ብዛት		35	5	7	10	13
ግብ 2	በክልሉ የተቋቋሙ 2 የጥራት መፈተሻ ላብራቶሪ ማዕከላት በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ እንዲገቡ በማድረግ ለ2,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ምርመራ ማድረግ፤	40							
2.1	የኮምፖዛይት እና የባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎችን በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ ለማስገባት የግብዓት ጥራት መፈተሻ ማሸናፊያን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመነጋገር እንዲሟሉ የማድረግ እና ካሌብሬት የማድረግ ስራ ይሰራል፡፡	20	በተሟላ ሁኔታ ወደ ስራ የገቡ ላብራቶሪ ማዕከል በቁጥር	1	2	1		1	
2.2	በኮምፖዛይት እና በባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎች ለ2,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ፍተሻ ይደረጋል፡፡	20	የተደረጉ የጥራት ፋተሽዎች በቁጥር	9	2,500	120	580	905	895

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
2.3	የኮንስትራክሽን ግብዓት አምራች ኩባንያዎች መረጃ ተሰብስቦ እንዲደራጅ ይደረጋል፡፡		የተደራጀ መረጃ በሰነድ ቁጥር		1				1
3	የባለብዙ ዘርፍ /የሰርዓተ ጾታ ዘርፍ/ አቅድ	100							
ዓላማ 1	የሴቶች፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞችና የአረጋውያን ማህበራዊ ተሳታፊነትንና ተጠቃሚነትን ማሻሻል								
ግብ 1	በቢሮውና ተዋረድ ተቋማት በሚከናወኑ የልማት ስራዎች የባለብዙ ዘርፍ (የሥርዓተ ጾታ፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአረጋውያን፣ የኤ.ች.አይ.ቪ/ኤድስ እና የሰነ ህዝብ እና የአካባቢ ደህንነት) ጉዳዮች እንዲካተቱ ማድረግ፤	30							
1.1	በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚዘጋጁ ዕቅዶች100% (የሥርዓተ ጾታ፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአረጋውያን፣ የኤ.ች.አይ.ቪ/ኤድስ እና የአካባቢ ደህንነት) ጉዳዮች እንዲካተቱ ይደረጋል፡፡	4	የባለ ብዙ ዘርፍ ጉዳዮች ያካተተ ዕቅድ በመቶኛ	100	100	100	100	100	100
1.2	በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚከናወኑ የአቅም ግንባታ ስራዎች (ሥልጠና እና ትምህርት) 35 በመቶ፣ በልማት ስራዎች 50 በመቶ ሴቶች ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡	4	በሥልጠና እና ትምህርት የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	62.95	35	35	35	35	35
		4	በልማት ስራዎች የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	45.75	50	50	50	50	50
1.3	በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በአመራርነት (በተቋም/የሰራ ክፍል መሪነት) እና በውሳኔ ሰጭነት ደረጃ የሴቶች ተሳትፎ 35 በመቶ እንዲደርስ ይደረጋል፡፡	3	የሴቶች አመራር ሰጭነት በመቶኛ	29.41	35	35	35	35	35
1.4	በተቋሙ የህፃናት ማቆያ አገልግሎት የማቋቋም ስራ እና ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞችና ተገልጋዮች ምቹ የሰራ ሁኔታና አካባቢ ይፈጠራል፡፡		የተቋሙ የህፃናት ማቆያ አገልግሎት በመቶኛ		100	100	100	100	100
			ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞችና ተገልጋዮች የተፈጠረ ምቹ የሰራ አካባቢ በመቶኛ		100	100	100	100	100
1.5	በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ኤች.አይ.ቪ/ኤድስን ስርጭት ለመከላከልና መቆጣጠር የሚያስችል 4 ጊዜ የሰራ ላይ ውይይት ማድረግና በተቋሙ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ፈንድ ተጠቃሚ ለሆኑ 2 ግለሰቦች ድጋፍ ይደረጋል፡፡	3	በተቋሙ የፈንድ ተጠቃሚዎች ብዛት	2	2	2	2	2	2
			የተደረገ ድጋፍ ቡብር	24,000	20,000	5,000	5,000	5,000	5,000
		3	የተካሄደ የውይይት መድረክ ብዛት		4	1	1	1	1

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ክንውን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
1.6	በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚዘጋጁ የአፈፃፀም ሪፖርቶች የባለ ብዙ ዘርፍ ጉዳዮች ስለመካተታቸው 4 ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡	3	የተሰጠ ግብረ መልስ በሰነድ	2	4	1	1	1	1
1.7	በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በግንባታ ፕሮጀክቶች ላይ የተሰማራው የሰው ሀይል 100% ደህንነቱ እንዲጠበቅ እና የሚከናወኑ ግንባታዎች ለአረጋግጥንና ለአካል ጉዳተኞች ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡	3	የስራ ላይ ደህንነት መጠበቂያያሚሉ ፕሮጀክቶች በመቶኛ	100	100	100	100	100	100
		3	ለአረጋግጥንና አካል ጉዳተኞች ተደራሽ የሆኑ ግንባታዎች በመቶኛ	100	100	100	100	100	100
1.8	ባለሀብቱን፣ የአካባቢ ማህበረሰቡንና በጎፊቃደኞችን በማስተባበር የአቅም ደካማ ማህበረሰቦችን የመኖሪያ ቤቶች የማደስና የመገንባት ስራ ይሰራል፡፡		የተጠገኑ ቤቶች ብዛት	217	1,000	1,000			
			በኦዲስ የተገነቡ ቤቶች ብዛት	5	500	500			
			አገልግሎት ላይ የዋለ ገንዘብ በብር	355,229	5,000,000	5,000,000			
ግብ 2	በቤቶች ልማት፣ በመሰረተ ልማት፣ በኮንስትራክሽን ዘርፍ፣ በደረቅ ቆሻሻና አረንጓዴ ልማት ዘርፎች ላይ ለ277,155 ዜጎች ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል መፍጠር፣	70							
2.1	በከተሞች ስኬች ፕላን ዝግጅትና ክለሳ ስራዎች ወቅት ለ671 ዜጎች (ወጣቶች = 470) ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል፡፡	3	ወንድ	178	436	109	109	109	109
		3	ሴት	94	235	58	59	59	59
			ድምር	272	671	167	168	168	168
		4	ወጣቶች	252	470	117	117	118	118
2.2	በከተሞች በሚሰሩ የተለያዩ የመንግስትና የግል ግንባታዎች ለ103,950 ዜጎች (ወጣቶች = 72,765) ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል፡፡	3	ወንድ	30,631	41,580	10,000	10,000	11,580	10,000
		3	ሴት	25,383	62,370	12,370	15,000	20,000	15,000
			ድምር	56,014	103,950	22,370	25,000	31,580	25,000
		4	ወጣቶች	39,210	72,765	15,659	17,500	22,106	17,500
2.3	በከተሞች በሚከናወኑ የመሰረተ ልማት ስራዎች ለ124,890 ዜጎች (ወጣቶች = 86,800) ጊዜያዊ የስራ ዕድል ይፈጠራል፡፡	3	ወንድ	23,850	62,445		6,244	15,612	40,589
		3	ሴት	16,029	62,445		6,244	15,612	40,589
			ድምር	39,879	124,890		12,489	31,225	81,176
		4	ወጣቶች	37,780	87,423		8,740	21,860	56,823
2.4	በቤት ልማቱ በሚሳተፉ ስራ ተቋራጮች፣ አማካሪዎች እና የፕሮጀክት ባለቤቶች ለ40,000 ዜጎች (ወጣቶች = 28,000) ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል፡፡	3	ወንድ	21,886	20,000	5,000	5,000	5,000	5,000
		3	ሴት	12,718	20,000	5,000	5,000	5,000	5,000
			ድምር	34,604	40,000	10,000	10,000	10,000	10,000
		4	ወጣቶች	24,223	28,000	7,000	7,000	7,000	7,000
2.5	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ማህበራትን በማደራጀት	3	ወንድ	251	722	153	163	202	204

ተቁ	ዓላማዎች፣ ግቦችና ተግባራት	ክብደት ከመቶ	የአፃፀም መለኪያዎች (KPI)	መነሻ አፃፀም (የ2016 ከንወን)	የ2017 በጀት ዓመት አቅድ ዒላማ (Targets)				
					የ2017 አቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ለ1,444 ዜጎች (ወጣቶች = 1011) የሥራ ዕድል ይፈጠራል፡፡	3	ሴት	302	722	153	163	202	204
			ድምር	553	1,444	306	326	404	408
		4	ወጣቶች	387	1,011	214	228	283	286
2.6	በባህርዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ኮምቦልቻ፣ ደ/ብርሃን እና ደ/ማርቆስ በኮመፖስት በማምረት ለ200 ዜጎች (ወጣቶች=140) የስራ እድል ይፈጠራል፡፡	3	ወንድ		100		47	53	
		3	ሴት		100		47	53	
			ድምር		200		94	106	
		4	ወጣቶች		140		66	74	
2.7	በከተማ ግብርና፣ በተፋሰስ ልማት፣ በችግኝ ጣቢያ ልማት፣ በፓርኮች ልማት፣ በሀይቅ ዳርቻ ልማት፣ በመንገድ አካፋይ እና አደባባይ ልማት ሥራዎች የአረንጓዴ ልማቱን ህልውና በሚያስጠብቅ አግባብ ለ6,000 ዜጎች (ወጣቶች = 4,200) አዲስ የሥራ ዕድል ይፈጠራል፡፡	3	ወንድ	3,683	3,000	752	752	752	744
		3	ሴት	3,428	3,000	752	752	752	744
			ድምር	7,111	6,000	1,504	1,504	1,504	1,488
		4	ወጣቶች	4,978	4,200	1,052	1,053	1,053	1,042